

## Quartus

tiones contra eū p̄rio sic. sc̄dm te vñū supra ens addit duplicē negationē. accipio eā. tūc sic. vel illa vnitas siue duplex negatio est vna seipsa. vel alio. si seipsa: pari ratione stādū erit in p̄rio. scilz q̄ ens sit vñū. sine duplici negatione. et sic aliqd esset formaliter vñū sine vnitate. qd̄ videt̄ absurdū. si est vñū aliquo alio. querā de illo. et sic vel procedet̄ in infinitū. vel stabit̄ in aliquo alio qd̄ est vñū seipso sine illa duplici negatione. qd̄ est manifeste falsū. ¶ Preterea. illa rō peccat p̄ fallaz figure dictionis. mutādo quo in quod. Unde rñdeo ad formā. et dico q̄ vñū addit supra ens aliquid positiuū. qñ dicitur illud vel est vnum seipso: vel aliquo alio. dico q̄ vñū cuz sit p̄cipiū quo nō debet dici p̄p̄e vñū. qz sic haberet rōnē quod. sic albedo nō est alba. licz illud sit quo aliqd est albū. qñ ergo dicis q̄ eodē mō erit de ente. nō valet ille modus arguēdi. mutādo quo in qd̄. dicā enī q̄ illud positiuū quod dicit vñū formalit̄ non est vñū formalit̄ nec formaliter nō vñū: sed ē illud quo ens est vñū: Secūda rōnē reduco sic. qz querā de illo negatiuo sic p̄ius. et cōcludet̄ cōtra te. ¶ Ad formam respōdeo q̄ ens vt distinctū formalit̄ ab vno nō est vñū formaliter. nec nō vñū. s; abstrahit ab vtroq; si tamē nō vñū accipiat̄ positiuē vel cōtrarie. nō priuatiē solū vel negatiē. nā vtiq; ens vt sic formaliter acceptū ē non vñū. sicut cōcept̄ entis dicitur esse finit̄ vel ifinit̄ formaliter positiuē. s; est nec finit̄ nec ifinit̄. ¶ Aliter potest dici q̄ ens si accipiat̄ vt distinguit̄ ab vno et queratur vtrū sit vñū vel nō vñū. potest dici q̄ ly vt. vel accipitur reduplicatiue. vel specificatiue. si p̄rio mō. sic ly ens vt distinguit̄ ab vno. nec ē vñū vel nō vñū cōtrarie vt dictū ē. si specificatiue. sic ens vt distinguit̄ dicitur esse vñū. et s̄sus q̄ ens qd̄ distinguit̄ formaliter ab vno est vere vñū. sed ex hoc nihil habes. Tertiā rōnē reduco sic. sc̄dm te ens et illa duplex negatio d̄nt formalit̄. ergo et realit̄. qd̄ ē p̄tra te. p̄na p̄bat̄ sc̄dm te. qz cū neutrum sit ifinitū int̄sue nō includit per idētitatē realitatē alteri. nec refert dicere vtrū sint abo positiua vñ nō. sed hoc accidit dūmodo neutrum extrēoz sit infinituz int̄sue. qz per te illa ē cā p̄cisa. qz quecūq; d̄nt formaliter. differūt et realiter. ¶ Ad formā: det̄ maior. si intelligat̄ realiter. idest ex natura rei. nō tñ sic realit̄ distinguitur sic res et res. et tūc cōcedo argumētū. et sic esset i p̄posito. ¶ Aliter posset dici q̄ ratio nō est ad p̄positū. qz arguit̄ de his q̄ sūt i creatur. ens autē et vñū cū sint trāscēdētia abstrahūt a creato et creato. et reperiuntur in vtroq;. ¶ Dimissa ergo hac opione: probat̄ q̄rta cōclusio p̄posita. p̄rio sic. qz vñū dicit p̄fectionē simpl̄. sed negatio non dicit p̄fectionē simpl̄ de se formalit̄. ergo ipsū vñū nō est pura negatio. maior p̄. quia in quolibet meli⁹ est ipsū q̄ nō ipsū. et hec ē d̄scri p̄tio p̄fectionis simpl̄. quā poit̄ Ansel. monologiō 3: et p̄pter hoc sūma vnitas attribuit̄ p̄rio enti: cui nulla cōpetit̄ ip̄fectio. mior patet. qz priuatiō habet rōnēz mali. vt sic. et similis negatio. ¶ Preterea. nūq; in priuatiōibus aliq; reducūtur ad primuz tale. qz nō est dare sūmū malū. sed sic oīa bona reducūtur ad sūmū bonū ita oīa vna ad primū vñū. ergo vñū nō habet formalit̄ rōnē priuatiōis. ¶ Preterea. nulla p̄uatiō suscipit magis et min⁹. sed vñū suscipit magis et min⁹. quia simplex est magis vñū q̄ cōpositū. ergo vñū nō dicit solā p̄uatiōnē. ¶ Preterea. negatio non habet rōnē mēsure.

## Tertia

sed oportet mēsurā esse aliqd positiuū. vñū autē habz rōnē mēsure in quolibet ḡne. ex decio bui⁹. ergo r̄. ¶ Preterea. ip̄ossible ē aliqd positiuū cōponi intrisece ex priuatiōibus. sed numerus ē aliqd positiuū qd̄ p̄p̄i tur intrisece ex vnitatib⁹. q̄ vnitates nō sūt formaliter priuatiōes. Sed doctor q̄ est alterius opinionis respōdit ad istas rōnes dicēdo q̄ vñū. et per cōsequens numerus duo dicit. scilz aliquid positiuū quod est ipsum ens: vel plures entitates. et dicit aliquid negatiuū. scz ipsaz vnitatē vel plures vnitates. quaz quelibet dicit formaliter duplicē negationē. ita q̄ vñū licet formalit̄ dicat negationē: tamē dicit fundamētū positiuū. scilz ipsū ens. cui est idēz realiter. ¶ Dicitur ergo q̄ vñū est p̄fectio formaliter. nō simpl̄. sed ratione fundamēti quātū ad primā rōnē. et dicit q̄ plura reducūtur ad sūmū vñū. nō formaliter: sed rōne fundamēti quātū ad secūda rōnē. et q̄ vñū suscipit magis et min⁹. nō formaliter: sed rōne fundamēti: quātū ad tertiā rōnē. et q̄ vñū habet rōnē mēsure. nō formaliter. sed rōne fundamēti. quātū ad quartā rōnem. et q̄ numer⁹ quātū ad illud qd̄ dicit positiuū cōponitur ex vnitatib⁹ rōne fundamēti. inquātū vero dicit aliquid negatiuz p̄ponitur ex vnitatibus vt dicit formaliter aliquid negatiuū quātū ad quartā rōnē. ¶ Sed cōtra istam rōsponsonē licet videatur apparēs arguitur. nā vñū est vera passio entis vel ratione fundamēti. vel ratiōe ali cui⁹ additi supra ens. nō p̄mo mō quia idēz foret passio suimet. si secūdo mō. vel illud addituz est positiuū. et sic habeo p̄positū. vel ē negatiuū. et tūc cōtra. tuz quia nulla negatio vel priuatiō est idē realiter cū positiuo. quia vt supra argutū est idē esset realiter negatiuū et positiuū. sed passio q̄ est vñū est idē realit̄ cū subiecto quod ē ens. tum qz negatio est realiter et formalit̄ nihil. si ergo vñū est negatiō sequitur q̄ nihil et nō ens est realiter passio entis. et sic q̄ idē est realiter ens et realiter nō ens et nihil. que videtur absurda. stat ergo conclusio q̄ vñū addit aliquid formaliter positiuuz supra ens. ¶ Ad rationes Auicēne in oppositū. Ad primā. nego cōsequētā. cui⁹ falsitas patet ex tertiā distinctiōne. et p̄ia cōclusiōe. nā equocat de vno sūpto simpl̄ vñ se cūdū quid. ¶ Ad sc̄daz nego cōsequētā. ad probatōez dicēdū q̄ nō repetitur oīo idē bis. qz cū idētitate realit̄ stat diuersitas formalis vel distinctio formalis ex natura rei. que tollit nugationē. et ideo dicēdo ens vñū nō est nugatiō. ¶ Ad tertiā negat̄ maior. dūmodo sit i ter illa distinctio formalis et ex natura rei: p̄pter quaz distinctiōnē passio nō predicat̄ in quid de subiecto. et similiter dico i p̄posito. ¶ Ad quartum nego añs. ad probatōnē dicēdū q̄ duplex est numerus. sicut patet ex secūda diuisione. vnitas ergo que est principuz numeri causati ex diuisione p̄tinui vtiq; est de genere quātitat̄. sed de tali vno nō loquimur nūc. s; de vno quod ē p̄cipiū numeri causati ex diuisione essētiaz. si i feras. q̄ oīs vnitas ē de ḡne quātitat̄: ē fallā p̄ntis. ¶ Ad argumenta p̄cipalia. cū i ferē. q̄ tātuz vñū ē ens. p̄cedo accipiendo vñū p̄oportōabiliē cū ente. scz si cōiter: cōiter. si particulariter: particulariter. nā cū vñū sit passio ent̄ vñū formaliter accipitur sicut ipsū ens. cum dicitur q̄ hoc i fertur contra parmenidem p̄mo phisicorum. dicēdum q̄ parmenides posuit omia entia vñū significā

tum et particulare simpliciter et secundum rem, contra quem bene valet probatio philosophi, sed ego non pono sic. Ad secundum dicendum quod unum dividens ipsum ens est unum simpliciter secundum quid et determinate, et de hoc arguit ratio, de quo processum est in prima conclusioe quod non dicit eadem naturam convertibilem cum ente, sed hoc non obstante unum simpliciter quod est passio entis dicit eadem naturam convertibilem cum ente. Ad tertium dicendum quod unum non est determinati generis, cum sit transcendens. Ad probationem dicendum quod minor est falsa, quia idem sibi et quale dicuntur relationes et videantur esse de genere relationis: tamen possunt accipi transcendenter, quatenus omne ens in se comparatur, vel est idem vel diversum, vel sibi vel dissimile, eque vel ineque. Et sic patet ad questionem.

Docet autem omnium firmissimum est principium. Textus, 2<sup>o</sup> me, 9.



**Veritas** Utrum istud principium, impossibile est idem sibi esse et non esse: sit firmissimum et notissimum.

Et arguitur quod non triplici via, tamen quia est falsum, tamen quia est aliud eo notum, tamen quia contingit dubitare de eo, et per se non errare. Ex prima via arguitur sic, quia aliqua opposita possunt eisdem inesse, ergo et contradictoria, consequentia patet, quia contradictio includitur in qualibet specie oppositionis, cum sit prima oppositio, ex quarto huius, ante probatur dupliciter, primo de contrariis quod patet eisdem inesse, quia cuiuslibet est genus inest aliquid species eius, sed scutum cuius una medietas est alba et alia medietas est nigra est coloratum, ergo de nominat ab aliquid (specie color), qua autem ratione denotatur ab albedine: pari ratione a nigredine, ergo simul erit album et nigrum, que sunt contraria, et probatur idem ante de relatione opposita, quia idem est dupliciter et dimidiatum, sequitur enim: si aliquid est dupliciter ad B, ergo est dupliciter, quia oppositum consequentis non stat cum ante, sicut sequitur, si est dimidiatum ad B, ergo est dimidiatum, ergo est dupliciter et dimidiatum. Ex 2<sup>a</sup> via arguitur sic, propositio affirmativa est notior negativa, quia notior est affirmatio quam opposita negatio, ut dicitur in hoc quarto infra, sed istud principium est propositio negativa, ut patet: ergo aliquid est notum isto principio. Preterea in sillogismo ex opposito conclusio debet esse notior premissis in falsitate, sed in premissis accipiuntur opposita contradictorie, in conclusione autem negatur idem a se, exemplum, homo est animal, homo non est animal, ergo animal non est animal, ergo aliquid in falsitate est notum quam sit oppositum primi principii, et per se non aliquid est notum in veritate primo principio, sed oppositum illi falsi notior. Ex tertia via arguitur sic, omnis nostra cognitio incipit a sensu, sed circa omnem cognitionem sensitivam contingit errare, ergo circa intellectivam, sed illud principium cognoscitur cognitione intellectiva, patet, ergo etc. Preterea, contingit scire in vltimo et ignorare in particulari, ex 2<sup>o</sup> principio, ita quod contingit opinari in particulari oppositum vltimo, sed illud particulare est contradictorium vltimo sciti, ut omnem mulam esse sterilem et hanc non, ergo contingit contradictoria opinari. Contra, philosophus hic in littera.

**Responsio** Dicendum est cum philosopho quod hoc primum principium est firmissimum, ex eo quod conveniunt sibi conditiones principii firmissimi, tamen quia circa ipsum non contingit errare nec dubitare, tamen quia non est conditionale, tamen quia necesse est venire in mentem huius terminos ipsius. Iste autem sunt tres conditiones principii firmissimi. Prima conditio probatur, scilicet quod non contingit circa ipsum dubitare, quia si sic, tunc posset opinari contraria inesse eidem, ut quod idem sit calidum et frigidum, sic enim arguitur contra, et philosophus in textu. Sed contra istam rationem arguitur, et videtur quod patet

nam omnis ratio ad impossibile cuius conclusio non est in falsitate notior quam premissa iterum eda perit, et sic est in proposito, quia consequens non est magis inconueniens quam ante, nam si aliquid quis opinatur contradictoria esse simul: multo magis contraria. Respondetur dupliciter, primo quod consequens est magis impossibile secundum sensum, nam philosophus dicit in fine huius quarti, quod nullus sensus dicit idem simul esse et non esse. Aliter respondetur quod philosophus hic non arguit contra negantes primum principium, sed ad recipientes ipsum probando quod sit firmissimum, notum est autem in falsitate quod contrarie opiniones de contrariis sunt simul in anima: quod quod primum principium secundum intellectum est notum, notum est enim mihi secundum intellectum quod contrarie opiniones non possunt simul esse in anima mea quod quod istud principium sit firmisimum, quare non oportet fugere ad aliquid notum secundum sensum. Unde notandum quod philosophus et commentator non ducunt ad hoc inconueniens quod aliquis opinetur contrarie opposita, sed quod contrarie opiniones sint in anima eius, sicut opiniones contradictorias, licet commentator magis videatur ire ad ipsa opposita. Secunda conditio probatur, ex hoc quod omnes propositiones reducuntur ad istam, quare non est condicionalis patet. Tertia probatur ex hoc quod est prima dignitatum, quare non potest acquiri per aliud, ergo statim cognoscitur notis terminis, sicut dicitur

**Ad argumenta** est in exponendo litteram, in oppositum. Ad primum de prima via negando antecedens, cum dicitur quod aliquid opposita possunt eisdem inesse, ad primam probationem de contrariis dicendum quod illa contraria non insunt scuto simpliciter: sed secundum quod, cum enim dicitur quod cuiuslibet est genus et aliquid species, dico quod verum est quod inest aliquid eius species vel simpliciter, vel secundum quod, sic est in proposito, quia scuto inest albedo et nigredo secundum aliam et aliam partem, isto modo etiam secundum quod inesse eidem contradictoria non est impossibile, sicut dicitur in hoc eodem quarto, sic enim non insunt secundum idem. Ad secundam probationem de relationis dicendum per idem quod non est secundum idem, nam mos dicitur magnus et parvus, et idem dupliciter et dimidiatum, non ad idem sed ad diversa, inesse ergo idem esse simpliciter magnum et parvum, dupliciter et dimidiatum, est ignorantia elenchy, consequentia tamen ille que sunt Aristotelem, in predicamentis, scilicet quod si aliquid est dupliciter ad hoc, ergo dupliciter, tamen sunt bonum, per hoc ei probatur philosophus magnum et parvum non esse contraria, quia dicuntur de eodem, non tamen simpliciter: sed secundum quod, quia in comparatione ad diversa. Ad primum de secunda via dico quod illud principium est realiter et formaliter affirmativum, quavis secundum vocem sit negativum, sicut et ista propositio, non impossibile est homines currere, unde valet ista possibile est homines currere, sequitur etiam illud principium, impossibile est idem simul esse et non esse: idem valet quod ista, necesse est idem non sibi esse et non esse: que est affirmativa de modo, et tali negativa non est necessarium aliquam affirmativam esse notior. Ad aliud de eadem via dicendum quod philosophus in libro primo docet multos sillos ex hypothesi per quos non contingit aliquid probare, docet ei sillogizare ex falsis, secundum quem modum nunquam aliquid probatur, sicut de sillo circulari, secundum quem nihil contingit probare, imo eo ipso quod est circulari nihil probatur, sicut dicitur in proposito de sillogismis ex opposito. Aliter dicitur quod notius est impossibile est aliquid sibi esse et non esse: quam negatio eiusdem de se quod concluditur in sillo ex opposito, unde licet forsitan aliqua negaret quod idem sit ipsum, tamen nunquam concederet quod idem sit ipsum et non ipsum, unde notum est in falsitate quod idem sit ipsum et non ipsum, quod idem non sit ipsum, prima responsio est melior. Ad aliud de tertia via dicendum quod omnis deceptio que potest

fieri extra p seſu nō falſificaret primū principiū. nūq̄ .n. aliquis ſeſus iudicat qđ hoc ſeſibile ſit z nō ſit i eodē ſtātī. vel dato qđ ſeſus erraret circa ipſū tñ p̄ intellectū tanq̄ p̄ potētā nobiliozē corrigereſ error ſeſus. ¶ Ad vltimū dicēdū qđ veyz eſt qđ cōtigit ſcīre i vli ignorando i particulari. cui⁹ cā eſt. qz nō p̄tractaſ minor. cū maior. vñ ſm̄ p̄ h̄z p̄mo poſteriorz maior pōt ſcīri p̄us tpe q̄ minor vel cōcluſio qñ. ſ. minor nō applicaſ cum maior ſi tñ appliceſ eodē tpe ſcīr z minor z maior z cōcluſio. ¶ Ad formā cū dī qđ cōtigit ignorare i particulari z ſcīre i vli. dico qđ veyz eſt p̄pter hoc qz neſcīr illud particulare p̄tineri ſub illo vli. ſz p̄pter hoc nō ſcīūtur p̄dictoria. nō. n. opinoz p̄dictionem niſi opiner hāc mulā eſſe p̄tentā ſub mula. z hoc nī facio vt ſupponī. q̄ ſi oppinarer hāc mulā cōtineri ſub mula impoſſibile eſt ignorare hāc mulam eſſe ſterilem. nā applicata maiorī cum minorī ſtatim ſcītur vt dictum eſt.

¶ Nā nāq̄z p̄cipiū z aliaz dignitatū hec oīuz: zc.



**Veritur** Utz hoc p̄ncipiū. ipoſſibile eſt idē ſil eſſe z nī eē ſimplr ſit primū z videſ q̄ nō: qz eſt reſolubile i alia p̄cipia p̄iora. ſ. in terminos p̄prios q̄ ſūt p̄cipia icōplexa vñ. qđq̄z enim reſoluit i ea ex q̄b⁹ cōponī.

¶ Cōtra. p̄ h̄z bīc i ſra q̄ dicit ipz eē p̄mū oīuz dignitatū.

**Respondeo**

primū p̄mittā qđā vtilia. ſcōdo dicā ad qđem. ¶ Quātū ad primū ſit iſtud primū dictū qđ qđā p̄poſitōes ſūt affirmatiue z qđā negatiue p̄poſitio affirmatiua vocaſ idētidica. i. dicēs z notās idētitatē p̄dicati ad ſubiectū ſiue ſit idētitas accīdētalis ſiue eēntialis exēplū primi. hō eſt albus. exēplū ſcōdi. hō eſt aīal. p̄poſitio negatiua vocaſ diuerſidica. i. dicēs vel notās diuerſitatez p̄dicati ad ſubiectū. exēplū. hō nō eſt aſinus. ¶ Scōz dictū ſit iſtud. q̄ i p̄poſitionibus iſtis ſiue ſint affirmatiue ſiue negatiue eſt ordo i p̄mitate: nā qđā eſt primo prima. z qđāz ſcōdo prima qđāz tertio prima: z ſic p̄ ordinē: ſm̄ q̄ plus vel minus accedūt vel recedūt ad p̄poſitionem primo primā. exēplū i affirmatiuis: hō eſt hō. e primo prima. hō eſt aīal rōale eſt ſcōdo prima. hō eſt aīal eſt tertio prima. hō eſt riſibilis eſt i quarto gradu: hō eſt albus eſt i quinto gradu. zc. p̄z. n. q̄ iſte h̄nt ordinē i p̄mitate. ſi cōſideret idētitas extremoz. ſilr eſt dare ordinē i negatiuis. nā p̄ior eſt iſta hō nō eſt equus. q̄ iſta hō nō eſt hini bilis. ¶ Tertū dictū eſt qđ idē i cōparatiōe ad diuerſa eē p̄ius z poſterius nō eſt icōueniēs. ſicut p̄z i linea p̄dicamētali. nā gen⁹ ſubalternū eſt p̄ius reſpectu ſpeciei ſpecialiſſime. z poſterius genere generaliſſimo. ſilr i ip̄oſoſito p̄pōz prima eſt p̄ior reſpectu p̄poſitōis q̄ eſt p̄ima z poſterior p̄poſitōe q̄ eſt primo prima.

**Quantum**

ad ſcōz dico qđ iſtud primū ipoſſibile eſt. zc. nō eſt primū ſimplr. i. primo primū. hoc p̄bo ſic. qz illud p̄cipiū cui⁹ termini nō ſūt primo primi nec vltimo vltimi nō eſt ſimplr primo primū. ſz hoc p̄cipiū eſt huiuſmodi. ergo z cetera. maior p̄z. qz iſta duo ſūt de rōe p̄cipij ſimplr primi. q̄ ſit primo primū i eēndo. z vltimo vltimū i reſoluedo minor p̄baſ z primo de termino ſubiecto qđ eſt idē: p̄ceptus .n. ille nō eſt primo primus cū ſit reſolubilis i duos alios p̄ceptus. quoz vnus eſt abſolutus alter reſpectiū. p̄ceptus autē ſiſis includēs abſolutū z reſpectiū nō eſt

eque p̄ius ſicut cōceptus incluiſi in quos reſoluit. iſte autē p̄ceptus idē ens eſt h̄z qz i idē dicit p̄ceptus reſpectiū. i. ens dicit p̄ceptū abſolutū vel ſaltē neutrum z indifferētē ad abſolutū z reſpectiū. p̄baſ etiā minor de termino p̄dicato q̄ eē z nō eſſe. ille autē p̄ceptus eſt aggregatus ex affirmatiuo z negatio. ergo eſt reſolubilis. ergo non eſt primo primus nec vltimo vltimus.

¶ Preterea nulla p̄poſitio modalis eſt primo prima. qz eſt reſolubilis i alia de eſſe: ſz iſtud p̄ncipiū ipoſſibile eſt zc. eſt p̄poſitio modalis. ergo nō eſt primo prima. ¶ Si ergo q̄raſ qđ eſt primū cōplexū ſimplr. z primo primū. dico qđ iſtud ens eſt ens: iſtud. n. p̄ncipiūz h̄z terminos primo primos: z vltimo vltimos. z p̄ p̄is q̄ nō ſūt reſolubiles in aliquos p̄iores. immo omnis reſolutio p̄ceptiū ſtat ad cōceptū entis vt ad ſimplr primūz inter cōceptus q̄ditatōis. ¶ Ad argumētū in oppoſitū dicēdū qđ p̄ h̄z vocat iſtud p̄ncipiū primū nō qđ ſit ſimplr primū. ſz qz eſt primū reſpectu iſtoz. ſ. de quolibet affirmatio vel negatio. oē totū zc. z ſi ab eqlib⁹ zc. reſpectu iſtoz hoc eſt primū. z dī dignitas dignitatū. ſicut. n. totū z pars. eqli z ineqli nō intelligūtur niſi iſtellecto ente. ita nec hoc p̄ncipiū oē totū zc. de quolibet zc. z ſic de alijs nō intelligūtur niſi iſtellecto hoc p̄ncipio cui⁹ iſtellect⁹ depēdet ex iſtellectu entis ex quo cōponī.

¶ At vero nec p̄dictōis mediū nihil eē cōtingit. ſed neciū. aut dicere. aut negare vñ de vnoquoqz.



**Veritur** Utrū iter p̄dictoria ſit dare mediū. z videſ qđ ſic. nā eē z nō eē ſūt p̄dictoria. ſz iter eē z nō eſſe eſt mediū ipſa generatio. vt dī ſcōdo hui⁹. ergo zc. ¶ Preterea q̄to magis extrema diſtāt tāto ſunt plā media iter ipſa. ergo ſi iſfinite diſtāt iſfinite erunt media inter ipſa. ſz p̄dictoria diſtāt iſfinite. ergo zc. p̄batio minoris. qz oī finito p̄tigit iſtelligere maius. ſz nō p̄tigit iſtelligere maiorē diſtantiā q̄ q̄ eſt iter p̄dictoria qz q̄cūqz dareſ illa caderet ſub p̄dictōe. ergo zc. ¶ Preterea inter oīa relatiua mediū eſt relatio. ſz p̄dictoria adiuticem referūtur. nā opponūtur. z oppoſitio eſt quedā relatio. ergo iter p̄dictoria eſt media relatio. ¶ Preterea iter p̄dictoria eſt mediū p̄ abnegationē vtriuſqz extremi. nāz ſcutū cui⁹ medietas eſt alba z medietas nigra. nec eſt albū nec nō albū. ¶ Preterea ſi inter p̄radictoria nō eſt mediū. ergo de quolibet eſt vera affirmatio vel negatio oīs videſ falſū. nā ambe iſte videntur falſe. oīs hō eſt alb⁹: z oīs hō nō eſt albus. ergo antecedēs eſt falſuz ex quo ſeqtur. ¶ Cōtra p̄ h̄z bīc in littera.

**Ratio**

in iſta qōe p̄mittā duplicem diſtictōem. ¶ Secūdo dicā ad qđez. ¶ Quātū ad primū ſit iſta prima diſtictio qđ mediū inter aliqua pōt eſſe duplex. ſ. vel ſecūdū formā vel ſecūdū ſubiectū: ¶ Exēplū primi in cōtrarijs mediatis. croceū. n. eſt qđ dā media forma iter albū z nigrū. Exēplū ſecūdi. i. p̄ri uatiue oppoſitis. lapis. n. nō eſt vidēs necqz cecus. ¶ Se cūda diſtictio ſit iſta qđ mediū pōt eē alio mō accipi duplr. vt habeſ in textu hui⁹ capituli. ſ. poſitiue z negatiue. exēplū primi. rubedo eſt mediū inter albū z nigrū. z hoc mediū eſt eiūſdē generis cū extremis. exēplū ſecū di mediū ſecūdū qđ accipiſ p̄ abnegatōez vtriuſqz extremi. vt qđ nec eſt egrū nec ſanū. ſecūdū medicos. n. po niſi aliq̄ forma ſiue diſpoſitō q̄ eſt media iter egritudine

et sanitatē. que dicitur neutralitas. **T**ertia distinctio sit ista. q̄ aliquo mō accipitur mediū dupliciter. quia quoddā est mediū interpositionis. quoddā presuppōnis. exēplū primi. clauus cōiungens duos postes. et viscus seu gluten. exēplū secūdi. quātitas isto modo mediāt inter formā substātiāle. et materiā. forma enī substātiālis requirit et presuppōnit materiā quātā et dispositā. nō q̄ quātitas mediēt inter formā et materiā. q̄ si quidā clauus et viscus: cū forma substātiālis attingit immediate materiā. sed solū dicit mediū pro quāto p̄xigitur et presuppōnit ad introductionē forme in mās.

**Quantum** ad 2<sup>m</sup> dico istā cōclusionē. q̄ inter cōtradictoria nō est mediū quocūq̄ modo sumptū. Hoc p̄bo sic. quādoquē aliquid inest alicui per se eius oppositū nullo mō inesse potest. nec per se nec per accidēs. patet inducēdo. sed carere mediū se est contradictorius per se. scdm̄ illud p̄b̄i p̄rio posterioꝝ. contradictio est oppositio cuius nō est dare mediū secūdū se. ergo cōtradictio nullo mō habet mediū. **S**ed cōtra diffinitionē illā p̄mi posterioꝝ. arguitur. quia nō videtur p̄p̄ia. quia conuenit cōtrarijs immediatis. que non habēt mediū secūdū se. saltē secūdū formā. **R**espōsio. dicēdū est q̄ diffinitio data est mltiplex. eo q̄ negatō pōt cadere super ly scdm̄ se. vel per se. vt sit negatio p̄seitat. vel potest eē ecōuerso. vt ly per se cadit super negationē: vt sit p̄seitas negationis. p̄rio modo nō accipit in illa diffinitioe. sed secūdo mō. et est sensus q̄ p̄seitas affirmat et cadit super negationē. vt sic cōtradictio sit oppositio cui per se nō est mediū. ex quo sequitur q̄ nullo mō habet mediū. ex quo carere medio per se inest sibi. sed p̄mo modo p̄out p̄seitas negatur: et est negatio p̄seitat. sic carere medio potest cōuenire cōtrarijs immediatis. et etiā p̄uatiue oppositis. quaten⁹ carere medio secūdū formā. tamē hoc nō obstante habēt mediū per accidēs. s. secūdū subiectū. nā carere medio nō inest eis per se. vt ly per se cadit super ly nō habere mediū. et est p̄seitas negationis. et ideo nō repugnat eis habere mediū. saltem per accidēs: modo p̄exposito. **A**d p̄mū in oppositū: cū dicit q̄ esse et nō esse sunt cōtradictoria. dicēdū q̄ esse potest dupliciter accipi. vno mō. esse simpliciter. alio modo secūdū quid. et similiter nō esse pōt accipi dupliciter. vno mō simplr. alio mō secūdū quid. mō inter esse simplr et nō esse. simplr bñ est mediū: eē secūdū quid. vt gñatio. et dico esse simplr esse p̄fectū. et esse secūdū quid esse in fieri. vel sic. esse accipit vno mō pro esse gñaliter. put includit esse simpliciter: et secūdū qd. et nō esse pro nō esse simplr. et isto mō sunt cōtradictoria nec ē mediū inter ipsa. secūdo vō mō nō sunt cōtradictoria. sed habēt mediū. scilz ipsū fieri vel esse ip̄fectū. nā inter nō ens simplr. et ens in actu. et p̄fectū esse: ē mediū ens siue esse ip̄fectū. et hoc secūdo mō loquit p̄b̄i secūdo methaphice. vñ dicit sic. q̄ sicut sēper est mediū inter esse et nō esse. scilz generatō: ita exātis et nō exātis. id est entis et nō entis ē mediū quod sit. et patz per exēpla sua que ponit ibi. scz q̄ ex adiscēte sit sciēs. et ex puero vir. isto ergo mō nō cōtradicit esse et nō esse. **S**ed p̄tra. ois per se mutatio mediāt inter per se terminos. sed termini generatiōis sūt cōtradictorius. scz esse et nō esse. ḡ inter esse et nō esse q̄ sunt cōtradictoria vē est mediū. p̄batio minoris. nā gñatio

est a nō subiecto in subiectū. et corruptio ecōtra. vt dicitur quinto p̄bicoꝝ. ibidē etiā dicit q̄ gñatio et corruptio sūt cōtradictoria. **C**ōfirmat. qz hic i textu vt ap̄paruit parū ante p̄b̄i p̄obās q̄ nō sit mediū iter p̄tradictoria. scz inter ens et nō ens. arguit sic. quia si sic. ergo est aliq̄ mutatio media iter gñationē et corruptōnē. sed illa cōsequētia nulla esset nisi termini gñatiōis p̄tradicerēt. **R**ūdeo. q̄ termini gñatiōis nō sūt p̄tradictorius. sed se habēt sic habit⁹ et p̄uatiō. isti sūt termini p̄mi. nō solū in generatiōe. sed etiā in quacūq̄ alia mutatiōe. **A**d illud qd̄ dicitur de gnto p̄bicoꝝ dicēdū q̄ philosoph⁹ accipit per nō subiectū p̄uatiōē forme. per subiectū habitū vel formā. **A**d illud qd̄ addit. q̄ gñatio et corruptio sūt cōtradictoria. per p̄tradictoria intelligūtur p̄uatiue opposita. nā p̄uatiue opposita sūt sic cōtradictoria circa subiectū aptū natū. qd̄ est subiectū mutatiōis. **A**d cōfirmationē de quarto huius dicēdū q̄ argumētū est a miori. s. q̄ si ē mediū in cōtradictoria: mltō magis iter quecūq̄ alia opposita. et ita inter p̄uatiōē et formā. et ideo est mutatio aliq̄ media inter illa que f̄minant ad formā que ē gñatio. et illa q̄ terminatur ad p̄uatiōē q̄ est corruptio. **S**ed cōtra istā r̄sionē arguit. p̄rio. qz videt cōcedere p̄positū. nā secūdū te p̄uatiō et forma sūt termini gñatiōis sed p̄uatiō et forma sūt cōtradictoria circa susceptibile. etiā per te. si ergo iter p̄uatiōē et formā sit mediū: sequit q̄ iter cōtradictoria sit mediū. **P**retea. cōtraria imediata sūt cōtradictoria circa subiectū. pari rōe sic p̄uatiue opposita. ergo sic iter p̄uatiōē et formā ē generatio et corruptio secūdū te. ita posset esse iter cōtraria imediata. **R**espōdeo ad p̄mū. q̄ termini gñationis p̄t cōparari. vel ad subiectū. vel ad ipsā gñationē. si p̄rio mō. sic bñt rōnē p̄tradictōis. nec bñt mediū isto mō. nā subiectū vel nō est sub forma. v̄ sub p̄uatiōe. si scdo mō. sic nō habent rōnē cōtradictōis. et ideo habēt gñationē mediā. sic dictū est. **A**d 2<sup>m</sup> dicēdū. q̄ de ratione cōtradictōis sūt duo. scz q̄ aliter necessario i sit. et q̄ aliter nihil ponat. p̄traria autē imediata circa subiectū aptū natū habēt vnā p̄ditionē. scilz q̄ aliter nō inest. sed deficit scda cōditio. qz vtrūq̄ est aliqd̄ positiuū. et illa duo regrūtur ad generationē et corruptionē. vtrāq̄ autē cōditio ē in p̄uatiue oppositis. patz. qz nō est s̄le de his et d̄rys imediat. **A**d secūdū p̄cipale dicēdū. q̄ distātia est duplex. qdā ē dimensiuā. et illa ē p̄p̄e distātia q̄ est de gñe quātitatē. et quedā est distātia p̄fectiuā seu p̄fectōis. et illa ē trāsumptiuē dicta. et transfertur ad alia. vt ad opposita. cū ergo dicit q̄ quāto magis distāt extrēa: tāto sūt plura media. dicēdū q̄ illa maior est h̄a de distātia dimensiuā. et tūc mior ē falsa. qz p̄tradictoria nō sic distāt. maior autē est falsa de distātia p̄fectiuā et trāsumptiuē dicta. qd̄ patet. qz cōtraria imediata maxie distāt isto mō. et tamē nullū bñt mediū. cōtradictoria ergo bñt distātia p̄uatiuā. pro quāto vnū p̄tradictorius est p̄uatiō alteri. nō autē habēt distātia dimensiuā. de qua procedit ratio. **A**d illud qd̄ addit i miori q̄ cōtradictoria distāt in infinitū. dicēdū q̄ ibi nō requirit distātia infinita. qd̄ probat. qz quātūcūq̄ aliq̄ p̄z distāt: pōt esse p̄tradictio iter ipsa. qz de quolibet est v̄z aliter p̄tradictorius. quātūcūq̄ ergo distāt modicū aliquid ab vno cōtradictorius: de eo predicat aliud p̄tradictorius.

## Quintus

cū ergo dicitur, distātia cōtradictionis est infinita. glo-  
sanda est ppō. infinita. id est ideterminata. qz quecūq;  
minima distātia sufficit. 7 maxia etiā in ifinirū pōt eē.  
Unde cōtradictio mīmā distātiā ponit: 7 pmittit ma-  
ximā. primā dicit positie. secūdā vero pmissiue. vñ nō  
segē qz ibi sit infinita distātia positia. pōt tñ ibi eē gra-  
tia materie alicui. puta si aliter extremū sit infinitū  
positiue. vt de. et nō deus. vñ sic dictū est cōtradictio  
mīmā distātiā requirit et maximā pmittit. itā qz i-  
differēter quātū est de se saluatur in quacūq;. Ad 3<sup>m</sup>  
cū dicitur. qz inter oīa relatiua est mediū relatio. dicē-  
dum qz verū est de intētionib. sic ei est media relatō.  
et hoc mō oīa opposita sūt in gñe relationis. quatenus  
oppositio q̄ est gen<sup>o</sup> eoz est in genere relatiōis. 7 sic cō-  
tradictoria secūdū istā intētionē habēt vtiq; medium  
relationē ipsā. loquēdo tamē de rebus substracti intē-  
tioni nō est verū qz referant. nec per 2sequēs qz habe-  
ant mediū relationē. nā homo. et nō hō. nō referūtur  
adiuicē. Ad quartū de illō scuto dicit vno mō qz nō  
est incōueniēs illud scutū esse albū. 7 non albū. qz hoc  
nō est secūdū idē. nā vnū contradictoriū inest pro vna  
parte. et aliter pro altera. ideo neutrū inest simplr. sed  
vtrūq; secūdū quid. Contra. quia tunc mediū ita est  
inter cōtradictoria. sic est iter 2traria imediata. Re-  
sponso. in cōtrarijs imediati datur subiectū medium  
cui neutrū inest neq; simplr. neq; scdm qd. lapis ei ne-  
q; est sanus. neq; ē eger. neq; cec. neq; vidēs. sed inter  
2tradictoria nō pōt dari aliquod mediū vel subiectū  
cui neutrū inest vel simplr. vel secūdū quid. quia d quo  
cūq; dicit aliter cōtradictoriū: vel simplr vel secūdū  
quid. vt in proposito de scuto. In cōtrarijs autē imedi-  
atis 7 etiā in priuatiuis est dare aliquod subiectū. cui  
neutrū inest nec simplr. nec secūdū qd. vt p3 in exēplo  
predicto de lapide. Aliter rñ dē. qz cū querit vtrum  
tale scutū sit albū vel nō albū. neutrū est dandū. quia  
nihil denoiatur ab accidēte: nisi simplr inest. vnde scu-  
tū illud nō est albū simplr. neq; ē nigrū simplr. Contra.  
si hoc scutū nō est simpliciter albū. nec simplr ni-  
grū. et sic de alijs. ergo nō est coloratū. cōsequēs ē eu-  
denter falsū. ergo 7 antecedēs. cōsequētia probat. qz  
quicqd denoiat a genere: denomiatur ab aliq; ei<sup>o</sup> spe-  
cie. ex 2<sup>o</sup> topicoz. Rñsio. cōsequētia nō valet. ad p-  
bationē dicēdū. qz ad destructionē cuiuslibet inferio-  
ris nō seqtur destructio superioris: in predicatiōe dno  
miatiua. nisi destruat quodlibet inferi. nō solū in se:  
sed etiā in cōiūctione cū alio opposito. vt dicēdo sic. n̄  
est albū neq; nigrū. neq; albū 7 nigrū simul. ergo nec  
coloratū. sic exponit illa 2sideratio. s3 in proposito nō  
est sic. quia licet quodlibet inferi destruat in se. nō tñ  
in cōiūctione ad aliud oppositū. tale enī scutū est albū  
et nigrū simul. et neutrū seorsū. Vel potest exponi ali-  
f sic. denoiatū a gñe oportet denoiari a specie aliq;. vtrū  
est aliq; illaz denoiationū de quibus ē sermo ibi. sic qz  
est albū vel habet albedinē. vel huic inest albedo. pri-  
mus modus nō ē verus in proposito. vt scutū illud di-  
catur albū vel nigrū. sed duo alij modi sūt veri in pro-  
posito. nā verū est dicere qz illud scutū habz albedinē  
et sibi inest albedo. similiter est de nigredine. Aliter  
dicitur qz bec ē simplr vera. qz scutū nō est coloratū.  
quia nullo colore. nō enī est albū vel nigrū. sic duo ha-  
bētes vineā: neuter habet vineā. sic dicitur sexto tho-

## Prima

picoz. Ad vltimū pncipale dicitur qz cōtradictio n̄  
est in terminis incōplexis. et ideo neutrū predicatur de  
quolibz in talibus. Contra. quia quito huius dicitur  
qz alterū cōtradictoriū dicitur de quolibet. sed ppō  
cōplexa de nullo pdicatur. ergo cōtradictio habet ac-  
cipi secūdū terminos incōplexos. Preterea. hō. 7 nō  
homo. sunt opposita nō cōtrarie. tñ quia aliter nihil di-  
cit positie. tñ quia in substātia nō est proprie cōtrari-  
etas. vt dicitur in predicamētis. nec opposita priuati-  
ue. quia nō homo dicitur de eo qd nō est natū esse hō.  
puta de lapide. puatio aut nō sic. nec opposita relati-  
ue. ergo relingitur qz cōtradictorie opponatur. Ali-  
ergo dicēdū. qz cōtradictoriū semp alterū dicitur de  
vnoquoq; in incōplexis. dūmō termin<sup>o</sup> de quo dicit nō  
accipiat distributiue. Ratio hui<sup>o</sup> est. quia vni suppo-  
sito potest inesse vnū. 7 alteri aliter. vnde neutra istarū  
est vera. oīs hō est albū. oīs hō est non albū. Sciē-  
dū etiā qz cōtradictoria nō est necesse predicari d quo-  
libet cū reduplicatiōe. vñ vtraq; istaz est falsa. homo  
inquātū homo est albū. hō inquātū homo est non al-  
bū. quia tunc de necessitate vel omnis hō esset alb<sup>o</sup>.  
vel nullus homo esset albū. Et bec de quarto me-  
thaphisice.

Accidit autem multoties dictis causis 7 multas  
eiusdem esse causas: non secunduz accidens. vt sta-  
tue. 2c. Textu cōmenti scōi.



## Irca quin

tū libzū methaphisice. Queritur primo.  
Utrū eiusdē effect<sup>o</sup>  
sint plures per se cau-  
se. Videtur qz non  
quia si vna sufficit a-  
lia superfluit. s3 que-  
libet per se causa vi-  
detur sufficere i suo  
genere sine aliq;. er-  
go. 2c. Contra. pbs  
hic in littera.

**Respondeo** In ista questiōe pmo premittaz  
aliqs distinctiōes. 2<sup>o</sup> ostendā ali-  
quas cōclusiōes. Quātuz ad primū sit ista prima di-  
stinctō. qz causarū quedā sūt eiusdē ordinis. quedā sūt  
alteri<sup>o</sup> ordinis. Ille dicitur esse eiusdē ordinis q̄ sūt in  
eodē gñe eque prio. 7 eiusdē speciei. Sed dicitur alte-  
rius ordinis que i eodē gñe sūt essētiāter ordinate se-  
cundū pri<sup>o</sup> et posteri<sup>o</sup>. et sunt alteri<sup>o</sup> speciei. Exēplū pri-  
mi. duo hoīes eq; prio trabētes nauī. exēplū scōi. hō et  
sol in generatione hoīs. Secūda distinctō sit ista. qz  
causaz eiusdē ordinis. quedā sunt totales. quedā par-  
tiales. Dicitur autē causa totalis q̄ in illo genere cause  
nō indiget ad suā causalitatē aliqua causa eiusdē ordi-  
nis. secū cōcausante. sed sola per se sufficit. S3 dicitur  
cā partialis q̄ in illo gñe cause nō sufficit ad causanduz  
effectū: sed idiget alia causa eiusdē ordinis secū cōcau-  
sate. exēplū primi. ignis generās ignē. exēplū scōi. duo  
hoīes trabētes nauē: quoz alter de se nō sufficeret ad  
tractionē. Tertia distinctio sit ista. qz causarū. quedā  
sūt eiusdē gñis. 7 quedā alteri<sup>o</sup> generis. exēplū primi.  
oēs cause efficiētes. 7 formales. 7 huiusmodi. exēpluz

scdi. si accipiatur eade diuerse vna malis. alia efficiens. etc.  
**Quantum** ad 2<sup>m</sup> sit ista prima conclusio. q<sup>d</sup> eiusdem effect<sup>us</sup> possunt esse plures cause aliterius et alteri<sup>us</sup> generis. et totales. Hec patet per philosophum in littera. quod es. et forma statue. et factio ipsi<sup>us</sup>: sunt cause statue. quod quilibet in suo ordine est causa totalis huius statue. Sed etiam habetur expressisse tertio huius. 2<sup>o</sup> questione: ubi dicit philosophus. quod contingit eidem inesse omnes modos cause. ut domus. vnde quidem motus id est causa efficiens. est ars et edificator. cui<sup>us</sup> vero causa. id est causa finalis. est operatio. id est usus. parata habitatio. et materia. id est causa materialis sunt terra lapis et ligna. species. id est forma est ratio. id est proportio siue dispositio domus. Secunda conclusio sit ista. quod eiusdem effectus possunt esse plures cause eiusdem generis et totales. si sint alteri<sup>us</sup> ordinis. hoc patet per exemplum. quod de sol et homo producit boi<sup>em</sup> quorum quodlibet est causa totalis et sufficiens in suo ordine. et quodlibet est de genere cause efficiens. Tertia<sup>o</sup> sit hec. quod eiusdem effectus possunt esse plures cause eiusdem generis et eiusdem ordinis. si sint cause partiales. Hoc patet per exemplum. sic enim plures trabetes nauis sunt causa tractus nauis. Item pater et mater sunt isto modo cause proles. Quarta conclusio sit ista. impossibile est plures causas esse eiusdem generis et eiusdem ordinis et totales eiusdem effectus. hanc probatio sic. quod si sic. effectus non dependet essentialiter ab aliquibus causis. non est falsum. igitur a<sup>nt</sup>is. probatio non est. Sint. a. et b. totales cause ipsius. c. patet quod c. non dependet ab a. quod potest esse sine a. nam sufficiens habet esse per b. quod ponit totalis causa eius. et per idem potest haberi quod non dependet essentialiter ab ipso b. quod habet esse sufficiens per ipso a. quod ponit totaliter causa eius. igitur ipsius. c. non dependet nec ab a. nec ab b. essentialiter. Sed hec ratio nihil valet contra secundam conclusionem. quod cause alteri<sup>us</sup> ordinis et totales non superflunt. quatenus ratione ordinis essentialis omnes simul reguntur et sunt alteri<sup>us</sup> rationis. quod non est in proposito. Ad argumentum in oppositum patet quod seipsum soluit. arguit enim de causis totalibus eiusdem generis et ordinis. aliter non concludit. Ad illud in oppositum. patet ex dictis.

Quapropter et natura principium: et elementum: et mens: et voluntas: et substantia: et quod cuius causa: multorum enim et cognitionis et motus principium est bonum et malum. Textu mentis primi.



**Veritur** Utrum finis sit principium. Arguitur quod non. quod de ratione principii est esse primum. ut patet in causa precedenti. sed de ratione finis est esse ultimum. ut habetur in causa de perfecto. igitur finis non est primum. quod primum et ultimum opponuntur. Contra philosophus hic littera in fine capituli precedentis. Juxta hoc quod scilicet. vtrum finis sit causa. Et vtrum non. quod vel esset causa secundum quod ens. aut scilicet quod non ens. non scilicet modo: quod non ens nulli<sup>us</sup> est causa. finis autem ponit causa entis. nec primum modo: quod finis non est causa nisi scilicet quod mouet efficiens ad agendum. sed quoniam finis est non mouetur efficiens. sed cessat ab actione. quod huiusmodi primum cessat motus primum de generatione. Contra philosophus hic in littera. Juxta hoc quod dicitur 3<sup>o</sup> vtrum finis sit causa efficiens. vtrum non. quod si sic sequeretur tria inconuenientia. Primum quod idem respectu eiusdem erit causa et ceterum: et per primum primum et posteriori<sup>us</sup> naturaliter quod patet ex hoc quod etiam ipsius efficiens est causa finis sicut e converso ut dicitur hic in textu. Secundum inconueniens est. quod idem erit causa sui et prius seipso. quod patet sic. quod quod est causa cause est causa ceterum. et quod est prius priori est prius posteriori. si ergo finis est causa efficiens et efficiens est causa finis. sequitur quod finis est causa finis. si sic potest argui. de priori

sicut patet. Tertia inconueniens est quod in demonstratione est circulus quod patet sic. nam demonstratio per quod est per causas. ergo cum efficiens sit causa finis poterit demonstrare finem. ergo etiam si finis sit causa efficiens. ergo per finem poterit demonstrari efficiens. et si cerit circulus. Contra philosophus hic in littera. Juxta hoc quod dicitur 4<sup>o</sup> vtrum finis sit maxime causa vtrum non. nam finis est causa extrinseca. ergo non est maxime causa. Nam patet. quod materia et forma sunt cause intrinsece. intrinsecum autem vtrum magis conferre ad esse rei quam extrinsecum. ergo materia et forma erunt magis cause quam finis. Preterea si finis esset maxime causa tunc nobilissima causa haberet illa causas. non est falsum. quod imobilia sunt nobilissima causa: et tamen non habent causas finale. ut dicit philosophus 3<sup>o</sup> huius. ubi assignat causas ex hoc quod finis est alicui<sup>us</sup> actio. actio autem est in motu. sed imobilia non habent motum. Preterea si finis esset maxime causa tunc maxime certa cognitio esset per finem. non est falsum. nam maxime cognoscimus quod ipsius est per formam. nam philosophus ubique circulo quod per formam. Contra commentator capitulo de principio et fine. dicit expressisse hoc.

**Ratio** circa istas quodiones sic procedat primo distinctio nes aliquam primum. 2<sup>o</sup> ad quodiones dicetur. Quatuor ad primum sit ista prima distinctio quod finis est duplex: ut habetur 2<sup>o</sup> de anima. scilicet finis gratia cuius et finis quo. dicitur autem finis gratia cuius. ipsius obiectum quod per operationem attingit ut dicitur quod attingit a bris per actum intellectus et voluntatis. sed finis quo dicitur ipsa operatio quod obiectum attingit puta ipsa volitio seu intellectio. Secunda distinctio sit ista. quod finis gratia cuius aliquam per operationem inesse producit aliquam non sed presupponit. exemplum primum de forma naturali quod per motum vel generationem producit. vnde quanto huius. capitulo de natura. dicitur quod finis generationis est forma et ille finis est obiectum quod attingitur actione siue operatione transiente per quam producit in esse. exemplum scilicet. dicitur et iste finis est obiectum quod attingit operatione seu actione imanente. puta per actum intellectus et voluntatis. hoc etiam scilicet modo se habet obiectum sensus ad sensum. Tertia distinctio sit ista quod ponit ab Avicenna. quanto metha. capitulo quanto. quod res dicitur esse causa duplex. nam res dicitur aliquam causa in sua calitate: aliquam in suo esse. primo modo. causa finalis precedit omnes alias in calitate quod mouet agere: et agere ex appetitu finis mouet ad agendum: ut attingat finem. efficiens autem habet rationem ceterum respectu finis non quanto ad suum esse. patet. sed quanto ad calitatem. scilicet aut modo ipse finis est causatus. sicut forma causari dicitur quanto ad suum esse. patet.

**Quantum** ad scilicet dico ad omnes quatuor quodiones: et teneo parte affirmatiua quod probatur primo auctoritatibus. nam Avicenna ubi supra. capitulo eodem circa finem. dicit quod si de vna causa causa esset scilicet. de causa finali esset nobilior. et ipsa esset sapientia et nobilior aliis partibus illius scilicet. vnde scilicet eum causa finalis esset causa causa. Item commentator in fine capituli de principio. dicit quod illud primum. scilicet finale intendit ad sciendum in hac scilicet et illud est causa finalis. omnes autem cause non sunt principia nisi per illud. Item Aristoteles 2<sup>o</sup> physico dicit quod sicut est principium in speculacionibus sic finis in agibilibus. vnde omnes calitates reducuntur ad calitatem finis ut ad primum. nam extrinseca primum cant: quod n. extrinseca cant. id est et intrinseca cant et non e converso. extrinsecorum autem primum cant finis. quod n. ille mouet efficiens ratione amat. ideo agere agit et non e converso. Si vero quod calitatum ista. scilicet materie et forme sit prior. dicitur quod calitas forme quod n. pinguis est primo est prius: sed calitas forme est huius quod n. pinguis efficiens et fini. ergo iste ordo quod prima calitas ex natura rei est finis. 2<sup>o</sup> est efficiens. 3<sup>o</sup> est forme. 4<sup>o</sup> ma

serie. ¶ Arguitur et ratio ad propositum sic: o[mn]e per se agens agit propter finem. ergo finis habet rationem principii. sic intelligendo quod finis est causa causa ut predictum est. nam primo venit in mente agentis sub ratione boni appetibilis. nam est bonum et optimum aliorum ut dicitur in Ista. agens autem motum a fine producit formam qua producta co[n]ca[n]t materiam: et ultro sequitur quod materia sustentet formam. ex quo patet quod in toto isto processu finis habet rationem principii. ante rationem probatur sic. quod o[mn]e agens in cuius actione potest accidere error agit propter finem. sed o[mn]e agens per se est bonum. ergo o[mn]e agens per se agit propter finem et dico agens per se ad remouendum calum et fortunam cum o[mn]e agens per se siue agat naturaliter siue a proposito agit propter finem ut probatur 2. philosophorum. probatio maioris. nam 2. philosophorum dicit illa actio frustra esse quam non consequitur finem iterum. si ergo nullus finis sit iterum nullum agens ageret frustra nec erraret. ergo o[mn]e agens quod potest errare agit propter finem. tale autem est agens naturale quod potest errare: et hoc etiam est verum de agente per intellectum.

**Sed est** dubium cum finis productus ab efficiente habeat nobilitatem esse extrinsecam in re quam extrinsecam esse intellecto terminum: nam primum est esse reale. 2. intellectuale. videtur quod magis sit causa primo modo quam secundo modo. nam nobilitas est esse cause in quantum causa causa in quantum causa causa. ¶ Dicendum quod esse nobilitatis potest intelligi. scilicet vel simpliciter vel secundum quod. primo modo esse rei factibilis nobilitas est in mente artificis quam in se sicut lapis nobilitas habet esse in mente dei. simpliciter quam in propria natura. sicut archa in mente artificis. nam primum esse est imale et incorporale ratio eius in quo est secundum quod esse est male et corporale. sicut patet. Si vero loquamur de esse secundum quod. sic lapis vel archa habet nobilitatem esse in se et in sua natura quam in mente cuiuscumque artificis quod ut in se habet realitatem et verius esse lapidis vel arche quam in mente dei vel artificis. ¶ Ad propositum. finis ut habet esse in intellectu et in mente agentis habet nobilitatem esse simpliciter quam in re extra et ut in se. non tamen esse secundum quod: ut arguitur ratio. secundum quod ergo primum esse habet rationem cause: et sic nobilitas esse simpliciter dicitur finis ut est causa causa et productum. ¶ Ex predictis colligitur pars affirmatiua cuiuslibet illarum quoniam licet mixtum sit posita quodammodo veritas illarum.

**Ad argumenta** ad primum patet ex predictis. nam finis est primum secundum quod est in mente artificis et ultimum secundum quod est in re extra. primo modo est primum principium. 2. modo non: sed magis est principium. ¶ Ad 2. per se causa quod dicitur dico quod finis est causa secundum quod est ens presentatum in mente siue iterum agentis. sic. n. mouet agens sub ratione diligibilis. ¶ Ad illud primum de generatione dico quod philosophus loquitur de termino motus quod est realiter presentis et productum in motu. tunc. n. cessat motus. non tamen ut est presentis in iterum. finis autem ut est causa habet esse in mente. et non in re extra. ¶ Ad tertium per tertiam quoniam nego dicitur ad quodlibet illorum trium inconuenientium quod inferuntur. cum. n. inferuntur primo quod idem respectu eiusdem esse causa et catum prius et posterius. dicendum quod ille quatuor cause sunt eque primo in suo genere. et tamen vna potest esse prior alia sicut in aliis generalissima sunt prima genera simpliciter: et tamen vnum predicamentum est prius alio: vni prioritas in causis est equoeca sicut calitas. tunc ad formam dico quod non est inconueniens idem esse prius et posterius causa et catum prioritate et posterioritate et calitate diuersimode dicta. In eodem tamen genere calitatis et prioritatis est impossibile. vni efficiens est causa finis. et per consequens primum in ratione cause efficientis. finis autem est causa efficiens: et per consequens prior in ratione finis et desiderabilis. ¶ Cum vero inferuntur secundo quod idem esset causa sui ipsius. dicendum quod cum dicitur quod quod est causa cause etc. et in illa proponitur accipiuntur tres cause sed

et variatur causa prima respectu medie et media respectu ultime quare committitur fallacia accitio. primo. n. causa accipitur in genere cause efficiens. cum dicitur quod quod est causa cause sed secundo sumitur in genere cause finalis. est causa causari. vnde in talibus sic variatis non est propositio vera. ¶ Si vero vna causa sit prima respectu secunde in genere cause efficiens et illa secunda respectu tertie in eodem genere cause tunc est propositio vera. ¶ Ad illud de prioritate dicendum per idem. cum. n. dicitur quod idem esset prius seipso non valet. quod mutat prioritas sicut prius. cum inferuntur tertio quod esset circulus in demonstratione nego dicitur. ad probationem dicendum quod non est circulus in demonstratione nisi quando est utrobique idem genus demonstrationis quod non est in proposito. nam sicut causa est equoeca sic et demonstrationes. oportet ergo ad circulum demonstrationis quod idem genus propter quod sit in vtraque demonstratione. nam aliter non erit circulus. ¶ Aliter potest dici ad argumentum quod finis non est causa finalis efficiens sed effectus. vni cum dicitur quod agens agit propter finem non est intelligendum propter finem suum: sed propter finem sui effectus et tunc patet quod tunc nihil mali sequitur ex predictis. ¶ Sed contra. philosophus hic littera dicit quod efficiens et finis sunt sibi iuice cause. ¶ R. n. deo verum est in causando vel secundum causalitatem non secundum id quod sunt. quod. n. efficiens amat finem ideo efficit effectum: illud tamen quod est finis non est causa eius quod est efficiens. nec etiam efficiens est semper causa ipsius finis saltem respectu finis gratia cuius quod ille presupponitur nec producit ab efficiente. ¶ Ad primum quarte questionis cum dicitur quod cause intrinsece sunt magis cause dicendum quod falsum est quod illa que est prima causalitas eius est verior: talis est causalitas finis. nam omnes alie causalitates dependunt a fine ut postest esse. vnde verum est quod effectus est a causis intrinsecis immediatis. et primum tamen non magis simpliciter. ¶ Ad secundum concedo quod nobilissima causata habet finale causam cum autem adducitur philosophus tertio huius: dicendum quod illa auctoritas non multum cogit quod ibi in tertio procedit modo disputatio ut ibi declaratum fuit in scripto et determinatum qualiter in immobilibus iuentur ratio finis et efficiens. et cum probatur quod omnis finis est finis alicuius actionis dicendum quod duplex est actio. scilicet imanes et transiens. licet ergo negetur ab immobilibus ratio finis quod attingit actionem transiente qui proprie habet rationem motus sicut loquitur philosophus. non tamen negatur finis quod attingit actionem imanente. ¶ Ad tertium cum inferuntur quod maxime certa cognitio esset per finem dicitur vno modo quod verum est vnde omnes cause possunt per finem demonstrari. ideo potissima demonstratio et certissima est per finem quia sicut principium in speculationibus ita finis in agibilibus. ergo sicut prima sunt certissima. sic et finis. cum ergo dicitur quod maxime cognoscimus per formam ipsum quod quid est: dico quod falsum est. nam quod quid est rei et definitio potest accipi ab omni causa. ¶ Aliter dicitur quod cognitio rei potest accipi dupliciter scilicet simpliciter et secundum proportionem: ut dictum fuit in secundo et in primo. dico ergo quod aliqua certius cognoscuntur secundum proportionem cognoscens. et tamen non sunt notiora simpliciter. sicut materialia sunt notiora nobis secundum proportionem quam immaterialia: et tamen immaterialia sunt notiora simpliciter. ¶ Similiter in proposito cognitio per finem est simpliciter notior. tamen cognitio de illa re secundum proportionem suam est notior per formam quia forma est proximior causa quam finis. vnde primo posteriorum dicitur

tur q̄ cognitio per causam propinq̄ est propter quid. sed p̄ remotā q̄. ¶ Ex oībus p̄dictis patet vnū correlatiū. s̄. q̄ finis ē causa causaz q̄tū ad causare. ⁊ vt h̄z eē in mēte: sed efficiēs q̄tū ad esse reale extra.

¶ Differūt aut̄ itātū q̄ agētia q̄dem ⁊ singularia s̄l̄ sunt ⁊ non sunt: ⁊ ipsa ⁊ quoz̄ cause. ⁊c̄.



**Queritur** Utrum causa particularis ⁊ in actu simul sit ⁊ nō sit cū effectu particulari. ⁊ videt̄ q̄ non q̄ si sic. ergo in principio motus cessat motus. n̄is est euidenter falsus. ergo ⁊ antecedēs. p̄batio cōsequētie. habitibus p̄sentibus cessat. motus primo de generatōe. accipiat̄ ergo aliq̄d efficiēs p̄ motū. certū est q̄ in principio motus est efficiēs in actu. ergo ⁊ effectus erit in actu. sed existente effectu in actu cessat motus. ergo cessat in principio. ¶ Preterea mouēs naturaliter prius est moto. ⁊ si adinice referant̄ nihil minus vt dicit̄ quarto huius: ergo mouens p̄t̄ esse sine moto sicut prius sine posteriori. ergo causa in actu sine effectu in actu. ¶ Preterea scitū in actu est cā scie in actu. sed scitū in actu p̄t̄ esse sine scia. ergo cā in actu sine effectu in actu. p̄batio minoris q̄ referūt̄ 3̄ modo relatiuoz̄ vbi nō est essentialis ordo nec mutua dependentia q̄ scia depēdet a scito vel scibili. ⁊ nō ecōuerso. ¶ Preterea de⁹ est semper cā in actu si ergo cā in actu ⁊ effectus in actu s̄l̄ sūt. segtur q̄ effectus deisemp̄ fuisse in actu. ⁊ sic mundus ab eterno ē q̄d est hereticū. q̄ aut̄ deus sit semper cā in actu patet q̄ si prius fuisse cā in potentia ⁊ postea in actu ⁊ p̄ n̄is mutare. ¶ Cōtra. p̄hs bic ⁊ 2̄. p̄hsicoz̄. ¶ Juxta hoc hoc q̄rif̄ 2̄. vtrū cā in potentia sit s̄l̄ cū effectu in potentia. videt̄ q̄ sic. nā relatiua s̄l̄ sūt ⁊ nō sūt. sed cā in potentia ⁊ effectus in potentia referūt̄ sc̄do mō relatiuoz̄ vt calefactum ⁊ calefactibile in quo mō est mutua dependentia: essentialis sicut in primo et p̄ hoc distinguūt̄ a tertio mō. ergo cā in potentia ⁊ effectus in potentia s̄l̄ sūt ⁊ nō sūt. ¶ Cōtra. p̄hs bic in l̄ra.

**Respondeo** circa istas duas q̄ōes primo q̄dā opinionez̄ p̄tracabo sc̄do aliter r̄ndebo. ¶ Quātū ad primū ē vna opinio q̄ videt̄ egl̄dy super sc̄do p̄hsicoz̄. q̄ cā efficiēs per motū habet duplicē effectū. vnū immediatū. s̄. ipsū fieri. aliū mediātū. s̄. factū esse. ¶ Ex hoc dicit̄ ad q̄stionē duo. primū dicit̄ est q̄ ista p̄positio est vera de causa in actu ⁊ de effectu immediato scilicet ipso fieri. hoc probatur. q̄ quādo causa est in actu tūc mouet. ⁊ quando mouet ipsum fieri tūc est in mobili. ⁊ ideo simul sūt causa mouens ⁊ ipsum fieri siue moueri. ¶ Secūdū dicit̄ est q̄ ista p̄positio nō est vera de causa in actu. ⁊ effectu mediato. q̄d p̄batur sic. quia si sic oīa euenirent de necessitate. supposito illo q̄ oīa haberent causas per se. cōsequēs est falsū. vt patet sexto huius. cōsequētia p̄bat̄ sic. Sit aliqd̄ faciēdū tertia die ⁊ vocetur. a. si. a. fiet ab aliqua per se causa sit illa causa. b. si. b. habeat aliā causā sit. c. ⁊ sic reducendo ad aliquid. quod nūc est. sit. d. quod est causa ipsius. c. tunc sic. si. d. est causa in actu ⁊ est necessaria ⁊ ipsum. c. est necessario in actu ex p̄potesi. ⁊ si. c. ergo. b. ⁊ si. b. ergo. a. ergo omnia necessario euenirent. Sic enim arguit̄ philosophus sexto huius capitulo tertio. vnde iste due propositiones nō sunt simul vere sci licet q̄ cuiuslibet fiendi sit dare aliq̄d per se causam. ⁊

q̄ posita causa in actu necessariū sit ponere effectus in actu. nā ex his duabus p̄positionibus segtur conclusio impossibilis modo p̄dicto. s̄. q̄ oīa erunt de necessitate. nō p̄pter primā p̄positionem q̄ cōcessa illa tanq̄ vera adhuc cōclusio sequeretur propter secundā. ergo secūda est impossibilis. ¶ De secūda questione dicitur ab istis q̄ causa in potentia nō oportet q̄ sit simul cū effectu. ratio est q̄ causa in potentia est prior effectu quia p̄t̄ esse sine eo. Sed cōtra istā opinionem arguit̄ reduciendo rationē primā p̄tra eos de fieri q̄d ponit effectū immediatū. nā posita prima p̄positōe quā cōcedūt ⁊ hāc quā ipsi dicūt q̄ posita causa in actu necessario sit ipsū fieri in actu: arguo vt prius. q̄. d. existente in actu necessario est. c. fieri. ⁊ ex. e. b. ⁊ ex. b. a. fieri. ḡ oīa futura fierent de necessitate. ¶ Preterea p̄tra ipsū dictū in se vt opponit̄ nō videt̄ vtz. s̄. q̄ causa particularis ⁊ effectus immediatus sint simul. q̄ ponamus q̄ sint multe cause agētes nō per motum: si causa existente in actu necesse est immediatū effectū esse in actu. ergo oīa p̄ducibilia a talibus causis de necessitate euenirent. q̄d falsum est: q̄ possunt illa cōtingere ⁊ causare sicut cause agentes per motū. ⁊ magis etiā vt patet de mobilitate per voluntatem. Ad formā rōis dicendū q̄ ibi est fallacia sc̄dm q̄d ⁊ simpliciter. p̄cedo. n. q̄ q̄ causa in actu causat necessario segtur q̄ effectus est in actu. Si aut̄ inferamus. ergo necessario est effectus: nō valet: q̄ causa est in actu cōtingenter: vnde cōsequētia nō valet effectus necessario necessitate p̄sequētie est in actu. si causa sit in actu. ergo effectus necessario est nisi ponere q̄ esset causa necessario in actu. nunq̄. n. ex necessitate cōditōalis segtur necessitas p̄sequētis: nisi antecedens sit necessariū sed nō est ita in p̄posito si sit causa in actu cōtingenter. ¶ Cōtra illud ad q̄d dicit̄ q̄tū ad secūda q̄stionem de cā in potentia ⁊ effectu in potentia. videt̄. n. q̄d s̄l̄ sint ⁊ nō sint. q̄ referūt̄ sc̄do modo relatiuoz̄ que mutuo dependent.

**Quantum** ad secūdū dico tria. primū est q̄ illa differentia inter causas in actu ⁊ in potentia respectu effectū p̄portōabiliter acceptorū nō est accipiēda q̄tū ad ipsas relationes cause ad effectū. q̄ sic s̄l̄ est cā in potentia ⁊ effectus in potentia sicut cā in actu. ⁊ effectus in actu nā oīa hec referūt̄ vno genere relatiuoz̄. s̄. sc̄do mō. Sed veritas hui⁹ dicit̄ accipiēda est in fūdamentis relationū vt sit sensus ⁊ relatio cause in actu ⁊ effectus in actu nō possūt fundari nisi in ente in actu. ⁊ ideo sicut relatiōes simul sunt ⁊ nō sūt ita ⁊ fūdamenta eoz̄. sed relatiōes cause in potentia ⁊ effectus in potentia nō regrūt fūdamenta in actu. ⁊ ideo nō oportet fūdamenta eoz̄ simul esse licet relatiōes s̄l̄ sint: nā si relatio cause in potentia fūdaret̄ in ente in actu sicut iste edificator est nō oportet relationē effectus in potentia sibi corruidentem fūdari in aliquo ente in actu nō. n. oportet simul existere edificatorem ⁊ edificabile. q̄ edificabile p̄t̄ fundari in ente in potentia. ¶ Secūdū dicit̄ est q̄ illa differentia non est intelligenda de fūdamentis relationū in q̄tū fūdamenta sūt. q̄ sicut vtreq̄ relatiōes simul sūt ita ⁊ fūdamenta simul sūt. i. in actu sūt in q̄tū fūdamenta. hoc est actu sūt sub illis relatiōibus. Sed est intelligenda de fūdamentis cōparatis ad existētiā q̄ in cā ⁊ effectu in actu si vnū fūdamentū existit in actu ⁊ aliud nō sic de



causa et effectus in potentia. Tertiū dictū ē. q̄ illa differētia nō est intelligēda de fūdamētis absolute accepti sed sub relatōib⁹. nō enī sequit̄ q̄ si vnū fūdamētū exīstat. sc̄z cause i actu: q̄ fūdamētū effect⁹ in actu existat qz fūdamētū ab<sup>te</sup> existere pōt i actu sū relatōe. s̄z si fūdamētū cause in actu ē sub relatōe in actu: fūdamētū relatōis effect⁹ existit sub relatōe in actu. Est ergo in sūma differētia sic accipiēda hic idē. nō quidē inter relatōes. qz sic vtriqz neōio simul sūt. nec iter fūdamēta relationū iquātū fūdamēta. qz etiā illa vtriqz necessario simul sūt. cū sine illis vt sic nō sint relatōes nec iter ea que sūt fūdamēta sc̄m se cōsiderata. qz sic neutrobqz neōio sūt simul i actu. nec neōio simul i potētia. S̄z intelligit̄ differētia de fūdamētis actu existētibus sub relatōib⁹ cōparat̄ ad existētia nō absolute sūta ad existētia sub relatōib⁹. vt sit sētus. q̄ si ē a cā in actu: illa relatō est i actu. ergo necesse ē aliqd̄ existere in quo fūdaē relatō cause i actu et effect⁹ in actu. sed si ē causa i potētia. sic edificator: nō oī aliqd̄ ens i actu esse in quo fūdaē illa relatō i potētia. s̄z sufficit habere aliquod fūdamētum ens in potētia.

**Ad argumenta** Ad primū dicēdū q̄ cōsequētia nō tenet. Ad p̄batōnē dico. q̄ eo mō quo agēs p̄ motū ē in actu: effect⁹ est in actu. sc̄z mō p̄exposito. S̄z dū mot⁹ est ipsū agens nō ē causa in actu ipsius facti esse vsqz ad vltimū istās accipiēdo tñ effectū resp̄cū cui⁹ est mouēs actu ille effectus ē in actu. sc̄z ipsū fieri. qz dū mouet nō est causa in actu nisi ipsius fieri. s̄z in vltio istati ē causa in actu facti esse. et tūc causa et effectus sunt simul in actu. vnde si causa est in actu in fieri: simul erit effectus in fieri. si ē actu i facto esse: erit simul effectus in facto esse. qñ ergo dicit̄ q̄ habitib⁹. p. c. mot⁹. dicēdū q̄ p̄sente habitu siue effectū i facto esse cessat mot⁹. nō aliq̄. r̄c. sic autē est tantū p̄ns i fine mot⁹. Ad 2<sup>m</sup> de quarto hui⁹. dicēdū q̄ mouēs ē siml̄ natura cū effectū. accipiēdo ista vt sūt sub relatōib⁹. modo p̄dicto. tamē res subiecta mouētī ē p̄ior re i q̄ fūdaē relatō effect⁹. p̄hs autē loquitur de fūdamētis. nō de relatōib⁹. vnde ibidē dicitur. q̄ sensibilia possūt esse nō exntib⁹ sensib⁹. qz sensibilia et sensus dicūtur relatīe tertio mō. dictū ē autē q̄ differētia illa intelligēda est. nō de fūdamētis absolute sed vt sūt sub relatōib⁹. Ad tertiū dicēdū. q̄ scitūz in actu. et scia in actu siml̄ sūt: et nō sūt. cū dicit̄. q̄ referunt̄ tertio mō. dico q̄ falsū est. nisi accipiēdo sciētia in actu. et scibile nō scitū. vnde sciēdū q̄ scibile secūdū se et essētiā referē ad sciētia in potētia. et scia i potētia et scibile sūt et nō sūt. nec accidit sibi q̄ scia i potētia. accidit tñ lapidi. sic accidit iohāni q̄ sit p̄r. n̄ tñ accidit p̄ri q̄ sit p̄r. vñ sic scia i potētia essētiā d̄pēd̄z a scibili: ita ecōuerso. et scia in actu d̄pēdet a scito i actu. et ecōuerso. quādo ergo d̄r q̄ accidit scibili q̄ scia: est intelligēdū de re subiecta. scilz lapide vel ligno. probatio hui⁹. qz scibile nō est scibile nisi qz ei⁹ pōt esse scia. nā si esset scibile et ei⁹ non esset sciētia in potētia: esset scibile et nō scibile. ergo i rōne scibilis vt scibile est: icludit̄ scia i potētia sicut suū per se cō:relatiū. De hoc āplius in capitulo de ad aliqd̄. Ad quartū de deo. negat̄ aīcedēs. quia de⁹ semper fuit. nō tamen sēper fuit causa i actu. quādo dicit̄ q̄ esset mutat⁹. dico q̄ nō valet. quia agēs volūtariū cuiusmodi est deus. volūtate antiq̄ nō mu-

tata potest causare quādo sibi placet sine mutatiōe sui Exēplū. sicut si ego vellē mō sedere cras. sine mutatiōne volūtati mee possē sedere cras. Similiter d̄ deo. qz quicqd̄ fecit vel facturū est sciuit et voluit se facturū volūtate antiq̄ et ab eterno. et ideo facit qcquid facit sine mutatiōe sui. facta solū mutatiōe ex parte effectus. hoc autē determinare quo mō se habeat magl̄ p̄tinet ad negociū theologicū. sed hoc pro nūc sufficiat. qz effect⁹ nouus pōt esse a causa nō mutata. Ad argumētū pro secūda questione: patet quid dicēdū sit ex his que dicta sūt in corpore questionis.

¶ Dicit̄ quidē vtriqz altera causa essēdi necessaria: horum autē nulla: sed propter hec alia sunt ex necessitate. r̄c.



**Veritur** Utrū necessaria habeant causā sui esse. Cū dicitur q̄ nō per Auicē. p̄io methaphisice caplo sexto. cui⁹ ratio ē ista. oē habēs causā amota v̄l circūscripta causa pōt non esse. q̄ sequitur q̄ nullus effect⁹ sit necessari⁹. qz posse nō esse repugnat necessario. ¶ Preterea. cā efficiēs ē principiū vñ motus. sed i immobilib⁹ nō ē motus. ergo imobilia q̄ sūt necessaria nō habēt causā efficiētē. et per cōsequēs nec aliquā aliā causā. ¶ Cōfirmat̄. qz tertio hui⁹ dicit̄. q̄ i immobilib⁹ nō est efficiēs neqz finis. ¶ Cōtra. sc̄do hui⁹ dicit̄. q̄ necessario et sempiterno sunt cause. Idem dicitur hic in littera.

**Respondeo** In ista q̄stione p̄io quasda distictiones p̄mittā et declarabo. 2<sup>o</sup> quoddā dubiū tāgāz et reouebo. tertio dicā ad questionē. ¶ Quātū ad primū sit ista p̄ia distictō. q̄ neōia sūt in duplici genere. quedā sūt cōplexa. q̄dā icōplexa. Exēplū p̄mi. p̄pō necessaria. siue sit p̄icipiū. siue cōclo. exēplū sc̄di. de⁹ et intelligētīe. sc̄m viā philosophorū q̄ posuerūt ea necessaria esse. ¶ Secūda distictō sit ista. q̄ neōitas ē duplex. q̄dā ē necessitas simplr̄. quedā secūdū quid. p̄ia dicitur neōitas cōsequētis. puta quādo tā aīcedēs q̄ cōsequēs sūt in se neōia. exēplū. si hō est aial. necessario est sēsibilis. secūda vocat̄ necessitas cōsequētīe. puta quādo cōsequēs nō est necessariū: nisi posito aīcedēte. sic tamē q̄ tā aīcedēs q̄ cōsequēs sūt in se cōtigētia. exēplū. si hō currit: hō mouet̄. ¶ Tertia distictio sit ista. q̄ ad hoc q̄ effect⁹ sit necessari⁹: oportet causā esse neōiā in essēdo et i causādo. qz altero istorū deficiēte: pōt effectus nō eē. Exēplū. sit. a. cā. b. si. a. nō ē neōiū i causādo: nec. b. ei⁹ effect⁹ erit necessari⁹. nō cānte. a. nō erit. b. si. si. a. nō ē neōiū i essēdo: nec ipsuz. b. qz nō exntē. a. nō erit. b. vtrūqz istorū ē i cōplexi. p̄icipia ei i se sūt necessaria. et neōio causat̄ cōclusiōes. qz rō cause neōio causatis ē q̄ d̄structo effcū illa d̄struat̄. sic ē d̄ p̄ncipys respectu cōclōnis. qz ad falsitatē cōclōnis arguit̄ falsitas

**Quantum** Ad 2<sup>m</sup> est vnū dū p̄missaz. biū. Utrū in rebus sit aliqs effect⁹ necessarius. ¶ Respōdeo et dico q̄ sic. secūdū viā philosophorū. uā secūdū eos agente secūda causa: p̄ia causa necessario agit. posuerūt enī ordinē et cōnexonem causarū esse necessariā. Tūc sic. in causis essentialit̄ ordiat̄ vna necessario causate: alia necessario causat. sed cause rerum sunt essentialit̄ ordinate. et aliqua causa in rebus neōio causat. ergo et oēs alie. et per

cōsequēs p̄ia causa. maior patet. q̄z hec ē vna differētia inter causas essentialiter ordiatas. ⁊ accidētaliē ordiatas. vt dictū fuit 2<sup>o</sup> hui<sup>o</sup>. q̄ cause essentialiter ordinate simul cōcurrūt ad causādū. ⁊ nō sic accidētaliē ordinate. mior patet quātū ad primā partē. ex ypothēsi p̄hoz. 2<sup>m</sup> verū est. q̄ multe sūt cause essentialiter ordinate. 2<sup>a</sup> pars mioris p̄bat. ex differētia inter causas naturales. ⁊ a p̄posito. q̄z cā nālis necio causat. s̄z causa a p̄posito p̄tigēter. ¶ Sed tenēdo viā theologoz dicitur i cōplexis de q̄bus nūc ē sermo nō est effectus simpliciter necessari<sup>o</sup>. p̄batio hui<sup>o</sup>. q̄z in causis essentialiter ordinatis p̄ia causa causate cōtingenter: oēs alie causat cōtingēter. sed p̄ia cā q̄ est de<sup>o</sup> causat cōtingenter. q̄z ois actio dei ad extra ē cōtingens. ergo oēs alie causat cōtingēter. maior patet. s̄z mior probat. nā effectus necessari<sup>o</sup> regit causā necessariā. ⁊ quātū ad cālitatē. ⁊ quātū ad esse. vt dcm ē. sic q̄ destructo effectu cā destruit. si ergo p̄ia causa causaret aliquē effectus necessariū. ad destructionē effect<sup>o</sup> necio arguit destructō cause p̄ie. et ita ei<sup>o</sup> entitas nō esset oino indepēdēs et absoluta. q̄d est absurdū. ¶ Pro ista cōclōne sūt multe alie ratiōes. et etiā pro op̄ione p̄hoz. que cā breuitatē pro nūc dimittātur. sūt enī prolixioris ⁊ altioris negotij. nec ratio posita a p̄his cogit. nā secūda pars mioris est falsa. cū dī q̄ aliq̄ causa causat necio. cū probat ex differētia cause nālis ad cām a p̄posito. ¶ Dicēduz q̄ necessitas ē duplex. sc̄z necessitas simplr. et necessitas secūdū quid. cā ergo nālis necio causat necitate secūdū q̄d. et sub p̄ditōe. puta si causa sit. pro eo q̄ cā proxima naturalis ex nāli colligātia ad effectū necio duz est causat illū. s̄z illa causatio ē cōtigēs simplr. sic et illa causa cōtigēter ē. ignis ergo dū est necio calfacit. tamē q̄ ignis cōtingēter ē: ideo simplr cōtigēter causat sed nec sic ē necitas i p̄ia causa. q̄z tūc esset simplr necessitas. cū illa cōditio sit simplr necia. sc̄z q̄ de<sup>o</sup> sit. q̄d enī necessariū est ex suppositōe necia: est simplr necessariū. hoc enī ē necessitas p̄ntis. illud autē supposituz i alijs causis nālib<sup>o</sup> nō est simplr necessariū. per illaz ergo necessitatē cōditionatā ⁊ secūdū q̄d differt cā nālis a causa a p̄posito. q̄z agēs a p̄posito supposito q̄ sit: nō segtur q̄ necio agat. sed pōt nō agere. ex eo q̄ agit ex libertate voluntatis.

**Quantum** Ad 3<sup>m</sup> dico. q̄ necia p̄plexa puta cōclusiones hnt causā sui eē. vt dictū est. sc̄z ēt p̄hos mltā necia icōplexa. puta corpa celestia ⁊ intelligentie. ⁊ alia a p̄ia forsa secūdū eoz mētē habēt causā sui eē. s̄z secūdū viā veroz theologoz aliē sit dicendū. vt p̄z ex predictis aliq̄liter.

**Ad rationes** in oppositū. ¶ Ad p̄mā dicēdū: q̄ duplex ē necessariū. sc̄z necessariū effectie. et neciuz formalr ⁊ p se neciū. Effectie dī q̄d per se excludit oēs aliā p̄iore cāz efficiētē a q̄ pducāt. ⁊ sic solus de<sup>o</sup> ē necessari<sup>o</sup> effectie. seu i gñe cāe efficiēt. s̄z neciū p se ⁊ formalr nō excludit qn ab alia possit eē effectie seu p̄ncipiatiue. sic dicim<sup>o</sup> de p̄sonis p̄ducti i diuis. nā vbi diuis s̄z sit q̄ddā neciū formalr. nō tñ excludit qn sit ab alio. puta a p̄re p̄ncipiatiue. ¶ Ad auicē. q̄ dicēdū est q̄ loq̄tur de necio effectie. cū ḡ arḡ q̄ amota vel circūscripta causa: cātū nō eēt neciū ex se. vtz ē in gñe cāe efficiētis tñ quo effect<sup>o</sup> necessari<sup>o</sup> regit causā neciā. n̄ tā tū i causādo: s̄z ēt in essēdo. iōposito tali effectu nūc

posset ei<sup>o</sup> esse realiter circūscribi. talis ergo effect<sup>o</sup> esset necessari<sup>o</sup> de se formalr. s̄z depēderet ab alio efficiēt vel effectie. ¶ Ad 2<sup>m</sup> dico. q̄ nō ē simplr d rōne efficiētis q̄ sit p̄ncipiū vnde mot<sup>o</sup>. q̄z accidit efficiētī sc̄dm q̄ h̄s q̄ agat p̄ motū. q̄z efficiēs pōt agere sū motū. tñ q̄z i nālib<sup>o</sup> cōiter ē vtz q̄ efficiēs agit p̄ motū. iō dī q̄ illa descriptio efficiētī q̄ dī p̄ncipiū vnde mot<sup>o</sup>: ē a posteri ori ⁊ a notiori q̄ ad nos i imobilib<sup>o</sup>. ḡ ē p̄ncipiū efficiēs nō tñ vñ mot<sup>o</sup>. ⁊ p̄ hoc idē pōt r̄nderi ad cōfirmatōnē q̄ adducit. ¶ Ad argumētū in oppositū q̄ videt̄ facere cōtra op̄ionē theologoz. dī vno: q̄ p̄hoz 2<sup>o</sup> hui<sup>o</sup> loq̄tur de neciuz cōplexis. de q̄b<sup>o</sup> cōcessū ē q̄ p̄nt habere cām sui esse. s̄z ista r̄nsio nō ē tenēda. q̄z cōtrariū fuit ibi dcm ¶ Dico ḡ ali<sup>o</sup> q̄ loq̄tur via p̄hoz q̄ nō ē mō recipiēda i p̄posito. cū repugnat v̄itati theologie. ¶ Aduertēduz tamē q̄ s̄z in cōplexis nō sit aliq̄ effect<sup>o</sup> simplr necessari<sup>o</sup>. nec p̄ oīs necia cā simplr. tñ sic ē effect<sup>o</sup> necessariuz sc̄dz q̄d: ita sūt cāe necie sc̄dz quid. vt dictū fuit. ⁊ h̄ mō dīciposset q̄ in cōplexis necia hnt cām sui esse. eomō quo sūt necia. sc̄z nō simplr. s̄z sc̄dm quid.

¶ Numero q̄dē quoz materia vna.

**Meritur** Utrū materia q̄ ē altera pars cōpositi sit causa ididuatōis. ¶ Et arḡ q̄ sic. nā quito methaphice dī. illa sūt vñū nūero: quorū matia ē vna. ¶ S̄z cōtra illā op̄ionē arḡ. q̄z si mā ē cā ididuatōis: vbi eadē est mā ibi idē ē ididūū. s̄z eadē ē mā in gñato ⁊ corrupto. ḡ gñatū ⁊ corruptū erūt idē ididūuz. q̄d est falsū. ¶ Confirmat. si p̄io ex aq̄ gñēt ignis. ⁊ 2<sup>o</sup> ex igne gñēt aq̄: p̄z q̄ aq̄ p̄io gñata. ⁊ 2<sup>o</sup> corrupta hnt eadē materiā ⁊ sūt eiusdē speciei. ḡ aq̄ p̄io corrupta et sc̄do gñata erūt vna nūero. q̄d ē falsū. q̄z tūc p̄ naturāz corruptā posset redire eadē nūero. q̄d est cōtra Aristo. vbiq̄. ¶ P̄terea. q̄d ē cā ididuatōis ē cā distinctōis. sed mā nō ē cā distinctōis. q̄z act<sup>o</sup> est qui distinguit. ex 7<sup>o</sup> hui<sup>o</sup>. mā aut̄ n̄ ē act<sup>o</sup>. ḡ r̄c. ¶ P̄terea. materia ē de essētia speciei. vt p̄bat septio ⁊ octauo hui<sup>o</sup>. s̄z q̄d ē cā sp̄ei nō ē cā ididuatōis. q̄z tūc sp̄es essēt ididua. ergo n̄ ē cā ididuatōis. ¶ Cōfirmat. q̄z cōtractiū ē ex nāz illius q̄d cōtrahit. s̄z mā ē de rōne sp̄ei. ḡ sp̄es seu nā specifica n̄ pōt p̄ materiā s̄bi ad hāc ididuationē seu becheitatē nec auctoritas hic posita cogit. nā equocat̄ d mā. ¶ Ad cui<sup>o</sup> euidētā ē sciēdū. q̄ mā ⁊ forma opponūt relatiē ex 2<sup>o</sup> p̄hicoz. q̄t aut̄ mōis dī vñū correlatiōz: tot mōis dī et reliquū. ex p̄io thopicoz. Forma aut̄ quātū spectat ad p̄positū duplr accipit. sc̄z. vel p̄ forma partis. vel p̄ forma toti<sup>o</sup>. q̄ ē ipsa ḡditas. S̄z mā cōrūdēter dī duplr. q̄z q̄dā ē mā q̄ opponit̄ forme partī. ⁊ h̄ ē mā que ē p̄ncipiū essētiāle rei cōstitūēs rē: cū forma ⁊ vñū ens p se. q̄dā ē mā que opponit̄ forme toti<sup>o</sup> ⁊ ipsi ḡditati. ⁊ p̄ cōsequēs ē extra rōnē ḡditatī formalr. ⁊ h̄ est materia q̄ ē dīra seu p̄petas ididualis. q̄ ē cā p̄p̄ia becheitatī ⁊ ididuatōis: q̄ dīci pōt becheitas. ¶ Lū ḡ dicit p̄ho. q̄ illa sūt idē nūero q̄z mā ē vna. loq̄tur de mā nō p̄ mō dicta: s̄z sc̄do: q̄ p̄p̄ie ⁊ agrue vocat̄ materia. q̄ten<sup>o</sup> cōstituit rē in esse vltio subycibili ⁊ māli. nō aut̄ in cē formalī. q̄z vt dictū ē nō p̄tiet forālī ad formalē ḡditatez rei. ⁊ ista expō p̄sonat l̄re phi. Subdit ei<sup>o</sup> q̄ illa sūt vñū specie quoz rō est vna. ratio q̄dē sumit̄ p̄ ḡditate q̄ dicitur forma toti<sup>o</sup> respectu esse indiudualis.

Amplius autē alia secundū numerū sūt vnū: alia secundū speciē: alia secundū gen<sup>o</sup>: alia sū analogiā.



**Meritur** Utrū secundū diuisionē vnū us q̄ dicitur logica: que tangit in littera: sit cōueniēs. **Uidef** q̄ nō. qz vel ē eadē cū prima. vel nō. nō eadē. qz esset insufficiēs. cū p̄ia habeat quibz mēbra. et illa quattuor tantū. nec est alia. quia duo mēbra illi<sup>o</sup> diuisionis coincidunt cū duob<sup>o</sup> alteri<sup>o</sup> diuisionis. s. vnū gnē. et vnū speciē. **P̄terea**. illa diuisionē vnū vel est dīo vnū vniuoci. vel equiuoci. nō est dīo vniuoci. qz tūc multū quod sibi opponitur nō diceret tot modis quot ipsū vnū. cui<sup>o</sup> oppositū patet. et inuif in littera. cōsequētia probat. qz quando aliqd vniuocū dicit<sup>o</sup> mult<sup>o</sup> modis: nō o3 sūū opposituz tot modis z equalib<sup>o</sup> dicit. patz de rōali et irrōnali q̄ nō diuiditur in eq̄lia. qz de plurib<sup>o</sup> dicit<sup>o</sup> irrōnale q̄ ratio nale. nec ē diuisionē equoci. tū qz ois p̄pō in qua ponere tur vnū v̄ multa esset distinguēda. tum quia ad vnū mēbrū nō posset sequi aliud. cui<sup>o</sup> oppositū dicit<sup>o</sup> i littera. scz qz vnū mēbrū diuisionis cōuenit oibus mēbris nā in eodē caplo dicit<sup>o</sup> qz vnū esse ē p̄cipiū nūeri esse. ergo vnū esse ē p̄cipiū nūeri. ex quo p̄z qz vnū nūerō qd ē vnū mēbrū illius diuisionis ē cōmūe oib<sup>o</sup> mēbris. **P̄terea** cōtra partes dionis arguit. nā dicit<sup>o</sup> vnū nūero esse cui<sup>o</sup> materia ē vna nūero. qd si sic. nullū imateriale esset vnū nūero. cōsequēs ē falsū. qz sicut vnitas p̄ior ifert vnitatē posteriōrē. vt dicitur in littera. ita p̄ oppositū de multitudie. qz multitudo posteriōr infert p̄iorē. sed i imaterialib<sup>o</sup> est multitudo specifica. ergo z multitudo nūeralis. et per cōsequēs vnū nūero. **P̄terea**. seq̄ret qz p̄traria essent vnū nūero: quia eoz materia est vna nūero. ex p̄mo de gnatiōe. **Contra**. philosophus hic in littera.

**Rūdeo** In ista questiōe duo dico. **P̄** primū dicitū est. qz illa secundū dīo est secundū intē tiones logicas et sūdamēta itētionalia. p̄ia autē dīo est scdm sūdamēta realia. et ideo modi scde dionis fundant sup modos p̄ie. eomō quo itētiones sūdanē in rebus. z ideo p̄ia diuisionē dicit<sup>o</sup> realis. et scda logica. **z<sup>m</sup>** dicitū pertinet ad sufficiētā secundū diuisionis declaranda. que sic haberi pōt. qz intellect<sup>o</sup> intelligens aliqd sub rōne vnū: aut itelligit illud sub rōne incōicabilis. aut sub ratione cōicabilis et p̄dicabilis de plurib<sup>o</sup>. si p̄mo mō. sic ē primus modus. scz vnū nūero. si scdo. aut est cōicabilis plurib<sup>o</sup> differētib<sup>o</sup> nūero. et tūc ē vnitas speciē. aut plurib<sup>o</sup> differētib<sup>o</sup> speciē. et tūc est vnitas generis. vltra autē illā vnitatē vel similit. qd dico p̄pter cōitatē entis. qd nō est p̄p̄ie spēs neqz gen<sup>o</sup>. nō ē iuenire aliqd cōceptū vnū p̄dicabile de plurib<sup>o</sup> p̄ dicitōe quiditatia. tū cōparādo vnū conceptū cōisimū alyo cōisimū si similit<sup>o</sup> se habeāt respectu suoz inferior<sup>o</sup> in p̄dicādo i quid de eis iuenit vnitas p̄portionis siue analogie. z sic diuisionē est sufficiēs. **Sz** cōtra primū dicitū instatur sic. qz si secundū diuisionē datur secundū itētiones seu sūdamēta itētionalia: tot essent vnitates quot sūdamēta. et ecōuerso. sed β est falsū. quia plura sūt sūdamēta itētionalia q̄ alia quattuor. scz gen<sup>o</sup> differētia p̄p̄iū et accidēs. **P̄terea**. si sic. ergo ille vnitates erūt nihil. qd videt<sup>o</sup> falsū. p̄batio cōne. qz oē min<sup>o</sup> ens ente itētionis ē oīno nō ens. sed passio

fūdata in ente rōnis est min<sup>o</sup> ens ipso ente rationis. qz ois passio ē mioris entitat<sup>o</sup> q̄ sit subiectū. ergo ille vnitates sūdate super sūdamēta itētionalia erūt nō ens: z nihil. **Cōtra** z<sup>m</sup> dicitū arguit qz repugnat p̄rio dicitō nā duo mēbra nō sūt accepta secundū sūdamēta itētionalia. vnū est quātū ad primū modū scdm qd dicitur vnū numero ē cui<sup>o</sup> materia est vna. s. materia nō ē in cōsiderationē intellect<sup>o</sup> sed ē ens reale. z<sup>m</sup> mēbrū ē quātū ad quartū modū. quia aliq̄ est p̄portio n̄ exīte itellectu. nā tūc similit<sup>o</sup> se haberēt octo ad quattuor: sic sex ad tria. ergo vnitas p̄portionis nō causat ab itellectu **Sz** ille instātie nō cogūt. Ad primā dicitū vno mō qz illa dīo vnū datur secundū qz vnitas itētionalis sūdat in quocūqz cōsiderato vt quid. sed p̄dicata in qd nō sūt nisi quattuor enūerata. illa autē alia de quib<sup>o</sup> instatur p̄dicatur in q̄le. **Aliter** dicit<sup>o</sup> qz illa dīo assignatur secundū qz vnitas cuiuslibet itelligit in se. nō vt cōparat ad alia. z secundū diuersos gradus vnitat<sup>o</sup>. p̄primū excludit p̄p̄riū z accidēs. qz si in se cōsiderēt<sup>o</sup> reducitur ad vnū speciē vel gnē. qz oē p̄p̄riū vt sic ē idē genere vel speciē. **Silr** est d̄ accidēte. p̄ z<sup>m</sup> excluditur vnitas diffinitionis z differētie. que vt videt<sup>o</sup> secundū diuersos gradus cōparant ad illa de quibus dicunt<sup>o</sup>. **P̄ia** tū respōsio melior videt<sup>o</sup>. **Ad** scdaz istātiā dicitū qz sic est dare gradus in entib<sup>o</sup> realib<sup>o</sup>. ita in entib<sup>o</sup> rationis. z iō maior ē falsa. nō enī oportet qz q̄qd ē minus ens ente rōnis sit nō ens. nā lz illa res rōis q̄ subyicitur alteri rei rōnis sit magis res aliquo mō. nō tū se q̄tur qz res sūdata sit nihil. **Ad** aliud cōtra z<sup>m</sup> dicitū exponit mēbrū primū de quo istā sic. qd dicitur vnū nūero nō p̄dicat de plurib<sup>o</sup>. z bec ē vnitas singular<sup>o</sup> et sic sūdamētū ei<sup>o</sup> est singulare qd est sūdamētū itētionale. p̄batio hui<sup>o</sup>. qz v̄le z singulare referūtur ad inuicē. sed v̄le est itētionale. ergo z singulare. qz sūt siml natura. res autē p̄ie itētionis z secūde nō sūt siml. **Cō** firma ista expositio p̄ illud qd habet<sup>o</sup> tertio hui<sup>o</sup>. questione tertia. licet vnū numero dicat<sup>o</sup> aut singulare: nihil differt dicere. **Ad** aliud de p̄portione dicitū. qz dupliciter accipit<sup>o</sup> p̄portio. vno mō secundū sūdamēta realia. sic in numer<sup>o</sup>. Alio mō scdm sūdamēta itētionalia. sic p̄dicati z subiecti. p̄ia pōt esse sine itellectu. z de illa arguit rō. scda nō pōt esse sine itellectu. cū p̄dicari z subyici p̄tineāt ad actū itellect<sup>o</sup>. z d̄ illa logē hic p̄hs. qz p̄dicata hnt hāc p̄portionez i p̄dicādo i qd **Ad** primū p̄cipale dicit<sup>o</sup> de cōtētis sub se. qz z<sup>o</sup> dīo ē alia a p̄ia. nec coincidunt. qz nec z<sup>o</sup> dīo nec p̄ia vidit vnū scdaz rōnē vnū. s. fm rōnē idionis. s. scdaz sūdamēta sup q̄ pōt vnitas sūdari. z tūc bec dīo d̄t a p̄ia scdaz sūdamēta diuersa. qz p̄ia sūdamēta sūt realia. z aut sūt itētionalia. **Cōtra**. nam res p̄ie itētionis nō sūdanē in reb<sup>o</sup> scde itētionis. s. vnitas q̄ ē i gnē quātitat<sup>o</sup>. puta vnū cōtinuitate ē vnitas p̄me itētionis. z sic d̄ alyo vnitatib<sup>o</sup>. q̄ talis vnitas nō pōt sūdari sup sūdamētū itētionale. vt videt<sup>o</sup> dicere r̄sio supponēs vt videt<sup>o</sup> rōez vnū: vt vnū ē esse reale z p̄ie itētionis. sūdamēta aut posse eē nūc realia. nūc itētionalia. **Alf** ḡ d̄ qz vnitas dīa p̄rio ē realis. s. z<sup>o</sup> dīa ē rōnis. z silr se hnt sūdamēta eaz cōr̄idēter. tūc p̄z qz duo mēbra. scz vnū gnē. z vnū spē nō coincidunt nec conuēniūt hic z ibi. **Ad** cui<sup>o</sup> euidentā notādū. qz sicut iā dicitū est in p̄rio libro z in septimo āplius dicitur. omnis

vnitas cāta ab intellectu h3 vnitate i re a q̄ originat̄. sicut ignis generat ignē sibi siles i spē. nullo ē intellectu exiēte. 7 p̄tāto illa generatio cōcedit̄ vniuoca. 7 ex illa vnitate i re mouet̄ intellect̄ ad iueniēdū vnitate itētionale q̄ i illa vnitate reali fūdat̄. 7 hec vnitas realis est i p̄mis mēbris p̄me diuisionis. vnitas aut̄ rōis q̄ fūdat̄ i tali vnitate ē i sc̄da diuisione. ¶ Ad 2<sup>m</sup> posset dici q̄ vnū hic diuisū equoce d̄ ab vno prius diuiso. n̄ istud vnū i se 7 illud i se nō sūt equoce dicta quo ad suos modos licet vnitas hic i suis modis 7 ibi i suis differat̄ sc̄d3 magis 7 minus: cū ergo arguit̄ q̄ multuz nō sic d̄. dico q̄ falsū ē q̄ sicut vnū d̄ sc̄d3 magis 7 min<sup>o</sup> de aliquibus sic 7 suū oppositū qd̄ ē multū d̄ tot modis. nō t̄n oportet: oppositū diuidi i tot inferiora sicut aliud oppositū sicut tu arguis de rōali 7 irrōali. q̄n ergo d̄ primo thopicoz q̄ quot modis d̄ vnū oppositoz 7c. nō ē itelligēdū de multitudine suppositoꝝ sed significatoꝝ. cū ergo dicebat̄ q̄ tunc p̄pō in q̄ ponit̄ vnū eēt multiplex 7 distinguēda: cōcedo accipiēdo vnū qd̄ ē cōe vtiq; diuisioni. nō aut̄ vt accipit̄ seorsū in hac diuisione vel illa. ¶ Ad aliud p̄ncipale d̄ vno mō a cōmētatoꝝ q̄ d̄ d̄ia inter vnū numero 7 vnū qd̄ ē p̄ncipiū numeroꝝ qz vnū numero est i materia. 7 ideo tale vnum nō est i rebus imālibus. sed vnū qd̄ est p̄ncipiū numeroꝝ nō est i mā. 7 ideo tale vnū est i imālibus. ¶ Sed cōtra hoc qd̄ d̄ q̄ vnū qd̄ est p̄ncipiū numeroꝝ nō est i mā: qz illud dictū vel egpollet vli negatiue vel particulari negatiue. si p̄mo mō ergo nullū vnū p̄ncipiū numeroꝝ erit i mā qd̄ est falsū. p̄batio qz aliqs numerus est i mā q. s. causat̄ ex diuisione cōtinui. ergo 7 aliqd p̄ncipiū numeri est i mā. qz qd̄libet diuisū est vnū numero: si aut̄ nullū vnū p̄ncipiū numeri esset i mā. ergo nullus numer<sup>o</sup> esset i mā. Si egpollet particulari negatiue. ita q̄ loquat̄ de vno qd̄ cōuertit̄ cū ente qd̄ ponit̄ eē aliud ab vno qd̄ ē p̄ncipiū numeri. ¶ Cōtra qz illud vnū nō t̄n p̄prie est i reb<sup>o</sup> imālib<sup>o</sup>. s3 etiā i mālib<sup>o</sup> qz p̄batū est vnū numero eē i mālib<sup>o</sup>. ergo i oibus pōt eē p̄ncipiū numeroꝝ. ¶ P̄terea arguit̄ de 2<sup>o</sup> mēbro: qz aut̄ d̄ia quā ponit̄ nā est: aut h3 itelligi q̄ oē vnū numero est i mā. sed est falsū: nā in imaterialib<sup>o</sup> est aliq̄ vnitas maior vnitate sp̄it̄: s3 nulla alia ē maior q̄ vnitas numeralis. ergo vnū numero est i reb<sup>o</sup> imaterialib<sup>o</sup>. maior p3. qz aliqs angelus est ita vn<sup>o</sup> q̄ nō p̄dicat̄ de plib<sup>o</sup>. puta gabriel. ergo est magis vnū q̄ vnū specie. ¶ Aliter exponit̄ qd̄a expositoz q̄ vnitas numeralis causat̄ ex vna materia s3 qd̄ substat̄ dimētionib<sup>o</sup> terminatis. 7 ideo negat̄ i imaterialib<sup>o</sup> plitātē indiuiduoꝝ sub vna spē. Similiter per hoc respōdet ad aliud de cōtrarijs qz cōtraria non hnt vnā materiā talē sil. ¶ Sed cōtra primū arguit̄: qz nō soluit̄ qz i imaterialib<sup>o</sup> etiā sc̄dm eū est vnū numero. 7 t̄n ibi nō est talis materia q̄ substat̄ talib<sup>o</sup> dimētionib<sup>o</sup> terminatis. ¶ Cōtra fm. qz si similtas habētī vnā materiā regrit̄ illa erit similtas t̄pis. 7 tūc abstracta a tēpore nō poterūt habere illā vnitatē. sed hoc cōsequēs est falsū. qz mathematica sūt abstracta a tēpore: 7 t̄n i mathematicis sunt multa numero eiusdē speciei vt dictū fuit̄ primo 7 secūdo huius. ¶ Aliter dicit̄ q̄ vnitas numeralis nō diffinit̄ per hoc q̄ dicit̄ q̄ est illa cuius materia est vna numero. qd̄ p̄bat̄ qz ens secūde itētionis q̄lis est ista vnitas vt dictum est nō diffinit̄ per ens p̄me itētionis cuiusmodi est materia. etiam accepta p

differētia indiuiduali q̄ est p̄pria causa vnitatis numeralis 7 indiuiduatiōis. nec est circūlocutio p̄ ouertibilia accipiēdo materiā q̄ est altera pars cōpositi 7 essentia: nā multa sūt vnū numero q̄ carēt tali materia p̄ta imaterialia. sed accipiēdo sic materiā erit qd̄a exēplificatio per exēplū magis manifestum. qz manifestior est nobis vnitas materialū q̄ imaterialū. nō t̄n excludit̄ quin vnitas numeralis sit etiā i imaterialibus. ¶ Sed t̄n iuxta mētē p̄hi prius dictā accipiēdo materiā p̄ illa hecheitate seu differētia indiuiduali. dicēdū q̄ licet illa notificatio non sit p̄prie diffinitio. est t̄n descriptio qd̄a seu circūlocutio etiā per cōuertibilia. nā oē vnū numero h3 talē materiā 7 ecōuerso. ¶ Ad illud etiā de p̄trarijs dicēdū ē q̄ l3 hēant eādē mās successive accipiēdo mās p̄ subiecto mot<sup>o</sup> vel mutatōis. nō t̄n habent eādē hecheitatē seu differētia indiuidualē. nec p̄ p̄ns erūt vnū numero vt p3 ex p̄dictis.

¶ Sc̄d3 se vero d̄nr eē q̄cūq; significat̄ figuras p̄dicatōis: quotiēs. n. d̄: totiēs eē significat. 7c.



**Veritur** Utrū ens distiguat̄ i de cē p̄dicamēta secūdū diuersos mōs predicādi. videt̄ q̄ sic. nam ens nō pōt cōtrahi ad aliqd̄ determinatū p̄ differentias sicut gen<sup>o</sup> cōtrahit̄ ad species. nā vt arguit̄ 3<sup>o</sup> bui<sup>o</sup>. ille d̄e eēt nō ens 7 nihil: cū nulla differētia partici per suū gen<sup>o</sup> vel cui<sup>o</sup> ē differētia diuisiua seu cōtractiua. si ergo ens nō cōtrahit̄ ad diuersa genera p̄ differētiās reliquit̄ q̄ cōtrahit̄ secūdū diuersū modū predicādi qui consequitur diuersum modū essendi. ¶ Cōfirmatur per philosophum in littera qui dicit̄ q̄ quoti ens diuiditur ens totiēs esse significat 7 p̄pter hoc ea i q̄ diuidit̄ primo ens dicit̄ur p̄dicamēta. qz distinguūt̄ sc̄d3 diuersū modū p̄dicādi. ¶ Cōtra. qz modus p̄dicādi segtur modū essendi. ergo distinctio p̄ modos p̄dicādi nō ē prima de q̄ q̄rit̄ q̄stio.

**Respondeo** Dic est vna opinio tenens partē affirmatiuā p̄pter rōes positās i pede. dicit̄ eniz q̄ predicatū pōt se habere tripliciter ad subiectū. vno modo vt est idē qd̄ est subiectū vt dicēdo sortes est aial. 7 hoc predicatū significat substantiā. 2<sup>o</sup> modo vt p̄dicatū sumat̄ ab eo qd̄ est i subiecto qd̄ qdē vel inest ei absolute vt p̄ns materiā 7 sic est q̄titas vel vt p̄ns formā: 7 sic est q̄litas. vel inest ei nō absolute sed i respectu ad aliud. 7 sic est relatio. tertio modo. vt p̄dicatū sumat̄ ab eo q̄ est extra subiectū. qd̄ est dupliciter. vno modo vt sit extra subiectū oio qd̄ qdē si nō sit mēsurā subiecti p̄dicat̄ p̄ modū habitus: vt sortes est calciatus. si aut̄ sit mēsurā eius extrifeca vel est tēpus vel est locus. ex parte tēporis est quādo. ex parte loci est ipsū vbi: nō cōsiderando ordinē partiū in loco. quo cōsiderato erit p̄dicamentū situs. Alio modo vt illud a quo sumit̄ p̄dicatio sc̄d3 aliqd̄ sit in subiecto de quo p̄dicat̄. 7 si qdē secūdū p̄ncipiū sic est agere. nā p̄ncipiū actiōis i subiecto est agere. si aut̄ secūdum terminū sic p̄dicabit̄ vt pati. nā passio terminat̄ i subiectū patiens. 7 hoc mō assignat̄ p̄dicamētoꝝ distinctionē. ¶ Sed cōtra illā opinionē arguit̄. nā primi modi p̄dicādi simpliciter nō sūt nisi duo. s. i qd̄ 7 i q̄le. nec sūt nisi quatuor predicata ex primo thopicoꝝ. nec sunt nisi quinque vniuersalia. sc̄dm porphiriū. ergo penes modus p̄di

## Quintus

## Septima

candi nō possūt distingui p̄dicamēta: ponēdo q̄ sūt de  
cē. ¶ Preterea, si sic, cū esse quod significat predicatō  
nē aliquid de aliquo scdm re significat toties quotiens  
sūt predicata essēntialiter: sequit̄ q̄ in oī p̄dicatiōe ē nu  
gatio, qz cōpositio tenet se ex parte predicati, et sic idē  
bis dicere, scilz ipsū predicatū qd̄ significat esse aliqd̄  
et ipsū esse cōpōnis: qd̄ est, ex parte predicati. ¶ Prete  
rea, esse significat quādā cōpositiōe quā sine extrēis  
nō est intelligere, ex p̄rio p̄iam, sed illa cōpositio causa  
tur ab intellectu, ergo et illud esse, et per cōsequēs esse si  
gnificat aliquid scdē itētionis, sed ens secūde itētio  
nis nō diuersificat̄ propter distinctionē rerū prime itē  
tionis, nec ecōuerso, ergo predicamēta q̄ sūt prime itē  
tionis nō distinguūt̄ secūdū distinctionē talis esse vel  
modi predicādi, qui est res secūde itētiōis, p̄batio af  
fūpti, quia gen<sup>o</sup> quod est 2<sup>a</sup> intentio secūdū eādē ratio  
nē dicitur de substantia, et de qualitate: que sūt res p̄me  
itētionis, ergo secūda itētiō nō variatur ad variatō  
nē rerū prime itētiōis, Si r̄ aial qd̄ secūdū se est res  
p̄ie itētiōis: nō variat̄ ad variatōnē generis vel spe  
ciēi que sibi attribuūt̄ ab intellectu, p̄t ponit̄ genus  
subalternū, quia est gen<sup>o</sup> respectu inferiorū, et species  
respcū superiorū, et sic patet q̄ res p̄ie itētiōis n̄ va  
riant̄ propter variatōnē rerū secūde itētiōis, ¶ R̄ñ  
detur q̄ modus p̄dicādi est duplex, quidā itētiōalis,  
et quidā qui se tenet ex parte rei, Dicit̄ ergo q̄ nō qui  
libet modus itētiōalis predicādi distinguit̄ p̄dicamē  
ta, sed illi soli qui sūt modi ipsaz rerū predicamētorū,  
quia aliū modū predicādi habent quātitas et qualitas  
ex natura rei, puta quia qualitas predicat̄ per modū  
informātis, et quātitas per modū mēsurātis, tu autē  
arguis de mō itētiōali, puta de ipso esse siue cōposi  
tione p̄pōnis, que est secūda itētiō, ¶ Cōtra, si diuer  
sus modus p̄dicādi ex natura rei ponit̄ distinctionē pre  
dicamētorū, ergo in quolibet genere vno erūt duo ge  
nera generalissima, p̄batō p̄ne, qz alius modus p̄dicā  
di secūdū istū modū est abstractū, alius cōcreti, qd̄ patz,  
qz modi itētiōales predicādi quos excludit nō causāt  
falsitatē i p̄pōne, sed isti modi abstracti et cōcreti fa  
ciūt falsitatē in p̄pōne dicēdo: albus ē albedo, illa autē  
est vera, albedo ē albedo, ergo isti modi duo sūt ex par  
te rei, ¶ Preterea, diuersus modus predicādi realis  
est in diuersis generalissimis accidētū, et tamē nō p̄pe  
tit sibi nisi in cōparatiōe ad substantiā, quia cōparando  
eas ad proprias species et ad propria inferiora: vnifor  
mē modū habēt predicādi, scilicet in quid, si ergo p̄di  
camēta distinguūt̄ penes modos p̄dicādi: illa q̄ diuer  
simode predicāt̄ de substantia erūt predicamēta di  
uersa, sed huiusmodi sūt accidētia in cōcreto, qz accūs  
in abstracto nō predicāt̄ d̄ substantiā, ergo ipsū q̄le erit  
predicamētū et nō qualitas, qd̄ est falsū, et cōtra Auicē,  
tertio phice sue, caplo 2<sup>o</sup>: vbi probat q̄ si aliquid habz  
rationē generi in quātū predicat̄ in quid, ergo qd̄ veri  
us predicat̄ in quid veri<sup>o</sup> est gen<sup>o</sup>, sed talia sunt abstra  
cta, ¶ Preterea, si diuersi modi predicādi distinguerēt  
genera, aut illa distinctio sola sufficit, aut cū hoc requi  
ritur diuersitas eoz que predicāt̄, si p̄ia sufficit, Cō  
tra, tum qz predicamēta n̄ erūt diuersa entia realiter:  
et per se, tū quia negatiua in qua negabit̄ vnū predica  
mentū de alio nō erit p̄ima negatiua, cōsequēs est fal  
sum, et cōtra philosophū p̄imo posteriorū, capitulo si

guratū autē, p̄batio consequētie, Veritas negatiue ē ex  
diuersitate extremoz, sicut veritas affirmatiue ex idē  
tate, vbi ergo maior diuersitas: ibi verior negatio, s̄  
diuersitas que ē in re est maior q̄ diuersitas in mō pre  
dicādi solū, sed ista: homo nō est asinus, est diuersitas in  
re, ergo ipsa erit verior p̄or et imediatior q̄ ista: substā  
tia nō est quātitas, vbi scōz te est tātū diuersitas in mō  
predicādi, ¶ Si deē aliud mēbrū, scilz q̄ cū diuersita  
te in modo predicādi requiritur diuersitas rez q̄ p̄di  
catur, sequitur q̄ distinctio predicamētorū secundum  
diuersos modos predicādi non erit p̄ima, qd̄ est p̄tra  
phm, etiā cōtra eos, p̄batio huius, quia res que predi  
catur est p̄ior q̄ modus predicādi, ergo aliquid distin  
guit ipsa genera p̄ior q̄ modus predicādi, ¶ Ex predi  
ctis colligitur q̄ omnes vie diuisiue ad ostēdēdū suffi  
cientiā predicamētorū videntur dupliciter peccare,  
tū p̄imo, quia ostēdūt oppositū, p̄positi, scilicet q̄ dio  
entis in decē genera nō sit p̄ima, Si eni p̄ius fiat dio  
in ens per se, et in ens nō per se, et vltra vnū mēbrū sub  
diuidat̄: vel abo: erūt multe diones subordinate, et sic  
ens nō imediate diuidit̄ in decē genera, tū 2<sup>o</sup> quia nō  
probāt dionē illā sic debere fieri: et nō aliter, oportz ei  
probare q̄ diuisū sic diuidit̄, et q̄ diuidētia sic cōstitu  
ant ḡnālissima, et etiam q̄ p̄cise sic diuiditur, et non  
aliter, ¶ Dicēdū ergo q̄ tenēdo diuisionē esse sufficiē  
tē: ipsa diuisio entis in decē generalissima est p̄ia, nec  
est alia trimēbris aut bimēbris p̄or ea, ita q̄ ens descē  
dit in decē ḡnā, nō per diuersos modos predicādi, sed  
per modos essēdi distinctos ex natura rei, quoz qui  
libet habet rationē cōtractiui respectu entis et cōstitu  
tūi respectu alicui<sup>o</sup> predicamēti, nam sicut ens p̄ima  
sui diuisione simpliciter descēdit per finitū et infinitū  
in ens creatū et increatū tanq̄ per modos intrinsecos,  
sic ens finitū et creatū cuius est diuisio in decem ḡnā:  
cōtrahitur et descendit p̄ia et imediata diuisione i de  
cē genera per proprios modos essēdi, sint, a, et, b,

**Ad argumenta p̄cipalia.** ¶ Ad p̄imū di  
cendū, q̄ licet nō cōtrahat̄  
per differentias p̄prie sumptas, cōtrahitur tamē p̄ ali  
quos modos essēdi: qui largo mō, licet ip̄prie possūt  
dici quedā differētie, cū inferi, q̄ essent nō ens, p̄cedo  
formaliter loquēdo, qz semper cōtractiui est extra ra  
tionē formale cōtrahibilis, si vltra inferas, ergo erūt  
nihil, nego cōsequētiā, quia erūt ens realiter, licz non  
formaliter, est eni dare mediū inter ens formaliter, et  
nihil, scz qd̄ est ens realiter, sed non formaliter, nec ni  
hil, sicut etiam fuit declaratū quarto huius, de passio  
nibus entis, et de vltimis differentijs, ¶ Ad aliud de  
pho dicendū, q̄ esse est equiuocū, scilicet ad esse prime  
intentionis, et secūde itētionis, esse autem quod p̄di  
catur est esse prime intentionis, dicēdo homo est, id est  
homo est existens, esse autē quod est secūde itētiōis  
scilicet quod est esse vniens seu esse p̄pōnis: nō predi  
catur, cū ergo dicit philosophus q̄ quoties diuidit̄ es  
totiens esse significat, dicendū q̄ illud esse nō est esse  
propositionis qd̄ est cōpositio, sed esse prime itētiōis  
dictū denominatiue ab ente, et illud esse significat idē  
vnicūq̄ cathegozice, nā ens nō diuiditur in decē ge  
nera que sunt decē predicamēta entū, sicut vox in si  
gnificatiōes: cū ens non sit equiuocū ad decem gene  
ra, vt ostensum fuit quarto huius.

*Diuisiōem entis p̄imā esse  
in p̄p̄ia et in infinitū.*

Quæcūq; in eadē suba entia differentiā habent.



**Quæritur** Utrū possibile sit duo accidētia differētia tan

tū numero esse in eodē subiecto. **U**idē q; sic. naz multe spēs eiusdē speciei sūt in eadē parte medij: et in eodē oculo. sed ille sūt quedā accidētia. g. rē. **Cōtra.** philosoph' hic in littera.

**Respondeo**

Ut appeat q; liter ppō quā pbilo

sophus hic in littera ponit sit itelligēda: declarabo quī q; cōclusiōes. **P**rima cōclusio sit ista. nō implicat cōtradictionē duo accidētia itētionalia differētia solo nūero esse in eodē. **D**āc oñdo per rōnē postā i pede sic. q; quia in eadē pte medij. rē. que dñt solo nūero. g. duo accidētia itētionalia differētia solo nūero esse i eodem nō icludit cōtradictionē. cōsequētia ē euidēs. q; huius modi species sūt entia itētionalia scōz cōz modū loq; di. añs. pbat. q; si ponā multa alba i medio: ocul' existens i quocūq; pūcto medij possit videre ipsa. g. pōt habere spēs eoz. et disticte videt ea. g. habet distictas species. **S**ilr in virtute imaginatiua sūt due spēs eiusdē speciei vel ratiōis. q; probat p eandē ratiōnē. **R**ñdē q; nō in eadē parte medij sūt species hui' albi et illius. et silr de oculo. q; sūt in diuersa parte oculi. **C**ontra. ponat hic vnū albū tātū. scilz ouū. spēs illi' erit i toto medio illuiato quātū durat virt' ei'. ponat etiā aliud albū. tūc species ei' erit in eadē parte medij cū specie alteri' albi. aut sequitur q; illud aliud nō videbit ab oculo disposito. cū scōm te nō possit gignere speciē suā q; cōtra sensū manifeste. aut q; erūt i eadē pte. **S**ed dices q; gignēdo speciē suā corrūpit speciē alteri' albi. **C**ōtra. q; pono q; sit debili' alio. aut ergo erit simul spēs ei' cū specie alteri'. aut corrūpet. vt dicit. s; nō potest corrūpere cū sit debili'. ex ypothēsi. et sic patz q; ille species erūt i eadē parte medij. **S**ilr pbat q; sint in eadē pte oculi vel fātasie. nā si nō. organū visus vel fātasie cū sit sat parū quātitate cito esset occupatus speciebus. puta duabus: vel tribus. et tunc nō posset sētere de nouo aliq; obiectū nouiter repñtatū. cū spēs ei' nō possit recipi in organo visus vel fātasie. sed illud pñs ē manifeste cōtra sensū. g. falsū ē illud ex quo seq; **A**li ter respōdē. q; due species p cōparationē ad obiecta quoz sūt effect' sūt due. ratiōne vero medij in quo sūt subiectie sūt vnū. **C**ontra dupl. tū q; talis spēs si est: vna est itētior altera seorsū. et p cōsequēs illa talis vna species i medio vel i oculo nō ducet i albedinē remissā que multiplicauit vnā speciē. et eadē ratiōne nec in alterā. q; illa spēs cōposita ex vtraq; ē iproporzionalis vtriq;. repñtabit g. aliquā itētiorē et pfectiorē vtraq; istaz. et sic ille albedies nullo mō videbūtur ab oculo. tū quia ex quo illa species cōposita ē vna nūero: nō repñtabit duas albedies disticte. s; aliq; vnū itētiorē vt pri'. **C**ōfirmat. q; disticta actio ē disticti ent'. si g. spēs repñtet duo disticta obiecta. seq; q; erūt disticte. et nō vna. **S**ecūda cōclusio sit ista. nō ē impossibile duo accidētia realia respectiua differētia solo nūero esse i eodē. **D**āc oñdo sic. iste vn' pater habet multos filios. ergo in eodē sūt multe ratiōes reales. puta plēs paternitates q; sūt eiusdē speciei. pbatio cōsequētie. pater dñ q; genuit. ex qnto hui'. caplo de ad aliq; ergo si mult' actib' genuit multis paternitatib' est pater. **R**ñdē

q; nō sūt mltē paternitates simul. s; pater eadē paternitate referē ad multos filios. vn' pater nō ē pater q; genuit hūc filiū signatū. sed q; genuit filiū in coi. **S**ilr sūt damētū paternitat' nō ē iste act' signat'. sed act' in coi et sic ē vna paternitas p se. q; autē sūt plures filij B accidit. **C**ontra. q; paternitas i isto patre ad hūc filiū signatū dicit maiorē vnitatē q; sit vnitas speciei. alioq; nō esset maior vnitas paternitatis cū seipsa q; cū aliq; alia. puta cū paternitate platōis. q; euidēter apparet falsū. sed maior vnitas vnitate speciei nō ē nisi vnitas particular'. s; hec paternitas. ergo in isto patre ad hūc filiū est hec paternitas. s; p hāc nō referē ad plures filios. pbatio hui'. q; destructo hoc filio destruit hec paternitas. si per eadē ad aliū filiū referat illo alio filio existēte existit hec paternitas. nā ratiōes mutuo simul sūt et non sūt. ergo hec paternitas simul erit. et non erit. q; cōtradictio manifeste. **P**reterea. respōsio supponit falsū. q; act' generadi sit fūdamentū paternitat'. q; in eo q; nō est nō potest aliq; fūdari. sed illo actu trāsente paternitas manet. ergo rē. de hoc etiā dicit infra. capitulo d' ad aliq;. **T**ertia cōclusio sit ista. nō est impossibile duo accidētia realia absoluta non educta de potentia materie differētia solo nūero esse i eodē. **D**āc ostēdo sic. nā scōm pñm i pñm. ex mult' mēozis sit et generat vnū experimētū. s; ille mltē mēozie sūt cognitiōes eiusdē speciei. q; de singularib' eiusdē speciei. scōz ipsū in littera. et sūt accidētia realia et absoluta. sic p; g. nō ē impossibile talia accidētia solo nūero dñtia esse i eodē. **N**ec posset dici q; ille plures cognitiōes sint i diuersis ptribus organi: vel potētie. dato ei per impossibile q; species obiectoz singulariuz essēt in alia et in alia parte organi tñ cognitiō ē in tota potētia cognoscētis dato q; per formā q; habz esse in pte cognoscat. **P**reterea. mēozia ē ex diuersis speciebus simul i mēozia sensitiua. s; ille plēs mēozie sūt plura accidētia realia et absoluta. patz etiā q; sint eiusdē speciei q; supponitur q; sint de singularib' eiusdē speciei. ergo rē. pbatio maioris. si nūc mēozoz vel imaginoz de illo albo prius viso habeo speciē et cognitiōnē ei' in mēozia. statim etiā imaginoz de alio albo viso. g. habeo speciē et cognitiōnē illius. sed cū hac spē in cognitiōne manet pōt spēs vl' cognitiō albi priozis. alioq; nō possē itez imaginari de pōzi albo. nisi itez viderēt illud. et sic acgrerē speciē illius. cui' oppositū experimur q; tidie. g. o; q; maneāt simul **Q**uarta cōclusio sit ista. non ē impossibile duo accidētia realia et absoluta educta de potētia materie si nō p motū educant differētia solo nūero esse i eodē. **D**āc oñdo sic. duo lūia disticta sūt in eadē parte medij. sed duo lūia disticta sūt accidētia realia absoluta: educta de potētia materie: nō p motū. sic patz. q; in istāti medij illuiatur ab vtroq;. g. plura talia accidētia nō est i possibile esse in eodē simul. pbat maior. ponatur due cādele. vna hic. et alia ibi. ponat etiā corp' mediū dē sū. fiet due vmbre. si ergo amoueat illud corp' mediū: lūmē vtriusq; cādele icedet in cessu directo vsq; ad locū vbi fuerit corp' densū. et ita erūt duo lūmia i eadē parte. nā vmbra ē ptiatio lūis. ergo amoto obstaculo lūmē vtriusq; cādele erit vbi vmbra pñt. q; habit' et ptiatio circa idē sūt. **R**ñdē q; duo lūmia p cōparationē ad subiectū. scilz ad mediū: sūt vnū lūmē. et duo per cōparationē ad cādele a qb' sūt effectie. **C**ōtra.

qz si illa lumina essent vnu subiecto r duo p cōpationē  
 z processuz a cādelis. sequit qz isti duo radu eēt geo-  
 metrici r nō visuales. nā scōz rōez linee essent ibi duo  
 radu. sed nō secundū aliquā qualitātē nālē supadditā  
 lineē visuali. r tūc cōclusiones p̄spectiue de intersecatio-  
 ne radioz r consiles q̄ depēdēt ex diuersitate radioz  
 eēt tūmō vere h̄z geometricā cōsiderationē nō scōz p̄-  
 spectiua. qz p̄spectiu⁹ cōsiderat vt ē i mā sēsbili. ¶ Qui-  
 ta cōclusio sit ista. ipossibile ē duo acc̄na realia absoluta  
 educta de potentia materie p motū nālē d̄ria solo nu-  
 mero eē in eodē. hāc cōdo sic. qz mot⁹ nō ē nisi i mobili  
 disposito siue dispositōe opposita forme inducende vt  
 d̄ria vel media. nam ois mot⁹ ē iter d̄ria vel media. ex  
 qnto p̄hiscoz. s̄z si agēs iueniat i mobili formā eiusdē  
 sp̄ei forme sue nō iuenit ipsū sub dispositione opposita.  
 ergo non mouet ipsū simpliciter inducens aliā formā.  
 s̄z augebit p̄xistē i mobili. ¶ Preterea r ē q̄si idē argu-  
 mētū. q̄cūqz forma nō ē iducibilis nisi post aliā formā  
 icōpossibile tūc corruptam ipsa tūm pōt eē vnica i vno  
 susceptiuo. s̄z ois forma iducibilis p motū vel mutatio-  
 nē necessario terminās motū. necessario ad sui iducti-  
 onē p̄xigit i susceptiuo formā icōpossibile tūc corru-  
 ptā. ergo q̄cūqz talis forma ē vnica i vnico susceptiuo.  
 p̄batio maioris. qz illa forma iducta manēre nō iduce-  
 tur alia postq̄ illa ē iducta si sit eiusdē sp̄ei. qz illa scōz  
 nō p̄cederet alia icōpossibilis. iā. n. in iductōe p̄me q̄li-  
 bet icōpossibilis ē expulsa. ¶ Itē nec due tales neqz si-  
 miles sil iducerētur. qz vel hoc eēt ab eodē agente vel  
 a diuerso. non ab eodē. qz si efficiens est vnu r mā vna  
 effect⁹ erit vnu. vt hētur q̄rto bui⁹. nec a diuersis. qz si  
 illa sint approximata diuersis partibus mobilis puta  
 vnu ignis ad caput ali⁹ ad pedes agūt i diuersas par-  
 tes p̄mo. r iducēt vnā formā. qd̄ p̄bat. qz itēsiore q̄z al-  
 ter solū iduceret q̄n nō sil agūt. Sil r ponatur i eodē  
 situ respectu eiusdē partis passi inducerēt vnā formā  
 itēsiore sicut prius. p̄batio minoris. qz ois mot⁹ nālīs ē  
 iter terminos icōpossibiles. ita qz ad aduētum termini  
 ad quē corruptū forma d̄ria. q̄ fuit terminus a quo. ita  
 qz nullū agēs nālē mouet vel mutat mutatioē terminā-  
 te motū aliqd̄ nisi h̄z formā sue forme icōpossibile: r  
 ideo nō p̄nt p̄les eiusdē sp̄ei sil esse p̄motū nec p̄ muta-  
 tionē p̄ se terminātē motū. ¶ Cōtra p̄ncipale qz duo d̄-  
 ria p̄nt eē sil i eodē subiecto i eē remisso. ergo r duo ac-  
 cidētia eiusdē sp̄ei etiā educta p motū. aūs ē euidēs. s̄z  
 d̄ria p̄z a minori. qz min⁹ repugnāt duo acc̄na eiusdem  
 sp̄ei q̄z duo d̄raria etiā remissa. ¶ R̄ideo. nego d̄rias  
 ad p̄bationē nō valet. nā repugnās nō ē cā in p̄posito  
 icōpossibilitatis duoz acc̄ntiū eiusdē sp̄ei: s̄z est cā qz p̄  
 motū inducūtur vt p̄nt sil ē. iō agēs iducēs scōam for-  
 mā itēdit p̄mā. r sit vnica itēsiore. s̄z d̄raria manēt sil i  
 eē remisso distincta ex eo qz ex duab⁹ formis cōtrarijs  
 nō apta nata fieri intēsiore vna. manent aut sil ex eo qz  
 vnu d̄rariū agēs nō h̄z plēnū d̄riū supra aliud r iō re-  
 mittūt se inuicē r nō totalē se corruptūt. ¶ Ad argumē-  
 tū in oppositū dico qz intētio p̄h̄ ē p̄m hāc cōclusionem  
 gntā. nā p̄ motū nō p̄nt iduci forme due eiusdē sp̄ei. vñ  
 oēs forme h̄ntes d̄rias in subiecto eodē sil inducātur p̄  
 motū necessario differāt sp̄e. tū de alijs nō inductis p̄  
 motū nō itēdit p̄h̄. nec ē necessariū mō dicto i q̄trū-  
 or cōclusionib⁹ p̄mis. ¶ Argumētū ad aliā p̄tē cōcludit  
 p̄ p̄ma cōclusionē sicut p̄z. sic ergo p̄z ad q̄oēz.

¶ Priora r posteriora d̄nr q̄dā qdē tanq̄ exite ali-  
 quo p̄mo r principio in vnoquoqz ḡne: qd̄ p̄pingus qdē  
 p̄ncipio aliquo determinato: aut simplr: aut nā: aut ad  
 aliud: aut vbi: aut ab aliqb⁹: vt hoc qdē scōz locū i exi-  
 stendo propinquus: aut natura alicui loco determina-  
 to: vt medio: aut vltimo: aut sicut euenit.



**Veritur** Utrū hec sit rō. cois r p  
 prie assignata de p̄iori  
 .s. prius ē qdē principio p̄pingus. videē  
 q̄nō. nāz in tpe ē dare prius r posterius  
 cū tps sit numer⁹ mot⁹ scōm p̄ri⁹ r poste-  
 rius ex q̄rto p̄h̄si. s̄z in tpe nullus ē prin-  
 cipiū scōz p̄h̄z. ergo rē. ¶ Cōfirmat. qz in ḡnatōib⁹ p̄  
 pagationē vnu generās ē prius alio dato qz ḡnatio fu-  
 erit sine p̄ri⁹ ergo prius nō diceē qdē principio p̄ping-  
 us. d̄ria tenet. qz ibi nullū est principiū posita yphotesi.  
 aūs p̄z. qz ad⁹ aūs eēt p̄ri⁹ generās q̄z p̄ r p̄ q̄z fili⁹.  
 ¶ Preterea. si p̄ri⁹ ē qdē p̄ri⁹ p̄pingus. ergo principiū  
 nō ē p̄ri⁹ principiū. d̄ria videē falsū. d̄ria p̄bat. quia si  
 principiū ē p̄ri⁹. hoc erit respectu alicui⁹ principiū. ergo  
 principiū erit principiū p̄ te. r sic i ifintū qdē ipossibile.  
 ¶ Preterea hētur hic in l̄ra qz aliqd̄ d̄r p̄ri⁹. qz remoti⁹  
 a p̄nti nūc. vt in p̄teritis. r tūc vtimur p̄nti nūc vt p̄ri⁹.  
 vt d̄r in l̄ra. ergo nō oē prius est principio propinquus  
 sed aliquando posterius. ¶ Cōtra. p̄h̄s hic in l̄ra.

**R̄ideo** r dico qz illa ratio seu diffinitio cois p̄rio-  
 ris ē b̄n assignata r pueniēs tū ē aduertē  
 dū qz aliter p̄uenit p̄riorib⁹ essentialiter ordinatis. ali-  
 ter acc̄ntaliter ordinatis. nā i essentialiter ordinatis est  
 vera depēdētia posterioris ad primū simplr. vñ i cau-  
 sis essentialiter ordinatis nihil causat sine primō sim-  
 pliciter. nō sic ē i acc̄ntaliter ordinatis. qz accidit huic  
 reuolutōi celi. qz alia p̄cesserit. nā potuit fuisse etiā p̄  
 impossibile si prima nō fuisset. ¶ In essentialiter ergo  
 ordinatis dicit p̄ri⁹ i respectu alicui⁹ p̄rimi simplr. sed  
 in acc̄ntaliter ordinatis p̄ cōparationē ad aliqd̄ primū  
 nō simplr s̄z scōm qd. vt respectu illi⁹ qd̄ ponit esse p̄ri⁹  
 r hoc accidit p̄pter qd̄ p̄z. qz vtrisqz ē p̄ri⁹ r posterius in  
 cōparatōe ad aliqd̄ primū. vel simplr vel scōm qd. r sic  
 intelligēdo pueniēs ē diffinitio siue ratio p̄rioris. ¶ Ad  
 primū i oppositū pōt dici qz partes tps sūt acc̄ntaliter  
 ordinate. accidit. n. dici p̄nti qz h̄sterna p̄cesserit: vt di-  
 ctū ē. iō i tpe nō ē principiū simplr s̄z scōm qd. ita qz p̄ri⁹  
 in tpe r similiter principiū sūt ex assignatione nostra. r  
 nō simpliciter dato qz tps eēt eternum: vt p̄bat ratio.  
 ¶ Cōtra. qz si sic. ergo tēpus nō esset in genere q̄ritatis  
 cōsequēs est falsū r cōtra philosophū in p̄dicamentis.  
 cōsequētia tenet qz tūc tps nō esset reale ens. cū prius  
 r posterius i tempore depēdeāt ab anima r ab assigna-  
 tione nostra. ¶ Preterea seq̄ret tūc qz vel prim⁹ mot⁹  
 esset sine tēpore vel qz ille mot⁹ dependeret ab anima:  
 quoz vtrūqz est falsū. primū qdē qz tps est passio p̄rimi  
 motus ex quarto p̄h̄sicoz. scōm etiā qz est ens reale r  
 extra animā. ¶ R̄ideo q̄dam sūt entia pure realia. vt  
 sūt entia nature. q̄dā pure rationis vt secūde intētiōis.  
 q̄dā partim sic r partim sic: vt vniuersalia que icludūt  
 aliqd̄ rei r aliqd̄ ratiōis. tale est tēpus. nā tēpus mālis  
 est ens reale. cū sit idē qz motus materialiter qz est ens  
 reale. formaliter tamē r vt habet rationē numeri scōz  
 prius r posterius. ex quarto p̄h̄si. habet esse ab aia. Si  
 ergo accipit tps māliter sic vtiqz est i genere q̄ritatis

sicut et motus. scd̄z vero q̄ dicit cōpositionē ex māli et formalinō ē i genere cū sit q̄dā ens cōpositū p̄ acc̄ns ex re et itēōe. ¶ Sic ergo ē itelligēdum. q̄ i tpe ē aliq̄d p̄ncipiū. nō n̄ sine aia: nō q̄d sit simplr p̄mū. sed respectu alicui⁹ p̄oris et posterioris: puta ista dies incipit a mane: et p̄ma hora d̄r p̄pe mane et alia hora ē sc̄da et sic deinceps cōparādo vnā partē t̄pis ad aliā. ¶ Cōtra si i tpe scd̄z se nō ē p̄ncipiū s̄z i aliq̄ parte ei⁹ respectu alterius partis tūc t̄ps nō h̄z scd̄z se p̄us et posterī⁹. s̄z solū respectu aliquaz partū. s̄z hoc ē icōueniēs. q̄z diffinitio uenit p̄ se totū: partib⁹ aut p̄ acc̄ns. s̄z diffinitio t̄pis est q̄ t̄ps ē numer⁹ mot⁹ scd̄z p̄us et posterī⁹. ¶ Preterea t̄ps ē cōtinuū. ergo nō ē ibi aliq̄d nūc i actu de se q̄d ē prius respectu cuius dicatur alia pars posterior. s̄z solum i potētia q̄stū ē ex pte t̄pis. p̄batio p̄ne. q̄z si sic eēt de se discōtinuū. ¶ R̄ndeo ad p̄mū q̄ si li scd̄z se accipiat p̄ toto tpe: p̄ ē q̄ scd̄z se nō h̄z p̄us et posterī⁹. sed ex hoc nō sequitur q̄n t̄pi i sit p̄us et posterī⁹. q̄z scd̄z partē habet p̄us et posterī⁹ ex assignatōe n̄ra. ¶ Ad aliud b̄n cōcludit q̄ i tpe nō sit aliq̄d nūc i actu q̄stū ē de se et sine cōsideratōe n̄ra. Sic. n. est idē q̄ mot⁹ et p̄ cōns cōtinuū: t̄n i cōsideratōe aie h̄z rōez numeri. et p̄ cōns discontinui: et discreti. et hoc mō ē ibi dare aliq̄d tūc i actu scd̄z nostrā cōsideratōe et sic p̄us et posterī⁹ mō p̄dicto. ¶ Ad cōfirmationē nō plus cōcludit nisi q̄ non eēt ibi p̄ncipiū simplr. eēt t̄n scd̄z qd̄ et i respectu. nā tres generātes accidēraliter ordiati h̄nt q̄rtū p̄ncipio respectu cui⁹ dicuntur iter se p̄iores et posteriores. ¶ Ad aliud vno mō cōcedit p̄ns. s̄z q̄ p̄ncipiū nō ē prius s̄z ē primū absolute. diffinitio aut dicta dat̄ de p̄iori nō de primo. ¶ Aliiter d̄r q̄ illa ratio seu descriptio seu diffinitio ponitur de illis q̄ sūt p̄ncipiū et nō p̄ncipie de p̄ncipio. ¶ Ad vltimū dicēdū q̄ hoc nūc p̄ns nō ē p̄ncipiū respectu cui⁹ dicat̄ p̄ri⁹ et posterī⁹ i p̄terito nisi mediāte aliquo nunc p̄terito p̄iori. q̄z ē aliq̄d nūc p̄ri⁹ respectu cui⁹ illa i p̄terito dicatur p̄iora vel posteriora. vt q̄d ē p̄pingus illi dicat̄ p̄ri⁹. et q̄d ē remot⁹ dicat̄ posterī⁹. nō ē ergo simpliciter p̄ri⁹ et posterī⁹ i p̄terito respectu p̄ntis nisi vt respicit nūc p̄cedēs. et sic itelligēda ē l̄ra phi.

¶ Quātū vō d̄r q̄d ē diuisibile i ea q̄ i sūt: quoz vtrūq̄ aut singulū vnū aliqd: et h̄ aliqd natū ē eē. et c.

**Meritur** Utrū p̄pria rō q̄st̄tatis scd̄z q̄ ē generalissimū sit diuisibilitas. videtur q̄ non. q̄z si sic ergo ptes post diuisiōes differūt iter se p̄ns ē falsū. q̄z q̄ro q̄liter. aut. n. differūt formalr. aut p̄ acc̄ns. nō p̄ acc̄ns: q̄z q̄st̄t̄tas eēt diuisibilis p̄ acc̄ns. idē. n. ē p̄ncipiū diuisiōis et distinctiōis p̄tiū diuersaz. n̄ formalr q̄z d̄ria formaliter ē specifica. ergo partes diuise different specificē. q̄d est falsū in q̄stū sūt partes q̄st̄tatiue. ¶ Preterea p̄pria rō generis eq̄liter ē i oib⁹ sp̄eb⁹: sicut gen⁹ eq̄liter p̄dicat̄ de oib⁹: s̄z diuisibilitas nō ē h̄z i p̄posito. ergo et c. p̄batio minoris. q̄z q̄st̄t̄tas cōtinua ē diuisibilis i potētia. discretā aut diuisa i actu. nā si ē actu senari⁹ duo ternarij sūt actu partes. et p̄ cōns ipe senari⁹ ē diuisus actu. vnde etiā i fra i capitulo de colobō. d̄r q̄ numerus h̄z partes aliquo mō diuisibiles sicut gnari⁹ binariū et ternarij ex quo p̄z. vt videt̄ q̄ numer⁹ nō sit t̄n ex vnitatibus et ideo idē q̄d p̄us. hoc idē h̄etur septimo euclidis. p̄positione ḡnta. vbi dicit̄ q̄ ois numerus minor ē pars ma-

ioris. ¶ Preterea cuius ē potētia eius ē actus. libro de somno et vigilia. si ergo diuisibilitas ē p̄pria rō q̄st̄tatis cōuenit oī q̄st̄tati. ergo actu diuidi cōuenit oī q̄st̄tati q̄d falsū ē. q̄z diuidi i actu repugnat cōtinuo. nā q̄d diuidit̄ n̄ ē i actu cōtinuū. ¶ Preterea si sic. q̄ diuisibilitas cōuenit oī q̄sto. p̄ns ē falsū. q̄z ē dare minimū generatū i q̄st̄tati b⁹ n̄alib⁹. s̄z minimā carnē et minimū os. ex primo phisicoz. ergo aīns ē falsū ex quo sequitur. ¶ Preterea si sic ergo cuiusq̄ i esset diuisibilitas illud esset p̄ se sp̄es q̄st̄tatis. p̄ns ē falsū: ergo et aīns: p̄na p̄z. s̄z falsitas p̄ntis apparet. tū q̄z loc⁹ nō numerat̄ hic iter sp̄es q̄st̄tatis: tū q̄z tēpus et motus sunt q̄dā diuisibilia. et t̄n ponitur hic iter sp̄es q̄st̄tatis p̄ acc̄ns.

**In ista** questione primo vna opinio recitabitur secundo ad questionem aliter dicetur.

¶ Quātū ad primū ē vna opinio q̄ diuisibilitas nō est p̄pria ratio quāt̄tatis sed magis ratio mēsure. nā sicut q̄litas ē dispositio subst̄tie ita q̄st̄t̄tas ē mēsurā subst̄tie. ¶ Pro ista opinione arguit̄. q̄z dicit̄ i p̄dicamentis q̄ oratio est q̄st̄t̄tas. mēsurat. n. sillabas. ergo mēsurare est p̄pria ratio q̄st̄tatis. ¶ Preterea p̄bat̄ q̄ sit magis p̄pria ratio q̄ diuisibilitas. nā illud ex cui⁹ distinctiōe assignat̄ distinctio i sp̄eb⁹ q̄st̄tatis est magis p̄pria ratio q̄st̄tatis. sed ratio mēsure est h̄z et nō diuisibilitas ergo et c. p̄batio minoris q̄z superficies et loc⁹ sūt distincte sp̄es q̄st̄tatis q̄ten⁹ distinguūtur i rōe mēsure. q̄z loc⁹ est mēsurā extrinseca superficies intrinseca. nō t̄n distinguūtur i ratōe diuisibilitatis sicut p̄z. ¶ Cōtra istā opinionem arguit̄. nā ratio generis eque primo iest oib⁹ specie b⁹ nā gen⁹ eq̄liter de oib⁹ dicit̄: sed ratio mēsure nō inest eq̄liter cōtinuis et discretis: sed discretis magis: cōtinuis aut nō nisi in q̄stū participat̄ rationē discreti vel numeri sicut dicit̄ in decimo hui⁹. capitulo secūdo. ergo ratio mēsure non est p̄pria ratio generis q̄st̄tatis.

¶ Preterea si sic q̄d maxime h̄bit rationē mēsure p̄ se maxime erit q̄st̄t̄tas: sed vnitās maxime h̄t ratio nē mēsure. ex decimo hui⁹. capitulo eodē. ergo vnitās per se maxime erit species q̄st̄tatis. q̄d est euidenter falsū. q̄z nō est i ḡne nisi per reductōez. ¶ Preterea ratio mēsure cōuenit oī generalissimo. q̄z in omni genere est vnū primū q̄d est mēsurā omniū illius generis. ex decimo huius. ergo non est p̄pria ratio q̄st̄tatis. ¶ Dices duplex est mēsurā q̄dā mēsurā mēsurās p̄ replicatiōnē q̄ aliquoties ducta reddit suū totū. q̄dā est mēsurā scd̄z perfectionē et cognitionē. quō albedo mēsurat colores et illud q̄d ducit in cognitionē alterius dicit̄ mēsurare illud. prima mēsurā est p̄ncipie q̄st̄tatis. secunda vero nō. sed cōpetit alyz generibus. ¶ Cōtra. q̄z adhuc stat prima ratio q̄z mēsurā per replicatiōnē nō eq̄liter cōuenit cōtinuis et discretis. nam i discretis est simplr minimū reddēs per replicatiōnē totū: nō sic in cōtinuis. vt h̄etur decimo hui⁹. q̄z nihil est ibi minimū nisi p̄ctū. q̄d nunq̄ reddit totū per replicatiōnē. ergo ratio mēsure nō erit ratio p̄pria q̄st̄tatis. cū non conueniat eq̄liter omnib⁹ sp̄eb⁹. ¶ Nec ratōes p̄ prima opinio nē cogūt. solū. n. p̄bat̄ rationē mēsure cōpetere q̄st̄tati. nō t̄n q̄ sit p̄pria rō dicta eq̄liter de omnibus sp̄eb⁹.

**Quantum** ad scd̄z declarō tres conclusiones. prima sit ista. diuisibilitas in partibus eiusdem rationis nō est essentialis ratio q̄st̄tatis. h̄c oīdo sic: nullus respect⁹ formalr est essentialis rō



## Quintus

alicui<sup>9</sup> absoluti. s; diuisibilitas est formalr respect<sup>9</sup>. qz dicit qdā aptitudinē ad diuisionē. ergo nō erit eēntia lis rō q̄tatis qd est ens absolutū. maior pz. ex quarto hui<sup>9</sup>. vbi p̄hō ponētes oīa apparētia vera ducit ad hoc icōueniēs qz oīa tūc eēnt formalr ad aliqd. ¶ Preterea potētia r act<sup>9</sup> sūt eiusdē generis r eiusdē eēntie qz diuidūt oē ens. s; actu diuidi nō ē eēntiale quātitati. qz oīs q̄tatis esset actu diuisa. ergo nec potētia ad diuidi est de ei<sup>9</sup> eēntia. esse aut diuisibile dicit potētiā ad diuidi. ¶ Cōtra hāc cōclusionē istā. nā illa rō scōz quā est distinctio specifica videt eēntialis generi: sed diuisibilitas est hō. vt pz i lra. vbi scōz diuersū modū diuisibilitatis. puta scōz vnā diuisionē vel scōz duas r cetera. ponit p̄hō diuersas spēs q̄tatis. ¶ Preterea i pdicamētis dī qz q̄tatis cōtinua est cui<sup>9</sup> partes copulāt ad vnū terminū cōz. discreta vero cui<sup>9</sup> partes nō copulātur. ergo de ratōe vtriusq; est habere partes sed omne habens partes est diuisibile. ergo rē.

**Respondeo** ad primū diuisio generis aliqui sit per dīas pprie dictas. aliqui per passiones circūloquētes dīas essentielles q̄ sunt ignote nobis. exēplū p̄mi. aīal diuidit per rōale r irrationale: exēplū scōi. ens diuidit per potētiā r actū. numerus per par r ipar q̄ nō sūt dīe sed magi passiones. sic est i pposito. nā diuisibilitas est passio q̄tatis. r sic scōm diuersū modū diuisibilitatis distiguit p̄hō diuersas spēs q̄tatis. ¶ Ad 2<sup>m</sup> bñ cōcludit qz essentielle est q̄tati hīc partes nō tñ diuisibilitas q̄ cōsequitur hēre partes vt qdā passio q̄ nō est essentialis ratio q̄tatis. ¶ Scōa cōclusio sit ista qz diuisibilitas i partes eiusdē rōis est ppria passio q̄tatis. hāc oīdo sic. illud qd iest alicui per se primo. r scōz qz ipsū videt esse ppria eius passio. sed diuisibilitas iest q̄tati isto mō. ergo rē. minor pz. qz diuisibile eē inest oī q̄tati: ipsi qdē q̄tati iest per se primo. sed spēs<sup>9</sup> p se nō primo. cuiusq; etiā inest diuisibilitas i partes eiusdē rōis hoc ē p q̄tate. vñ si substātia corporea hēat pprias partes eiusdē rationis licet hēat eas de se extēsas r diuisibiles i potentia: tñ actu extēsas r diuisibiles habet per q̄tatem. ¶ Ex hoc cōcludo correlarie qz ista ppositio. q̄tatis ē diuisibilis. est per se scōo mō. sicut iste color est visibilis vñ sicut visibilitas est respect<sup>9</sup> qdā i colore per cōparationē ad visū. sic diuisibilitas est respect<sup>9</sup> i q̄tate. r dicit bitudinez ad diuisionē. vñ notificatio p̄hi de q̄tate posita i p̄cipio hui<sup>9</sup> capituli ē notificatio p ppriā r primā passionē ei<sup>9</sup>: r nō est pprie diffinitio. ¶ Tertia cōclusio sit ista. diuisibilitas i partes eiusdē rōis est prima passio q̄tatis. ¶ Ad cui<sup>9</sup> euidētiā est sciēdū qz q̄tatis a p̄hō assignātur q̄tuoꝝ passiones. prima est diuisibilitas i partes eiusdē rōis: scōa est eē finitū vel ifinitū: r hec supponit primā. naz qd est finitū p̄supponit aliqd qd debet finiri. r illud necessario p̄ntelligit diuisibile. tertia est egle r ineqle q̄ p̄sequitur r p̄supponit se cūdā. s. finitū r ifinitū. sicut pz. q̄ta est mēsure q̄ etiā p̄supponit tertiā. nā oīs mēsure p̄ntelligit eglis vel in eglis mēsurato. qz. n. est equale vel inequale ideo mēsurat et non ecōuerso. ¶ Un ex his pz ordo istaz passio: nū q̄tatis qz diuisibilitas est prima passio simplr. prime due cōpetūt quātitati i se. s; alie due i respectu ad aliud. pz de se. de p̄ma passione hētur bic i lra. r tertio p̄hō capitulo de ifinito. de scōa hētur primo p̄hi

## Decima

scōz. vbi dī qz finitū r ifinitum soli quātitati cōgruit. de tertia hētur in pdicamētis vbi dicit qz ppriū est q̄tati secūdū eā equale vel inequale esse. de quarta habet plane decimo hui<sup>9</sup> capitulo scōo. sic ḡ ad qōem.

**Ad primum** in oppositum dicit qz partes q̄tatis diuise differūt per accidēs. qz. s. per partes substātie in qbus sunt. ¶ Cōtra. qz q̄rit de partibus substātie. vel differunt per se vel per accidēs: si per se r formaliter. ergo specificē. qd falsū ē: si per accidēs. ergo per aliud. r sic in ifinitū. qz illud aliud nō pōt esse quātitas. qz sic esset circulus. ¶ Preterea ratio stat. qz si partes diuise differūt per accidēs ergo totū fuit diuisibile per accidēs vt arguebā. ¶ Dicēdum ergo aliter qz partes q̄tati diuise differūt seipsis formaliter per prima indiduatua de genere q̄tatis. ergo illa pars est hec. r sī illa ē hec per suū primū indiduas. r tñ nō sequitur qz differāt specificē: nā nō oīs differētia formalis ē specificā nisi esset per differētiās specificas r essentielles. ¶ Ad secūdū dicēdū qz minor est falsa. ad p̄bationē dicēdū qz q̄tatis discreta nō est diuisa actu sicut nec cōtinua sed solū in potētia: nec actu duo ternary sūt partes senary: sed solū i potētia. alias ex distinctis specie r actu distinctis specie fieret ynum specie. qd est falsū. nā eadē rōe binari<sup>9</sup> r ternari<sup>9</sup> essent partes gnary: dico ergo qz partes numeri sūt ynitates cū ergo adducit euclides r philoso. infra. capitulo de colobon. sunt sic glosandi qz numerus minor est pars maioris. i. ynitates in numero minori sunt partes materiales in numero maiori. vt sic partes numeri dicantur diuisibiles p quāto pōt accipi pars maior r minor in numero. puta q̄ habet duas ynitates: r q̄ habet tres ynitates. ¶ Ad tertiū cū dicit qz cui<sup>9</sup> ē potētia eius est act<sup>9</sup>. dicēdū qz duplex est potētia. qdā ab yciēs actū. qdā sīl stās cū actu. exēplū p̄mi. corruptibile est in potētia ad corruptionē: r tamē nunq; illa potētia simul ē cū actu. qz adueniēte actu subiectū est i corrupto esse. r nō in potētia ad corrupēdū. exēplū secūdi. hō est risibilis: nam si actu ridet nihilomin<sup>9</sup> est aptus ad ridēdū qz illa aptitudo q̄ est risibilitas est ppria passio hoīs et passio nunq; derelinqt subiectū. ¶ Ad ppositū. cōtinuū est diuisibile i prima primo mō. qñ actu diuidit iā nō est cōtinuū. cuius ergo est potētia ei<sup>9</sup> est act<sup>9</sup> succes siue qdē primo mō sīl aut scōo mō. ¶ Ad quartū dicit cōmuniter qz q̄tū dupliciter pōt itelligi. qz vel in q̄tū mathematicū vel in q̄tū nāle. primo mō est diuisibile i ifinitū nec est dare minimū. secūdo modo est dare minimū quatenus forma nālis regit subiectū determinatū: qd si vltērius diuidat nō pōt ibi reseruari forma naturalis. sed corrupetur incōtinēs. hoc modo loquitur p̄hō p̄mo p̄hōz. hic aut loq̄t de q̄to vt q̄tū est. ¶ Ad q̄ntū dicit qz locus nō est in genere q̄tatis p se. tñ qz nō est diuisibilis p se. sed p accidēs. s. ad diuisionem sup̄ficiē. nā loc<sup>9</sup> māliter est ipsa sup̄ficies. tñ qz est ens p accidēs cōpositū ex sup̄ficie: r quodā respectu imobilitatis. Sic. n. diffinit<sup>9</sup> quarto p̄hōz qz locus cōtinētis vltimū imobile primū. ¶ Cōtra: i pdicamentis ponitur in specie quātitatis.

**Respondeo** qz illa q̄ p̄hō dicit i pdicamētis nō sūt oīno vera. nec loquitur secūdū itētionē ppriā sed famose secūdū opinionē alioꝝ. ¶ De motu vero r de tpe dicit a quodam qz sunt q̄ta r

*duplex potia*

*locus non ponitur  
per se in q̄tā p̄hōz*

diuisibilia p accns qz motus est formaliter q̄tus p ma-  
gnitudinē. z tps p motū. vñ vñ dicere p̄s hic in littera.  
tūc sic. sūt q̄ta p aliud ergo p accns. ¶ Cōtra. qz illud  
q̄d hz partes eiusdē rōis distinctas realiter a partib⁹ al-  
teri⁹ hz ppriā diuisibilitatē aliā a diuisibilitate alteri⁹  
us. sed mot⁹ z tps z magnitudo sūt huiusmodi inter se.  
ergo rē. p̄batio minoris. tū qz partes tps z motus sūt  
partes q̄ nō possūt esse sīl cū sint de genere successiuo-  
rū. partes aut magnitudinis i oī istā sīl sūt: cū magni-  
tudo sit de genere pmanētū. tū qz partes tps z mot⁹  
sūt p̄s z posterī. sed partes magnitudinis sūt oēs sīl.  
ergo diuisibilitas hec z illa nō erit eadē. ¶ P̄. hic i lra  
dicit qz ppriā passio q̄tatis est magis z minus. tūc sic  
q̄d hz ppriū magis z min⁹ aliud a maiori z minori z al-  
teri⁹. hz ppriā diuisibilitatē z distinctā a diuisibilitate  
alterius. sed motus est huiusmodi respectu magnitu-  
dinis. ergo rē. p̄batio minoris qz magnitudine existē-  
te tāta pōt motus eē maior si trāsit mobile tardū: z mi-  
nor si trāsit mobile velox. ¶ P̄. cōtinuū est cui⁹ partes  
copulātur ad aliquē terminū cōmunē tūc sic. cui⁹ par-  
tes copulāt ad aliū terminū cōmunē hz aliā p̄tinuita-  
tē sed ad aliud idiuisibile copulātur partes mot⁹. s. ad  
mutatū eē. partes aut magnitudinis ad pūctum. ergo  
alia ē cōtinuitas hui⁹ z illi⁹. ¶ P̄. arguit sic p̄tra ratio-  
nē eoz cū dicūt sūt q̄ta p aliud. ergo p accns. p̄mo cō-  
tra añs sic qz si sūt quāta p aliud aut illud aliud ē ipsū  
mobile. vel terminus motus vel spacium. non ē ipsū  
mobile vt dicitur plane in littera. nec est terminus mo-  
tus quia tunc alteratio non esset continua cum forma  
que est terminus alterationis non sit q̄ta vel diuisibi-  
lis nisi p accns ex. 7. p̄bati. nec est spacium quia vt dī. 5.  
p̄bati. sup spacium discōtinuū pōt eē mot⁹ p̄tinuus. sic p̄z  
ex motu scō sup cordas cithare pulsate. Scōdo p̄ añs  
qz nō valet. arguo. n. sic. musca ē musca p aliud qz ē suba  
ab alio effectie. ḡ musca ē p accns i genere substantie.  
p̄ns ē euidēter falsum. ¶ Dicēdū ḡ qz licz musca sit ab  
alio effectie suba ē tñ formaliter suba p̄m se. Sīl rē i  
p̄posito mot⁹ ē effectie quāt⁹ a magnitudie z formalr  
de se. concedo ḡ p̄ tres rōes supradictas qz mot⁹ ē for-  
maliter q̄t⁹ nō q̄titate magnitudinis z qz mot⁹ z tps  
sūt formaliter q̄ta a seipsis. ¶ Sed licet eoz p̄na non  
valeat oportet tñ saluare añs p̄pter p̄m qz hic dicit qz  
motus z tps sūt q̄ta p aliud. z ad aliud qd arguit p̄tra  
antecedēs dicēdū qd de ratioe p̄tinui sūt duo. vnū est  
diuidi i semper diuisibilia aliud est qz habeat vnitatē  
ex hoc qd partes copulantur ad terminūz cōmunē:  
quo ad p̄imum potest concedi qd motus consequitur  
magnitudinem ita qz motus diuiditur ad diuisionem  
magnitudinis. et tempus ad diuisionem motus. et sic  
intelligit philosophus. sed quo ad vnitatem non opoz-  
tet quianon requiritur tanta vnitas in magnitudine  
sicut in motu. quia motus potest esse cōtinuus z vnus  
licet magnitudo sit discōtinua vt arguebatur. quia er-  
go motus nō est diuisibilis de se sed per aliud ideo po-  
nitur quantitas per accidens.

¶ De ca autem vt motus et tempus: eteniz huiusmo-  
di quanta quedam dicuntur et continua: eo qz illa di-  
uisibilia sunt quorum sunt be passionēs. Dico autem  
non quod monetur sed quod motum est. nam per esse  
quantuz illud et motus est quantus: tempus vero per  
ipsum motum. z cetera.



¶ Uiso qz mot⁹ habet aliqz q̄titatez z  
diuisibilitatem formaliter a quantita-  
te magnitudinis restat dubiū compa-  
rādo tps ad motū.

**Meritur** ḡ. Utrū tps sit idēz cū  
motu realr. sic qz quā-  
titas q̄ mot⁹ ē q̄t⁹ formalr sit ipz tps.

### Dicendum

¶ qz tps ē idē mālr qd mot⁹ distinctū  
tñ formalr. z p̄ añs q̄titas q̄ mo-  
tus est quāt⁹ formaliter ē ipsū māliter: nō tñ formaliter.  
¶ Contra. nā cui⁹ partes copulātur ad aliū termi-  
nū hz formaliter aliā p̄tinuitatē z q̄titatē. sed ad aliū  
terminū copulātur partes tps z partes mot⁹. qz p̄tes  
tps ad nūc: partes aut mot⁹ ad mutatū eē. ¶ P̄. qd hz  
ppriū magis z min⁹ aliud a maiori z minori alterius  
hz distinctā p̄tinuitatē z q̄tite ab alia. s. tps ē hz respec-  
tu mot⁹ qz i minori tpe ē maior mot⁹ si mobile sit ve-  
lox z i maiori minor: si sit tardū mobile. ¶ P̄. relatiua  
realia differūt realiter. sed tps z mot⁹ sūt huiusmodi.  
ergo rē. p̄batio minoris. qz mēsurā z mēsuratū disse-  
rūt realiter. sed tps est mēsurā mot⁹. ergo q̄titas mot⁹  
nō est tps realiter. ¶ P̄. oīs mot⁹ ē de se formaliter suc-  
cessiuus. sed nō oīs mot⁹ hz i se tps sed solū p̄im⁹ mo-  
tus. ergo successio cuiuslibet mot⁹ non ē tps. ¶ Uide ē  
ergo p̄pter istas rōnes qz q̄titas q̄ mot⁹ ē q̄t⁹ ē alia nō  
solū a magnitudine sed etiam a tpe. ita qz tres sūt spēs  
q̄tatis permanētis. s. corp⁹ superficies. z linea. z due  
successiue. s. motus z tps. sed ille rōnes nō cogūt. ¶ Ad  
cui⁹ euidētiā p̄mitto tres distinctōes. p̄ma est qz duplex  
ē mot⁹. s. cōis z p̄m⁹. s. mot⁹ p̄mi mobilis. ali⁹ est motus  
spālis z scōari⁹. puta oēs alij a p̄imo. ¶ Scōda distinctio  
sit ista. qz tps est duplex. s. cōe z spāle. de p̄imo tractatē  
q̄rto p̄bificoz capitulo de tēpore. vbi dicit qz idem est  
tps oīuz i celo z i terra. z i mari z illud r̄ndet motui p̄i-  
mo p̄ mēsurā. de scōdo pōt itelligi qd ibidē dicit qz tē-  
pus est numer⁹ mot⁹. licet hoc sit cōmune vtriqz tēpo-  
ri. z tale tps speciale est ppriā mēsurā mot⁹ inferioris:  
ita qz quot sūt mot⁹ particulares tot sūt tēpora huius  
modi spālia. ¶ Tertia distinctio sit ista. qz duplex ē mē-  
surā. qdā intriseca. qdā extriseca. exēplū p̄imi. qz dura-  
tio rei z vltima sup̄ficies corporis. exēplū scōi locus.

**Tunc** ad p̄imū. dico qz minor ē falsa z ideo dicē-  
dū qz sicut tps est idē realiter cū motu ita z  
nūc cū mutato eē. tñ cū illa identitate reali stat aliqua  
distinctio ex nā rei. vel saltē p̄z rōem pp̄ quā diuersa no-  
mina sortiūtur. ¶ Ad 2<sup>m</sup> dico qz minor ē falsa. si motus  
z tps vniformiter accipiantur. s. mot⁹ p̄im⁹ z tps cōe:  
mot⁹ inferior z tps speciale. rō tñ accipit tps cōe. z motū  
aliquē inferiorē. sic. n. veyz ē qz scōz velocitatē z tardita-  
tē mobilis i maiori tēpore erit minor mot⁹: z i minori  
maior. z sic nō plus p̄cludit nisi qz tēpus cōe qd est pas-  
sio p̄mi mot⁹ distiguūt realr a motu inferiori. qd p̄cedo.  
tñ hoc nō obstāte qdlibet tēpus ē idē realiter cū pp̄rio  
motu cui⁹ est passio pp̄ria z mēsurā. ¶ Ad 3<sup>m</sup> cū dī qz  
mēsurā z mēsuratū differūt realiter. dico qz veyz est de  
mēsurā extriseca: z sic cōparādo tēpus cōe ad mot⁹ infe-  
riores quoz est mēsurā extriseca differt vtriqz ab eis  
realiter: tamen si tempus cōmune comparet ad motū  
p̄imū cui⁹ est mēsurā intriseca nō differt ab eo realr  
nec sic referē realiter ad ipsū. Sīl rē est de tempore i spe-  
ciali si cōparat ad motū inferiorē cui⁹ est intriseca mē-

sura. ¶ Ad quartū dicendū q̄ licet nō oīs mot⁹ habeat i se tps cōe s̄z solū p̄mus mot⁹: nihilomin⁹ q̄z mot⁹ h̄z suū tps p̄p̄riū qd̄ ē p̄p̄ria z intrinseca mēsurā. Ex his p̄z ad q̄ntū argumētū q̄ mot⁹ z tps nō ponūtur q̄ntitates p̄ se. q̄ren⁹ h̄nt diuisibilitatē p̄ aliud qz mot⁹ p̄ magnitudinē z tps p̄ motū mō p̄p̄posito.

¶ Ad aliqd̄ d̄nr̄ alia p̄ se: vt duplū ad dimidiū: z triplū ad tertiā partē. z totalr̄ multiplicatū ad multiplicati partē: z p̄tinēs ad p̄tētū. Alia: vt calefactiū ad calefactibile z sectiū ad secabile z oīo actiū ad passiū. Alia vero vt mēsurabile ad mensuram: z scibile ad sciētiam z sensibile ad sensum.

**Meritur** Utrū p̄hs ueniēter assignet z sufficienter tres modos relatiuoz z videt̄ q̄ non. nā isti tres modi fūdātur sup̄ diuersa generalissima. ergo nō sūt relatōes vni⁹ generis. sed i diuersis generalissimis sunt. qd̄ videt̄ absurdū. p̄batio p̄ntē. qz relatiō ē idē cū fūdāmētō: vel aliud. si idē hētur p̄p̄ositū qz sicut fūdāmēta sūt i diuersis p̄dicamētis ita relatōes. si relatōes sūt aliud a fūdāmētō tñ cū accipiēt speciē z distinctiōnē a fūdāmētis tāta erit distinctiō i relatōib⁹ q̄ta ē i fūdāmētis distinguētibus. sed fūdāmēta distinguūtur genere. ergo z relatōes. ¶ p̄. aliq̄ sūt p̄ se relatiua q̄ nō p̄tinētur sub aliquo istoꝝ modoꝝ. ergo isti modi i sufficienter sūt assignati. p̄ntē est euidēs. sed p̄batio aīns. qz multa sūt relatiua p̄m gen⁹. sicut medicina refer̄t qz scia z sūt relatiua p̄ se. qz q̄cqd̄ ē de intellectu generis ē de intellectu sp̄ei. Si ergo gen⁹ depēdet ad aliqd̄ segtur q̄ s̄l̄r z sp̄es. h̄z aut̄ relatiua secūdu gen⁹ nō p̄tinētur sub aliquo istoꝝ triū modoꝝ. ¶ Cōtra. p̄hs h̄c i l̄ra.

**Respondeo** q̄ isti tres modi sūt bñ z sufficienter assignati. vbi sciēdū ē q̄ q̄uis relatōes habeāt distinctiōes específicas scd̄z p̄p̄rias differentias. sicut z alia: tñ qz latēt nos z sūt ignote nobis accipim⁹ distinctiōes eaz p̄ fūdāmēta p̄ q̄ circūloquimur eaz d̄rias específicas. q̄ forte p̄pter eaz modicā entitatē latent nos: ita q̄ ex fundamentis inorescit nobis distinctiō earum relationum siue effectiue siue materialiter ita q̄ illa distinctiō sit extrinseca.

**Ad primum** i oppositū nego p̄ntē. ad p̄bationē. dicēdū q̄ relatiō nō est idē cū fūdāmētō realr̄. licet sit vep̄ de q̄busdā de quo alias: cū ergo arguit̄ q̄ tāta ē distinctiō i relatōibus q̄ta i fūdāmētis dico q̄ falsū ē ex eo q̄ fūdāmēta sūt distinguētia extrinseca i q̄b⁹ nō ē vep̄ q̄ eql̄s sit distinctiō i distincto sicut i distinguēte. exēplū aīa z vermis distinguūtur iter se nō tñ sicut sol p̄ducēs vermē effectiue. z h̄z creās aīaz. Si l̄r etiā nec ē necessariū loquēdo de distinguētib⁹ intrinsecis: nā due sp̄es sp̄alissime distinguūtur nō tñ se totis. qz p̄ueniūt i genere. z tñ d̄rie specificē distinguūtur se totis. Si l̄r i p̄posito fūdāmēta p̄nt̄ distinguī genere. relationes tñ erūt eiusdē generis: vñ sicut vniuersalitas pōt fūdari i re cuiuslibet generis. ita nō repugnat qn sup̄ duo distincta generalissima possit fūdari relatiō eiusdē generis imo eiusdē sp̄ei. ¶ Ad scd̄z dicēdū q̄ aīns ē falsū. ad p̄bationē dico q̄ relatiua scd̄z gen⁹ l̄z nō p̄tineant̄ directe sub istis modis. tñ reducūtur ad aliq̄e istoꝝ. Aliter d̄r q̄ est q̄si idē qd̄ p̄hs loq̄t̄ de relatiuis p̄ se p̄mo. illa vero q̄ referūtur rōne generis

nō referūtur p̄mo sed solū p̄ se. ip̄m aut̄ gen⁹ qd̄ refer̄t p̄ se p̄mo cōtinēt̄ sub aliquo istoꝝ triū modoꝝ sic p̄z de scia q̄ refer̄t 3⁹ mō. vñ ad ip̄lū gen⁹ cōe qd̄ sic refer̄t reducūtur ipsa relatiua scd̄z gen⁹. z sic p̄nt̄ p̄tinere ad eūdē modū l̄z nō eā p̄mo. q̄l̄r aut̄ terti⁹ modus distinguat̄ a p̄mo z scd̄o. z scd̄s a p̄mo. dicet̄ infra.

¶ D̄nr̄ aut̄ p̄ma qd̄ scd̄z numez: aut simplr̄: aut de terminate ad ipsos: aut ad vñū: vt duplū qd̄ez ad vñū vt numer⁹ determinat⁹. Multiplex vero scd̄z numerū ad vñū n̄ determinatū: aut vt h̄c: aut h̄c: emoliū aut̄ ad subemoliū scd̄z numez ad numez determinatū: sup̄particulare aut̄ ad sub sup̄particulare scd̄z idē terminatos: vt multiplex ad vñū. al̄ ad numez zc.

**Meritur** Utrū p̄m⁹ modus relatiuoz fuerit bene assignat⁹: videt̄ q̄ nō. nā idē non refer̄t per se ad diuersa qz alias idē dicere: tur bis. vt dicet̄ infra: sed idē continens refer̄t ad multa contenta. patet. ergo z cetera. ¶ Preterea omnia relatiua sunt opposita vt patet i predicamentis: z similiter in hoc eodem quinto. sed continens z contentum non sunt opposita. ergo z cetera. probatio minoris. qz in predicamentis. capitulo de quantitate dicitur q̄ parū z magnum respectu diuersozum non opponūtur. Similiter duplum z dimidium. quia idē est duplū ad hoc. z dimidium ad aliud. ¶ Preterea identitas est relatiō rationis. ergo non est vera relatiō. antecedens patet quia secundum philosophum capitulo quarto. idētitas est vna quando intellectus vtitur vno vt duobus ergo est relatiō rationis. nec per consequens est in eodem genere cum relatione reali. ¶ Preterea. idē simile et equale fundatur super vnum et super partes vnius. vt dicitur h̄c in littera. sed in omni genere est vnum. ergo idē simile z equale est in omni genere. male ergo dicitur q̄ vnum in substantia determinate est idē: z sic de alijs. ¶ Cōtra. philosophus h̄c i littera.

**Respondeo** ad questionem z dico q̄ primus modus bene est assignatus. vbi notandū est q̄ sicut fuit dictum relationes primi modi fundantur super rem de genere quantitatis z principaliter super numerum: z inde fundantur super continua in quantum habent aliquam rationem numeri inter se.

**Ad primum** argumentum posset negari maior. quia idē potest referri ad diuersa per se licet non per se primo. vt dicitur in littera. concessa tamen illa maiori dicendum est ad minorē. q̄ continens potest accipi dupliciter: scilicet materialiter vel subiectiue. alio modo formaliter z sub ratione formali p̄tinētis. primo modo idē p̄tinēs potest referri ad diuersa contenta. sicut idē pater subiectiue ad multos filios. tamen continentia formaliter dicunt̄ multipliciter quoties multipliciter dicitur aliud extremum z sic idē continens formaliter non refer̄tur per se primo nisi ad vnum contentum. ¶ Ad secundum dicendū q̄ relatiua considerantur dupliciter. vno modo vt comparata ad seinticem. alio modo vt idē comparatur ad diuersa. primo modo sunt opposita: secundo modo nō. nam idē est generans z genitum. vt pater habens filium et patrem pater non re-

ferē ad seipſū patrē sed ad patrē ei⁹. et illo mō pater et fili⁹ sūt opposita: vt. s. ad seiuicē referūt ⁊ nō aliter. sic l. pposito de duplo ⁊ dimidio. pbs aut in pdicamentis vult pbare q magnū ⁊ paruu nō sūt cōtraria absolute sed solū i respectu: aliogn opposita eēt vera de eodē. p q̄to idē mons est magn⁹ respectu hui⁹ et paruu respectu illi⁹. Ad tertiū pōt dici q sicut vnū ē multiplex. s. vnū numero spē genere ⁊ pportōe: s. l. ⁊ identitas. licet ergo idētitas numeralis sit relatio rōnis co q relatiuū esse ē ad aliud se habere. idē aut numero nō pōt ad aliud eē nisi ad aliud rōe i q̄tū itellect⁹ vt i vno simplr vt duob⁹. tñ idētitas genere spē ⁊ pportōe ē relatio realis. ⁊ vere ē i genere relatiōis p q̄to habet cōditōes relatiōis realis. Ad q̄rtū dicendū q sicut ens dicit multipliciter ita vnū. cōcedo ergo q vnū iuenit i oi genere sic ens. cū ergo dicit q relatio idētittatis nō erit p̄cise i genere substātie. ⁊ sic de alyis duob⁹. dico q substātia pōt sumi dupliciter. vno mō vt ē res determinati generis. alio mō p eētia rei q est cois oi generi. S. l. r q̄titas potest sumi dupliciter. vel put. ē res determinati generis q pōt dici q̄titas molis. vel p q̄titate pfectōis ⁊ gradus eētialis rei. ⁊ sic cōuenit oi generi. Similiter q̄litas pōt sumi vt est res determinati generis. vel p q̄litate eētiali eo mō quo differētia specifica dicit q̄litas. accipiēdo ergo illa pmo mō. put dnt res determinati generis sic idētitas fūdat sup vnū in substātia ⁊ nō sup vnū in alyis generibus. Similiter itelligēdū est de eq̄litate ⁊ similitudine. Sed accipiēdo scōdo mō. vt i q̄ idētitas pōt fūdari sup vnū i substātia cuiuslibet generis. ⁊ similiter eq̄litas ⁊ similitudo. hoc. n. mō oē ens oi enticōparatū ē idē vel diuersū: si mile vel dissimile. equale vel inequale.

Actiua vero ⁊ passiuā: scōz potētiā actiuā ⁊ passiuā: sūt ⁊ actōes potētiāz. vt calefactiuū ⁊ calefactibile qz pōt. ⁊ itez calefactiōes ad id qd calefit. ⁊ secans ad id qd secatur tanqz agentia.



**Veritur** Utrū secūdu modus relatiōis sit bñ assignatus. videt q nō. nā relatiuū nō ē fundamētū relatiōis. sed potētia actiua et passiuā referūtur. ergo relatio nō fundat sup potētiā actiuā ⁊ passiuā. pbat maior. qz cū relatiuū sit relatiuū relatione eēt p̄cessus i infinitū i relatiōib⁹ si relatio sup relatiua fūdat. mi. p. qz potētia actiua referē ad passiuāz. Ad idē nō pōt referri p se ad diuersa. s. si scōz potētiā actiuā aliqd dicat relatiue hoc erit ad dictū scōz potētiā passiuā. cū ergo potētia actiua p se referat ad age re seq̄t q idē p se dicit ad duo. s. ad ipsū agere ⁊ ad potētiā passiuā. Cōtra pbs. hie i littera.

**Rūdeo** q modus ē bñ assignat⁹. Ad p̄mū i oppositū dico q ma. ē dubia. qz relatio vt posse fūdari sup aliā relationē. ⁊ p̄ns sup relatiuū. sic pportōalitas sup pportionē. nec tñ eēt tūc p̄cessus i infinitū. qz erit deuenire ad aliqz p̄mā relationē. cui⁹ fūdamētū nō erit aliā relatio nec p̄ns relatiuū. Alr pōt dici datamāiozi q potētia actiua ⁊ passiuā duplr pnt accipi. vno mō circūscripta relatiōe potētiālitat. alio mō icludēdo ipsā. pmo mō nō sūt actu relatiua. et vt sic fūdat relatiōes scōdi modi. 2⁹ mō sūt relatiua actu et tūc nō fūdat s. sūt qd ppositū ex fūdamēto ⁊ relatiōe

Ad 2⁹ dī q sic fuit dictū iā idē referri ad plā p se p̄mo impossibile ē. sed p se nō p̄mo nō ē icōueniēs. Sic est i pposito qz potētia actiua referē p se p̄mo ad potētiā passiuā tñ. sed ad ipsū agere per se sed nō p̄mo.

Alia vero vt mēsurabile ad mēsurā. ⁊ scibile ad sciaz: ⁊ sensibile ad sensum.



**Veritur** Utrū terti⁹ modus sit bñ assignat⁹. vt q n. nā ambo relatiua sūt eiūsdē gñis: aliogn relatio eēt duo gñalissima. s. relatiua dicta 3⁹ nō sūt i eodē gñe. gñibil referē fm istū moduz. mi. pbat ex. x. hui⁹ capitulo. 9. vbi dī q iter relatiua nō ē mediū. qz nō sūt i eodē gñe. ⁊ ponit exēplū de scia ⁊ scibili q sūt relatiua 3⁹ sic p. 3. P. oē qd bz eē i gñe relatiōis p̄pziū illi⁹ eē eē ad aliū siue sit p̄cretū denoiatiuū siue sit forma: sed eē scibile nō ē ad aliud se h̄re. qz nō depēdet ad sciaz. ḡ scibile nō est i genere relatiōis. Cōtra. pbs hie i lra.

**Rūdeo** dicēdo q modus ē bñ assignat⁹. Ad p̄mū i oppositū dicēdū q mi. ē falsa. ad p̄bationē dicēdū q pbs i. x. hui⁹. logē de gñe pbi. qle est idē iter opposita q hnt ad iuicē trāsmutationē vbi p̄us aliqd mutat ad mediū qz ad extremū ⁊ iō talia opposita hnt mediū. relatiua aut nō sūt talia opposita q adiuicē hnt trāsmutationē. ⁊ iō carēt medio: nec sūt i eodem gñe pbi. s. B nō obstāte sūt i eodē gñe logico de q nūc ē sermo. Ad 2⁹ dicēdū ad mino. q scibile ⁊ scia pnt accipi duplr. s. vniformiter vt ambo i actu. vel ambo i potētia. p̄nt 2⁹ accipi difformiter. puta vnū i actu altez i potētia. p̄mo mō hnt mutuā dp̄dētiā sic relatiua aliorū mōz. ⁊ sic eē scibile ē ad aliud se h̄re ⁊ conuerso. nā scibile vt scibile ē s. se ⁊ eētialr referē ad sciaz i potētia. nec accidit scibili q sciaz i potētia. nā scibile nō ē scibile nisi qz ei⁹ pōt eē scia. qz si eēt scibile ⁊ ei⁹ nō eēt scia i potētia eēt scibile ⁊ nō scibile. ⁊ iō i rōe ei⁹ icludē scia i potētia sic suū p se coze. vt si solū scia dp̄deat a scibili. s. ēt ecōuerso. S. l. ē d scia i actu ⁊ scibili i actu. 2⁹ at mō accipiēdo ipz nō bz mutuā dp̄dētiā. nā scibile i potētia nō dp̄det a scia i actu. qz pōt eē scibile i potētia cui⁹ nō erit scia i actu. Cōtra. quō ḡ ille modus distiguit ab alyis duob⁹ supradict. nā pbs p̄ distiguit istū modū ab illis. qz i illis ē mutuā dp̄dētiā. i isto at nō. R. n. deo q i illo 3⁹ mō. ē sic alyis mutuā dp̄dētiā. s. nō ē mutuā dp̄dētiā realis. s. i vno extremo ē real⁹ ⁊ i alio rōis scia. n. real⁹ referē ad scibile. scibile at ad sciaz s. rōez. ē iḡ d̄ra qz i p̄mis duob⁹ ē oio mutuā dp̄dētiā real. i 3⁹ n. ⁊ p̄ p̄ dī q relatiō iter deū ⁊ creaturā ē i 3⁹ q̄ten⁹ creatura ad deū r̄r referē. d̄ at ad creaturā n̄ nisi s. rōez.

Secūdu numez quidē igitur ⁊ potētiāz dicta ad aliqd oia sunt ad aliqd: eo q ipsū quod est alteri⁹ dicitur: ipsū quidē: sed nō eo q aliud ad id. mēsurabile vō ⁊ scibile: ⁊ intellectuāle eo q aliud ad ipsum dicitur ad aliquid dicuntur. ⁊c.



**Veritur** Utrū terti⁹ modus distiguit a duob⁹ p̄mis. arguit primo q nō. ⁊ specialr a primo mō. nā mēsurā ⁊ mēsuratū referūtur tertio modo. referūtur etiā p̄mo mō. ergo tertius nō distiguit a primo. p̄batio minoris. qz p̄tinēs ē mēsurā p̄tēti. ⁊ duplū mēsuratur dimidio que sunt relatiua p̄imi modi. ergo. ⁊c.

¶ Preterea qd nō distinguit a 2<sup>o</sup> argi sic. nā sēsus z sē-  
sibile ponūt relatiā terty modi. sed sēsus z sēsibile re-  
ferūt scōm potētiā actiua z passiua. qz se hnt sic mo-  
uēs z motū. ex q̄rto hui<sup>9</sup>. vbi dī q̄ sēsibile ē motiū sē-  
sus. z mouēs ē pri<sup>9</sup> moto. q̄ sēsus z sēsibile referūt scō-  
mō. z per oīs terti<sup>9</sup> nō distinguit a 2<sup>o</sup>. ¶ Confirmat. qz  
sēsus ē in potētiā passiua. z de aīa. q̄ fūdat relationē se-  
cūdi modi. sēsus ēt ponit relatiū terty modi. ergo zc.

¶ s. scia ē per se i gñe q̄litas. q̄ nō referit ad scibile. vt  
dī hic i lra. oīa p3. qz q̄litas cū sit absolutū nō depēdz  
scōm se ad aliud. ¶ Cōtra. p̄s hic i lra.

**Rūdeo** Dic ē vn<sup>9</sup> modus dicēdi qui fuit tractat<sup>9</sup>  
supra exponēdo litterā. q̄ ille terti<sup>9</sup> modus sic distigui-  
tur a pri<sup>9</sup>. nā mēsurā ē duplex. q̄dā quātitatia. z illa pri-  
net ad p̄mū modū. q̄dā p̄fectōnis. z illa priet ad tertiū  
modū. alias n̄ differret a pri<sup>9</sup> sic itelligēdo q̄ i pri<sup>9</sup> re-  
latiā se hnt sic excedēs z excessū. ita q̄ excessū aliq̄tēs  
sūptū reddīt ipsūz correlatiū qd ē excedēs. Addit ēt  
q̄ mēsurā p̄fectōis q̄ priet ad tertiū modū fūdat sup  
essētiā oēm. q̄ten<sup>9</sup> oīs essētiā ē sēsibilis z scibilis potēs  
actie mēsurare sēsu vel sciam. S; mēsurari passiue fū-  
dat sup ipsū habitū sciētificū q̄ est de gñe q̄litas. ¶ Cō-  
tra primū dictū argi sic. tū. qz nō oīe cōrētū mēsurat  
ōtines q̄titatie. aīs p3 de quibusdā nūeris. nā gnari<sup>9</sup>  
nō mēsurat q̄ternario. lz p̄treat ipsū. q̄ excedēs z ex-  
cēs nō se hnt pri<sup>9</sup>. vt dicebat. ¶ Preterea. tēp<sup>9</sup> mēsurat  
motū mēsurā q̄ritatā p̄tinet ad primū modū. z tū tē-  
pus nō excedit motū nec aliq̄tēs sūptūz reddīt ipsū. si  
mot<sup>9</sup> sit ifinit<sup>9</sup> scōm viā p̄bi. ¶ Cōtra illud qd addit ap-  
propando istū modū obiecto z bitui cognitio. argi. nāz  
i oī gñe est aliqd p̄mū qd ē mēsurā oīm i illo gñe. ex. x<sup>o</sup>  
hui<sup>9</sup>. q̄ circūscripto oī alio bitu de gñe q̄litas ē aliqd in  
gñe sube qd mēsurat essētiā oīm illi<sup>9</sup> gñis. s̄līr ē in alijs  
gñib<sup>9</sup>. ¶ Dicēdū ḡ aliter. q̄ terti<sup>9</sup> modus distiguit sic a  
pri<sup>9</sup>. qz relatiōes p̄imi modi fūdat. p̄cise supra rē d̄ ge-  
nere quātitat. relatiōes vō scōi modi fūdat sup rē de  
gñe actōis z passiōis. z sup p̄cipia agēdi z patiēdi que  
p̄nt esse i mult<sup>9</sup> gñib<sup>9</sup>. z nō solū d̄ gñe sube. nā oēs for-  
me p̄nt esse actie p̄ter q̄ quātitas z forma relatiā. rela-  
tiōes aut terty modi fūdan<sup>9</sup> i oī re cuiuscūq̄ gñis. etiā  
sup ideā i mēte dīna p̄ quāto ē mēsurā z p̄fectō ideati  
p̄nt ēt fūdari sup res diuersoz genēz. p̄ quāto oīs res  
cuiuscūq̄ gñis ē itelligibilis z scibilis. et pōt mēsurare  
habitū cognitiū q̄ est d̄ gñe q̄litas. p3 q̄ ex dict<sup>9</sup> quo  
mō terti<sup>9</sup> modus distiguit a duob<sup>9</sup> primis. nā nō distin-  
guīt ab eis p̄ mutūā depēdētā vel nō mutūā. vt dictū  
est. s; per fūdamēta. qz p̄im<sup>9</sup> modus fūdat p̄cise sup  
rē de gñe quātitat. scōs autē sup rē de gñe actōis et  
passiōis. vel sup p̄cipia agēdi vel patiēdi q̄ sūt poten-  
tia actia vel passiua. terti<sup>9</sup> vō sup rē cuiuscūq̄ gñis p̄  
quāto i oī gñe ē dare vnū primū qd ē mēsurā oīm alio-  
rū. pōt ēt fūdari sup res diuersoz genēz. mō p̄ppo<sup>9</sup>.

**Sed** est vnū dubiū. q̄lites sciamēsuratur a scibili  
¶ Ubi ē sciēdū q̄ scia ē duplex. q̄dā speculati-  
ua. q̄dā practica. practica ēt duplex. vt dictū fuit i pri-  
mo libro. z ēt habet 3<sup>o</sup> de aīa. caplo de mouēte. q̄dā o-  
rdiatia ipsi<sup>9</sup> opari. z h̄ est practica v̄lis. q̄dā ē operatiā i-  
mediate. z h̄ est practica particular. puta scia artificialis.  
loq̄ndo de scia practica z speculatiua pri<sup>9</sup>. ipsū scibile  
mēsurat sciam p̄ quāto talis scia causat a reb<sup>9</sup>. s; loq̄n-  
do de scia operatiā ibi ipsū scibile habz rōnē mēsurabi-

lis. z ipsa scia rōnē mēsure. ex eo q̄ artificialia causan-  
tur a scia practica q̄ est ars. vt dictū fuit tertio hui<sup>9</sup>. et  
supra in eodē quito caplo d̄ cā. hoc mō se habēt oīa na-  
turalia ad sciam dei: sic artificialia ad sciam nostrā. qz  
scientia dei est causa rerū sicut mēsurā.

**Ad primū** in oppositū. patz ex dict<sup>9</sup> q̄ mēsu-  
ra z mēsuratū aliter se hnt i p̄mo<sup>9</sup>  
q̄ in tertio. ¶ Ad 2<sup>m</sup> dicēdū. q̄ sēsus ē equoc<sup>9</sup> ad ipsam  
potētiā nālē sēstitiua. et ad ipsū actū sētiēdi. sēsus p̄mo  
mō fūdat relatiōē secūdi modi. z sic p̄cedit rō ad op<sup>m</sup>  
z sua cōfirmatio. sic ei ē potētiā passiua. sēsus aut scōs<sup>9</sup>  
fūdat relatiōē terty modi. s̄līr itelligēdū ē d̄ itellecū  
z sic sēsus mēsurat a sēsibili: z itellec<sup>9</sup> ab itell<sup>9</sup> gibili.  
¶ Ad aliud. cōcedo q̄ scia ē i gñe q̄litas z n̄ p̄ se i gñe re-  
latōis. qz diuersoz gñm z n̄. zc. nibilo<sup>9</sup> tū scia q̄ ē bit<sup>9</sup> ē  
p̄imū fūdamētū relatiōis terty modi. z sic ē i gñe rela-  
tiōis d̄noiatie. sic q̄ternari<sup>9</sup> q̄ ē de gñe quātitat fūdat  
duplicitatē que ē in gñe relatiōis.

¶ Non est aut itellec<sup>9</sup> ad bec cui<sup>9</sup> est itellec<sup>9</sup>: bis  
enī idē dictū vtiq̄ erit. s̄līr autē z alicui<sup>9</sup> visus ē visus  
et nō cui<sup>9</sup> est visus: quāuis hoc v̄z sit dicere: sed ad co-  
lorē aut ad aliqd tale illo vō mō bis idē dicere. zc.

**Meritur** Utrū idem referat ad  
duoyl ad pla p se. Uide-  
tur q̄ sic. nā idē p̄tines d̄ a d̄ mlta p̄ten-  
ta. sic vn<sup>9</sup> nūer<sup>9</sup> cōt3 mltoz. s̄līr vna po<sup>9</sup>  
actia r̄ferit p se ad ipsū agere: z ad po<sup>9</sup>  
passiua. s̄līr idē p̄ d̄ p se ad ples filios.  
¶ s. ad qcqd depēdet v̄l referit gen<sup>9</sup> ad idē d̄pēdz vel  
referit spēs. ergo spēs referit ad suū p̄p̄riū correlatiū.  
z ad relatiū gñis. et ad vtrūq̄ per se. Exēplū. duplū  
qd est spēs multiplic<sup>9</sup> referit ad suū submultiplex qd ē  
correlatiū multiplic<sup>9</sup>. z ad dimidiū qd est p̄p̄riūz cor-  
relatiū. ¶ Preterea. spēs p se referit ad gen<sup>9</sup>. scōz por-  
p̄biriū. s; spēs p se referit ad ididua. q̄ idē p se referit ad  
plura. p̄batio mioris. spēs p̄ ididua diffinit. cū dicūt  
spēs ē qd predicat de plurib<sup>9</sup> differētib<sup>9</sup> nūero. idest d̄  
ididuis. q̄ro. vel ididua ponūt in diffinitōe spēi sic ge-  
nus. vel sic subiectū. vel sic correlatiū. nō vt gen<sup>9</sup> vel  
subiectū. p3 q̄ sic correlatiū. ¶ Cōtra. qz tūc idē bis di-  
cerēt. qd p̄s habet pro icōueniēti hic in littera.

**Rūdeo** In ista q̄stione pri<sup>9</sup> p̄mittā vnā distin-  
ctiōē. z ostēdā triplicē cōclonē. ¶ Quā-  
tū ad primū sciēdū q̄ aliqd d̄neire alicui d̄neit duplici-  
ter. vno<sup>9</sup> p se pri<sup>9</sup>. alio<sup>9</sup> p se nō pri<sup>9</sup>. Illud cōpetit alicui  
p se pri<sup>9</sup> qd cōpetit ei p suā spēm z p̄p̄riā rōnē specificā.  
S; illud cōpetit alicui p se nō pri<sup>9</sup> qd cōpetit sibi p cau-  
sā in se: nō tamē p̄p̄riā rōnē specificā. z hinc ē q̄ il-  
lud qd iest per se et primo inest adeq̄te z secundū q̄ ip-  
sū. nō aut qd iest p se nō pri<sup>9</sup>. Exēplū p̄mi. h̄re tres iest  
sic triāgulo. exēplū scōi. habere tres inest sic isocheli.

**Quantum** Ad 2<sup>m</sup> sit ista p̄ia cōclusio. Impos-  
sibile est idē ferri ad plura p se pri-  
mo. Hāc ostēdo sic. qz si sic. ergo vna relatiō ē essētiāl<sup>9</sup>  
plures. cōsequēs ē falsū ergo z aīs. p̄batio n̄e. qz nō  
est eadē habitudo per se pri<sup>9</sup> ad pla. s; relatiō ē habitu-  
do secūdū se. ergo relatiō q̄ esset ratio referēdi vnū ad  
plura per se pri<sup>9</sup>: essz necio plures essētiāliter. ¶ Dicēs  
q̄ essēt plures relatiōes. ita q̄ referit ad plura distinct<sup>9</sup>  
z p̄p̄rijs relatiōib<sup>9</sup>. z ad quodlibet per se pri<sup>9</sup>. ¶ Cō-  
tra. quia vnū relatiū ē vna relatiōe relatiū. sic vnū

albū est vnica albedine albū. ergo si penes tales relationes. iā nō erit idē relatiuū. nisi materialī & subiectiue. ¶ Preterea ad p̄cipale. q̄ si sic. tūc idēz haberet plures diffinitōnes p̄prias. cōsequēs ē falsū. ergo & antecedēs. p̄batio d̄ne. quia etiā per vtrūq; correlatiuū eū p̄rio diffiniret: nā secūdū p̄p̄bi. in relatis oportet in vtrūq; rōnib; vtrūq; vti. falsitas cōsequētis ē euidēs. et probat. q̄ tūc posset cognosci per vnā diffinitio nē. et nō per aliā. ¶ Preterea. si sic. vel idē relatiuū est plura relata. vel idē siml̄ erit & nō erit. cōsequēs ē euidēter falsū quātū ad vtrāq; p̄tē. p̄batio d̄sequētis. dē q̄. c. referat ad. a. et ad. b. ad vtrūq; per se p̄rio. tūc destructo. a. p̄t referri ad. b. & destructo. b. ad. a. q̄ ḡ correlatiua simul sūt & nō sūt. vel dabis q̄ ipsū. c. est duo relata. vel q̄ destructo. a. est & nō est. nā destrueretur destructo. a. & manebit manēte. b. ¶ Secūda conclusio sit ista. nō ē possibile idē referri ad plura per se: nō p̄rio. Hoc apparet per duo vltima argumēta posita i pede. nā ad dimidiū referē duplū per se p̄rio. vt ad p̄p̄riū correlatiuū. sed ad correlatiuū sui generis. sc̄z ad submultiplex referē per se nō p̄rio. s̄l̄ sp̄s referē p̄rio ad gen; vt ad p̄mū correlatiuū. sed ad indiuidua per se nō p̄rio. sic ergo intelligēda ē ista conclusio. q̄ idē potest referri ad diuersa nō p̄rio. q̄ p̄rio & per se ad correlatiuū p̄p̄riū. et per se nō p̄rio ad correlatiuū sui generis. vel ad aliud. ¶ Tertia conclusio sit ista. q̄n referē idēz ad duo: ad vnū per se p̄rio. ad aliud p̄ se nō p̄rio. posito illo ad quod referē per se p̄rio: necio ponit correlatiuū p̄ se nō p̄rio. nō tamē est necessariū ecōuerso. s̄z p̄t esse per se correlatiuū sine p̄rio correlatiuū. Dāc ostēdo sic. q̄ si nō. ergo vnū extremū correlatiuū simul ē et nō est. consequens ē falsū. ergo & antecedēs. p̄batio d̄sequētis. correlatiua simul sūt & nō sūt. referat ergo. a. ad. b. per se p̄rio puta duplū ad dimidiū. & ad. c. per se non p̄rio. puta ad submultiplex. tūc existēte. b. idē dimidio: necio est. a. idē duplū: cui; est per se p̄rio correlatiuū. sed destructo. c. idē submultiplici q̄ est per se correlatiuū duplū et nō p̄mū: destruit. a. idē duplū. si ergo. b. idē dimidiū poss; esse nō existēte. c. idē submultiplici. siml̄ esset & nō esset ipsū. a. idē duplū. q̄ esset ad esse dimidiū. & destrueret per se ad destructionē per se correlatiū q̄ est submultiplex. et ideo nō p̄t esse. b. destructo. c. verūtamē q̄ ipsū. c. idē submultiplex q̄ ē per se correlatiuū ponit tātū esse generis & nō ponit necio aliqd̄ posterio ipso ḡne. ideo ipsū. c. idē submultiplex. q̄ est per se correlatiuū p̄t esse nō existēte. b. idē dimidio.

**Ad primū** q̄ est primū correlatiuū. in oppositū de cōtinēte et cōtento et de potētia actiua in cōparatiōe ad passiua & agere. d̄ patre dicto ad plures filios. patet ex his que dicta sūt superio. nā cōtinēs licet sit idē materialiter & subiectiue ad plura contenta ad que refertur per se p̄rio: est tamē plura cōtinētia formaliter. nā p̄p̄riū & distinctis relationibus cōtinētie referē ad quodlibet illoz. Similiter dicēdū est de patre dicto ad plures filios. d̄ potētia autē actiua dictū est q̄ refertur ad potētiā passiua per se p̄rio. sed ad agere per se nō p̄rio. et hoc nō est incōueniens. vt patet ex secūda cōclusiōe. ¶ Ad aliud per idē. nā vt patet ex predictis: species refertur p̄ se p̄rio ad suū p̄p̄riū correlatiuū. vt duplū ad dimidiū. sed referē ad correlatiuū sui ḡnis per se nō p̄rio

sc̄z ad submultiplex. ¶ Ad tertiū dicēdū per idē. q̄ species referē per se p̄rio ad gen;. sed ad indiuidua per se nō p̄rio. ¶ Ad aliud in oppositū de p̄ho dicēdū. q̄ si intellectus per se eque p̄rio diceret ad intelligentē & ad intelligibile: idē bis diceret. vel dato q̄ referat ad vtrūq;. nō tamē eque p̄rio. vel non relatione eiusdē generis. nā respect; quo accidēs depēdet ad subiectū est respectus extrinsec; adueniēs. vt dicitur in septimo huius. nec est respect; de genere relationis secundum se. ¶ Et hec de quinto methaphisice.

¶ Quoniā vero p̄p̄rica scientia est circa gen; quodam entis: natura circa talem est substātiā i qua est p̄cipiū motus & stat; in ea palam: quia nec actiua nec factiua est. factiua; enī in faciente p̄cipiū: aut intellectus: aut ars: aut potentia quedā: actiua; vero que in agente p̄o heresis: idē enī agibile & eligibile. &c.



### Intra librum

sextum methaphisice. ¶ Querit primo. Utrum scientia p̄ctica sortiatur suū esse p̄cticum ex ordine ad finē que est p̄axi. vel ex obiecto ¶ Uide; q̄ ex fine. nā tertio d̄ aia dicit. q̄ intellect; extēsiōe fit p̄ctic; & differt a speculatiōe sine. ¶ P̄

primo hui; dicit. q̄ p̄ctica est min; nobilis q̄ speculatiua. quia est gratia vsus. hoc autē argumētū nō valeret nisi vsus esset per se finis p̄ctici habit;. ¶ Preterea & hui; dicit. q̄ finis speculatiōe ē vitas. p̄ctice vero opus. ¶ Cōtra. p̄s hic in littera. qui distiguit scientiā p̄cticā tā actiua q̄ factiua: a speculatiua penes obiectū vel subiectū.

**Indeo** In ista questiōe p̄rio aliqua supponēt. & ad q̄stionē dicit. ¶ Quātū ad primū oportet hic supponere aliqua q̄ i p̄rio sūt om̄sa. in prologo hui;. et etiā in q̄nto. ¶ Primū ē quid sit p̄axis. & est. q̄ duplex est finis. sc̄z finis gr̄a cui;. & finis quo. de quo dictū ē i q̄nto libro. ¶ Si l̄ tertio. q̄ extēsiō q̄ sc̄ia p̄ctica extēditur ad p̄axi stat i duplici relatiōe vel respectu aptitudinali. sc̄z in respectu p̄rioritat; n̄alis. & i respectū cōformitatis. ¶ Quarto oportet p̄supponere q̄ sc̄ia cāta ab obiecto & a potētia mediāte actu vt a duab; causis partialib; integratib; vnā totalē causā effectiua.

**Quantum** Ad & est vna opio q̄ dicit q̄ illud a quo sc̄ia dicit p̄ctica ē finis. q̄ ē ipsa p̄axis. ¶ Pro q̄ opione arguit p̄ auctoritates positas i pede. ¶ Preterea p̄ rationē sic. sc̄ia nō dicit p̄ctica ex obiecto. ḡ ex fine. d̄na ē euidēs. p̄batio antecedit duplū. p̄rio. q̄ intellect; extēsiōe fit p̄ctic;. & de aia. q̄ nō est v̄z. nisi de eodē intellectu p̄rio speculatiuo & postea extēso ad opus. ḡ circa idē obiectū p̄t esse cōsideratio speculatiua et p̄ctica. & p̄his nō erit p̄ctica ex obiecto. ¶ Secūdo sic. quia medicina diuiditur in p̄cticā & speculatiua. et tamē ipsa est de aliquo eodē subiecto sic vel sic accepta. sc̄z de sanitate vel corpore

sanabili. ¶ Alius doctor pro eadē opione arguit sic. ratio qd ita rei accipit a per se causis ei⁹ ex quib⁹ habz esse p se et essentialiter. sed finis p se notitie practice ē p se causa ei⁹. q̄ ratio qd ita notitie practice accipit a p se fine ei⁹. qui est opus seu praxis. ex z: hui⁹. ¶ Preterea: notitia practica est illa q̄ cōformiter se habz appetitui recto. ex sexto ethicoz. ergo ratio notitie practice accipit ex appetitu recto. sic ex regula. appetit⁹ rect⁹ est appetit⁹ finis vt intēti z amati. ¶ Contra istā opinionē arguit sic. si scia dicit practica ppter extēsiōē ad finē q̄ro. aut ppter extēsiōē actualē. aut aptitudinalē. nō propter actualē. qz tūc eadē scia aliquādo esset practica. aliq̄ nō. cū aliquādo extēdat. aliq̄ nō. tū quia faber nō intēdēs operari vel nō operās actu nō haberet cognitionē practica. qd est falsū. ergo erit practica propter extēsiōē aptitudinalē. tūc sic. nūq̄ aptitudo conuenit vni nature z repugnat alteri nisi ppter aliqd abso lutū i tali natura intrinsecū. qz ei hec natura ē talis. iō cōuenit sibi talis aptitudo. q̄ presupponit in ipsa scia aliqd cōditio intrinseca. ppter quā cōuenit sibi aptitudo talis. ista aut cōditio scie ē ab aliq̄ causa ei⁹ priorē. cāe autē priores ei⁹ sūt intellect⁹ z obiectū. q̄ practica esse conuenit scie ab obiecto z ab intellectu. nō ergo a fine. ¶ Contra. qz finis ē causa praxi. secūdu Auicēnā sexto methaphisice. ergo a fine pōt scia esse talis nature vt ei conueniat talis aptitudo. ¶ Rñdeo. finis nō est causa nisi in quātū amat⁹ et desiderat⁹ mouet efficiēs ad agēdū. aptitudo autē dicta cōuenit scie. siue finis sit amat⁹ siue non. nā pōt esse in intellectu dicta scia q̄ litercūq̄ volūtas se habeat. etiā si volūtas per impossibile nō esset cōiuncta intellectu. exēplū. scia scribēdi adhuc ē practica. siue volūtas amet opus. siue nō. talis ergo aptitudo nō cōuenit scie a fine tāq̄ a finali cā. quia nihil est ab aliq̄ causa illa causa nō causate. ¶ Dices qz finis ē aptus amari anteq̄ aptitudo ista sit scie practice. ita qz illa practicabilitas ē a fine. nō vt amat⁹. sed vt amabilis. ¶ Contra. effectus nō habz a causa aliqd i quātū ipsa est apta nata causare nisi actu causet. s3 finis vt amabilis tāntū est in aptitudine causādi. q̄ nō cāt aliqd nisi vt actu amat⁹ mouet efficiēs ad agēdū. ¶ Preterea. ad principale sic. si finis facit sciam esse practica. vel hoc ē vt elicit⁹ est z habitus in re extra. vel vt ē cognit⁹. vel vt ē intētus. non vt elicit⁹ et habit⁹ iā in re extra. quia sic ē posterior scia et effect⁹ eius aliquo mō. effect⁹ autē nō distinguit nec specificat suā causā. si vt cognit⁹: habet⁹ propositū. qz sic habz rationē obiecti. si autē vt intēti. hoc iā iprobātū est. qz nāliter anq̄ finis intēdat: iā scia est talis. scilz practica. nec rōnes hui⁹ opionis cogūt. ¶ Ad auctoritate tertij de aia. dicēdū qz loq̄ de fine vt cognito. nā intellect⁹ ratiocinās ppter aliqd ratiocinat⁹ ppter finē cognitū a quo sumit principū demonstratōis practice. sic aut finis habet rationē obiecti. ¶ Ad aliud de pmo methaphisice dicēdū. qz practica nō est grā vsus vt p se finis. habet tamē aliquā aptitudinē ad vsū. secūdu qz vsus ē p se obiectū ei⁹. vel aliqd vtualiter includēs vsū. quale p̄s nō posuit esse aliqd ens: nisi ens ad finē. omne autē tale obiectū est ignobili⁹ obiecto speculabili. z iō talis ordo ad praxi arguit ignobilitatem practice respectu speculatiue. ¶ Ad aliud de z: methaphisice dicēdū. qz speculatiua z practica habent diuersos fines. loquēdo etiā de per se fine intra gen⁹ cognitiōis. tamē il-

li fines nō p̄io distigūt ipsas. s3 p̄ior distinctō sciētiarū est ab obiecto. ¶ Ad primā rōnē nego antecedēs. cū probat⁹ qz intellect⁹ extēsiōe fit practica. dico qz intellect⁹ speculatiu⁹ et practica nō sūt circa idē obiectū. nec intellectus speculatiu⁹ quacūq̄ extēsiōe fit practica. Aristoteles autē pōit tres gradus intellect⁹. quoz prim⁹ est cōsiderare tāntū speculabilia. secūdu ē cōsiderare agibilia in vsū nō dictādo proseq vel fugere. terti⁹ est. iā p̄se qui vel fugere vel dictare p̄secutionē vel fugā i particulari. intellect⁹ ergo existēs i secūdo gradu i quo est imperfecte practica extēdit se ad tertiū z fit p̄fecte practica. dicēdo se velle prosequi vel fugere. ita qz illa extēsiō ē intellect⁹ imperfecte practica ad cōsiderationē p̄fecte practica. puta ab app̄hēsiōe terribiliū. ad dictamē cōpletū: de eis p̄cipiēdo fugā vel p̄secutionē. dato qz etiā intellect⁹ speculatiuus fiat practica: nō est ad p̄positū. qz speculatiu⁹ z practica sūt differētie accidentales intellect⁹. sed sūt essētiales scie in cōmuni. sic dicit⁹ i sequēti questiōe. et ideo scia speculatiua nō extēditur nec fit practica. ita qz impossibile est circa idē obiectū esse sciam practica et speculatiua. ¶ Ad aliā probationē de medicina dicēdū. qz quādo accipit aliquod mediū inter duo extrema quāto plus recedit ab vno extrēo: tāto plus accedit ad aliud extrēmū. tūc scia pure speculatiua z scia pure practica q̄ imediate nata ē esse cōformis praxi eliciēde q̄ est practica particularis. sūt q̄ dā extrema iter que est media scia practica vniuersalis. que sc3 nō est nata esse imediate cōformis praxi eliciēde. et ideo pōt dici aliquo mō speculatiua respectu sciētie practice particulari q̄ imediate dirigit in praxi eliciēdā. ita in proposito pōt distigui medicina in theorica seu speculatiua. que sc3 est de vsib⁹ causis et curis. z in practica: que ē de particularib⁹ propinquiorib⁹ praxi. tamē secūdu veritatē illa vsis q̄ respectiue dicit⁹ speculatiua est practica simpli qz vtualit̄ includit particularē z est directiua praxi. licet mediate. ¶ Ad primā rōnē alteri⁹ doctoris reducitur cōtra eū. nā assumpta maiori addā miore sic. sed finis per se notitie speculatiue est scire. ergo rōtō qd ita notitie speculatiue accipit a per se fine. qui est scire. et nō ab obiecto. qd nullus sane mēt̄ diceret. z ipse tenet oppositū. ¶ Ad formam. dico qz finis quo nō est cā finalis. s3 finis grā cui⁹ quod ē ipsum obiectum est causa finalis. et ipse est qui causat notitiā am practica. nō autē finis quo: nisi quatenus habet rationē obiecti et vt est cognit⁹. ¶ Ad aliud nō valet. non enī est intelligēdū sicut videtur accipere argumētū qz sciētia practica se habeat ad appetitū rectū cōformiter passiuē. sed se habet cōformiter actiue. nam habet rationē directiui et regulatiui. ideo nō valet. ¶ S3 est alia opinio quam teneo. scilicet qz sciētia practica sit practica ex obiecto. Quod probat⁹ auctoritate philosophi sexto ethicoz. vbi distinguit ratiocinatiuū a scientifico penes obiectū necessarium et contingens. ¶ Preterea. tertio de aia assignat p̄s obiectū practica bonū: non quodcūq̄. sed agibile z cōtingens. ergo sciētia est per se practica ex obiecto. nō ergo ex praxi vt ex fine. ¶ Preterea arguitur rōtōne sic. illud a quo scia practica habet duplicē respectū. sc3 prioritatis naturalis z cōformitatē est illud a quo ē scia practica. obiectū est huiusmodi. ergo. zc. maior est euidēs. nā esse practica stat. i duplici respectū. vt on̄sū fuit i p̄io huius.

## Libet

mior p3. p2io de cōformitate. nā ipsā habz ab obiecto. qz obiectū vel ē rectitudo praxis. vel aliqd v̄tualiū includēs ipsā rectitudinē. ideo enī ipsi scie practice ē praxis cōformabilis vt sit recta. quia scia practica est talis obiecti. Scō declātur mior de respectu pozitā. hūc enī respectū habet scia practica. nō solū ex rōne potētiaz ordinataz naturaliter q̄ten<sup>o</sup> intellectus est p2ioz volūtate. et praxis ē actus volūtatis elicit<sup>o</sup> vel ipepat<sup>o</sup> sed hoc habet ab obiecto. eo q̄ nō sēper illa scia z intellectio p2ioz est practica. nisi sit determinatiua rectitudinis ipsius praxis formalī vel v̄tualiū. et hoc habet ex obiecto. **Cōfirmat.** quia a quo res habet esse effectiue ab illo habet tale esse propriū. sed scia habz esse effectiue ad obiecto. ergo ab obiecto habz esse q̄ sit practica vel speculatiua. non dico formalī. sed effectiue. p2ia enī diuisio sciētiarū est ex obiectis. Sic ad q̄stionē.

**Ad** auctoritates in oppositū. respōsū est respōden- do ad argumēta prime opinionis.

**Quare** si oīs scia aut actiua: aut factiua: aut theo- rica: pb̄sica theozica quedā est. zc.



**Veritur** Utrū practiū et spe- culatiū sint differen- tie essētiales scie in coi. **Uidef** q̄ n. quia affirmatio z negatio nō sūt diffe- rentie essētiales alicui<sup>o</sup> positini. sed practiū z speculatiū se hāt sic affir- matio z negatō. nā practiū dicit extē- sionē ad praxi. s3 speculatiū negat illā. ḡ zc. **Cōtra.** pb̄s hic in littera. vbi didit sciaz p2ia dione p practiū. et speculatiū. s3 p2ia dīo videf esse p d̄as essētiales.

**Rūdeo** p2io premittā vnā distictionē: z<sup>o</sup> osten- dā duplicē cōclusionē. **Quātū** ad p2i<sup>m</sup> dico q̄ practiū z speculatiū duplī possūt accipi. vno mō vt practiū accipiat<sup>r</sup> pro esse aptitudinali directio seu pro illo duplici respectu aptitudinali de quo dictū ē supra. z speculatiū accipiat<sup>r</sup> pro negatiōe illi<sup>o</sup> dupli- cis respectus seu extēsbilitatis ad praxi. Alio mō pōt accipi practiū siue praxibilitas pro rōne quadaz siue cōditiōe itriseca ipsi notitie. q̄ qdē ē sibi ratio fūdandi talē respectū et aptitudinē. speculatiū autē vel specu- labilitas pro ista rōne itriseca p qua repugnat tali no- titie aptitudo seu respect<sup>o</sup> aptitudinalis predict<sup>o</sup>. ipossū- bile enī ē aliquā aptitudinē cōuenire vni nature et re- pugnare alteri nisi alicui<sup>o</sup> cōditiōis intrisece.

**Quantum** ad z<sup>m</sup> sit ista p2ia cōclusio. specula- tiū z practiū p2io mō nō sūt diffe- rentie essētiales scie i cōmuni. **Danco** sic. nullus respect<sup>o</sup> formaliter vel negatio respect<sup>o</sup> est differentia essētiales alicui<sup>o</sup> absoluti. sed scia est quoddā ens abso- lutū. qz qualitas. practiū autē p2io mō dicit formalī respectū. speculatiū vero negationē ei<sup>o</sup>. ergo practi- cū z speculatiū p2io mō non sunt differentie essētiales scie in coi. **Si** queras. quid ergo erūt: Dicēdū. q̄ sūt quedā passiōes distūcte scie in cōmuni. eo mō quo dici- mus par z ipar esse passiōes distūctas nūeri. Sic enī numer<sup>o</sup> est par vel ipar. sic scia est practica vel specula- tiua. **Secūda** cōclusio sit ista. practiū et speculatiū scō mō dicta sūt differentie essētiales in cōmuni. **Dāc** persuado sic. illa q̄ faciūt differre essētiales spēs cō- tētas sub gnē sūt d̄ie essētiales ei<sup>o</sup>. sed speculatiū et practiū sūt huiusmodi resp̄cū scie in coi. ergo zc. mior

## Questio secūda

patz. qz ex quo practica z speculatiua sūt due spēs cōtē- te sub scia in cōmuni. vt sub gnē oportz dare differen- tias essētiales quib<sup>o</sup> distingūtur. illas voco cōditiōes seu ratiōes itrisecas eaz p quas vni conuenit duplex respect<sup>o</sup> predictus. et alteri repugnat.

**Ad rationes** in oppositū dicēdū. q̄ practiū et speculatiū p2io mō dicta se habēt sic affirmatio z negatio. z hoc mō nō sūt differen- tie essētiales. z tūc ad argumētū cōcedit<sup>r</sup>. z facit p2i- ma cōclusiōe. Si autē practiū z speculatiū sumātur secūdo mō: vtrūqz est aliquid positinū. et tūc argumē- tū nihil facit quia accipit minorē falsam.

**Quare** tres erunt philosophie theozice: matheā- tica: pb̄sica: theologia.



**Veritur** Utrū trimēbris dīo spe- culatiue scie. q̄ ē in pb̄sica: mathematicā: z dinā: sit pueniēs. **Uidef** q̄ nō. tū qz diminuta z insufficientes. tū qz supflua. **Pro** p2ia via arḡ sic. Logi- ca ē sciētia speculatiua. z tū nō cōtinetur

sub aliqua istaz. p3 ergo q̄ ista dīo sit dinuta. nā ē eui- dēs. aīs pb̄s. qz logica nō ē circa factibilia. nec circa agibilia. z p d̄as nō ē practica. ḡ speculatiua. **Cōtra.** ens eū- liter didit in decē gnā. ex q̄nto hui<sup>o</sup>. ḡ cū vni didēs. scz quātitas facit sciētiā specialē. puta matheāticā. eadez ratiōe z q̄libet alioz. z sic erūt plures q̄ tres. **Pre- terea.** suba corporea facit sciaz specialē. ḡ z corporea. ergo erūt ples q̄ tres. aīs p3. qz de suba corporea est scia spēalis. scz pb̄sica z nālis: i q̄ cōsiderāt. ppe passiōes ei<sup>o</sup>. pbatō d̄ie. qz suba icorporea habet pperates z passiōes alias a passiōib<sup>o</sup> entis. sic z corporea. habet et pfectōres passiōes. q̄ten<sup>o</sup> est ens pfecti<sup>o</sup>. ḡ si d̄ suba corporea est sci- entia spēalis pter metha. mltō magi d̄ suba icorporea **Ex** z<sup>o</sup> via arḡ sic. metha. cōsiderat qditates oim en- tiū. ḡ z oim passiōes. z p d̄as nulla ē alia scia ab illa. qz supflueret. nā ē euidēs. pbatō aīcedēt<sup>r</sup> p3 p pb̄m i littera hic i p̄cipio sexti. nulla ingt alia scia rōne facit de qd qd ē subī. sed p̄suppōit qd qd ē sui subī. vl. f. ex se- su. vel accipit aliūde. **Cōtra.** de q̄titate nō tātū tractat matheātic<sup>o</sup>. s3 et metha. z nālis. vt p3 ex z<sup>o</sup> pb̄icoz. eri- go matheā. n̄ distignitur ab eis. et per p̄seqns supfluit.

**Cōtra.** Aristo. hic i littera. z Auicē. p2io metha. sue. **Rūdeo** In ista q̄one p2io iḡrā d̄ sciaz distictiōe z<sup>o</sup> de Aristo. itētiōe. z<sup>o</sup> de q̄stiois solutiōe. **Quātū** ad p̄mū ē vna opio. q̄ cū scia sit h̄it<sup>o</sup> cōclonīs ex p2io poste. tot erūt scie disticte specificē q̄t sūt cōlo- nes d̄mirabiles. **Pro** q̄ opione arḡ sic. h̄it<sup>o</sup> inorescūt pact<sup>o</sup>. s3 resp̄cū diuersaz cōclonū sūt diuersi act<sup>o</sup> sciē- di disticti specificē. ḡ h̄itus sūt diuersi spēs. mior pbat<sup>r</sup>: qz act<sup>o</sup> sciēdi circa diuersas cōclones sūt disticti plusq̄ nūero. ḡ specificē. nā p3. qz d̄ra maior q̄ d̄ra nūeralis est specificā. pbatō aīcedēt<sup>r</sup>. qz si nō. ḡ tales act<sup>o</sup> cir- ca diuersas cōclones nō plus distiguēt<sup>r</sup>: q̄ act<sup>o</sup> sciēdi cir- ca eadē cōclonē frequēter elicit<sup>r</sup>. nā oīs d̄ra nūeralis ē eūlis. **S3** d̄. qz si sic. ḡ ipa geometria vl q̄cūqz alia sci- entia n̄ est vna nisi vnitare aggregatōis ex mltis scijs. nā ē falsū. z cōtra Aristo. p2io z<sup>o</sup> poste. nā p3. qz geo- metria cōtinet mltas cōclones specificē d̄ntes. **Cōfir- mat.** qz si sic. scia mathe. z nālis possēt dici vna scia ag- gregatiōe. s3 h̄ ē icōueniēs. i. q̄ tātā vnitare habeāt iter se scie q̄ ponūt simplī diuerse: quātā bz vna eaz in se.



**Alia** est opinio q̄ dicit q̄ scia est vna specifica q̄ est circa subiectū vnū ad q̄ oia attribuuntur bñs vnā rationē formale cōsiderādi omnia q̄ cōsiderat. et tamē scia est vna nūero in vna aīa ex mult̄ actib⁹ itel ligēdi generata: eo mō quo i vno appetitu est vna tēperātia ex mult̄ actib⁹ generata. differūt tamē hic et ibi. qz forma recipiēs magis et min⁹ aliquando iduciē vno actu vel plurib⁹ cōformibus. vt tēperātia. aliquādo induciē plurib⁹ difformib⁹. vt scie. in quaz generatōe talē processū ponūt. scz secūdū ordinē acgrēdi sciētā. ipsa enī generat̄ p̄rio ex actib⁹ cognoscēdi primū p̄cipiū vni⁹ scie. et tūc habet̄ totū esse illi⁹ habit⁹ sciētifici. licet in gradu ifimo. et tūc ille habit⁹ dicitur esse itellectus illius p̄cipiū. vlteri⁹ cognoscēdo alia p̄cipia augetur ille habit⁹. et dicit̄ itellect⁹ plurīū p̄cipioꝝ. Vlteri⁹ ex p̄cipiis deducēdo cōclūsiōes apli⁹ auget̄. et dicitur esse scia istaz cōclonū: sēper tamē idē habit⁹ manēs nō habēs differētiā nisi tātū rōnis. Hoc p̄bat̄ sic. qz p̄cipiū perfecti⁹ cognoscit̄ quādo ex ipso cōclūsiōe deduciē. qd nō esset. nisi habit⁹ p̄cipiū intēderet. ergo nō generat̄ ali⁹ sed auget̄ p̄existēs. ¶ Sed cōtra hanc opinionē arguit̄. nā secūdū ipsos act⁹ natural̄ sunt generatiui habit⁹. per hoc q̄ nāl̄iter relinquūt suā similitudinē in passio. sed agētū differētū specificē secūdū p̄prias passiones sūt reales similitudinē specificē distīcte. ergo act⁹ distīcti specie. cuiusmodi sūt itellectōnes diuersoꝝ p̄cipioꝝ et diuersaz cōclūsiōnū nō generabūt eūdē habitū specie. ¶ Cōfirmat̄. qz vbi eadē causa: est idē effect⁹. sed act⁹ differētes morales vt tēperātie et iustitie gñant diuersos habit⁹ specie: ex eo q̄ secūdū p̄prias rōnes specificas ip̄mūt potētie similitudinē naturales differētes specificē. ergo s̄l̄r erit i p̄posito. videt̄ enī extra rationē. q̄ quidā habit⁹ generatur ex actib⁹ vniformib⁹. et quidā ex difformib⁹. poterit ei dicit̄ eadē ratiōe q̄ nō sit nisi vna virt⁹ moralis q̄ generatur ex quocūq; actu. et deinde auget̄ nō tātū per act⁹ similes. sed etiā per difformiores. ¶ Prefea. aristo. 6. ethicōꝝ distīguit itellectū a scia sicut habitū aliū specie. licet sit eiusdē gñis p̄pingozis q̄ sit alterz eozū cū opione et p̄udētia. ¶ Cōfirmat̄ ista ratio. qz vep̄ iquātū euidēs est aptū natū causare i intellectu habitū cognitiuū sui. sed simplr̄ alia est ratio euidētie i p̄cipio et i cōclūsiōe. quia i p̄cipio p̄pter se et ex termis. i cōclūsiōe autē p̄pter aliud et per discursū. ergo alius erit habit⁹ in intellectu qui ē cōclūsiōis: ab illo qui ē p̄cipiū nec ratio opposita cogit. ¶ Cū enī dicit̄. q̄ p̄cipiū magis cognoscit̄ q̄ cōclūsiō q̄ ex ipso deduciē. hoc si verū est nō cōclūdit qn sit ali⁹ habitus cōclūsiōis. nā licet sit alius. habit⁹ tamē p̄cipiū intēdit̄ p̄pter speculationē p̄cipiū in se. ¶ Alia est opinio inter istas mediās quaz teneo. Dicitur enī q̄ cū habit⁹ itellect⁹ sit quedā qualitas generata ex frequētī cōsideratione vel ex vnica p̄fecta inclinās itellectū ad cōsimilē resp̄cū cōplexi speculādi: potest poni duplex habit⁹. Unus p̄p̄rius q̄ formaliter iclinat ad speculationē ei⁹ tanq̄ naturalis similitudo ex eius cōsideratione derelicta. Ali⁹ cōmūnis q̄ vltualiter iclinat ad speculationē alteri⁹ in quo tale cōplexū alterz vltualr̄ cōtineēt. p̄rio mō potest cōcedi p̄ma opinio q̄ tot sint scie quot sūt scibilia isto modo. hoc mō p̄bat̄ ratio adducta pro ista opinione. sc̄do autē modo pot̄ esse vn⁹ habit⁹ respectu cōplexoꝝ multoꝝ. cum

ei cōclūsiōes sint in p̄cipiis vltualiter. et p̄cipia sint vltualiter in subiecto. nā termin⁹ qui est subiectus includit p̄dicatū in primis p̄cipiis. et hoc vel essētiā liter si sint per se p̄rio mō. vel vltualiter si sint per se secūdō mō. qz inquātū sic est segtur q̄ i subiecto icōplexo quiditatē cognito vltualiter cōtineātur p̄cipia et cōclūsiōes de tali subiecto. et sic tota notitia q̄ de tali subiecto nata est haberi. et ē vlteri⁹ que nata ē haberi de alijs per rationē ei⁹ siue sint iferiora cōtēta sub illo. siue sint aliqua attributa ad ipsū vt ad primū oia vltualiter cōtineētur in ipso subiecto. ita q̄ habitus q̄ iclinat formaliter ad speculādi tale subiectū secūdū rationē quiditatuā: iclinat etiā vltualr̄ ad oia cōplexa p̄dicata. sed p̄rio ad cōsiderādū de subiecto ipso. p̄ se autē: sed nō p̄rio ad cōsiderādū de alijs per rationes eius. et ita respectu oim̄ istoz est vn⁹ habit⁹ vltualr̄. p̄ria ergo distīctio sciētiaz secūdū cōclūsiōes scitas potest esse sc̄dm spēs specialissimas. sed illa q̄ est secūdū vltualē cōtineētā potest poni distīctio secūdū genera proxia. sic itellegendō q̄ in vna notitia subiecti omnes sciētie p̄rio mō dicte vltualiter cōtēte sūt vni⁹ generis tantū. sed notitia cōtines est vna specie. sic et subiectū cui⁹ est. et hoc mō pot̄ itellegi illud p̄rimi posterī. q̄ vna sciētia q̄ est vni⁹ generis subiecti. sit vna. vt vni rate specifica. vel vnitāte generis proximi. mō p̄posito. ¶ Ultra sciētā secūdō mō dictaz est mior vnitās scie que ē resp̄cū multoꝝ veroꝝ cōplexoꝝ ad q̄ nō iclinat vltualr̄ vnus habit⁹ subiecti nec p̄rio nec per se vt dicebat̄ in secūdō mō. sed tātū in potētia et in vlti. sicut ē habit⁹ iclinās formalr̄ ad cōsiderādū aliquod subiectū cōmūne iclinat ad cōsiderādū p̄pria inferiora de ipsis tantū in vlti. que videlicet sciēda sūt per p̄prias rationes inferiorz et nō per naturā cōmūnis. et ista vnitās mima pot̄ dici vnitās generis remoti. itellegendō simili mō vt expositū est in secūdō mō de sciētia vltualr̄ que in se est vna specie. sed scie oēs formaliter i ista vltualiter cōtēte sūt vna gñe remoto.

**Quantum** ad 2<sup>m</sup> p̄cipale dico tria. ¶ Primū est. q̄ philosoph⁹ loquitur de sciētia speculatiua reali que cōsiderat intēriōes p̄rias abstractas a singularib⁹ realib⁹ et dictas de illis in quid. per quod excludit̄ logica: que est de secūdis intentionib⁹ que de nulla re p̄rie intētionis p̄dicatur in qd. ¶ Secūdū dictū est. q̄ loquit̄ de scia speculatiua stricto mō dicta. que scz ex natura sui et sui subiecti ordinat̄ tāq̄ ad finē ad scire tātū. et nō q̄ ordinat̄ ad scire directiuū in aliquā operationē que non est essentialiter speculatiua. per quod excluditur p̄ctica vniuersalis. que largo mō dicit̄ speculatiua. eo modo quo medicina vlti theorica vocat̄. ¶ Tertiuū dictū est. q̄ aristo. loquitur de scia speculatiua possibili acgrī ab hoie ex lūie naturalī itellectus. scz ex p̄cipiis cognitis via sensus. qz cognitio n̄ra oriē a sensu. p̄rio poste. p̄ qd excludit̄ speculatiua coḡ de subijs sepat̄ quātū ad p̄p̄ia ipsaz. vt dicit̄ ifra.

**Quantum** ad tertiuū p̄cipale dico istā cōclonē q̄ scia speculatiua cū triplici defmi natiōe p̄dicata sūpra: sufficienter diuidit̄ hic a p̄ho in tres partes. scz sic itellegendō q̄ illa diuisio sit p̄maria q̄ scz est i cōtēta imediate sub diuiso. qd sic p̄. nā talis diuisio nō pot̄ esse i scias bñtes vnitātē p̄rio mō. qz ille sūt species specialissime et remotissime a dīso. q̄re optet q̄

fit in hātes vnitatē scōo vel tertio mō. s; istaz vnitatū vtrāq; corrūdet vnitati subī virtualiter cōtinētis totā sciētā. vt dictū fuit sup̄a. ergo sequitur q̄ secūdu disti- ctionē taliū subiectoz est diuisio taliū sciaz. Hāc cōclu- sionē sic expositā p̄bo sic. subā pp̄ia p̄ia z speculabi- lia z realia d̄ qbus p̄nt aliq̄ sciri via sēsus sūt tātū tria. q̄ nū sūt tres scie speculatiē p̄pe reales et scibiles nālī via sēsus. cōsequētia est euidēs ex p̄dict. anō probatur sic. nā ab oib; speculabilib; realib; potest abstrahi vnū cōmūe qd̄ est ens habēs pp̄ias passiōes. ex q̄to hui; vt sūt oīs trāscēdētia denoiatiua. puta vnū. bonū. act; potētia. zc. ergo de ente ē aliq̄ scia possibilis quātū ad tales passiōes. et etiā necia. quia cognitio n̄a procedit a cōib; ad pp̄ia. ex p̄io p̄hicoz. ens autē ē subm̄ reale. nā predicat̄ de reb; in qd̄ z est subiectū pp̄ie specula- bile. qz circa ens inquātū ens nō est nata esse specula- directiua in aliq̄ opatōne que sit v̄e p̄axis z alteri; ge- neris a speculatiōe. Itēz. passiōes ei; possūt ostēdi d̄ ip- so ex p̄icipis cognitiōe via sēsus. habem; ergo vnū sub- iectū primū qd̄ habet oēs cōditōes p̄dictas. z sic patz vna pars ancedētis. ¶ Ulteri; quia habet; in vli nō est respectu pp̄ioz nisi in potētia tātū z secūdu qd̄: ad B q̄ intellect; circa alia speculabilia pficiat; oportet d̄scē- dere inferi; et querere subiecta specialia. Notādū er- go qz sub ente occurrūt p̄io decē generalissima d̄ qd̄ ex p̄icipis notū via sēsus n̄ sūt demonstrabiles alie pas- siones q̄ trāscēdētis. z ideo nullū illoz est subiectū al- teri; sciētie a methaphica. ¶ Ulteri; si oportet videre ad inueniēdū subiectū alicui; scie: nō oportet p̄cedere diuidēdo aliq̄ gen; accidētis. nā quodlib; illoz z q̄li- bet spēs cuiuslibet illoz in aliq̄ specie substātie medi- ate vel imediate virtuali cōtinēt. et ita qd̄cūq; istozū ponēt pro subo licet forte haberet aliā passiōē scibile de se: nō tamē esset primū subiectū. quare nō accipiet p̄ia distictio sciaz penes aliquid istoz. oportet q̄ diui- dere substātiā p̄cise: vt subiectū primū habeat alteri- us scie: aliud a subiecto metha. diuisa autē substā- tia per corporeā. et incorporeā. alterz mēbzū scilz icor- poreā: dicit̄ ad metha. pertinere. Lūi; ratio est bec. qz et si substātia icorpea habeat passiōes sibi p̄mo iherē- tes: nō tñ nobis scibiles via sēsus. sed sic sūt note de ip- sa sole passiōes entis. vñ v̄ez est qz illa substātia ē sub- iectū scie speculatiē possibilis intellectui potenti cogno- scere ipsā sub propria ratiōe. sed nō nobis. ¶ Restat q̄ substātia corporeā: cui absolute cōsiderate iest p̄io quā- titas cōtinua. z secūdo quātitas discreta. et mediante quātitate oia q̄ cōsequūtur quātitatē. vt sūt relatiōes fūdate sup̄ quātitatē. et etiā qualitates q̄rte speciei. et ille passiōes sūt d̄ ipsa cognoscibiles ex p̄icipis cogni- tis via sēsus. ergo ipsa potest esse z est subiectū scie specu- latie possibilis nobis. z alteri; a methaphica. et bec no- minat̄ mathematica. q̄ quānis dicat̄ esse de quāto v̄l de quātitate ideo ē: qz mathēatica nō multuz cōparat quātitatē ad substātiā corporeā. sed posteriores passio- nes ad quātitatē q̄ est p̄ia passio. z qz ipsa nota ē inesse subo ideo quasi supponit vt formalis ratio subiecti. ta- mē secūdu veritatē primū subiectū virtute p̄tines oia est subā corporeā. z sic p̄z secūda pars ancedētis. ¶ Ulte- rius eadē substātia corporeā nō p̄tracta ad inferiora. s; alio mō cōsiderata. inquātū scz habēs formā q̄ est p̄i- cipiū dēmiare operatiōis z mot; z quietis habet mul-

tas passiōes sic sibi iherētes z scibiles secūdu viā sen- sus. ergo quo ad istas passiōes est alia tertia speculati- ua. que d̄ p̄hica: seu nālī. et sic patet tertia pars an- cedētis. ¶ Preter istas tres nō pōt iueniri aliqua alia sci- entia speculatiua: que nō cōtinēat̄ sub istis. vel sub aliq̄ istaz. puta si sit de aliq̄ substātia inferiori. vel i aliq̄ ista- rū icludat̄. puta si sit de aliq̄ accidēte. ergo tātū sūt ibi- le tres diuidētes sciaz speculatiua penes tria subiecta habētia p̄ditiones superi; expressas. z sic patz totū an- tecedēs. ¶ Et sic patet ad q̄stiones. **Ad primū** In oppositū. patz ex secūdo articu- lo. qz logica licet sit speculatiua: nō tamē est realis. et iō nihil ad p̄positū de ea. ¶ Ad 2<sup>m</sup> dicēdu qz sup̄pōit fal- sū. scz qz quātitas sit subiectū mathēaticē. sic dictū est i tertio articulo. ¶ Ad tertiu dictū ē i tertio articulo. qz licet de substātia icorpea sit possibilis aliq̄ scia specu- latia. nō tamē ē nobis cognoscibilis naturalī via sēsus z ideo nihil facit ad p̄positū. ¶ Ad quartū. dictū fuit i p̄io libro. z etiā in vno notabili exponēdo litterā. an- cedēs enī ē falsū. nā methaphica nō cōsiderat oīm quidi- tates. nisi tātū in vli. z mō p̄exposito. ¶ Ad vltimū dicēdu. qz licet methaphica. mathēatica. z p̄hica. tra- ctant de quātitate. differēt tñ. qz methaphica inquā- tū est pars entis z habet ratiōē entis. p̄hica autē vt potest esse subiectū motus. mathematica vero sub ra- tione propria quantitatis.

¶ Quoniā itaq; multipliciter dicitur ens: primū de eo qd̄ secūdu accidēs est dicēdu qz nulla est circa illud speculatio. signū autē: nulla sciētia enī neq; actiua neq; factiua studiosa ē de eo: neq; theorica. zc.



**Meritur** Utrū de ente paccis p̄io mō possit esse sciē- tia. ¶ Uideť qz sic. nā de quocūq; potest esse demfatio potest esse sciētia. qz d̄mō- stratio ē sillo; faciēs scire. p̄io poste. s; de ente per accis p̄io mō demonstrat̄ hic aristo. aliqua. sic p̄z. ergo zc. ¶ Pre- terea. scia subalēnata ē de ente paccis. p̄io mō. ergo de tali ente paccis potest esse scia. cōsequētia ē euidēs. z ancedēs. p̄bat. tñ inducēdo i p̄spectia. musica. z astro- logia. nā de linea visuali multa p̄bat p̄spectiuus: qz per solā ratiōē lineē nō insūt. alioquī p̄spectia esset pu- re geometria. silr ondit multa qz per solā ratiōē visu- alitatis nō insūt. aliter esset pure nālī. ergo qd̄ qd̄ est subiecti ei; includit ābo. qz quidē nō cōstituūt nisi vnū per accis. tñ qz quelibet talis scia subalternat̄ duab; qz vtriusq; cōclusiōes cōtinētur in ea. p̄icipis. qd̄ n̄ esset: nisi subiectū icluderet subiecta ābaz. ¶ Contra.

**Indeo** philosophus hic in littera. In ista questioe p̄io p̄mittat̄ aliq̄s di- stinctiōes. z ostēdā aliq̄s cōclusiōes. ¶ Quātū ad p̄i<sup>m</sup> sit illa p̄ia distictio. qz ens paccis dicit̄ vno mō. vt ly per accis p̄inat p̄scitatē in entitate rei per se accepta. Alio; dicit̄ vt ly per accis p̄inat p̄scitatē i entitate rei nō i se sed i cōparatiōe ad aliquā causā. preter cui; intē- tionē euenit mō p̄dicto i exponēdo litterā. ¶ Secū- da distictio sit ista. qz esse sciam de aliquo dicit̄ duplī. scz p̄p̄e z stricte. et large sive viter. Proprie qd̄ d̄ il- lo dicit̄ esse scia de quo aliqd̄ scitur. sicut ē subiectum de quo scit̄ passio. Large autē z cōiter dicit̄ esse sciētia de illo qd̄ scit̄. vt de cōclusiōe seu de passione scita de

nisi hinc ad s'bam. ergo acc'ns nō erit ens formalr  
nisi p' inherētia ad s'bz. ¶ Si inherētia nō ē de essentia  
acc'ntis ē aliud r' inheret ipsi acc'nti. qz acc'ns d' inherens  
formaliter. q'ri' ergo de illa inherētia sc'da q' p'ma inherē  
tia inheret acc'nti. aut ipsa est eadē ipsi acc'nti. vel p'me i  
herētie. aut ē aliō. Si ē eadē pari rōe sc'dū fuit i p'mo.  
si est aliud erit p'cessus in s'finitū. ¶ Si respect' acc'ntis  
ab s'bz nō ē min' idē acc'nti qz respect' creature ad deū  
ē idē creature. s'z ille ē idē creature put nūc suppono.  
ergo respect' acc'ntis ad s'bz q' inherētia ē idē realiter  
acc'nti. maior p'z. qz creatura nō diffinit p' ipsam eētia  
diuinā additā i sua diffinitōe. qz tūc nihil h'et diffinitō  
nē i suo g'ne cū d's sit extra gen'. acc'ns tū p' suū respe  
ctū ad subiectū necessario diffinit p' subiectū. vt dicit  
i'fra i hoc eodē septimo. ergo ille respect' acc'nti ad sub  
stātia nō min' ē idē sibi qz respect' creature ad deū.  
¶ Si iste respect' acc'ntis ad s'bz ē aliud ab acc'nte.  
ergo erit posterior acc'nte. d'ns ē falsū. ergo r'ans. d'na  
p'z. qz respect' est posterior s'udamēto. falsitas d'ntis p  
bat. tū. qz acc'ns nō requirit s'bz nisi p'pter ipm respectū  
quē h'z ad ipz. s'z ille respect' ē posterior p' acc'ns ma  
nere illo respectu circūscripto. r' p' d'ns p' nō depēde  
re ad s'bz. qd ē falsū. tū. qz si acc'ns ē prius illo respectu.  
g' p' p'plete accipi sine illo respectu. r' p' d'ns p'plete diffi  
niri sic p' sine posteriori. s'z nō requirit s'bz nisi p' respe  
ctū quē h'z ad ipz. ergo p' diffiniri sine subiecto. qd est  
p' h'z i hoc septimo. ¶ Si inherētia ē aliud et posteri  
or acc'nte saltr' videt eē p' p' passio qz nihil videtur  
immediat' inherere acc'nti qz hitudo ad subiectū s'z sub  
iectū p' se eē sine p'pria passione icludit d'ctionē. ergo  
ipossibile ē acc'ns eē sine p'pria inherētia. r' per cōsequēs  
nō differūt realr. p'batio mino. qz aliogn nulla cōclu  
sio eēt simplr scibilis. qz q'cūqz cōclusio p'bat passionē  
de subiecto. si aut p'pria passio posset separari a subie  
cto nulla talis cōclusio eēt simplr necessaria: s'z cōtigēs  
nec p' d'ns scibilis. ¶ R' nūdeo tenēdo dictas conclusio  
nes dicēdo q' neutra inherētia q' acc'ns inheret subiecto  
ē de essentia acc'ntis. puta albedinis. r' licet inherētia  
aptitudinalis sit idē realiter accidēti. tamen inherētia  
actualis distinguitur realiter.

**Ad primū** data maio. dico q' minor ē falsa cū  
p'bat p' Aristo. hic i lra dico q' p'ba  
tio peccat ex equocatōe hui' vocabuli i eo q' nō. n. sp i  
eo q' ē nota cause formalis illi' qd p'cedit. nā vt d' g'nt  
to hui'. capitulo de scōz q' vel i eo q' quotiens d' ca to  
tiēs d' i eo q' vel scōz q' ipsū. ergo i eo q' p' eē nota co  
iuscūqz cause illi' qd p'cedit. r' iō cū i'ba vt p'dictū est ex  
ponēdo lra sit aliq' cā acc'ntis s'z nō de eētia ei'. iō ac  
cidēs est ens i eo q' ē taliter entis. i. talis cause r' i tali or  
dine cādi. nec tū illa hitudo ad q'cūqz cāz ē formale  
vel eētiale i cāto. qz tūc nullū cātū. eēt formalr abso  
lutū. ¶ Ad cōfirmationē de q'rto hui'. dicendū q' sicut  
iā dictū fuit ibidē q' illud s'le nō currit sup' q'rtuor pe  
des. dictū. n. est q' i exēplis est cōsiderare s'le r' dissile  
nā qd i oib' ē s'le idē vt i q' est r' nō exēplū. vt ait Dama  
scenus. est ergo s'le i p'posito. qz sicut est ordo eēntialis  
vrine ad aial in eo qd sanū. ita est hitudo essentialis  
inter subiectū r' acc'ns i h'ndo entitatē. sed est dissimile  
qz ille ordo essentialis ad subiectū nō est de essentia ac  
cidentis. sicut rō signi est essentialiter sanū vt dicit de  
vrina in vrina. n. non est aliq' forma absoluta a qua di

ca' sana. in accidente aut est aliqd' absolutū p'pter qd  
formaliter dicit' ens. licet sup' illud absolutū fundetur  
ordo ad aliud. s. subiectū. ¶ Ad aliud cōcedo q' inheren  
tia inheret accidēti. puta albedini. alioquin albedo non  
esset formaliter inherēs. r' cū q'ria de illa sc'da inherētia vi  
co q' illa ē realr eadē p'me. r' ita ē ibi status. qz illa relaz  
tio est eadē s'udamēto sine q' s'udamētū eē icludit d' di  
ctionē. h'z est illa inherētia inherētie. qz d' d'ctio ē inherētia  
albedinis ad s'ficiē eē i actu vel aptitudine r' nō inbe  
rere actu vel aptitudine. sed p'pter rōem oppositā nul  
la inherētia forme absolute ē sibi eadē qz non est simplr  
repugnātia formā absolutā simplr eē r' tū n' ē. ¶ Ad  
aliud. nego ma. r' cū p'bat p' relationē creature ad deū  
dico q' nō ē s'le. cū arguit de diffinitōe. dicēdū q' idēti  
tas respectus ad fundamentum: vel non idētitas nec  
depēdentia essentialis r' nō essentialis non est ratio q'  
termin' talis respect' vel depēdentie cadat i diffinitōe  
s'udamēti depēdētis. qz tūc d's magis ponere ē i diffini  
tōe cuiuscūqz creature qz substātia i diffinitōe accidē  
tis. sed cā ē qz nulla forma p' h'et cōceptū perfectum  
getariū r' qditariū nisi coitelligat illud cuius est for  
ma. diffinitio aut exp'mit cōceptū p'fectum diffiniti. r' iō  
q' tūcūqz eēntialia forme exprimerētur sine illo cuius  
ē r' qditas ei' idicare ē. nō tū esset cōceptus p'fectus ge  
tans itellectū. ideo nec diffinitio. sed creatū qd est i se  
qdā cōpositū subsistens si cōcipiat i se itellectus ge  
scit ibi nō regrēs aliud coitelligere. ¶ Ad aliud cōcedo  
q' ille respectus est posterior accidēte. r' cū dicit' p'mo  
q' tūc accidēs nō necessario requirit terminū respectus.  
nego d'naz. b' n. p' aliquid depēdere a termino respe  
ctus r' tū nō depēdere a respectu: si respectus sit poste  
rior eo. r' cū dicit' q' nō requirit terminū nisi p'pter istū  
respectum dico q' verum est propter istum respectum  
vt consequentē necessario nām s'udamēti: sed nō tū vt  
regitū ad naturā s'udamēti tanqz prius ipō. qd aut sic  
est p'pter aliud nō oportet q' i eodē ordine regatur in  
quo terminus respectiuus. ¶ Cū dicit' secūdo q' posset  
cōcipi sine illo respectu r' dicēdū q' accidēs posset vt i  
q' itelligi q' tū ad qdlibet qd p' se p'mo icludit i cōceptu  
formali accidētis. nihil omnino nō itelligendo de illo  
respectu. ¶ Sed dices ergo potest diffiniri per sua eēn  
tialia. dico q' bene potest assignari aliqua ratio idicās  
totā essentia accidētis. sed illa nō esset diffinitio. quia  
non esset expressiua perfecti cōceptus. itellectus enīz  
habēs illū cōceptū semper depēderet ad aliquid aliud  
terminās depēdētia illius. r' cū dicitur si respectus ille  
nō necessario coitelligitur. ergo nec terminus respect'  
requiritur ad cōceptū accidētis. nego cōsequētiam lo  
quēdo de cōceptu getate itellectū. ad illū enim requi  
ritur coitelligentia termini: non tamen respectus ad  
terminum talis respectus siue dependentie. ¶ Ad ali  
ud dicendū q' illa inherētia actualis non est per se  
passio accidentis. sed est accidens per accidens r' respe  
ctus etiam extrinsecus adueniens saltem cuiuscūqz ab  
soluto. Et cum dicitur q' immediate inheret. dico q' est  
falsum: immo si accidens. puta albedo habet aliqz pro  
p'riam passionem. illa immediatius inheret sibi qz illa in  
herētia. illa enim passio sit. a. a. necessario inest albe  
dini siue coniūcte subiecto siue separate. inherētia aut  
inest contingenter r' nō ex natura albedinis. sed a cau  
sa extrinseca. albedo enim non facit seipsam inherere

sed ipsius agens alibi. **¶** Posset addi quarta conclusio quod illa inheretia actualis est eadem realiter accidenti relativo secundo modo sumpto. hanc ostendo sic. illa relatio est eadem fundamentum sine qua fundamentum esse includit contradictionem. sed inheretia actualis accidentis relativi est huiusmodi. ergo etc. probatio minor. quod respectus est realiter habitudo inter duo extrema. et ideo sicut tollere terminum ad quem ipsius respectus est destruere respectum. ita tollere illud cuius est respectus est destruere respectum et rationem respectus. et per consequens contradictio est respectum non inherere. quod non. respectus est respectus ideo requirit necessario subiectum vel fundamentum cui actualiter inheret. Sic ad questionem.

**Ad primum** in oppositum dicendum quod esto quod inheretia aptitudinalis sit eadem realiter vel essentialiter accidenti iuxta secundam conclusionem tamen quod non est de essentia eius iuxta primam conclusionem alius et alius conceptus formalis et quiditativus sufficit ad recognoscere et concludere. **¶** Ad secundum. facit pro prima conclusione. nam cum inheretia distinguatur ab accidente ex natura rei. non est negatio dicendo accidentis inherens. sicut nec dicendo ens unum. et sic concedo quod inheretia non est de essentia accidentis. **¶** Aliter forte posset dici. quod essentia passionis recognoscitur quibus ad quod nominis. sed demonstratur quibus ad quid rei. et ideo non obstat contra secundam conclusionem. **¶** Ad primum pro parte opposita responsum est in corpore questionis. nam inheretia illa differens ab accidente utique inheret non quidem alia inheretia sed eadem sibi realiter. ita quod statum est in secundo. **¶** Ad aliud de boetio dico quod intelligit quod accidentis habet de natura sua quod insit saltem in aptitudine. non tamen quod inheretia talis sit de conceptu eius intrinseco et formali.

**¶** Quare primum ens et non aliquid ens: sed ens simpliciter substantia utique erit. multiplex quidem igitur dicitur primum. Sed substantia omnium primum ratione et notitia et tpe.



**Ueritur** ut sit verum quod substantia sit primum omnium accidentium tpe. videtur quod non. nam eterno nihil est prius tpe. sed aliquid accidentis sunt eterna sicut motus ex octavo philosophi. ergo tali accidente non est substantia prior tpe. **¶** Si sic ergo substantia precedit tempus tpe. prius est falsum. quod est tempus ante tempus in infinito. contra philosophum. quod tempus est accidentis quod dicitur. **¶** Contra philosophum hic littera.

**In ista** questione primo excludam multiplicem opinionem. secundo dicam aliter ad questionem. **¶** Quantum ad primum eadem opinio cometa. quarto huius. cuius sententia stat in hoc quod si accidentis aduenit corpori postquam est corpus ut accidentis separabile. tunc est prius tpe omni tali accidente adueniente. si vero non est accidentis adueniens. sed inseparabile et semper sit cum eo. tunc substantia composita non precedit accidentis tpe. sed preceditur a materia sibi composita. **¶** Sed hoc arguitur. tunc. quod hec opinio non est ad mentem philosophi. tunc. quod iste est falsus. ex prima via arguitur nam philosophus supra eodem libro probat quod substantia est primum ens et quod sit primum ens. pura tpe. sed primum non est verum de materia. probat. non. substantia est primum quod predicatur simpliciter in quod. et quod alia sunt entia quod sunt taliter entis. sed neutrum est verum de materia. primum non. quod. 9. metha. dicitur quod materia predicatur denotative de materia et non in quod. 2. etiam non est verum de materia. nam accidentis non dicitur entia quod materia. quod non sunt in materia ut in subiecto saltem accidentis perfecta. quod ergo dicitur de accidentibus inseparabilibus quod. si materia precedit ea non est

de intentione philosophi. **¶** De eodem probat philosophus primam tpe et cognitionis et diffinitionis. sed materia non precedit cognitionem. quod est scibilis per analogiam ad formam ex primo philosophi corum. et quod actus est prior cognitione quam potentia. ex. 9. metha. materia autem est potentia respectu accidentis. sicut nec precedit diffinitionem. quod substantia composita cadit in diffinitionem accidentis. et non materia. nam septimo metha. dicitur quod accidentis copulata habet diffinitionem per primum substantiam. **¶** Ex secunda via arguitur sic. **¶** Si materia precedit accidentis tpe. aut hoc est verum de materia sed se aut ut est sub aliqua forma. non primo modo. quod ut sic non est sub tpe cum sit ignobilis et incorruptibilis. ex primo philosophi. nec 2. modo. quod ut sic aut est sub forma accidentali. et sic non est prior tpe. quod ut est sub forma non est prior forma. aut ut est sub forma sibi habili: et tunc habet propositum. quod substantia composita est prior. **¶** Si sic. sequitur quod sint accidentis que non procedunt ab aliqua substantia. scilicet accidentis propria corporum supercelestium. quod est philosophus probatio prius. quod in celo vel est materia vel non. si non ut dicit cometa. in de substantia orbis. tunc talia accidentis non procedunt. quod materia non precedit: nec potest dici quod procedant a substantia composita quod illa accidentis sunt inseparabilia. si autem sit ibi materia illa non procedit tpe substantia composita cum substantia celi sit ignobilis et eterna secundum philosophum. et per prius non precedit accidentia.

**Alia** est opinio que dicit quod substantia dupliciter consideratur. uno modo in quantum habet. et sic non precedit necessario accidentis tpe. alio modo in quantum substantia coiter. et sic est prior accidentis tpe. probatur sic. nam illud quod dicitur spiritus non repugnat generi nec alicui inferiori ratione generis. nam si habet alas dicitur aui non repugnat aiali habere alas. nec alicui in quantum aial. sed aliquid substantia precedit tpe omne accidentis. scilicet prima causa. ergo substantie in quantum substantia non repugnat precedere omne accidentis tpe et duratorem. et per prius non repugnat alicui substantie in quantum substantia est. **¶** Contra istam opinionem sunt rationes probantes cometa. expositio non est ad mentem philosophi. per. tunc. quod non sequitur. deus quod est simpliciter prior precedit. quod substantia que est posterior precedit. modo ut peccare per prius. tunc. quod deus non est in aliquid generis ut ut ratione opinionis supponere in mihi. Item saltem deus non precedit tpe tempus ut superius arguebat.

**Alia** est opinio que dicit quod pro philosopho est vera per se et falsa per accidens. et omnes propositioes iuveniunt a philosopho frequenter. videtur in 6. philosophi. supponit philosophus quod in mobili sit accipere motum velociorem et tardiorum in infinito. et tunc in octavo dicit quod alius motus ita velox est quod nullus sit velocior. sicut motus primus. illa. non. propositio vera est per se. scilicet ratione motus in se accipiendo motum proportionabilia motui. est tamen falsa per accidens. ut. scilicet. contrahit ad tale motum vel tale. sicut in proposito sube in quantum est de se non repugnat precedere omne accidentis tempore ex quo non dependet ab aliquo accidente: nam conceptus completus et quiditativus potest de substantia haberi circumscripto omni accidente. repugnat tamen alicui sube. sed hoc accidit. et ideo propositio philosophi est vera per se et falsa per accidens. **¶** Contra. quod si sic ergo conclusio demonstrationis non est per se necessaria. prius est falsum ex primo poste. quod demonstratio est necessarium et eorum tamen que sunt per se. probatio prius. quod necessarium est quod non contingit aliter se habere. ex. 5. metha. capitulo de necessario. sed per se substantia potest esse sine passione. que contingit aliter se habere quam passio insit substantia. **¶** Confirmatur. quod quod non sit illa accidentis. non ex parte passionis. quod semper est subiecto. nec ex parte subiecti quod ipsum est causa necessaria passio nis. quod ergo est falsa per accidens illa propositio.

**Quantum** ad 2. dico tria. primum est quod quod substantia dicitur prior tempore non accipit hic tempus ut diffinitur 4. philosophi. nam primitas tpe est ipsi sube in quantum suba est. sed tempus non est mensura nisi motus et quietis et eorum que sunt in

q̄ determinet per aliquid posterius ente. Supponit etiā rō vt credo vñū falsum. s. q̄ bonū determinet obiectum appetitus q̄ sicut ens sub rōne entis est primum obiectū intellectū. ita r̄ voluntatis de quo alias.

**Quantum** ad 2<sup>m</sup> p̄mo p̄mittā aliq̄s distinctōes 2<sup>o</sup> addā aliq̄s cōclusiones. ¶ De p̄mo sit ista p̄ma distinctio q̄ veritas ē duplex. q̄dā ē i rebus q̄dā i intellectu. ¶ Sc̄da distinctio sit ista. q̄ veritas i reb<sup>9</sup> sumit̄ dupl<sup>r</sup>. vno mō absolute sc̄d<sup>3</sup> rē. alio mō. p̄ opationē ad intelligētē r̄ cognoscētē. p̄mo mō sumit̄ tripl<sup>r</sup>. vno mō vt dicit absolute p̄formitatē p̄ducti ad p̄ducēs. ali<sup>o</sup> determinate vt dicit p̄formitatē p̄ducti ad p̄ducēs fm̄ imutationē. 3<sup>o</sup> mō. vt supra istā imutationē addit adēq̄tionē. p̄m<sup>o</sup> modus istoz̄ triū licet viderat̄ eē cois sc̄do r̄ tercio ide si nomē iponat̄ ad significādū q̄dūq̄ istoz̄ triū fm̄ p̄p̄riā rōem eēt eguocum. Sc̄d<sup>o</sup> modus iuenit̄ i creatura q̄ imitat̄ exēplar diuinū vel creatū. q̄ illi a quo p̄ducit̄ assimilāt̄ aliquo mō Terti<sup>o</sup> iuenit̄ i filio dei q̄ veritas in q̄ ē sūma similitudo ad p̄mū p̄ducēs s̄ Augu. hec ē p̄formitas cū adēq̄tōe. ¶ Sc̄do aut̄ mō p̄cipali. s. vt ē veritas i reb<sup>9</sup> p̄ cōparationē ad intellectū dī res vera tripl<sup>r</sup>. vno mō. in q̄tū est de se manifestatiua sui cuiuscūq̄ intellectui potētī manifestationē cognoscere. alio mō. q̄ ē assimilatiua intellectū sibi assimilabilis: puta mediāte actu vel aliq̄ sp̄. q̄lis nō ē nisi intellect<sup>9</sup> creat<sup>9</sup>. alio mō. q̄ sc̄a manifestatiōe vel assimilatiōe. res ē i intellectu sic cognitū i cognoscētē. ¶ Et ē sciēdū q̄ iste sc̄d<sup>o</sup> ternari<sup>9</sup> distiguit̄ a p̄mo. q̄ bitudo ad p̄ducētē r̄ ad intelligētē alia r̄ alia est. I3 q̄n̄ idē sit intelligēs r̄ p̄ducēs. p̄nt. n. separari nā si p̄ impossibile d̄s eēt p̄ducēs alicui<sup>9</sup> p̄ filis r̄ eq̄lis fm̄ imitationem r̄ nō eēt intelligēs. esset p̄m<sup>o</sup> modus tripl<sup>r</sup> sine sc̄do. sil̄ ecōuerso. si eēt ali<sup>9</sup> d̄s intelligēs creaturas r̄ nō p̄ducēs. quō etiā distiguit̄ p̄tes vtriusq̄ snary iter se p̄z itueti. ¶ Tertia distinctio sit ista. q̄ veritas in intellectu ē duplex fm̄ ei<sup>9</sup> duplicē opationē. q̄rū vtrāq̄ nat<sup>9</sup> ē intellectus p̄formari obiecto vt mēsuratū mēsure ex quinto hui<sup>9</sup>. capitulo de ad aliqd. vna veritas dī icōplexa. alia cōplexa. ē at̄ iter istas veritates dīa vna. q̄ veritati icōplexa nō opponit̄ falsitas. s̄ ignorātia tñ. r̄ sic intelligit̄ illud f̄ty de aīa q̄ intellect<sup>9</sup> circa q̄d qd ē sp̄ ē ver<sup>9</sup>. sic sc̄sus circa p̄p̄riū obz̄. r̄ intelligēdū ē p̄cise circa p̄ceptū simpl<sup>r</sup> simplicē q̄ circa cōceptū n̄ simpl<sup>r</sup> simplicē I3 n̄ possit eē formal<sup>r</sup> falsus. tñ pōt eē vtual<sup>r</sup> falsus. ap̄ p̄bēdēdo aliqd̄ s̄ b̄ determinatōe sibi inueniēte. vñ s̄ b̄ ca<sup>9</sup> d̄ falso. dī. q̄ ē aliq̄ rō i se falsa n̄ solū de aliq̄ falsa. r̄ tñ ista rō i se falsa ē intelligibilis simpliciter app̄bēssione. I3 ipsa nō exp̄mat aliq̄d̄ qd nisi forte qd nois. sc̄do aut̄ veritati. s. cōplexa opponit̄ ignorātia p̄uatiue r̄ falsitas dīe. q̄n̄. s. vniūtur q̄ in re nō sūt vnita. ¶ Sc̄da dīa est in mō eēndi veritatis in hac opatōe r̄ illa. licet. n. i vtrāq̄ opatōe intellect<sup>9</sup> sit p̄p̄rie veritas p̄ma tñ nō est ibi obiectiue: s̄ formaliter. sc̄da aut̄ ē ibi formaliter r̄ obiectiue. neutra. n. ē in intellectu obiectiue nisi reflectēte se sup̄ actū suū cōparādo illū ad obiectū. q̄ reflexio. s. i cognoscēdo q̄ act<sup>9</sup> talis ē filis vel dissilis obiecto. nō est nisi in incōpositōe r̄ diuisione. ¶ Ad cuius maiore euidētā est notādū q̄ veritas incōplexa est habitu do cōformitatis r̄ similitudinis actus simplicis ad obiectū simplex intelligibile. veritas aut̄ cōplexa ad obiectū cōplexū. veritas prima subiectiue r̄ formaliter est

in actu simplici. sc̄da vero i actu cōplexo q̄ ē cōpositio r̄ diuissio. neutra aut̄ ē in intellectu obiectiue nisi i intellectu se reflectēte sup̄ actū suū: r̄ cōparāte ipsū ad obiectū. vtrū sit sibi filis r̄ p̄formis vel nō. r̄ tunc cognoscit istā cōformitatē r̄ similitudinē q̄ est formaliter ipsa veritas. hec aut̄ reflexio r̄ cōparatio nō est sine cōpositōe r̄ diuisione. quare sequitur q̄ in sola operatiōe complexa est veritas obiectiue.

**Dubium** tñ ē vtrū hec veritas r̄ illa sit relatio realis vel rōis. ¶ De veritate icōplexa dicēdū q̄ cū sit de tertio mō relatiuoz̄ q̄ sit realis ex parte opatōis. q̄ opatio ista eēntial<sup>r</sup> depēdet ex obiecto vt mēsuratū ad mēsurā. sed ē rōnis ex p̄te obiecti tū. q̄ obiectū vt sic h̄z eē diminutū. nā eē cognitum vtrabit ab ente. tū. q̄ obiectū ē mēsurā q̄rē nō depēdet eēntial<sup>r</sup> ab opatōe mēsurata. ¶ De veritate complexa dicēdū ē eodē mō. si ipsa sit illa cōformitas opatōis ad obiectū vt p̄dictuz̄ ē. si aut̄ vt qdā dnt̄ veritas cōplexa sit cōformitas iter partes obiecti. puta inter p̄dicatū r̄ subiectū tūc vtrūq̄ erit relatio rōis. q̄ extrema vt sic sūt entia rōis sup̄ quoz̄ bitudinē fūdat̄ ista p̄formitas q̄ est veritas formaliter. ¶ Si aut̄ detur vtrāq̄ opinio. r̄ndēdū est sicut patet ex predictis.

**De** sc̄do p̄cipali sit ista p̄ma cōclusio. veritas i intellectu sc̄d<sup>3</sup> operatōez̄ cōplexa nō ē de cōsideratione metha. rō hui<sup>9</sup> est. q̄ talis veritas vel est relatio realis vel solū rōis sc̄d<sup>3</sup> duas opiniones. si ē realis pertinet ad cōsiderationē libri de aīa. vbi agit̄ de potētibus aīe. ex nā. n. act<sup>9</sup> intellect<sup>9</sup> cognoscit̄ quō ē fūdamētū talis relatiōis. ¶ Si ē relatio rōis sc̄d<sup>3</sup> aliā opinionem. tūc ptinet ad cōsiderationē logici. cui<sup>9</sup> ē cōsiderare ver<sup>9</sup> r̄ falsū. possibile r̄ impossibile. r̄ oēs alios modos cōpositionis sil̄ dicēdū ē de veritate icōplexa intellectu. ¶ 2<sup>o</sup> cōclusio sit ista. veritas in reb<sup>9</sup> p̄mo mō sūpta. s. p̄ cōparationē ad p̄ducētē ptinet ad cōsiderationē metha. h̄c oīdo sic. illud reale verū qd nō cōtrahit ens ad q̄tum nec ad motū ptinet ad cōsiderationē metha. sed verū reale dictū isto mō ē h̄z. ergo r̄c. p̄batio minoris. q̄ vt p̄z ex p̄dictis tale ver<sup>9</sup> inuenit̄ in diuinis vbi nec ē motus nec q̄ntitas. ¶ Tertia cōclusio sit ista. ver<sup>9</sup> reale sūptū p̄ cōparationem ad cognoscētē p̄mo modo illoz̄ triū ptinet ad cōsiderationē metha. p̄batio hui<sup>9</sup>. nā tale ver<sup>9</sup> conuertit̄ cū ente. ergo ptinet ad metha. sicut r̄ ens cū quo cōuertit̄. aīis p̄z. q̄ oē ens q̄tū ē de se ē manifestatiuū sui cuiuscūq̄ intellectui potētī cognoscere ipsū. ¶ Quarta cōclusio sit ista. ver<sup>9</sup> reale sūptū p̄ cōparationē ad cognoscētē 2<sup>o</sup> r̄ 3<sup>o</sup> mō. istoz̄ triū non ptinet ad cōsiderationē metha. ratio p̄ secundo modo est. q̄ tale verū non conuertit̄ cū ente. patet. nā cōtrahitur ad actum determinatū vt patet. ergo non pertinet ad metha. q̄ determinat de ente. ¶ R̄nsio p̄ tertio modo est q̄ tale ens est ver<sup>9</sup> diminutū r̄ cōtractū ad ens logicū vnde oēs secūde itētōes de tali ente p̄dicāt̄. r̄ ideo p̄p̄rie vt sic excludit̄ a metha. q̄uertit̄ tñ cū ente aliq̄liter. q̄ logicus cōsiderat oia aliq̄liter vt metha. s̄ modus cōsideratiōis ē ali<sup>9</sup>. s. p̄ qd reale r̄ p̄ intētōne 2<sup>o</sup>. sic etiā ē quertibilitas entis simpl<sup>r</sup> r̄ diminuti. q̄ neutrum altez̄ excedit i coitate. nā q̄cqd̄ ē simpl<sup>r</sup> ens pōt eē ens diminutū. q̄ren<sup>9</sup> oē ens pōt eē cognitū aut̄ intellectū.

**Ad argumenta** in oppositū I3 p̄mū supponit falsū i minori vt patet

ex pmo articulo pot tñ rñderi ad oia sil q nullū est cōtra dicta. arguif. n. de vero reali mō pexposito. dictum aut pñpñse excludit a pñsideratōe metha. vep in itellectu cōplexo. qd ē in cōpositōe r diuisione. sicut expñ se p3 i lra ei. Cōtra. a quo nō excludit consideratio cause nec effectus. s3 illa veritas in itellectu ē effectus entitatis realis. iuxta illud i pñdicamētis in eo q res ē vel nō ē dñ oīo vera vel falsa. Cōtra. Rñdeo. maior ē vera de cā totali. nō sic ē in pposito. nā veritas triplex exclusio oīo a metha. depēdet ab itellectu. ita q res ex se nō ē sufficiens cā alicuius istaz. s3 ad illā regrat vt pbat auctoritas allegata: ita q li i eo nō dicit cām pñsā veritatis i itellectu. s3 regrat itellectō cōponēs pñcatū cū subiecto. Cōtra. Et hec de sexto methaphisice.

¶ Nihil enim ipsorum est: nec secundum se aptum natum: nec separari possibile a substantia.



**I**n circa libru3

septimū. ¶ Queritur Utz inherētia sit de eētia accñtis. videt q nō. nā eētia passiōis pñcognoscif i demōstratōe cū sit mediū in demōstratōe vt dicit 2<sup>o</sup> poste. sed inherētia ei nō pñcognoscif sed cōcludit i demōstratōe. ergo inherētia nō ē de essen-

tia passiōis. ¶ Si sic. ergo dicēdo accñtis inherēs. puta albedo inherēs eēt nugatio. pñs ē falsū. ergo r añs. pñbatio pñe. qz addere aliqd ei de cui<sup>9</sup> eētia ē ē nugatio Cōtra. qz si nō. ergo inherētia aliā differēs ab accñte vel eēt sba vel accñtis. nō sba. p3 nec accñtis vt videt qz tūc inhereret. r sic ei<sup>9</sup> eēt aliq inherētia differēs. r sic i ifinitū. Cōfirmat. qz scō3 boetiū accñtis eē ē in esse.

**I**n ista qdē pmo pmittā aliquas distinctōes scōo oñdā aliq3 clusiones. ¶ Quantū ad primū sit ista prima distinctio q cū hoc nomen accidens sit nomē concretū. pot duplr sumi sicut qdlibet nomē concretū. vno mō p se significato nois q ē conceptus que accñtis nāl r ipoztat q ē ipsa accñtalitas siue ipsa accidētia: qd videt sinono<sup>m</sup> cū hoc qd dñ inherētia. alio mō pot sumi p illo substrato qd denominat hoc cretū accñtis. qd ē aliqd ens decē pñdicamētōz siue sit absolutū siue respectiū. puta qñtitas vel qlitas vel relatio rē. Cōtra. distinctio sit ista. q inherētia ē duplex. s. actualis r aptitudinalis. actualis ē ipsa vniō accñtis exñtis in ipso subiecto exñte vt qdā act<sup>9</sup> r pfectio. cū potētia pfectibili. Inherētia aut aptitudinalis ē ipa depēdētia siue eēntialis ordo accñtis scō3 suā qditatem ad subiectū scō3 suā qditatē. differūt aut bic inherētia et illa. nā q ē actualis circūscribit a demōstratōe. demōstratio. n. abstrahit ab exñtia r pñtib<sup>9</sup> rē in qñtū existit. aliogn nō eēt necessarioz. 2<sup>o</sup> aut inherētia. s. aptitudinalis q ē passiōis ad sba demōstrat. ex quo p3 q illa scōa ē alia a prima. nā ista prima ē exñtia vel cōditio pñprie exñtie. vñ prima nō spñst accñti. 2<sup>o</sup> vero sempñst siue subiecto exñte siue non exñte. ¶ Tertia distinctio sit

ista. q aliud ē aliqd eē de eētia alicuius. puta. a. r esse eēntialr vel realr idē ipsi. a. primū qdē ifert scō3: s3 nō ecōuerso. qz de eētia pñse ē illud qd icludif i cōceptu qditatiuo. a. r iō ponit i rōe ei<sup>9</sup> qditatiua nō vt additū sicut aial ē de eētia hois pot aut aliqd esse idē realr r eēntialr alicui: licet sit extra ei<sup>9</sup> pceptū formalē r qditatiū. puta vñitas r veritas rē. q sūt passiōes entis. bec. n. sūt extra pceptū formalē entis. r tñ nō dñt aliā rē ab ente. vt pbatū fuit qrtō hui<sup>9</sup>. pma ē idētitas formalis. 2<sup>o</sup> ē idētitas realis r eēntialis.

**Q**uantum ad 2<sup>m</sup> sit ista prima cōclusio neutra inherētia ē de eētia accñtis 2<sup>o</sup> mō. sūpti. s. accipiēdo accñtis p eo qd hoc noie denoiatur. r hoc siue sit accñtis absolutū siue respectiū. hāc oñdo. primo qñtū ad primā partē spāl r sic. nullus respect<sup>9</sup> ē de eētia absoluti. s3 vtraq3 inherētia est formalr respect<sup>9</sup> ergo rē. ma. p3. qz alr oia eēnt formaliter ad aliqd. qd tanq3 icōueniēs cōcludit pñs 4<sup>o</sup>. hui<sup>9</sup>. Sopponētes de veritate apparētū. ¶ Si. qñtū ad scōaz partē arguif sic. qz sūdamētū respect<sup>9</sup> ē aliqd pter respectū. qz nihil fundat seipsū. vñ scō3 Augu. li. de tri. oē qd relatiue dñ ē aliqd pter relationē. ergo inherētia nō ē de eētia accñtis. 2<sup>o</sup> mō sūpti in quo sūdat. ¶ Si. qz si sic. ergo qñtitas qlitas r relatio. r sic de alijs. nō erūt generalis sūma. pñs ē falsū. ergo r añs. pñbatio pñe. qz inherētia videt eē eiusdē rōis in qñtitate qlitate r alijs accñtib<sup>9</sup>. ergo si est de esse viriusq3 pot ab vtroq3 abstrahi cōcept<sup>9</sup> cois dicit<sup>9</sup> in qd de eis. inferior qdē cōceptu entis r supior eis. ois talis est cōcept<sup>9</sup> gñis. r ita qñtitas r qlitas rē. nō erūt gñalissima. qz hñent aliqd supra se veniens gen<sup>9</sup>. pma rō pbat p accñte absoluto. due alie pzo vtroq3. Cōtra. conclusio sit ista. inherētia 2<sup>o</sup>. s. aptitudinalis est idē realr vel eēntialr accñti 2<sup>o</sup> mō sūpto siue sit absolutū siue respectiū. hanc oñdo sic: qz nulla aptitudo nālis alicui<sup>9</sup> distiguif realr ab illo ente cui<sup>9</sup> ē aptitudo: s3 inherētia aptitudinalis est qdā aptitudo nālis talis accñtis. ergo rē. ¶ Si. passiōes entis dicte de inferiorib<sup>9</sup> nō dñt aliud realr ab ente i eis. s3 esse i se ens r esse inherens sūt qdā passiōes entis dicte de inferiorib<sup>9</sup>. s. de sba r accñte. ergo nec eē i se ens dicit aliud a sba: nec eē inherēs aliud ab accñte. pbat minor qz eē i se r esse inherēs p eodē accipio sicut esse pñ<sup>9</sup> r poster<sup>9</sup>. pñ<sup>9</sup> aut r poster<sup>9</sup> diuidūt ens vt passiōes. ¶ Tertia conclusio sit ista. inherētia actualis nō est idē realiter accñti 2<sup>o</sup> mō sūpto. qd est absolutū. nec pñs est de eētia ei<sup>9</sup>. hāc oñdo sic. ipossibile ē q idē realiter maneat r corrupat. alias esset r nō eēt simul. qd ē oppositū primo pñcipio. s3 manēte r exñte accñte absoluto nō manet inherētia actualis. ergo rē. minor p3 i sacramēto eu charestie. vbi accñtia sepata erūt sine inherētia actuali: alias si illa maneret: maneret sba panis. qd est falsū. ¶ Cōtra istā tertiā cōclusionē spāl r instat multipliciter. primo sic. illud quo accñtis ē formaliter ens est sibi realiter idē. s3 accñtis est formaliter ens p inherētia3 ad subiectū. ergo talis inherētia est sibi idē realr r eēntialr. pbatio mi. qz bic i lra dñ q accñtia sūt entia i eo q sūt taliter entis. ergo formalis rō entitatis i accñte est inherere realr entia. i. sube. Cōfirmat. qz qrtō hui<sup>9</sup> dñ q ens dñ de sba r accñte. sicut sanū de fanitate i aiali r i vrina. s3 nihil formalr dicit sanū de vrina nisi hñitudinē ad aial sanū. ergo nec ens dñ de accñte dicit aliqd

subiecto. tūc. n. magis pprie diceret scia eius q̄ de ip̄o.  
 ¶ Tertia distinctio sit ista. q̄ scia p̄t distigui vel p̄vni-  
 tate sp̄ei sp̄alissime: vel generis itermedy 7 p̄ping vel  
 etiā generis remoti. sicut dictū fuit i q̄one p̄cedēti.

**Quantum** ad 2<sup>m</sup> p̄ma d̄clusio sit ista. de ente p̄  
 acc̄is p̄mo mō accipiēdo de quo p̄  
 p̄rie nō p̄t eē scia p̄ se vna vnitare sp̄ei. hāc cōclusionē  
 oñdo sic. vnius scibilis isto mō ē vna p̄ se cā. s̄z talis en-  
 tis p̄ acc̄is nō p̄t eē vna cā p̄ se. 7c. p̄batio minoris qz  
 cū totū illud nō sit aliq̄d vniū ens. nō poterit esse p̄ se cā  
 alicui vnius passionis. 7 ideo de tali nihil demonstra-  
 nisi p̄ altez d̄ceptū quē icludit: 7 ideo illi d̄ceptū per se  
 icsit tale demonstratū. non aut̄ toti cōposito nisi p̄ acc̄is.  
 ergo scia vna sp̄e q̄ ē d̄clusionis demonstrate nō ē p̄ se ni-  
 si de altero d̄ceptū i tali ente cōplexo. ¶ Sc̄da d̄clusio  
 sit ista. de ente per accidens primo modo accipiēdo nō  
 pprie sed cōmuniter. non potest esse scia vna vnitare  
 sp̄ei per se. hoc apparet sil rōne: qz de tali nō p̄t accipi  
 ppriū mediū ad ipsū demonstratū nisi p̄ d̄ceptū alteri-  
 us: 7 ita nō scit nisi per acc̄is. ¶ Tertia cōclusio sit ista  
 q̄ de ente per accidens primo mō accipiēdo pprie p̄t eē  
 sciētia vna vnitare generis p̄xiimi vel remoti. hāc oñ-  
 do sic. vnius intelligibilis p̄les passiones cōtinētis p̄t  
 eē sciētia vna vnitare generis p̄xiimi vel remoti s̄z ens  
 p̄ acc̄is. primo mō. ē h̄. ergo 7c. p̄batio minoris. nā ta-  
 le ens ē aliquo mō vniū intelligibile vnico actu intelli-  
 gēdi. nō tñ ita simplici 7 per se vno actu accipiēdi accipit  
 hō albus sicut hō. tali ergo enti natus ē corrūdere habi-  
 tus per se ex talib⁹ actibus generat⁹. s̄z ille habitus nō  
 sit ita vnus sicut ille q̄ cēt alterius partis tñ tale qdē  
 totū p̄t multas passiones icludere q̄s sil neutra pars  
 per se icludit. nisi rōe alteri⁹ partis vt dictū est supra.  
 ergo habitus pprius istius totius virtualiter inclinat  
 ad oēs istas passiones sciendas de illo toto q̄re oēs iste  
 sciētie virtualiter d̄tinētur in habitu q̄ ē p̄ se corrūdes  
 enti per acc̄is: 7 ita h̄nt vnitare in genere p̄xiimo. licet  
 nō tātā sicut illi q̄ icludūtur in habitu corrūdēte vni  
 cōceptū qd̄itatio. ¶ Dices q̄ linea visualis nō ē intel-  
 ligibilis aliquo vno actu s̄z diuersis. ex q̄b⁹ diuersi ha-  
 bitus relinquūtur alter linee alter visualitatis. quozū  
 vterqz virtualr inclinat ad speculādū illa de suo pprio  
 obiecto: q̄ in illo obiecto virtualr icludūtur. vt sic si-  
 cut nec vna scia ē de toto nisi per acc̄is. sic nec vn⁹ ha-  
 bitus virtualr icludit illas sciētias q̄ sūt de vna parte  
 7 alia. ¶ Cōtra qz si sic dicat nō video q̄lis vnitas pos-  
 sit assignari scie subalterne. vt musice vel perspective  
 nisi vnitas aggregatōis. qd̄ videt̄ incōueniēs 7 p̄t ca-  
 neri si via supraposita de scia vna genere teneat.

**Ad primum** in oppositū dicēdum q̄ ens per  
 acc̄is p̄t vno mō accipi p̄ d̄-  
 ptū quē per se importat hoc qd̄ ē ens per acc̄is. alio mō  
 p̄ illa re substrata cui inest 7 de q̄ d̄noiatue p̄dicat. 2<sup>o</sup>  
 mō accipiēdo intelligēduz ē dictū Aristo. nō p̄mo mō.  
 argumētū at̄ nō p̄cedit nisi p̄mo mō accipiēdo. exēplū  
 a fili. si oñdat q̄ de infinito 7 de vacuo nō ē scia. hoc nō  
 intelligit̄ de d̄ceptū ip̄ortato. nā de infinito 7 de vacuo  
 multa demonstrat Aristo. 3<sup>o</sup> 7 4<sup>o</sup> p̄bisi. s̄z intelligi p̄t de  
 illo substrato qd̄ intelligit̄ denoiari a tali d̄ceptū. ¶ Ad  
 2<sup>m</sup> p̄z ex solutōe qd̄is quō de ente p̄ acc̄is p̄mo mō p̄t  
 esse scia eo mō q̄ ibi expositū ē. 7 alr neq̄qz auctas Ari.  
 ad p̄positū facit nā intelligit̄ s̄z p̄mā 7 sc̄daz d̄clusionē.

¶ Qd̄ aut̄ sciētia nō ē acc̄is palā: sciētia nāqz ois:  
 aut est ei⁹ qd̄ semper: aut ei⁹ qd̄ sc̄daz magis. 7c.

**Veritur**

Utrum possit eē scia de  
 ente per acc̄is 2<sup>o</sup> mō. di-  
 cto. videt̄ q̄ sic. nā de quocūqz p̄t eē de  
 mōstratio 7 scia. qz demonstratio facit sci  
 re. ex primo poste. s̄z de ente per acc̄is.  
 sc̄do mō. demonstrat Aristo. hic aliq̄ si-  
 cut p̄z. ergo 7c. ¶ P̄. qd̄ h̄z cāz determinatā p̄t per illā  
 sciri s̄z ens per acc̄is sc̄do mō. ē h̄. ergo 7c. p̄batio mi-  
 noris qz sc̄daz p̄h̄z hic in l̄ra tale ens per acc̄is puenit a  
 cā nāli q̄ ē vt in plib⁹ 7 nō a cā q̄ est ad vtrūlibet. sed cā  
 nālis. ē determinata cū p̄ducatur ex necessitate. 7 p̄ hoc  
 distinguit̄ a volūtate. ergo ens per acc̄is h̄z cāz deter-  
 minatā. ¶ P̄. qd̄qz venit a cā inuariabili ē necessariū.  
 7 per d̄ns scibile. sed ens per acc̄is ē h̄. ergo 7c. maior  
 p̄bat. qz nō v̄ effect⁹ q̄nqz euenire 7 q̄nqz nō nisi qz cā  
 q̄nqz se h̄z sic vel alr ad ipsū qd̄ nō videt̄ posse eē sine  
 mutabilitate cause. si ergo cā sit imutabilis. 7 effectus  
 erit imutabilis 7 necessarius. 7 per d̄ns scibile. p̄batio  
 mi. qz a primo ente puenit q̄libet effect⁹ posituus 7 p̄  
 d̄ns ens per acc̄is licet respectu ei⁹ nō sit ens per acci-  
 dēs. primū aut̄ ens ē imutabile ex octauo p̄bisi. ¶ Con-  
 tra. Aristo. hic in littera.

**Inista** qd̄e primo p̄mittā aliq̄s distinctōes. sc̄do  
 oñdā aliq̄s cōclusiones. ¶ Quātū ad p̄i-  
 mū supponēdo tres distinctōes positas i p̄cedēti q̄one.  
 Sit ista 4<sup>a</sup> distinctio. scia p̄t duplr accipi. vno mō. pro  
 habitu d̄clusionis. put. s̄. ē notitia habita per cāz neces-  
 sariā. alio mō accipit̄ p̄ quacūqz determinata notitia  
 p̄ cāz p̄ se licet nō necessariā. ¶ Quinta distinctio sit ista.  
 q̄ aliq̄d p̄t sciri duplr vel absolute vel reduplicatiue.

**Quantum** ad 2<sup>m</sup> sit ista prima cōclusio. de en-  
 te per acc̄is sc̄do mō accepto. s̄. re-  
 duplicatiue. s̄. inq̄tū ens per acc̄is. nō p̄t eē scia. hoc  
 apparet per rōez Aristo. qz oē illud de quo ē scia ē sem-  
 per vel vt frequēter. s̄z ens per acc̄is inq̄tū per acc̄is  
 nō ē h̄. ergo 7c. maior p̄z. qz ens per acc̄is 2<sup>o</sup> mō. d̄r in  
 cōparatione ad aliā cāz p̄ter cui⁹ intētionē euenit q̄n-  
 qz. nō tñ sēper nec frequēter: 7 iō vt sic tale ens per ac-  
 cidēs nō ē scibile. ¶ Sc̄da cōclusio sit ista. de ente per  
 acc̄is sc̄do mō non reduplicatiue sūpto sed absolute  
 p̄t eē scia. hāc oñdo sic. oē illud qd̄ h̄z cāz determina-  
 tā a q̄ euenit sēper vel frequēter ē scibile per illā cām.  
 sed ens per acc̄is sc̄do mō. nō inq̄tū ens per acc̄is. sed  
 absolute sūptū est huiusmodi. ergo 7c. p̄batio minoris.  
 licet. n. ex cōparatōe solis ad zodiacū nō possit sciri qz  
 pluuiat sub cane. qz sic nō hētur cā pluuię. tñ ex cōpara-  
 tione alteri⁹ planete ad solē vel ad aliū planetā vel ad  
 stellas fixas vel respectu lune sic eleuate i cōparatio-  
 ne mltroz sil. p̄nt sciri bec q̄ sūt d̄currētia 7 sūt cāe plu-  
 uie vt i plib⁹. 7 sic generalr in alijs. nullū. n. est ens per  
 accidēs respectu alicui⁹ qd̄ nō sit per se effect⁹ respectu  
 alicuius alterius vel alioz d̄currētū.

**Ad primū** in oppositū responsū fuit i p̄cedēti  
 qd̄e distiguēdo de ente per accidēs  
 sc̄daz q̄ p̄t accipi pro cōceptū quē ip̄ortat hoc qd̄ ē ens  
 per accidēs vel p̄ re substrata de qua ille cōceptus de-  
 noiatiue p̄dicat. sc̄do mō. nō est scia de ente per acc̄is.  
 inq̄tū per accidēs. sed p̄t eē primo mō de ente per ac-  
 cidēs. ergo sc̄do modo. qd̄ est ens casuale 7 fortuitum

Aligud hic demonstrat ab Aristo. per rōez casualis scie-  
tur de illo ceptu ipotato. ¶ Ad 2<sup>m</sup> dico q<sup>d</sup> mi. ē falsa.  
ad pbationē dicēdū q<sup>d</sup> licet tale ens pueniat a cā nālī  
tū qz euenit pter ei<sup>9</sup> itētionē iō talis cā nō ē determina-  
ta nec vt in plib<sup>9</sup> respectu talis effect<sup>9</sup>. licet sit determi-  
nata vt frequēter respectu effectus ppriū quem itēdit.  
¶ Ad 3<sup>m</sup> dicēdū q<sup>d</sup> ma. ē vera de cā p<sup>9</sup>ima. mi. vero de  
cā remota. ideo argumētū nō cludit qz equiuocat.  
Sed cōtra. qz ma. est vera de cā remota qd pbo sic. nā  
si p<sup>9</sup>ma cā necessario cāt mediate. a. necessario mouet  
ipsū. a. r. a. necessario motū necessario mouet. b. r. sic vt  
qz ad p<sup>9</sup>imā cāz cū posterior nunq̄ moueat nisi mota  
a p<sup>9</sup>iori. Si ergo sola p<sup>9</sup>ima cā pcedat mouēs necessa-  
rio. seq̄ q<sup>d</sup> oēs necessario mouebunt. r. sic stabit argu-  
mētū. ¶ Aliter ergo dicēdū q<sup>d</sup> ma. est falsa ad pbatōez  
dico q<sup>d</sup> cā volūtaria sine sui mutatōe pōt alr se hēre ad  
effectū p solā mutatōe alteri<sup>9</sup> a quo effect<sup>9</sup> depēdet  
ita q<sup>d</sup> solū ex parte effect<sup>9</sup> sit mutatio. agēs aut volūta-  
riū p volūtate antiq̄ ē cā effectus noui. exēplū si volo  
nūc me sedere cras. tali volūtate exīte vniformi sede-  
bo cras. ita q<sup>d</sup> ē effect<sup>9</sup> nou<sup>9</sup> a volūtate antiq̄ non mu-  
tata. sic dicēdū ē de p<sup>9</sup>mo ente q<sup>d</sup> ipsū volūtate antiqua  
r. eterna vult qzqd vult. ita q<sup>d</sup> ab ei<sup>9</sup> volūtate imutabi-  
li eueniunt effectus noui quotidie. Aristo. ad oppositū  
itellexit scdm p<sup>9</sup>mā conclusionē.

¶ Qm̄ aut cōplexio: r. diuisio ē in mēte r. nō i rebus:  
q<sup>d</sup> aut ita ens aliter ens a p<sup>9</sup>prijs. r.



**M**eritur Utrū ens veyz debeat  
separari a p<sup>9</sup>sideratiōe  
metha. videt q<sup>d</sup> nō. nā metha. ē scia et  
coissima. ergo maxime videt eē circa  
p<sup>9</sup>mū obiectū scibile r. intelligibile. sed  
p<sup>9</sup>mū obiectū scibile r. intelligibile v<sup>9</sup> eē  
veyz. ergo rē. minor p<sup>9</sup>z. qz nō v<sup>9</sup> aligud  
posse poni nisi veyz qd pueniat oib<sup>9</sup> itelligibilib<sup>9</sup> si sit  
distinctū obiectū p obiecta aliaz potētiar. ¶ Confir-  
maf. qz scdo hui<sup>9</sup> d<sup>9</sup> q<sup>d</sup> vocari pbi. veritatis sciaz recte  
se hz. r. loq<sup>9</sup>tur ibi de metha. ergo ipa erit de vero. ¶ P<sup>9</sup>.  
vnū qd q<sup>d</sup> sicut se hz ad esse sic se hz ad veritatē ex scdo  
hui<sup>9</sup>. ergo verū p<sup>9</sup>uertit cū ente. sed metha. est de ente.  
ergo r. de vero. ¶ P<sup>9</sup>. si veyz excludit a p<sup>9</sup>sideratiōe me-  
tha. hoc non ē vt videt nisi qz dicit aligud diminutū. sed  
hoc ē falsū. nā q<sup>d</sup> diminiūt de p<sup>9</sup>fectōe entis non attri-  
buūtur p<sup>9</sup>mo enti. vt p<sup>9</sup>z de cāto r. finito r. h<sup>9</sup>. sed veyz at-  
tribuitur deo i sūmo. v<sup>9</sup> d<sup>9</sup> scdo hui<sup>9</sup> q<sup>d</sup> p<sup>9</sup>incipia sēpi-  
ternoz necesse ē spē eē verissima. ergo veyz nō debet ex-  
cludi a p<sup>9</sup>sideratiōe metha. ¶ Cōtra. p<sup>9</sup>hs hic in l<sup>9</sup>ra.

**I**n ista qdē primo p<sup>9</sup>tractabo opinionē vnā. scdo  
m<sup>9</sup>debo aliter ad qdēz. ¶ Quātū ad p<sup>9</sup>mū  
ē vna opinio q<sup>d</sup> ponit duo. p<sup>9</sup>mū ē q<sup>d</sup> veyz ē p<sup>9</sup>mū obm  
Intellect<sup>9</sup>: qd pbat sic. obz potētie p<sup>9</sup>priū detmīat ad po-  
tētiā cui<sup>9</sup> est obm. sed veyz ē h<sup>9</sup> respectu intellect<sup>9</sup>. q<sup>d</sup> veyz  
ē obiectū p<sup>9</sup>mū intellect<sup>9</sup>. maior p<sup>9</sup>z. qz obiectū appeti-  
tus vt bonū determinat ens ad appetitū. ergo a sili vi-  
det in alijs potētys. puta de intellectu q<sup>d</sup> obiectū itel-  
lect<sup>9</sup> determinat ens ad intellectū. minor declaraf qz  
pter ens nō videtur aliud determinās ipsū ad intellectū  
nisi veyz qz ens vt ens de se ē idifferēs ad scibile r. itel-  
ligibile. ¶ Scdz dictū ē q<sup>d</sup> ens veyz nō ē de p<sup>9</sup>sideratiōe  
metha. qd pbat vno dicto sic. nullū distrabēs r. dimi-  
nutū ē de p<sup>9</sup>sideratiōe metha. cū metha. sit maxima sci-

entia. sed ens veyz ē huiusmodi. ergo rē. p<sup>9</sup>batio mino-  
ris. qz cū intellect<sup>9</sup> rēdat in obiectū inq̄tū in intellectu  
ē: seq<sup>9</sup>tur qd veyz cū sit obiectū intellect<sup>9</sup> dicit rōez entis  
in intellectu: r. iō rōem entis diminuti r. distracti. nā esse  
intellectu diminiūt ab ente r. abstrabit. ¶ Cōtra p<sup>9</sup>mū  
dictū arguit sic. p<sup>9</sup>mū obiectū potētie scdz suā rōez for-  
malē ē p<sup>9</sup>ius simplr ipsa potētia vel saltē actu potētie:  
sed veyz cū scdz te dicat rōez entis i intellectu nō ē nālī  
p<sup>9</sup>ius ipso actu. nā nō contingit cognoscere seu intelli-  
gere rōez entis i intellectu vt cogniti. nisi itelligēdo ac-  
tū itelligēdi p<sup>9</sup> quē sic ē in intellectu. ergo ens veyz scdz  
te nō est p<sup>9</sup>mū obiectū intellectus. ¶ P<sup>9</sup>. illud non est  
p<sup>9</sup>mū obiectū intellect<sup>9</sup> qd non intelligit actu directo  
sed reflexo t<sup>9</sup>m. sed veyz scdz te est huiusmodi. ergo rē.  
maior p<sup>9</sup>z. qz act<sup>9</sup> direct<sup>9</sup> procedit nālī actū reflexū. cū  
ergo i quolibet actu inueniat formalis rō obiecti. ipos-  
sibile ē illud qd cognoscit t<sup>9</sup>m actu reflexo eē p<sup>9</sup>imum  
obiectū potētie. minor p<sup>9</sup>z. qz scdz te verū itelligit sicut  
rō itelligibilis q<sup>d</sup> hz itelligi plusq̄ obiectum. puta lapis  
fuerit intellect<sup>9</sup> reflectēdo supra rōez obiecti. ¶ P<sup>9</sup>. etiā  
d<sup>9</sup> cōtra scdz. impossibile ē obiectū habitus excedere ob-  
iectū potētie cui<sup>9</sup> ē h<sup>9</sup>. sed obiectū metha. ē ens. ergo  
cū rō entis sit p<sup>9</sup>ior rōe veri ipossibile ē q<sup>d</sup> veyz sit p<sup>9</sup>mū  
obiectū intellect<sup>9</sup> aliogn aligud eēt subiectus metha. qd  
nō hz rōez itelligibilis inq̄tū tale. ¶ P<sup>9</sup>. illud qd scdz p<sup>9</sup>  
p<sup>9</sup>riā rōez pōt itelligi nō inq̄tū icludit aliud ita est p se  
itelligibile sicut illud aliud. r. per p<sup>9</sup>ns eque erit p<sup>9</sup>mū  
obiectū intellect<sup>9</sup>. sed bonū inq̄tū distiguit cōtra verū  
r. vt nō icludit ei<sup>9</sup> rōez. ita est per se itelligibile scdz suā  
p<sup>9</sup>priā rōez. sic ecōuerso veyz inq̄tū veyz nō icludit bo-  
nū. ergo bonū eque erit p<sup>9</sup>mū obiectū intellect<sup>9</sup> sicut ve-  
rū. qd est d<sup>9</sup> te r. cōtra veritatē. qz tūc vni<sup>9</sup> potētie eēt  
duo obiecta p<sup>9</sup>ma. p<sup>9</sup>batio mi. tū qz intellectus itelligēs  
d<sup>9</sup>as boni inq̄tū bonū r. veri inq̄tū veyz cognoscit cā  
p<sup>9</sup>fecte ex vtraq<sup>9</sup> parte. ergo etiā cognoscit extrema. cū  
hec d<sup>9</sup>ta nō conueniat bono nisi scdm p<sup>9</sup>priā rōem r. vt  
differt a vero. tū. qz si nō itelligeret bonū nec aliquid  
aliud nisi vt icluderet veyz: seq<sup>9</sup>tur q<sup>d</sup> nec bonū nec qd  
tas relitelligeret nisi p accūs. cū p accūs icludit verū.  
Et ita itelligit p accūs r. nō simplr. sicut corusc<sup>9</sup> nō co-  
gnoscit simplr si cognoscit inq̄tū veniēs. ¶ Propter  
istas rōes pcedēdū ē. q<sup>d</sup> p<sup>9</sup>mū obiectū intellect<sup>9</sup> nō pōt eē  
aligud nisi formaliter vel saltē real<sup>9</sup> r. eēntialr icludat i  
quocūq<sup>9</sup> per se itelligibili. sicut obiectū visus nō ē nisi  
qd eēntialr icludit i quolibet p se visibili. pura lux vel  
color. cū autē vnū qd q<sup>d</sup> ens sit p se itelligibile. r. nihil  
possit i quocūq<sup>9</sup> ente sic icludi nisi ens. seq<sup>9</sup>tur q<sup>d</sup> p<sup>9</sup>mū  
obiectū intellect<sup>9</sup> ē ens. v<sup>9</sup> d<sup>9</sup> hui. primo metha. capitulo  
qnto. dicit q<sup>d</sup> ens p<sup>9</sup>ima imp<sup>9</sup>ssione iprimū i aia. oēs at  
i rōes trāscēdētes q<sup>d</sup> sūt passiones entis. puta veyz. bo-  
nū rē. sūt posteriores p<sup>9</sup>mo obiecto: r. q<sup>d</sup> libet eaz ē eā p  
se itelligibilis. nec vna hēt magis rōez obiecti intellect<sup>9</sup>  
qz alia. ¶ Improbatio secūdi dicti p<sup>9</sup>z ex iprobatiōe p<sup>9</sup>ri-  
mi. qz ex eo seq<sup>9</sup>t qz supponit illud. ¶ Nec rō p<sup>9</sup> primo  
dicto cogit. nā sicut fuit dictū i p<sup>9</sup>mo libro. potētiar aie  
qdā sūt dispare: r. taliū sūt obiecta simplr diuersa. qdā  
sūt subordinate quēadmodū se hnt oēs potētie scēnti-  
ue respectu intellect<sup>9</sup> r. taliū sūt silr obiecta subordina-  
ta. vt sic potētia ē sub potētia: ita obiectū sub obiecto.  
obiectū ergo intellect<sup>9</sup> ē coissimū r. abstractissimū r. ista  
abstractio r. coitas ē determinatio talis obiecti. nec o<sup>9</sup>



subiectū. Ex his dictis cōcluduntur tres cōclusiones.  
 ¶ Prima est. qđ quid ē est idē cū subiecto eo cui<sup>9</sup> est in  
 substātys. qđ patet per p̄m ex his dictis. nā qđ quid ē  
 nō est nisi eoz que habēt p̄dicata i qđ et talia. vt dicūt  
 sube species. ¶ Secūda cōclusio ē. qđ in dictis per acc̄s  
 qđ quid ē nō est idē cū eo cui<sup>9</sup> est. qđ probat̄ per argum̄  
 tū p̄hi. qđ si sic. qđ quid est hoīs albi esset idē cū hoīe. qđ  
 hō alb<sup>9</sup> nō subycit̄ nisi rōne alteri<sup>9</sup> partis qđ ē substātia  
 ¶ Tertia cōclusio ē. qđ particularia nō habēt qđ qđ est  
 idē sibi. qđ sic p̄z. qđ singularia nō habēt p̄dicata i qđ  
 nisi p̄dicata speciei. ideo nō habēt qđ quid est p̄p̄ri  
 um: sed solū habēt quid speciei. qđ tamē icludūt aliqd i  
 se qđ ē extra rōne speciei. ideo nō sūt idē cū qđ qđ ē  
 speciei. nec habēt aliud qđ qđ est. ¶ Contra istā op̄nto  
 nē. et p̄rio p̄tra illa dicta arḡ sic. qđ nihil ē formal̄ ens  
 nisi suū qđ quid est sibi ist̄. si ergo qđ quid ē est ex p̄e  
 dicatis in quid collectū secūdu rōne: nihil esset for  
 maliter ens nisi per cōsiderationē intellect<sup>9</sup> qui facit p̄  
 dicata in quid. qđ ē incōueniēs. qđ tunc nullū esset ens  
 reale s̄z rōnis tātū. maior patz in qnto ca<sup>9</sup> vbi d̄r. qđ cui  
 nō est bono esse nō est bonū. 7 s̄lr cui nō est ens forma  
 liter nō est ens. ¶ Prefea. hic i littera dicit̄. qđ singulū  
 enī nō aliud videt̄ a sumet suba. 7 qđ quid erat esse d̄r  
 singula suba. si ergo qđ qđ ē esset substātia secūdu rati  
 onē vt ipsi dicūt: singulū esset ens ratiōis. 7 nullū esset  
 ens reale. ¶ Prefea. veritas i intellectu cōponētis ori  
 tur 7 catur ex re extra. scz qđ aliq̄ sūt cōposita in re sic  
 ibi cōcipiuntur. ita qđ nāliter p̄rior ē idētitas in re qđ i in  
 intellectu. si ergo hō et qđ quid ē hoīs secūdu rōne sūt  
 idē: seqtur qđ hō ante qđ cōsideret̄ ab intellectu sit idem  
 qđitati sue. p̄ter oēm intellectū. Un̄ videt̄ dicēdu qđ  
 qđ qđ est ē idē qđ res: nec depēdet a p̄dicat̄ in qđ nec  
 ab intellectu. s̄z est idē sine oī intellectu. ¶ Ad auctorita  
 tē p̄hi qđ adducitur dicēdu. qđ ibi loqur logice. vt ipse  
 met dicit. vñ cū accipiūt pro se illā litterā. i qđ igit̄ nō ie  
 rit rōne ipsū dicēte ipsū. hic ratio enī qđ qđ erat sin  
 gulis. accipit̄ ibi qđ qđ erat esse genit̄e. et nō noiat̄e.  
 ad denotādū qđ accipit̄ qđ qđ erat esse logice. vt ē qđ  
 dā collectū ex p̄dicat̄ in qđ et per se p̄rio mō. 7 hec ē  
 ratio ei<sup>9</sup>. ¶ P̄ria cōclusio eoz 7 secūda cōcedat̄. qđ sūt  
 p̄hi. licet ratio eoz pro secūda cōclōne peccet sc̄z acci  
 dēs. vt dictū fuit in sentētia do litterā. ¶ Sed p̄tra ter  
 tiā cōclōne arḡ sic. nā qđ qđ est ē idē cū eo cui<sup>9</sup> est.  
 est autē substātys idē etiā secūdu te. s̄z p̄ria substātia ē  
 maxie suba 7 maxie ens. qđ p̄ria suba qđ est singularis ma  
 xime habet qđ qđ est. 7 p̄ cōsequēs ē idē suo qđ quid est.  
 ¶ Illud qđ singularē addit ad speciez quicqd sit. aut  
 facit vnū p se cū natura speciei. aut nō. si n̄: tūc cū illud  
 additū sit de essētia p̄ie sube: seqt̄ qđ p̄ria suba est ens  
 p̄ acc̄s. et per cōsequēs nō gnabit̄ neqz corūpetur p  
 se. qđ est falsū. vt p̄z ex p̄rio hui<sup>9</sup> in prologo. qđ oēs ḡna  
 tiones p se sūt circa singularia. Si vero facit vnū p se.  
 ergo totū illud ē idē sibi vere. 7 p̄t habere p̄p̄riū qđ  
 quid est. licet icludat aliud a natura speciei.

**Quantū** ad 2<sup>m</sup> p̄rio premittā aliq̄s distinctōes.  
 2<sup>o</sup> oñdā aliq̄s cōclusiōes. ¶ De p̄rio sit  
 ista p̄ria distinctio. idē qđ qđ cōcipit̄ cōfufe. qđ qđ disticte  
 p̄rio mō significat̄ per nomē. 2<sup>o</sup> mō significat̄ per diffi  
 nitōne. 7 sic p̄rio mō dicit̄ illud cui<sup>9</sup> est qđ qđ est. 2<sup>o</sup> mō  
 dicit̄ quid. vnde qđ qđ est 7 illud cui<sup>9</sup> est nihil differūt  
 nisi in diuerso mō cōcipiēdi idēz. ¶ Secūda distinctio

Et ista. sicut forma p̄t sumi dupl̄: ita 7 materia. nam  
 materia 7 forma opponūtur relatiē. ex 2<sup>o</sup> p̄hicoz. 7 qđ  
 modis d̄r vnū oppositōz tot modis 7 reliquū. ex p̄tho  
 p̄icoz. Forma aut̄ sumit̄ dupl̄. vel p̄ forma p̄tis. vl̄ p̄  
 forma toti<sup>9</sup>. exēplū p̄mi. aīa hoīs. ex<sup>m</sup> sc̄di. qđitas hoīs  
 qđ est hūanitas. S̄lr materia d̄r vno: qđ corūdz forme  
 part̄. 7 sic mā ē pars essēntialis cōpositi. qđ cōstituit cum  
 forma vnū ens p se d̄ ḡne sube. Alio mō dicit̄ mā que  
 corūdet forme toti<sup>9</sup> 7 trahēs qđitatē ad esse B. 7 h̄ ē p̄  
 p̄rietatis ididūalis qđ cū ip̄a qđitate specificā cōstituit ip̄z  
 ididūū sp̄ei vnū ens p se. d̄ qđ mā dictū fuit. 5<sup>o</sup> hui<sup>9</sup>. ca<sup>9</sup>  
 de vno. ¶ Tertia distinctio ē. qđ eoz qđ sūt: qđā sūt entia  
 p se. qđā per acc̄s. exēplū p̄mi. decez ḡna. 7 oēs sp̄es  
 oīm genēz. 7 oīa ididua qđ sūt per se in ḡne. que scz non  
 icludūt res diuersoz ḡm. exēplū sc̄di. oīa aggregata  
 ex reb<sup>9</sup> diuersoz p̄dicamentoz siue diuersis noib<sup>9</sup>. vt  
 hō albus. siue vno noīe vt albu noīe. nā albu cū sit cō  
 cretū acc̄t̄ icludit diuersas res. scz substātiā 7 acc̄s.  
 ¶ Quarta distinctio sit ista. qđā habēt qđ qđ ē p̄rio et p  
 se. vt hō 7 q̄libet sp̄es cōposita vl̄is. nāz sp̄es d̄r habere  
 qđ qđ ē p̄rio 7 p se. ex B qđ qđitas p nihil aliud aduenit  
 eis. s̄z aliq̄s scz ididuis p ip̄as 7 ueit. hoc ei ē habere ali  
 qđ p̄rio. ex p̄rio poste. qđā at̄ h̄nt qđ qđ ē p se: s̄z nō p̄rio  
 vt hic hō singularis abstrahēs ab ex̄tia 7 tēpore. 7 tale id  
 didūū ē per se i ḡne. qđ si icludit res diuersoz genēz.  
 tale aut̄ ididūū h̄z qđ qđ ē p se. qđ nihil icludit tollens  
 vnitatē p se ent̄. tñ qđ qđitatē habz per aliud. scz p sp̄ez  
 quā participat. id nō p̄rio habz qđ qđ ē. qđā tñ h̄nt qđ  
 quid est. nec p̄rio nec per se: s̄z per acc̄s. vt hic hō ex̄tis  
 et ens i tēpore. nā tale ididūū icludit aliqđ acc̄s ex̄ ra  
 tionē qđitat̄. puta ex̄tia 7 esse i tēpore. 7 alias cōdōes  
 materiales qđ tollūt per se vnitatē entis. vlt̄er<sup>9</sup> si hō al  
 bus habeat aliq̄liter qđ qđ est habet ipsū maḡ p acci  
 dēs qđ hic hō ex̄tis. nā hō alb<sup>9</sup> est maḡ ens p acc̄s  
 qđ hic hō ex̄tis. qđ icludit existētiā. et si accipiat̄ hic hō  
 alb<sup>9</sup> ex̄tis adhuc addit aliud accidēs. puta albedinem  
 si etiā hō alb<sup>9</sup> accipiat̄ vt abstrahit ab existētia: adhuc  
 ē magis ens per acc̄s qđ hic hō ex̄tis. qđ albedo ē p̄p̄e  
 et vere acc̄s. existētia autē nō est p̄p̄e acc̄s existētie  
 nisi put acc̄s alicui dicit̄ large quicqd formaliter nō  
 est idēz illi. ergo homo albus magis habet qđ quid est  
 per accidēs: qđ hic homo existens.

**De** sc̄do sit ista p̄ria conclusio. ¶ In dictis per se  
 est idē qđ quid est cū eo cuius est. Nec p̄batur.  
 ex argumētis p̄hi. tū quia singulū non videt̄ aliud qđ  
 sumet substātia. sed qđ quid est est substātia cuiuscū  
 qđ extēdēdo substātiā ad omne gen<sup>9</sup> entū. vt sumit̄ p  
 essentia cuiuslibet rei. tū quia aliter nulla res esset sci  
 bilis: tū quia nulla res esset formaliter ens. vnde scire  
 perfecte rē est scire suū qđ quid est. nec aliquid est ens  
 formaliter: nisi quia sibi iest qđ quid est. vt patet i tex  
 tu. ¶ Prefea. sit. b. qđ quid ē ip̄sus. a. tūc sic. vel. b. iclu  
 dit p̄cise idē qđ. a. vel icludit plus vel min<sup>9</sup> qđ. a. si idē  
 p̄cise. habet̄ p̄positū. si min<sup>9</sup>. ergo n̄ ē p̄p̄riū qđ qđ ē.  
 nā diffinitio est termin<sup>9</sup> rei. termin<sup>9</sup> autē est intra quē  
 icluditur tota res et nihil est extra. ex quinto capitu  
 lo de termino. si icludit plus. abyciatur ipsū additūz  
 ab ip̄so. b. et tunc quod remanet est ipsū qđ quid est ip  
 sus. a. nihil icludens plus qđ. a. et sic habetur p̄posi  
 tum. ¶ Secūda cōclō sit ista. in dictis per accidēs nō  
 est idē qđ quid est cū eo cuius est. Vāc oñdo sic. qđ nō

habet quod quid est non est idem cum eo, sed ens per accidens non habet quod quid est propter duplex significare, ut dicitur fuit, g. r. c.

**Ad primum** in oppositum dicitur quod carnis est se accipit per gradum, et caro pro carne habente materia individualis quod est particulare, vult ergo philosophus quod ipsum quod quid est carnis in specie non est idem per se et propter idem, sic nec idem habet per se et propter quod quid est: est tamen sibi idem per se non propter, sic etiam habet quod quid est non propter, ex quarta distinctione. Similiter dicitur de magnitudine et magnitudinis esse, hoc est verum est regulariter et vult quod eo modo quo res habet quod quid est: habet ipsum idem sibi, si per se propter: per se propter, si per se non propter: per se non propter, si secundum quod et per accidens: secundum quod et per accidens, singulum enim non videtur aliud a summe substantia, et quod quid erat esse dicitur singuli substantia, secundum philosophum hic in littera. **Aliter** dicitur quod quod quid est speciei non est idem cum singulari, quod singulare aliquid addit super speciem, scilicet materia individualis, in singulari est idem cum suo propter quod quid est. **Ad 2<sup>m</sup>** dicitur, quod philosophus accipit materia quod est proprietas individualis, quoniam dicitur quod in proprie cum materia non est idem quod quid est: cum eo cuius est, et sic concedo quod in talibus non sit idem per se propter modo propositum, et tunc minor rationis non sumitur sub maiori, sed equocat de materia, ut patet, et sic nihil mali sequitur. **Ad tertium** concedo consequens, si illud cuius est generabile et corruptibile, quod quoniam fortiter generatur per se generatur suum quod quid est, tamen quod quid est hoc ut hoc est species: non generatur per se, sic nec ipsa species, et hec est intentio philosophi ut in sequenti capitulo, ubi dicitur contra platonem quod non generatur deus esse secundum quod huius, sed in particulari.

**Queda** enim et illic eadem et ex spermate sunt et sine spermate. **Textu** dicitur, 23.



**Veritur** Utrum generata per putrefactionem sine spermate, et generata per propagationem cum spermate: distinguatur specie in natura. **Uide** quod sic, nam alterius materie est altera forma, alioquin non esset forma propria huius materie, et tunc quodlibet ex quolibet generaretur, sed altera est materia sic generatur, quod propagata generatur ex spermate, putrefacta autem non, sed aliquo corpore putrefacto, ergo habet alias formas, et per consequens specie distinguuntur. **P** generata a natura et a casu non sunt eiusdem speciei, alias hoc ut videtur possunt generari ex spermate affini, et ex infinitis materiis, sed propagata sunt generata a natura, putrefacta a casu, ut dicitur hic in septimo, ergo r. c. **Contra** philosophus septimo metaphysice quod dicitur, quod eadem sunt que fiunt ex spermate et sine spermate.

**Unde** Una est opinio Avicenne ut sibi imponit dicitur in octavo philosophorum, comento, 46: quod omnia que generantur ex semine eadem specie possunt per putrefactionem sine semine generari, quod opinio contra non tenet, quod tunc animalia perfecta, puta homo equus et huiusmodi possunt per putrefactionem generari, sine propagatione, quod est absurdum, et de hoc

**Alia** est opinio in extremo que est contra Avicennam, comento, 46: quod eadem secundum speciem non generantur ex spermate et sine spermate. Cuius probatio est, quod unum nature unum debet esse modus concipiendi, que ergo habet diversos modos concipiendi sunt alterius nature, et per consequens alterius speciei, sed propagata et putrefacta sunt hoc, ergo r. c. maiore ipse probat per rationes positas in pede. **Sed** contra illam opinionem arguitur per Avicennam

gustinum tertio de trinitate, capitulo, 9: dicitur oppositum, Cuius ratio est ibidem, quod generatum per putrefactionem propagatum alia iterum propagatione, et tunc sunt uniuoca generans et generatum a se, ergo propagata et generata per putrefactionem sunt uniuoca et eiusdem speciei, ans patet in apibus, et in muribus, et hoc, et euidenter patet de plantis, quod plantae equivoce generantur, id est non de semine, postea produciunt semine uniuoce ex quo generantur alie plantae eiusdem speciei. **P**reterea, ipse dicitur dicitur de se sibi alibi contradicere, nam 2<sup>o</sup> de celo et mundo, comento, 14, concedit quod in accidentibus non est semper generatio ab uniuoco, et ponit exemplum de calore, nam calor generatur equivoce ex motu et concursu radiorum, generatur etiam uniuoce a calore in substantiis. **D**icit etiam 2<sup>o</sup> celi et mundi, comento, 11: quod exitus ignis a lapide non est de causa translationis, sed de causa alterationis, hoc est, non generatur per translationem: sed per alterationem, generatur etiam ignis per motum localem, ut ipse dicit 2<sup>o</sup> metaphysice, comento, 36, et patet propter methaphysice, dicitur generatione impressionum ignitarum, sed omnia predicta generata equivoce sunt eiusdem speciei cum generatis uniuoce, ergo r. c., probatio assumpti, quia habet easdem operationes et circa eadem obiecta ab eisdem etiam conservantur et ab eisdem corrumpuntur, eosdemque motus habet siue quantum ad sursum, siue quantum ad deorsum, siue quantum ad motum progressivum, et eadem habet organa motus progressivi, ex unitate autem motus concludit philosophus propter de celo et mundo unitatem nature, et idem comento, comento quarto dicit, quod motus unum non provenit nisi ex unitate nature. **C**onfirmatur, quod ut dicitur primo de anima, membra leonis non differunt a membris cervini: nisi quod anima differt ab anima, et aliquid sic et sic generata habet membra eiusdem speciei, patet de muribus, et apibus, et huiusmodi, ergo habet animam eiusdem speciei, et per consequens eandem naturam, et generantur quecumque possunt concludere unitatem specificam siue supra ex actibus siue operationibus concludunt propositum de unitate specifica sic et sic generatur. **P**ro sibi contradicit magister suus Aristoteles, hic in septimo, et patet inferius ubi vult, quod sic aliquid sunt ab arte et a casu, quando scilicet principium est in materia siue arte quod esset principium motus factiois si idem fieret ab arte, ita vult quod quedam natura fiat a natura et a casu, quedam non, ibidem vult comento, quod illa possunt generari sine semine, et per consequens secundum ipsum equivoce, in quorum materia potest induci virtute celesti aliquid virtus similis virtuti in propagatione. **Ad** eius rationem dicitur, quod assumit maiorem falsam, scilicet, eiusdem nature non potest esse nisi unum modus concipiendi. **Ad** probationes eius dicitur statim,

**Est** ergo tertia opinio quam teneo, quod propagata et putrefacta sunt eiusdem speciei, propter rationes contra dicitur dicitur adductas, nec teneo cum Avicenna, quod omnia animalia possunt utroque modo generari, nihil enim uniuoce generabile est generabile equivoce, nisi sit ita imperfectum quod tamen causa uniuoca que equivoce sufficient ad eius generationem, et ideo imperfecta entia ut sunt plantae et quedam alia possunt utroque modo generari, scilicet uniuoce et equivoce, perfecta autem non.

**Ad primum** in oppositum, cum dicitur, quod alterius materie est altera forma, dicitur quod ut patet patet huius, capitulo de causa, quod materia est ex quo fit aliquid, cum insit, et addit cum insit: ad differentiam oppositi ex quo transmutato et corrupto fit res, non tamen inexistit rei facte, Si ergo intelligas quod forma eiusdem rationis est materie eiusdem rationis loquendo proprie de materia que est in re rei, concedo, sed si accipis materia pro opposito ex quo corrupto generatur oppositum: tunc nego, ignis enim eiusdem speciei

illud et aliqd vltra. sed cōpositū est huiusmodi respēcū forme. nā p̄ter entitatē forme icludit etiā aliā entitatē. scilz entitatē materie. ¶ **P** q̄ nō sit magl ens q̄ materia. nā qd plurib⁹ substat est magl substātia. vt dicit̄ in p̄dicamētis. et per cōs magis ens. ¶ **P**. q̄ nō sit p̄ior q̄ materia. nā p̄steri⁹ essēcialiter nō pōt esse sine p̄ori. s; ecōuerso. si ergo forma ē p̄ior q̄ materia: videt̄ q̄ mā nō possit esse sine forma. s; ecōuerso. qd ē absurdū.

**R̄spondeo** ¶ Contra. p̄hs hic in littera.

In ista q̄stione declarabo tres cōclusiōes  
¶ Prima d̄ sit ista. forma ē p̄ior materia. ⁊ magl ens. Dāc oīdo. oīs act⁹ est p̄or potētia simplr ⁊ p̄ioritate p̄fectōis. ex. 9. metha. s; forma ē act⁹ ⁊ p̄fectō materie. mā autē ē p̄fectibilis vt potētia. ḡ forma ē p̄or materia. et magis ens. ¶ Secūda cōclū sit ista. forma ē p̄ior cōposito. Dāc oīdo sic. mā ē p̄ior cōposito sic p̄icipiū p̄icipiatio. s; forma ē p̄ior mā. ex p̄ia cōlone. ḡ forma est p̄ior cōposito. nā qd ē p̄ius p̄iore ē p̄i⁹ p̄steriore. Dāc rōnē tāgit aristo. i. l̄fa. ¶ Cōfirmat̄. qz p̄icipiū est p̄i⁹ p̄icipiatio. s; nō tātū mā sed et forma ē p̄icipiū cōposito. ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclū sit ista. forma nō ē magis ens cōposito. hoc p̄ p̄ scōaz rōnē i. pede. nā illud videt̄ p̄fecti⁹ ens aliō qd icludit illud ⁊ plus. s; sic ē cōposito respēcū forme. qz icludit formā ⁊ materiā. ḡ ē magl ens ⁊ p̄fecti⁹. ⁊c. ¶ Cōtra. qz act⁹ est p̄fectio simplr aliter n̄ attribueret̄ p̄io enti. ḡ cui veri⁹ iest ratio act⁹ illud videt̄ simplr p̄fecti⁹. s; forma ē p̄io et essēcialit̄ actus. cōpositū autē n̄ nisi p̄ formā est in actu. ergo forma ē p̄fectior simplr ip̄o cōposito. ¶ **R̄spondeo**. cui inē veri⁹ ratio act⁹ illud p̄fecti⁹ et simplr. ⁊c. dico q̄ v̄z est ceteris parib⁹. s; i. p̄posito nō sūt cetera paria. nā ipsū cōpositū icludit ipsā formā. ⁊ per cōs qd p̄fectōnis est i. forma. ⁊ adhuc aliqd aliud addit ad p̄fectionē ei⁹. ¶ Sed qd ad Aristo. qui dicit q̄ forma ē p̄ior ⁊ magl ens q̄ cōpositū. ¶ **R̄spondeo** q̄ ly p̄ius ⁊ magis intelligitur nō scōz p̄fectōnē. s; scōm p̄cipalitatē ⁊ independētiā. qz entitas p̄icipy p̄cipalioris qd ē forma ē indepēdēs respēcū p̄icipiati qd ē cōpositū. ⁊ respēcū p̄icipy min⁹ p̄cipalis qd ē ipsa mā. p̄icipiat⁹ enī depēdet a p̄icipio potissime p̄cipaliori. et nō ecōuerso.

**Ad primum** In oppositū dicēdū q̄ forma i. cōposito habz duplex esse. s. esse p̄p̄riū. ⁊ esse cōicatū sibi a cōposito. per illud esse p̄p̄riū qd est ens p̄ se ē p̄ior cōposito. illud tamē esse p̄p̄riū nō est esse exiētie quo cōpositū est per se ens. qz tali esse forma ipsa ē per acciēs. sic pars per esse toti⁹. s; ē esse p̄p̄riū forme tā qd itatiū q̄ essētie. ⁊ scōz illud esse p̄cedit cōpositū nāliter. cū ergo d̄r q̄ forma est ens et sit p̄ acciēs: v̄z ē de entitate q̄ ē per se cōpositi. ⁊ de tali esse p̄cedit p̄batio. qz ad tale esse p̄ se ḡnatō terminat̄ tamē nihilomin⁹ forma est ens p̄ se secūdū esse p̄p̄riū. ¶ **Ad 2<sup>m</sup>** dicēdū q̄ cōclūdit p̄ tertia cōlone. et ideo cōcedat̄. ¶ **Ad tertiū** dicēdū q̄ per se ratio subē n̄ ē substatē in potētia receptia. sic substat materia. s; ratio p̄ se substatie est per se exiētere sepabilis: ab alijs nō depēdēs. sed illud nō cōuenit materie nisi per formā. ¶ **Ad p̄m** i. p̄dicamētis. dicēdū q̄ p̄ia substātia nō dicit̄ maxie suba. ex hoc solū q̄ substat alijs. sed qz existit i. se nō depēdēs. ⁊ ita in p̄posito itelligit̄ respēcū subaz secūdaz et accidētii. et nō respēcū forme p̄ quā p̄ia suba substat. ¶ **Ad q̄rtū** forte dicit̄ possz. q̄ nō solū materia

pōtēst exiētere sine forma: sed forma sine materia per potētiā oīnā. sed nihil hoc ad miorē. ¶ **Aliter** ergo d̄ cēdū q̄ duplex ē ordo p̄ioritat̄ nature. vn⁹ scz cū causalitate. ali⁹ sine cālitate. licz ergo vbi est ordo p̄ioritatis nature cū causalitate p̄steri⁹ nō possit esse sine p̄ori. pōt tū esse sine cālitate. sic ē in p̄posito. qz forma p̄ior est mā. sic q̄ tamē nō est cā ei⁹. et ideo materia pōt esse sine forma. vbi etiā ē causalitas p̄steri⁹ pōt esse sine p̄iori. dūtamē causalitatē illi⁹ p̄ioris possit supplere alia causa p̄ior. Exēplū. acciēs pōt esse sine subo. nō obstāte q̄ subiectū sit p̄i⁹ naturaliter ⁊ causa acciētis. qz causalitas subiecti potest suppleri a causa p̄ia. sicut patet de facto in sacramēto altaris.

¶ **Dico** autē materiā que ē secūdū se nullaten⁹: neq; qd: neq; quātitas: neq; ad aliqd dicitur: quib⁹ ens ē determinatū: est enī quoddā de quo predicat̄ horū qd libet: cui est esse aliter: et cathegoriaz vnicūq; ⁊c.



**Veritur** Utrū materia sit ens. ¶ **Uidet̄** q̄ non. nā se p̄timo methaphice d̄r. mā nec ē quid: nec q̄le: nec quāritū: nec aliqd alioz qd⁹ ens d̄terminat̄. ḡ nō ens. ¶ **P**. 5. p̄hico: rū ad p̄bādū q̄ ḡnatio nō ē mot⁹ arḡ sic. qd mouet̄ est. qd ḡnat̄ nō est. ḡ ḡnatio nō est mot⁹. q̄ro quo mō intelligit̄ in miori. qd ḡnat̄ non est. nō pōt dicit̄ q̄ intelligit̄ pro termino. qz sic ē termin⁹ mot⁹ nō est. nec pōt dicit̄ q̄ i. miori ly qd ḡnat̄ accipiat̄ p̄ termino. et in maiori ly qd mouet̄ pro subo. qz tūc argueret̄ i. q̄ttuoz terminis. ergo cū dicit̄ qd ḡnat̄ nō est. accipitur pro subiecto. s; subiectū ḡnationis est materia. ergo mā nō est ens. ¶ **Cōtra**. materia est p̄incipiū per se. ex p̄io p̄hicoz. et causa per se. ex secūdo methaphice. ergo ē aliquod ens. cōsequētia patet. qz qd n̄ est nō pōt esse p̄icipiū per se. nec per se causa.

¶ **R̄spondeo** et dico duo. ¶ **Primū** dictū est. q̄ mā est ens. p̄batio hui⁹. illud qd manet idē sub vtroq; termino mutatiōis est ens ⁊ nō nihil. s; materia est huiusmodi. ergo ⁊c. probatio mioris. qz secūdū cōmētatorē. transmutatio facit scire materiā. omne enim agēs naturale regit passū in quod agat. sic ergo i. trāsmutatione accidētali transmutans trāsmutat aliquid manēs idē ab vno termino ad aliū terminū. nā sic albedo nō fit nigredo sed aliquid cōmūe qd p̄ius fuit albu fit postea nigrū: sic in trāsmutatōne substāiali. puta in generatiōe: generās trāsmutat aliquid a forma in formā ⁊ illud ē materia. et hec ē ratio p̄hi in p̄io de ḡnatiōe. ¶ **S**; dices. illud qd generatiōi subicit̄ nō ē mā nec aliqd cōe ḡnato ⁊ corrupto: sed ē ipsū corrupendū qd n̄ manet i. sine ḡnatiōis. ¶ **Cōfirmat̄** ista respōsio. qz in ḡnatiōe simplr totū trāsmutat̄ in totū. p̄ de ḡnatiōe. ergo nihil remanet cōmūe geito ⁊ corrupto. ¶ **Cōtra**. qz p̄i⁹ naturaliter corrupēdū nō est ante q̄ ḡnatū fiat. ergo si nihil corrupēdi manet i. p̄io istati i. q̄ ḡnans generat: nihil sibi p̄supponit̄ i. qd agat. ḡ ḡnat de nihilo. ⁊ per cōs ḡnatio erit creatio. qd ē falsū. ¶ **Dices** q̄ p̄ducere de nihilo. vel nō aliquo: potest esse dupl̄. vno mō subiectiue. alio mō iniciatiue. agēs nāle p̄ducit de non aliquo subiectiue. s; nō iniciatiue. qz p̄ducit ex termino a quo. deus autē vtroq; modo producit ex nihilo. ⁊ talis productio est creatio. nō sic in p̄posito. cū illa p̄ductio naturalis sit de aliquo saltē iniciatiue: licz nō subiectiue.

**C**ontra agēs habēs in sua virtute actia totū effectū nō min⁹ illū producit licet nō appōat aliud p cui⁹ presētia iā magis debilitat virt⁹ ei⁹ q̄ fortificet. sed p actōnes in contrariū magis debilitat virtus actia agētis q̄ fortificetur. quia agēs naturale agēdo repatit. ergo si p te ignis generās habet i sua virtute actia totū effectū cū nihil eius suppoat. sequitur q̄ ignis gñans ignē ex aq̄ non minus pducit ipm sine aqua q̄ cū aq̄. et per oīs talis pductio erit de nihilo tā subiectie q̄ initiatiue. et p consequēs erit creatio. **C**ōfirmat. qz agēs nāle potēs i aliquē totū effectū necio aliqui ipsū faciet nō ipeditus. ex p: metba. ca. 4. sed per amotionē contrarij siue corrupēdi amouet ipeditū agētis. qz ex actōne i contrariū ipedit i sua actōne. q̄ nō posito ipso corrupēdo i quod agat necio producit totū effectus illū ex nihilo vtroq̄ mō. ergo creabit. Nec cogit illud qd adducit de philo-  
sopho. qz totū mutat in totū. illa enī pbatio Aristo. vera est. si totū accipiat cathegoreūatice. est enī sēsus qz totū cōstitutū. puta aer: mutat in totū aliud. puta in aquā. nō autē ē vera si totū accipiat sinca. qz esset sēsus. qz q̄libet pars mutat in quālibz partē. qd est falsū. qz manet materia cōis. **C** Ad cui⁹ euidētiā est notādū qz ille dictōes dicuntur cathegoreūatice q̄ significāt rē vel dispōnē rei q̄ subycit vel p̄dicat i enūciatione. vbi grā. hō alb⁹ currit. hō enī significat rē q̄ subycit. et alb⁹ vero dispōnē subiecti. ly currit significat rē q̄ p̄dicat. Dictōes autē sinca dicuntur q̄ nō significāt rē nec dispōsitiōnē rei. sed d̄termināt ipsā rē puta hōiem accipi distributīe pro suis partib⁹ subiectiuis. **C** Ad ppositū. totū acceptū cathegoreūatice significat ipsā rē cōstitutā ex partib⁹ et sic cū in gñatiōe simplr fiat mutatio in forma subaliā q̄ p̄cipaliter est esse rei: sic tūc totū d̄trāsire i totū. qz totū esse aeris in totū esse aque. vel ecōuerso. totum autē acceptū sinca cathegoreūatice d̄terminat ipsā rē accipi pro q̄libet sui parte. et sic accipiēdo esset sēsus. qz res secūdū quālibet sui partē: trāsiret i quālibet partē alterius totū. et ille sēsus ē falsus. vt p̄z ex p̄dict. **C** p̄. ad p̄cipale materia ē fūdāmētū et receptaculū oim formaru naturaliu. vñ p̄h̄s 2. de gñatiōe vocat eā p̄daseos idest receptaculū formaz. materia ei per se ē pars rei. vt dicit i fra i hoc septio. materia ē etiā per se subm generatiōis. vñ Aristo. p̄rio de gñatiōe ait. qz materia p̄ma quā ibi vocat yle: ē maxie subiectū gñatiōis et corrupiōis. materia ē etiā per se termin⁹ creatōis. secundū Augusti. xy. cōfessionū. est etiā ignābilis et icorruptibilis. p̄rio p̄h̄s. est et per se cā et p̄cipiū. vt p̄dictus est. sed certū ē qz oīa p̄dicta nō possūt cōpetere nō enti ergo materia si ē nō ens. s̄z v̄e ē ens. **C** 2. dicitū ē. qz materia ē ens in potētia. **C** Ad cui⁹ euidētiā est notādū. qz sic dicitū fuit i q̄rto et i quinto hui⁹. ens i potētia dicitū dupl̄. vno mō vt obiectū potētie i quo ē potētia. Alio mō sic termin⁹ potētie ad quē ē potētia. exēplū p̄mi. superficies dealbāda. exēplū sc̄di. albedo generāda p̄ria potētia dicitū subiectiua. 2. d̄ obiectia. nec sūt eadē ille due potētie. possūt enī separi. qd sic nūc ē creabile. puta angelus ē in potētia obiectia nō subiectia. quādoqz tñ sūt in eodē. qz eadē potētia vt est i subiecto dicitur subiectia. et illa eadē vt ē illi⁹ ad qd est dicitū obiectiua. et sic rosa nō ex nō cōparata ad subiectum: ē in potētia subiectia. p̄parata ad agēs dicitū esse i potētia obiectia. **C** Ad ppositū. materia d̄trāsiret ens in potētia nō obiectia:

sicut albedo anteq̄ sit. tū qz est simplr nō ens. tū qz talis potētia obiectia nūerat sc̄dm nūez actū. materia autē est vna resp̄cū oim formaz. tū qz ens i potētia obiectiua nō est subiectū trāsmutatiōis: s̄z termin⁹. materia autē ponit subiectū. s̄z materia ponit ens i potētia subiectiua eo mō quo superficies est in potētia ad albedinē. ita qz materia est ens receptiū act⁹ substantialis p̄rio. et act⁹ accidēralis secundario. materia ergo licet sit ens actu entitatio qz est aliqd distinctū extra causā suā. tamē distinguit cōtra actū distinguet formalē et specificū. et ita describit per ens i potētia. qz maxie est receptia act⁹. est ergo ens i potētia subiectiua et magis q̄ subiectū acc̄tū. qz sic min⁹ habēs actualitatē. et magis

**Ad p̄mū** capax actualitatē vt patet de se. In oppositū dicit vno mō. qz p̄h̄s loquitur secūdū opionē alioz. qd p̄z ex duob⁹. p̄rio ex ep̄logo. Ex his ergo speculātib⁹. 2. qz statim arguit ad oppositū. s̄z impossibile ē. 2. **C** Aliter d̄trāsiret qz loquitur de didētib⁹ ens per se. vnde seq̄ nec aliqd horū quibus ens d̄terminatur. Sic etiā forma nō est nec quid. nec q̄le. quare nec materia nec forma sūt per se i gñe. sed p̄ reductōnē. **C** Ad 2. cōcedo qz i argumēto Aristo. vniformiter negat esse a subiecto gñatiōis et affirmat de subiecto mot⁹. et loq̄ de eē formali et specifico et p̄fecto. nā subiectū mot⁹ est aliqd ens i esse p̄fecto et formali. mā vō nō. sed ex hoc nō seq̄ qz sit nihil. s̄z aliqd ens distinctū extra suā causā. **C** Cōtra. qz mot⁹ est act⁹ entē i potētia. ex tertio p̄h̄icoz. q̄ nō videt qz subz mot⁹ sit ens i actu. **C** Respondeo. de rōne subz mot⁹ vt sic nō ē qz sit actu. sed potētia. tñ ē qdā d̄ditio necio cōmitās. sic enī esse q̄tū ē d̄ditio cōmitās s̄tētē. sic ētitas actualis ē d̄ditio mobilis. et hoc sufficit p̄h̄o ad distinguedū gñatiōnē a motu. vñ dico qz subiecto mot⁹ vt sic accidit qz sit ens i actu p̄fecto. s̄z hoc sit qdā necio cōmitās.

**C** Singulū enī nō aliud videt esse a suimet subz: et qd qd erat esse dicitur singuli substantia. 2.



**Veritur** Ultruz qd qd est sit idēz cū eo cui⁹ est qd quid est

**C** Videt qz nō. nā 3. de aia d̄trāsiret qz aliud ē magnitudo: et magnitudis esse. et caro: et carnis esse. s̄z p̄ magnitudis esse itelligit qd qd ē magnitudinis. s̄z de carne. 2. **C** p̄. p̄h̄s i hoc septio. ca. de partib⁹ diffionis dicit. qz i p̄ceptū cū mā nō ē idē qd qd ē cū eo cui⁹ est. s̄z oīa nālia p̄cipiuntur cū mā. ex p̄h̄icoz. 2. 6. bul. ḡ i talib⁹ nō est idē qd qd ē cū eo cui⁹ est. **C** p̄. si sic. ḡ qd qd ē est gñabile et corruptibile sic illud cui⁹ ē. nō ē falsū. ḡ 2. aīs. p̄na p̄z. qz si idē sūt: seq̄ qz sit gñant et corrupiūt. falsitas cōsequētis p̄z. ex ca. sequētī. vbi d̄trāsiret qz nec spēs gñat. nec qd quid est. **C** Cōtra. p̄h̄s hic et i septio.

**R̄ndeo** In ista q̄one sic p̄cedā. p̄rio vñ opionē p̄tractabo. 2. aliter ad q̄stionē r̄spondebo. **C** Quātū ad p̄mū ē vna opio. Cui⁹ p̄mū dicitū ē. qz ipsū qd qd ē est illud qd colligit ex p̄dicat i qd. vt dicitū fuit s̄. i ca. illo. et p̄rio dicem⁹. **C** 2. dicitū est. cū illa p̄dicata i qd sūt formāl̄ talia p̄rōnē seq̄ qz qd est sit subz p̄rōnē dictā secūdū se. illa. s̄. q̄ h̄nt intē p̄pletū p̄ aliquā d̄raz. p̄p̄y generis. **C** 3. dicitū ē. et seq̄ ex p̄cedēti. qz talia simplr loq̄ndo nō sūt nisi subz. nā acc̄tia s̄z habeāt d̄raz. p̄p̄y generis: tñ sēper depēdēt ad subm. id seq̄tur qz solū substantie habēt qd quid est. et nō accidētia. cum includant

motu et quiete. substantia autem secundum se non est aliquid tale. sed abstrahit a motu et quiete. ergo etc. **¶** 2<sup>m</sup> dictum est. quod non accipitur hic tempus pro quacumque duratione vel mensura extrinseca successiva alia ab essentia rei. nam de illa est questio. quod tunc substantia posset illam precedere. cum sit ei accidens. et sic precederet illam durationem. et tunc quera. de illa duratione. et sic in infinitum. **¶** Tertium dictum est. quod prius tempore hic accipitur sicut patet in littera. quod potest separari esse sine alio: et aliud non sine ipso. et isto modo substantia est prior omni accidente vno modo. et alio modo non. **¶** Unde sciendum est. quod prius tempore ut dictum est. est posse habere sine alio existentia actuali et priora quantum est de se. ita scilicet quod sibi non repugnat. eo quod in nihilo dependet ab eo. et tale prius satis potest dici prius natura. nihil enim est prius natura quod non sit etiam illo modo prius tempore. quod autem aliquid possit precedere aliud illo modo potest esse dupliciter. vno: quia non dependet ab illo. alio modo quia non est causa necessaria illi. quod probatur per oppositum. quod si non potest ab illo separari. hoc est. vel quia dependet ab illo. vel quia est necessaria causa illi. **¶** Ad oppositum. dico quod substantia comparata ad accidentia separabilia est prior tempore utroque modo. comparata autem ad accidentia inseparabilia. puta ad propriam passionem: est prior vno modo. quod scilicet non dependet. sed non alio modo quod scilicet est causa. imo habet causam necessariam respectu passionis. id non est prior isto modo. prior ergo modo est separabilis modo preexistente. et ut sic non repugnat subesse existenti si quandoque acciderit.

**Ad primum** principale patet ex dicto. nam equivoce dicitur de tempore. sed enim nihil sit prius motu eterno. accipiendo tempus prior modo. tamen tali motu potest esse substantia prior tempore. puta substantia mobilis. quia non dependet ab eo. quantumvis forsitan non possit separari in quantum causat necesse. **¶** Ad 2<sup>m</sup> dicitur. quod tempus consistit dupliciter. vno modo ut est passio primi mobilis. alio modo ut est mensura. prior modo precedit tempore a primo mobili sed non secundo modo. **¶** Contra. quod omne quod preceditur tempore ab alio non est tunc quando precedit. si ergo tempus ut passio precedit tempore et non ut est mensura: sequitur quod illud tempus realiter simul erit et non erit. quod tempus ut passio non est quando precedit. et tempus ut mensura est quia non precedit. sed tempus passio et tempus mensura sunt idem realiter. ergo idem realiter est et non est simul. **¶** Aliter ergo dicitur sic prius. quod non accipitur hic tempus proprie ut est numerus motus. substantia ergo precedit tempus proprie dictum: tempore improprie dicto. quatenus non dependet a tempore.

**¶** Sed substantia omnium primu ratione.

**Meritur** Utrum substantia sit primum omnium accidentium diffinitio. ita quod substantia cadit in diffinitione cuiuscumque alteri. **¶** Uideatur quod non. nam diffinitio propria et sufficiens constituitur ex genere proprio et differentia. sed omne accidens habet genus proprium et propriam differentiam. ergo diffinitio propria et sufficiens potest haberi de accidente sine substantia. maior patet. ex octavo methaphisice. ubi dicitur. quod in diffinitione est quid et quale. scilicet conceptus generis. qui est quiditativus. et conceptus differentie qui est qualificativus. minor patet. quia diuersorum generum et non subalternati positum sunt diuersae species et differentie. substantia autem et accidentia sunt in diuerso genere. **¶** Preterea. ratio quam significat nomen est diffinitio. ex quarto methaphisice. sed nomen accidentis non significat substantiam. ergo substantia non debet poni in eius diffinitione.

**¶** Preterea. si sic. ergo erit nugatio dicendo. natus simus. quod non est falsum. ergo et aliter. probatio consequente. quod ad videndum nugationem ponenda est ratio pro nomine. sed posita ratio simi quod est secundum re natus cauus: patet quod dicendo natus simus: est dicere natus natus cauus. **¶** Preterea. accidens potest esse sine subiecto. sed subiectum non debet poni in diffinitione accidentis. quia est euidens. probatio antecedens. tunc quod deus est causa perfecta simpliciter. perfectum simpliciter est quod non habet excelsitiam. ut patet 5<sup>o</sup> huius. ca. de perfecto. sed si prior causa cum 2<sup>o</sup> posset facere quod non potest per se: haberet excelsitiam. quod ipsa cum secunda excederet seipsam solam. ergo si prior causa potest facere accens concurrere subiecto causa secunda poterit ipsum facere per seipsum sine subiecto. et de facto facit in sacramento altaris. tunc quod aliquid accidentia dicuntur separabilia. possunt ergo separari. et per consequens sine subiecto diffinitione.

**¶** Contra. Aristo. hic in littera. ad questionem. et dico cum philosopho istam conclusionem. scilicet quod substantia est primum omnium entium diffinitione. ita quod necesse cadit in diffinitione cuiuslibet alteri. hanc probatio sic. omnis diffinitio perfecta exprimit perfectum conceptum et getatiuum intellectus. sed nulla diffinitio accit sine substantia est huiusmodi. ergo necesse substantia cadit in diffinitione cuiuslibet alteri. sed accit. maior patet. ex ratione diffinitionis. probatio minor. quod omne accidens habet rationem forme inherens. talis autem non potest haberi perfectus conceptus getas intellectum sine illo cui inheret. conceptus autem perfectus forme inherens non potest haberi getas intellectum: nisi coitelligatur id cuius est. et cui inheret. **¶** Preterea. et redit in idem. sic dicitur aliquid quid: sic et diffinitio. sed accidentia non habent quid nec sunt entia. nisi quod entis. modo preposito in littera. sed nec habet diffinitionem nisi quod entis. id est subiecti. et proinde eorum diffinitione debet poni substantia.

**Ad primum** In oppositum dicitur. quod non omne constitutum ex proprio genere et propria differentia est perfecta diffinitio methaphisice. loquendo. et id in opposito tale aggregans genus et differentiam accit non erit diffinitio. propter causam dictam. quod non exprimit quiditatem omnino et perfecte permittendo bitudinem ad substantiam. quod diffinitio datur causa inotescendi notitia et conceptu quiditatio intellectus: quod non fit in opposito. nisi substantia addatur. id est addere substantiam. **¶** Contra. quod quod dicitur de alio proprie dicitur scilicet ratione alicuius predicatoz positum prior thopicoz. vel substantiatione alicuius de quibus vltimo. sed dicendo sic. albedo est color. a. intelligendo per a. propriam differentiam: non est predicatio nisi ut diffinitio. ut patet inductie. et quod philosophus describens diffinitionem dicit. quod diffinitio est oratio indicans quod est esse rei. sed color. a. est habitus indicans rationem et quiditatem albedinis. etc. **¶** R. n. deo vno: quod logice loquendo color. a. dicitur de albedine ut diffinitio. quod logice extendit diffinitionem ad illam quod est ex genere et differentia solam. non autem methaphisice loquendo. quod non exprimit conceptum perfectum illi cuius est. si illud sit dependens. **¶** Aliter potest dici quod reducitur ad aliquid quod illoz. sic habet substantia aiata sensibilis: nec est genus nec differentia. etc. reducitur tamen ad predicatum de diffinitione. sed non sit vera diffinitio hominis. quatenus non exprimit complete totam rationem et essentiam hominis. quod tamen debet facere diffinitio. si licet dico in opposito. **¶** Ad aliud dicitur. quod quod accidens in secreto dat intelligere subiectum in suo significato. propter quod debet poni in diffinitione. **¶** Contra. quod tunc accidens abstractum non diffinitur per subiectum cum nullo modo det intelligere subiectum. et cum accidens abstractum sit verum in genere accit: habet oppositum quod in diffinitione accidentis quod est maxime accens non ponit subiectum. **¶** Aliter ergo dicitur quod non est propter modum significandi con-

cretū q̄ ponit̄ subiectū in diffinitōe accidētis. sed iō est. qz accidēs secūdū se depēdet saltē aptitudinaliter: z nō est ens nisi depēdēs sit. z ppter hoc ponit̄ subiectū ad hoc q̄ cōplete diffiniat̄. ppter ipsā rē significatā. et vt habeat̄ cōceptū perfectū quietās intellectū. ¶ Ad aliud dicēdū q̄ nō ē nugatio dicēdo nasus sim⁹. ad pbationē dicēdū q̄ sic dicit̄ phs infra. q̄ ratiōes tales seu diffinitōes nō sūt certe. qz nasus nō est p se de intellectu simi. sed est additū. ¶ Cōtra. qz tūc nō differt dicere nasus sim⁹. z nasus cauus. et per cōsequēns idē erit simus z cauus. p̄ns ē falsū. pbatio psequētie. qz tolle eq̄lia ab eq̄lib⁹: z que relinquūtur sūt eq̄lia. si ergo tollas ly nasus hinc. idē remanet ly sim⁹ et cauus. q̄ sim⁹ et cauus erūt idē. ¶ Respōdeo. q̄ si simū nō habz per seip̄sū nasū intra intellectū suū vt dictū est. nihilomin⁹ tñ nō est idē simū z cauū. qz simū nō dicit tantū cavitatē: sed aliquā certā habitudinē ad nasū. ratione cui⁹ differūt. ¶ Ad aliud de p̄ia causa. cōcedo añs. sed nego cōsequētiā. qz dato q̄ accidēs esset separatū: tñ depēdet saltē aptitudinaliter ad subam: rōne cui⁹ sine substātia nō posset perfecte diffiniri. z cū dicit̄. accēs est separabile. dicēdū. q̄ nō est separabile qz possit separari et eē per se sine subo: nisi per potētiā diuinā. s; dicit̄ separabile quia corrūpit̄ post separationē z manēte subo. sic ex alia parte dicūtur accidētia inseparabilia. qz nō possūt non esse subiecto existente.

¶ Sed suba oim primū rōne z notitia. zc.



**V**eritur Utrū substātia sit primū oim entiu cognitōne. ¶ Uideat̄ q̄ nō. nā ois cognitio oriā a sensu. s; accidētia sūt sēsibilia. nō substātia. ergo accēs p̄i⁹ cognoscit̄ q̄ substātia. ¶ P̄. p̄io de aia d̄. q̄ accidētia magnā partē cōferūt ad cognoscēdū qd̄ qd̄ est. q̄ accidētia p̄cognoscūtur ipsi qd̄ qd̄ ē z sube

**R**ñdeo ¶ Contra. phs septio methaphice. In ista q̄stioe p̄io p̄mittā vnā distinctiōne. z ostēdā duplicē cōclusionē. ¶ Quātū ad primū: sit ista p̄ia distinctio. qd̄ est primitas gnatiōis. qd̄ est primitas perfectōis. q̄ aut̄ sūt p̄ioza gnatiōe sūt imperfectiōza. z cōuerso q̄ sūt p̄ioza p̄fectiōe: sūt posteriora gnatiōe. vt patet ex. 9. methaphice.

**Q**uantū ¶ Ad 2<sup>m</sup> sit ista p̄ia cōclusio. suba nō est primū oim entiu cognitōe: primitate gnatiōis. Danc oñdūt due rōnes facte ad oppositū. p3. ¶ 2<sup>a</sup> conclusio sit ista. suba est primū oim entiu cognitioe: primitate p̄fectionis. Danc ostēdo. nā cognitio ipsius qd̄ qd̄ ē est p̄fectissima. vt dicit̄ i eodē septio. qd̄ q̄ maxie habz qd̄ qd̄ est: ē perfecti⁹ cognoscibile. sed suba p̄fectissime bz qd̄ qd̄ est. ergo ē cognoscibile p̄fectissimuz. maior p3. qz etiā i bis q̄ nō habēt simplr qd̄ qd̄ est vt sūt accidētia: imperfectissima ē eoz cognitio. qm̄ cognoscit̄ quid eoz eo mō quo habēt qd̄. z hec ē ratio phi in littera.

**A**d Argumētū in oppositū dicēdū q̄ arguit de p̄ioritate gnatiōis. vt dictū ē. ¶ Cōtra. qz accētia sūt p̄ioza cognitōne z p̄ioritate p̄fectōis. nā cognoscibile nō coḡscit̄ nisi qz ei⁹ spēs ē i cognoscēte. s; i intellectu ē spēs accēt. nō sube. q̄ accēs p̄fecti⁹ cognoscit̄. maior patz. s; scda pars mioris affirmatiā probat̄. qz intellect⁹ agēs est abstractiu⁹ illoz q̄ sūt in fārafia. s; spēs accidētis sūt in virtute fārafica. q̄ zc. 2<sup>a</sup> pars negatiā pbat̄.

qz nihil ē in intellectu qui p̄i⁹ fuerit in sēsū. ex p̄poste. si ergo species sube esset in intellectu p̄i⁹ esset i sēsū. et sic posset spēs sube cognosci a sēsū. qd̄ est falsū. qz oia sēsibilia sūt accidētia. puta quātitas. q̄litas. zc. ¶ Rñdeo tur negādo miorē. eo q̄ sube spēs ē i sēsū inoluta cū specie accidētis. nō tamē facit sensū nec ē p̄icipiū sentienti. sed app̄hēsa specie accēt. a sensu: virt⁹ supior. puta intellect⁹ suffodiēdo sub specie accidētis specie substātie: cognoscit substātiā p̄p̄riā specie. eo mō quo est imatua in agno per specie inimicitie quā suffodit p̄ spēs app̄hēsa per sensū: cognoscit inimicitia lupi. licz species inimicitie nō cōprehēdat per sensū. ¶ Cōtra. qz illud qd̄ p̄fēs imutat intellectū ei⁹ absētia pōt cognosci quādo nō imutat. sicut visus cognoscit tenebrā qm̄ nō imutat a luce. ex 2<sup>o</sup> de aia. si ergo intellect⁹ pōt cognoscere naturaliter p̄fēs substātie panis: ita z absētiā in sacramento altaris posset cognoscere. qd̄ est euidenter falsuz. ¶ Aliter d̄. q̄ i intellectu nō ē nisi species accēt. q̄ imediate causat̄ ab accēte z mediate a substātia. z iō p̄re p̄ntat accēs. z subam. ¶ Cōtra. nulla spēs pōt disticte rep̄ntare illud qd̄ ē p̄fecti⁹ eo cui⁹ ē spēs. s; sba ē p̄oz q̄ accēs. etiā cognitōne. vt hic d̄. q̄ spēs accēt. nō pōt disticte rep̄ntare subam. maior p3. qz alias similitudo alicuius albi remissi rep̄ntaret albū intēsū. z tūc q̄ncūq̄ videret̄ albū remissū videret̄ albū intēsū. qd̄ ē falsū. ¶ Cōfirmat̄. qz cū aliqñ accidēs sit p se. vt i sacramento: quo mō spēs accidētis rep̄ntabit secundario subam. cū ibi sint sola accidentia. ¶ Aliter d̄. q̄ suba cognoscit̄ p̄ discursū ab accētib⁹ arguēdo ad subam. ¶ Cōtra. qz euz omnis cognitio discursiua sit imperfecta: seq̄ q̄ substātia imperfecti⁹ cognoscere q̄ accidēs. qd̄ ē cōtra phm̄ hic. ¶ Aliter q̄ dicēdū. q̄ suba ē p̄fecti⁹ cognoscibile simpliciter. tñ aliqd̄ aliud pōt p̄fecti⁹ cognosci a nobis secundū p̄portionē cognoscibilitat̄ sue. nec illa repugnant. Exēplū. species alicui⁹ albi remissi p̄fecti⁹ mibi rep̄ntat ipsū albū cui⁹ est spēs. q̄ spēs solis rep̄ntet oculo agile ipsū solē. z magi video albū secūdū p̄portionē visibilitatis sue: q̄ aq̄la solem secūdū p̄portionem visibilitat̄ sue. s; simplr sol sit p̄fecti⁹ visibile q̄ tale albū. ¶ Ad formā. cū d̄ q̄ illud p̄fecti⁹ cognoscit̄ cui⁹ spēs ē in intellectu. dico q̄ vep̄ ē scdm̄ p̄portionē sue cognoscibilitat̄. z tamē hoc nō obstāte suba de se ē p̄fecti⁹ cognoscibile in se. z etiā in nobis si possem⁹ ad illā p̄tingere: s; nō possum⁹ in ista vita. pp̄o ergo phi ē sic intelligēda. q̄ substātia est primū cognoscibile: p̄mitate p̄fectiōis simplr z in se. s; nō nobis. vt sic dictū phi itelligat̄ methaphice. z nō aiallice. q̄ distinctio patebit inferius in hoc eodē septimo.

¶ Quare si spēs materia est p̄oz z magis ens: z ipso qd̄ ex vtrisq̄ p̄ioz erit. ppter eadē ratiōne. zc.



**V**eritur Utrū forma sit p̄oz mā z p̄o: z magi ens vtro q̄. ¶ Uideat̄ q̄ nō sit p̄oz p̄posito. nā oē p̄ accēs ē posteri⁹ eo qd̄ ē p se. ex 2<sup>o</sup> phico rū. ca: de casu z fortūa. s; forma ē p̄ accidēs resp̄cū p̄positi. q̄ zc. pbatō mior. qz fieri z gnari ē p se via ad esse. q̄ illud qd̄ sit p se ē p se. et qd̄ sit p̄ accēs ē per accēs. sed cōpositū sit per se. forma autē per accidēs. vt habeat̄ in hoc eodē septio. ergo zc. ¶ Preterea. q̄ non sit magis ens q̄ cōposituz. nam illud dicitur perfectius ens alio quod includit totum

generatur siue ex aere corrupto siue ex aqua corrupta seu ex quocumq; alio corrupto. i. ppagatis aut r putrefa ctis e ma eiusde rois primo mo: s3 no scdo modo. Ad aliud. nego maiorē qz sicut patet ex textu phi eadē pnt fieri vtroq; mō. s. a natura r a casu.

Et gnatioes aut nales be sūr: qz gnatio ex nā est. hoc aut ex quo fit quā dicim' māz. hoc aut a quo eozū q nā aliqd sūr. hoc aut aliqd: bō: vel plāte: vel aliquid aliū taliū q maxime substātiās dicim' eē. Textu comē ti. 22. Itē textu comēti. 27. Palā igit ex dictis. qz p q dē vt spēs. aut vt sba dī nō fit. synodus aut secundum banc dicta sūt. rē.



**V**eritur Utruz tm cōpositū ex mā r forma gñef p se primo. videt primo q nō. nā illud nō iest alicui primo. qd tm iest sibi secūdu vna partē. ex qnto r sexto hui'. s3 gene ratio iest scōz vna partē tm. s. rōe for me. nihil. n. pposito realr bz eē post nō eē nisi forma. ergo ppositū nō generatur per se primo.

Et p. q nō tm cōpositū arguit sic. forma p se gñaf ergo non tm cōpositū. pna p3. pbatio aīcedētis. tū pri mo qz mutatio nō denoiat nisi a p se termino. aliqñ denoiaret a re cuiuslibet gñis cū possit eē ad rē cuius libet generis p accñs. s3 gnatio nālis denoiat a forma. nā forma ē nā ex scdo phi. Et ibidē dī q gnatio ē nā lis qz ē via i nāz. s3 nō i nāz q ē mā qz mā pexistit. nec i cōpositū qz cōpositū nō ē nā s3 bñs nāz vt ibidē dicit. ergo dī nālis qz ē i nāz q ē forma. ergo forma ē p se ter minus ei'. Et scdo. qz qd de nouo bz eē post nō esse. illud p se generat. s3 forma sola ē hō. qz rota mā p sup ponit. r i cōposito nihil ē nisi mā r forma. ergo forma p se generat. Et p. mā p se gñaf. non ergo tm cōpositū. pna ē euidēs. pbatio aīcedētis. tū primo qz. s. huius capitulo primo. phs vocat māz generabilē r corrupti bilē i istis inferiorib'. Et scdo qz s. phi. post datā diffi nitionē mot' exēplificat de gnatioe r corruptioe dicēs q generatio ē actus generabilis in qstū gnabile. r cor ruptio act' corruptibilis in qstū corruptibile. illud aut cui' ē act' ē ipsa mā. ergo mā est gnabilis r corruptibi lis. Et in oppositū ē phs i littera.

**I**n ista qōe primo pmittā aliqñ distinctōes. scdo ondā aliqñ cōclusiones. Quātū ad pmū sit ista pma distinctio. qz cū generatio sit qdaz mutatio pōt ppari ad duo. s. ad subiectū i quo ē r qd trāsmutat. r ad terminū ad quē ē r q pducit. Scda distinctio sit ista. qz terminare aliqd pōt eē duplr. sicut r agere. s. v' i rōe quo. vel i rōe qd. Exēplū de agere. hō intelligit vt qd. s3 itellect' hois vt quo. exēplū de terminare. filius dēminat depēdētā p'is vt qd. s3 filiatio vt quo. Silr i pposito. termin' gnatiois pōt itelligi v' de t'mino foāli q v' de t'mino qd. dī at t'min' qd ipsū cōpositū. s3 dī ter minus quo illud quo cōpositū ē formalr. siue sba r si ue accñtalr. iste termin' ē forma. s. terminus formalis quo. Tertia distinctio sit ista. qz hoc qd dī pmo accipi tur ab Aristo. duplr. vno mō accipit pmo vt distiguit ppartē. vt sic illud dicit alicui iesse primo. qd sibi non iest scōz partē sed s3 totū. hoc mō loq' Aristo. s. phi. capitulo primo. vbi distiguit moueri i p se primo r fm partē r p accñs. p3 ibi. Itē. s. phi. eodē mō accipit pmo vbi dicit q si aliqd mouet pmo i aliquo tpe. mouet in

qlibet parte t'pis illius. qz si nō. nō mouet primo in illo tpe. Et alio mō accipit primo vt dicit cālitatē pscisam Exēplū triāgulis bz tres primo. qz bz i se cāz pscisā r adeqta3 passionis talis. hoc modo loq' Aristo. de pmo i pmo post. capitulo de vniuersali. vbi diffinit vniuer sale. qz ē p se pmo r de oī r s3 q ipsū primū primo di cat q'itatiuū r sit. a. 2<sup>m</sup> primo dicit q'itatiuū r sit. b. Et differūt aut bec duo primo triplr. prima dīa ē qz in eē aliqd alicui solū p partē repugnat. r nō repugnat. b. Exēplū h're tres angulos iest triāgulo. r risibile boi per ptē. qz p suā formā siue dīaz specificā. r tm primo iest triāgulo: nō p'imitate. a. s3 p'imitate. b. rō hui' ē qz ps i exēplo dato nō h3 rōes qd. s3 quo. alr nō pueniret pmo toti p'imitate. b. Scda dīa ē q seg' ex pma. qz qd iest alicui p. a. remouet ab eo si remouet ab aliquo qd ē ali qd ei'. exēplū. homo nō sanat primo. a. si manus eius non sanat. rō huius p3 ex p'dictis. s3 qd iest alicui pmo b. nō remouet ab eo si remoueat ab alio. nō solū qd nō ē aliqd ei' s3 etiā qd ē aliqd ei'. exēplū. risibile inest boi primo. b. tm risibile non remouet ab hoie si remoueat ab asino q nō ē aliqd ei'. vel si remoueat a pede hois q ē aliqd ei'. Silr h're tres angulos nō remouet a trian gulo si remouet a circulo q nō ē aliqd ei' vel ab hoc an gulo: q ē aliqd ei' vel ab illo. Tertia dīa ē q seg' ex p'dictis qz qd inest alicui primo. a. cōparat sicut pas sio hōgenea ad s3 hōgeneū. qz respectu talis p'dicati sic iexntis ptes sūt vni' rōis. Exēplū. si hō mouet pmo. a. mor' ē qdā passio hōgenea. r hō silr ē s3m hōgeneū vt sic. qz vniformiter tot' hō r ptes hois mouetur. sed qd iest alicui primo. b. nō o3 sic eē. imo s3m r passio vi dētur etherogenea. h're nāq3 tres angulos nō vnifor miter iest triāgulo r p'ib'. imo nullo mō iest p'ib' p se primo. sed omnino per accidens.

**Q**uāntum ad scōz sit ista prima cōclusio. mā ge neraf r corrupit subiectiue. hāc p bo sic. ois forma alicui formalr iexntis p necessitatē de noiat ipsū cui iexistit. impossibile. n. ē albedinē icē alicui formalr nisi illud formalr sit albū. s3 gnatio formalr i est materie qz mā ē s3m gnatiois. ergo necessario gñatio denoiat māz. r p pns mā gñaf subiectiue. Et p. ois mutatio ē act' entis i potētia vt subiecti. ex s. phi. s3 ge neratio ē qdā mutatio. ergo gnatio ē act' entis i potē tia vt subiecti. s3 aut gnatiois ē mā. ergo gnatio ē act' materie. r p pns mā gñaf vt s3. Et p. gnatio est de nō s3o i s3z ex. s. phi. tūc sic. qd mutaf a nō s3o in s3m gñaf. s3 mā mutaf de nō s3o ad s3z. puta a nō igne ad ignē. ergo mā gñaf. Silr pōt argui de corruptioe q est mutatio a subiecto i nō subiectū nā mā sic mutaf. r p pns corrupit vt subiectū. Et p. Aristo. s. phi. pbans q gnatio nō sit mot' arguit sic. qd gñaf nō ē. qd mutaf ē. ergo generatio nō ē mot'. qro p quo accipit in maiori li qd gñaf. nō p termino qz minor eēt falsa. nā i hoc nō distiguit generatio a motu. qz sicut termin' generatio nis nō est. sic nec terminus motus. ergo accipit p sub iecto. sed subiectū generatiois est materia. ergo mat e teria generatur. Scda cōclusio sit ista qz materia nec generat nec corrupit terminatiue. hāc pbo sic. oē qd nāl'r generat r corrupit vt terminus h3 materiā par tē sui. ergo rē. maior patet hic i littera r ex primo phi. nam materia est ex qua fit res cum in sit. probatur etiā ratione quia omne qd generatur aut corrupitur vt ter

minus est possibile esse. vel non esse de potentia intrinseca ut patet ex scdo de generatōe. ergo qd p se generatur aut corrūpī h3 p se p̄cipiū quo pōt eē z nō esse: z illud ē materia vt dictū est supra z diccī infra ī hoc eo. dē septimo. mī. p̄cipalis p3. qz aliter eēt p̄cessus īfinitus ī materijs. ¶ P̄. oē generabile z corrūptibile vt terminus est ī potētia alicui⁹ subiecti. sed materia nō est h3 qz p̄mū potētiāle ī nullius est potētia. qz iā nō eēt p̄mū potētiāle. sed materia est p̄mū p̄cipiū potētiāle. z p̄mū subiectū ex p̄mo p̄bi. z p̄mo de generatōe. ¶ Cōfirmat. qz illud qd supponit ī oī actione nāli z illud ad qd stat resolutio oīs generatōis z corrūptionis īpossibile est generari vel corrūpi. sed mā ē h3 nā ipsa supponit ī oī actōe nāli. ex p̄mo p̄bi. z ad ipsā resoluīt oīs corrūptio z generatō ex p̄mo de generatōe. ergo īpossibile est ipsā generari vel corrūpi. ¶ 3<sup>a</sup> cōclusio sit ista. forma nullo mō est terminus generatōis p se p̄mo. hāc p̄bo. ¶ C. oē qd per se generatur vt terminus. generat ex mā q̄ est pars sui vt p̄batū est ī prima cōclusione. sed forma nō habet materiā partes sui. alioquin esset p̄cessus īfinitū ī formis z ī materijs ergo forma nō est p se p̄mo terminus generatōis.

¶ Quarta cōclusio sit ista. forma est terminus formalis quo generatōis. p̄batio huius. illud quo formaliter est z existit terminus generatōis p se p̄mo est terminus formalis quo generatōis. ex p̄mo articulo. sed forma est huiusmodi. p3 de se. ergo zc. ¶ Quinta cōclusio sit ista. cōpositū ex materia z forma non generatur p se p̄mo p̄mitate. a. hāc oīdo sic. nā illud nō iest alicui p̄mo. a. qd iest t̄m scd3 partē. vt p3 ex p̄mo articulo. sed generatō iest cōpositū rōe forme tantū. nihil. n. cōpositū simplr h3 esse post nō esse nisi forma sola. ergo cōpositū nō generat per se p̄mo. a. ¶ Sexta cōclusio sit ista. cōpositū ex mā z forma generatur p̄mo p̄mitate. b. hāc ostēdo sic. illud inest alicui p se p̄mo. b. qd inest sibi per cāz p̄cisam q̄ ē aliquid eius. vt p3 ex p̄mo articulo. sed generari inest cōposito per formas q̄ ē quo sicut risibile inest homini per formam p̄p̄riā que est quo z aliquid eius. ¶ P̄. oē illud qd fit ex mā q̄ est pars sui. generatur p se p̄mo. sed cōpositus est h3. ergo zc. ma. p̄batur. qē illud qd p se fit est possibile eē z nō esse potētia intrinseca. ergo h3 p̄cipiū intrinsecū quo pōt nō eē z eē. illud est mā. minor p3. qz ex hoc cōpositū est cōpositū qz h3 partē potētiāle z actualē. pars aut potētiālis est mā. sic ergo patet qd dicēdū sit.

**Ad primum** dicendū qd p̄cedit de p̄mitate a. z sic cōcessū est ī q̄nta cōclusione qd cōpositum nō generat p se p̄mo. ¶ Ad 2<sup>m</sup> ne. a. ad p̄bationē primā dicendū qd generatō dī nālis p̄mo qz est via ī ens nāle qd est cōpositū. scdario vero qz est via ī formā q̄ est natura. qñ ergo dī qd generatō dī naturalis qz est via ī nāz q̄ ē forma lī qz nō dicit cāz īmediatā sed remotā. ¶ Ad scdā p̄bationē dicendū qd maior est vera de esse cōposito ex potētiāli z actuali. tūc ad mī. dico qd totū cōpositū h3 esse post nō eē. esse aut forme nō acc̄ritur p generatōe ī q̄ntū forma sed ī q̄ntū cōpositū: z ideo p accidens. vt patet ī littera hīc. ¶ Ad tertiū p̄cipale nego a. si itelligas qd materia p se generat vt terminus. ad p̄bationē patet qd oīdūt māz generari vt subiectū z hoc p̄cessū ē ī prima cōclusione: nō t̄m sic q̄rit q̄stio. nec Aristo. hīc ī littera.

Utrū igitur est qdā spera p̄ter has aut domus p̄ter lateres aut nunq̄ facta est. si sic. erat hoc aliquid. sed qz tale significat. hoc aut z determinatū nō est.



**Veritur** Utrū rō p̄bi. cōcludat cōtra Platonē. s. qd si ydea vel forme separate sūt cause generantes qd genitū nō erit hoc aliquid. nam forma ī cōposito ē p̄cipiū generandi cōpositū qd ē hoc aliquid. ergo si p se eēt idem ageret. nā patet a fili. nā calor calefaceret s̄lr separatus sicut cōiunctus. ¶ P̄. nullū agēs particulare agit nisi mediātib⁹ qualitibus actiuis z passiuis. ergo nullū tale agēs iducit formā substātiāle. z p̄ nōis iducitur ab aliqua forma separata. nā p̄bat qz nullū agēs iducit aliquid p̄fectius z nobilius q̄ sit forma p̄ quā agit. oīs aut forma substātiālis ē nobilior q̄cūq̄ q̄litate actiua z passiua. ¶ P̄. oīa q̄ generatū generat ab vniucocū vt patet hīc ī littera. sed ī putrefactis nō est generatō vniucocū nisi sit aliquid vniucocū separatū. ergo zc. ¶ P̄. nā Aristo. nō valet. nā aīa intellectiua nō est a generatōe sed a creatōe q̄ est pura forma separata. z t̄m genitūz est hoc aliquid. non ergo valet consequentia cōmen. z Aristo. ¶ Contra philosophus hīc ī littera.

**Respondetur** hic a cōmē. cum magistro suo qd ratio valet. qd p̄bat tripl̄citer p̄mo sic. agēs imāle nō depēdet a mā ī agēdo. s3 ydea separata si ponit est pura forma. ergo agēs imāteriale nō depēdet a materia ī agēdo. tūc sic. vel p̄ducit sibi s̄le. vel nō. si sic. habetur p̄positū. qz sicut ydea nō est hoc aliquid sic nec generatū est hoc aliquid. Si non. hoc habet esse p̄pter defectū ex parte materie. qz idē semper facit idē. scdō de generatōe. sed materia circūscribit a tali agēte. si ergo generatō est forma tātū. ergo z genitū: z nō erit hoc aliquid sicut nec generans. ¶ P̄. si genitū est hoc aliquid. ergo generat p̄ trāsmutatōe materie. ergo generatō erit cōpositū z nō forma tātū. p̄batio nā. qz pura forma nō pōt trāsmutare materiā. si ergo generatō nō ē hoc aliquid z cōpositū. ergo nec genitū. ¶ Dicitur ad hoc qd ydea ī generatōe nō h3 rōnem disponētis sed it̄ducētis formā. ita qd ī generatōe oportet dare duplex agēs cōpositū disponēs materiā z ad aliud iducēs formā qd ē pura forma. nā sola forma pōt iducere formā. ¶ Dāc respōsiōne excludit cōmen. duplr. tū. qz seq̄retur qd genitū esset duo ī actu. ex quo respectu ipsius ponūtur duo agentia. vñ. s. disponēs materiā. aliud iducēs formā. tū. qz vnus effectus scdm qd vnus generaretur a duobus agētibus. z bec est tertia ratio cōmē. que p̄cedit ex vnitāte cōpositi excludēdo p̄dictā r̄nsiōne. s3 iste rōes nō cōcludūt. ¶ Prima si concludit. qz assumit falsū ī maiori. s. qd agēs qd nō est ī materia nō depēdet ī agēdo a materia qz oē agēs citra p̄mū regit materiā ī quā agit z t̄m est aliquid agēs imāteriale p̄ter p̄mū. ¶ Scdā etiā rō assumit p̄positiōne falsā. s. qd imāteriale nō pōt trāsmutare materiā. Tū p̄mo qz si sic prima cā nō posset trāsmutare materiā. nōis est falsū. qz q̄cqd pōt cā scdā effectiua pōt et prima. nā p3. qz prima cā ē maxime imāterialis z nullū imāteriale ē ita separatū sicut prima cā. Tū scdō. qz īpossibile ē aliquid trāsmutare aliqd p̄ mediū nisi trāsmutet mediū sicut cōmē. ī sine isti⁹ cōmēti. d. qd forma separata pōt trāsmutare materiā mediāte corpore ce-



lesti, ergo potest trāsmutare illud corpus mediū alias  
 procederet i infinitū 7 illud corp<sup>o</sup> mediū ē materiale  
 vt nūc suppono. Tū. 3<sup>o</sup> qd ex dcis pprijs dicit sibi. dī  
 cit. n. qd corpora celestia i illis q generātur p putrefa/  
 ctionē dāt eis aliqd loco seminis. sed corpora celestia  
 sūt forma ita q n̄ ē ibi materia receptiua forme s̄ balis  
 scōz ipz i de s̄b orbis. ḡ sola forma pōt trāsmutare ma/  
 teriā. Tū. 4<sup>o</sup> qz trāsmutās trāsmutat i q̄tū ē i actu. ex  
 9<sup>o</sup> hui<sup>9</sup>. 7 in q̄tū tale accidit sibi h̄re p̄ncipiū potētiāle.  
 ergo accidit trāsmutātū h̄re mām 7 cē p̄positū. C 3<sup>o</sup> rō  
 assumpta ex ipugnationē r̄sionis nō valet. vñ p̄p̄mū  
 arguitur sic. mā ē a deo. qz ingenerabilis 7 incorrupti/  
 bilis. forma aut a generāte particulari. ergo cōpositū  
 seu mā 7 forma erūt duo i actu. nō valet q sint duo in  
 actu qz tota mā ē i potētia 7 actus seu forma adueniēs  
 facit vnū i actu. C Cōtra 2<sup>m</sup> arguit sic. i cāis eēntialr oz  
 dinatis oz oēs s̄l̄ succurrere ad effectū. vt oñsū fuit scōo  
 hui<sup>9</sup>. sed aliqs vnus effectus est ab agēte particulari.  
 ergo idē erit effectus ab oibus causis vniuersalib<sup>9</sup> eēn/  
 tialiter ordinatis. 7 verius etiā q̄ ab illo particulari. nō  
 ergo ē icōueniēs aliqū vnū effectū actu eē a duobus  
 agētib<sup>9</sup>. imo hoc ē necessariū. sed forte diceret plato q  
 agēs disponēs materiā 7 agēs icludēs formā sint  
 agentia essentialiter ordinata.

**Dicendum** aliter ergo ad qōem q p̄hs pbat  
 ideas nō eē necessarias ad gene/  
 rationē nō quia sūt possibiles. sed qz nō sūt necessarie  
 7 hoc sufficit p̄ho. q aut nō sūt necessarie pbat qz nū/  
 q̄ ponēda sūt p̄la vbi vnū sufficit. ex p̄mo p̄hi. ctra ana/  
 xagorā. sed generatio vniuoca pōt saluari sine ideis. ḡ  
 nō oz ideas ponere p̄pter generationē. nō tñ pbat p̄hs  
 q̄ idee n̄ sint. 7 hoc sonat l̄ra. dīc. n. 7 si sint idee p̄ter sin/  
 gularia nihil vtilēs eēnt ad generationē. vñ non vult  
 eas simplr nō eē sed q p̄pter generationē vniuoca nō  
 est necesse eas ponere.

**Ad primum** i oppositū posset negari p̄na. s.  
 q si forma i cōposito ē p̄ncipiū  
 generādi cōpositū. ergo s̄l̄r si p se eēt. nō segtur q si est  
 p se separata q possit eē p̄ncipiū. qñ. n. ē i cōposito ē tñ  
 p̄ncipiū quo. 7 nō est p̄ncipiū qd. forma. n. sic ē p̄ncipiū  
 quo. q nō qd. C Aliter posset dici p̄pter p̄bationē que  
 adducit de calore separato. s. q nō est ipossibile formā  
 separatā eē p̄ncipiū generādi cōpositū. tñ nō ē necessa/  
 riū. 7 hoc pbat rō. 7 hoc sufficit p̄ho ctra platonē vt vi/  
 ctū ē. C Ad 2<sup>m</sup> licet nullū particulare agēs agat nisi me/  
 diātib<sup>9</sup> q̄litatib<sup>9</sup> actiuis 7 passiuis: nō tñ ē itelligēdū q  
 q̄litates actiue sint imediatū p̄ncipiū agēdi formā s̄ba/  
 lē. nulla. n. q̄litas attigit terminū generatōis s̄balis. s̄  
 solū alterationū 7 dispositionē materie p̄cedētē forme  
 iductionē. 7 p̄tāto agēs generās d̄r agēs mediātibus  
 q̄litatib<sup>9</sup> talib<sup>9</sup>. C Ad 3<sup>m</sup> dictū ē i sētētiādo l̄ram. q oia  
 aliq̄liter sūt ex vniuoco. qz agēs vel bz formā quā p/  
 ducit formaliter: 7 tūc ē generatio simplr vniuoca. vel  
 bz eā tātū virtualiter. 7 tūc ē vniuoca s̄m qd. 7 sic vni/  
 uocatio generatōis pōt saluari etiā in putrefactis sine  
 positōe ideaz. C Ad 4<sup>m</sup> ccedo argumētū qz non pbat  
 aliud nisi q̄ genitū 7 hoc aliqd potest eē a pura forma  
 p̄na tñ p̄hi ē bona mō p̄exposito. qz sufficit p̄ho q si ge/  
 nitū ē hoc aliqd 7 cōpositū. nō oz generāte esse formā  
 separatā. sed sufficit ipsū generās eē cōpositū.

C Dubitabit aut aliqs qre alia sūt arte 7 a casu: vt

sanitas: alia n̄: vt dom<sup>9</sup>: 7c. sic tñ vtiqz 7 ignis pp hoc 7c.



**Veritur** Utrū in mā rez nāliū  
 sit aliq̄ pars forme ge/  
 nerāde coagēs ad cōpositi generatio/  
 nē vel aliqd qd sit trāsmutabile i for/  
 mā. videt q sic. nā cōmē. s<sup>o</sup> metha. d.  
 q ex actu 7 potētia nō fit vnū nisi per  
 agēs extrabēs ad actū. qd nō largit ei  
 multitudinē sed p̄fectionē. dicit etiā i eodē octauo. q  
 illud qd ē i actu. nō ē aliud ab eo qd ē i potētia. sed illud  
 qd fuit i potētia ē i actu 7 nō sūt duo diuersa. s̄ si nihil  
 forme p̄xisteret i mā agēs extrabēs vel educēs potē/  
 tiā ad actū nō tñ largiret p̄fectionē sed multitudinē.  
 C Itē illud qd ē i potētia 7 illud qd ē i actu eēnt aliqua  
 duo diuersa cui<sup>9</sup> oppositū ait cōmē. C Cōtra. p̄hs bic in  
 l̄ra. d. q sicut dom<sup>9</sup> sit tñ ab extra sic tñ vtiqz 7 ignis.  
 ergo respectu ignis nullū ponit actiū intra passū sed  
 solū sufficit ipsa mā. ergo nihil aliud p̄xistit.

**Rūdeo** circa istā qōez qdā dnt q sic 7 qdā q nō.  
 p̄mo ergo pars affirmatiua p̄tractabit.  
 2<sup>o</sup> pars negatiua declarabit. C Quātū ergo ad p̄mū  
 d̄r q i mā aliqd tale p̄xistit. qd pbat duplici via. p̄/  
 ma sumit ex parte vitāde creatōis i generatōe nāli. 2<sup>o</sup>  
 ex parte saluāde nālitatis. Ad hoc. n. q forma non fiat  
 de nihilo nec creēt ponit aliqd i mā p̄x̄ns ex quo fiat  
 forma. Ad hoc etiā vt generatio sit nālis 7 nō violenta  
 ponit illud eē actiū coagēs extrisco agēti. C Ex p̄ma  
 via arguit sic. si nihil p̄xigūt i mā qd i formā nāle trā/  
 mutet ergo p̄ductio forme nālis nō erit generatio sed  
 creatio. cōis ē falsū. ergo 7 añs. p̄na pbat. qz creatio est  
 de nihilo factio. segt etiā eadē rōne q qñ forma nālis  
 corūpūt q̄ anibilet qz vñ res icipit i idē redit 7 resol/  
 uit. ergo agēs nāle posset creare 7 anibilare. qd falsū ē.  
 C Ex 2<sup>o</sup> via arguit sic. si nihil i mā p̄xigūt. ergo genera/  
 tio forme nālis nō erit nālis. cōis ē falsum ergo et añs.  
 p̄na arguit. tū p̄mo. qz bic i l̄ra dicit q a nā sūt i quo/  
 rūcūqz mā ē aliq̄ pars forme q sic mouet māz sicut mo/  
 uet ab extrisco. auctoritas ē exp̄ssa. tū 2<sup>o</sup>. qz ois gnā<sup>9</sup>  
 nālis bz p̄ncipiū itriscū actiū nāle. qz nā ē p̄ncipiū  
 motus 7 getis eius i quo ē. ex 2<sup>o</sup> p̄hi. 7 per hoc differūt  
 nālia ab artificialib<sup>9</sup>. vt ibidē d̄r. s̄ illud p̄mū nō ē for/  
 ma iducēda. qz nōdū ē nec mā. qz ei<sup>9</sup> nō est agere. ergo  
 aliqd trāsmutabile i formā. tū. qz violētū ē cuius p̄nci/  
 piū ē ab ēx nō d̄ferēte vim passo. ex 3<sup>o</sup> et̄bi. si ergo nihil  
 ē i mā coactiū gnātōis forme. nullā vim d̄fert passū.  
 segt ergo q generatio ista eēt violēta nō nālis. tale aut  
 p̄exactū dnt q ē i mā a create nō a generāte. 7 ē coeūū  
 materie ex quo postea fit forma nālis. 7 illud qdā eoz  
 vocāt ichoationē forme. qdā partē forme generāde. q  
 dā formā ip̄fectā. qdā rōez seminalē. qdā potētiā acti/  
 uā materie scōz ponētes illud coagere extrisco agēti  
 qdā vocat illud puz potētiāle. C Un̄ hec opinio tenēs  
 partē affirmatiuā bz gn̄q̄ modos dicēdi. p̄mus modus  
 dicēdi ē. q i materia ē vna forma generalis cōcreata  
 ipsi materie. q ē rō seminalis respectu gn̄is p̄xiū 7 vl/  
 teri<sup>9</sup> alioz sequentiū vsqz ad formā sp̄i sp̄alissime. vñ  
 cōmē. p̄mo p̄hi. dicit q mā p̄mo recipit formas vles 7  
 sic deiceps. C S̄ 3. qz forma gn̄is p̄zis vel ē pars for/  
 me gn̄is posterioris vel nō. puta q forma subē sit pars  
 forme corporis 7 sic deiceps. si nō ē pars. ergo nō eua/  
 deret creationē. qz forma corporis erit n̄ de aliquo sui.

si sic. ergo forma pot eade numero realr e pars forma  
 ru 3ria sibi mutuo p gnatione succedenti. qd videf  
 ipossibile. pna p3 qz illa forma pot manet p te r e vna i  
 vna ma. ¶ p gnatione nale vel aligd noui pducif.  
 vel nihil. si aligd. ergo no euades creatione qz illud q  
 tuciqz modicu fiet d no aliquo. Si nihil. ergo erit nul  
 la gnatio. s3 erit qdlibet i quolibet. ois. n. pductio noua  
 h3 terminu nouu. ¶ Scds modus dicendi e q ponit re  
 spectu cuiuslibet forme ppiā ichoatōez. r iō tot quot  
 sūt forme educibiles de potētia materie r illā ichoatio  
 ne dnt eē a create r eā vocāt partē forme vel formam  
 icōpletā q pficif a generāte ¶ Cōtra. qro quō ex parte  
 pcedēte r parte sequēte fiat vnu. qz vel sicut ex potētia  
 r actu. vel sic ex partib hōgeneis eiusdē rōis. nō pmo  
 mō. tū qz forma est act. tū 2° qz forma pfecta ex illis  
 partib cōposita nō eēt simplex: nec 2° mō qz vel pars  
 adueniēs imediate educeret de potētia materie vel  
 mediate pma. i. de potētia pme. si p mū. frustra ponit  
 pp vitādū creationē. qz sine illa eque imediate edu  
 ceret. si 2°. ¶ Cōtra pmo qz ipossibile ē duas partes forme  
 eiusdē rōis sic se hre q vna sit termin r alia subiectū  
 trāsmutatōis. tū 2°. qz qdlibet potētia actiua eque respi  
 cit qdlibet i quo saluaf rō obiecti pmi. ergo potētia ge  
 neratiua eque poterit i partē pexātē sicut i partē sub  
 sequētē ex quo ponūtur eiusdē rōis. imo plus cū pars  
 pexātē sit ipfectior sequēte. ergo pma pars nō erit inge  
 nerabilis nec coeua. ¶ Illō ichoatiū itrisecū r acti  
 uū vel ē efficiēs p se actiuū ad gnationē. vel nō. si sic. 3.  
 tū pmo qz nihil ipfecti ē sufficiēs actiuū respectu p  
 fectioris. tū. qz sp ageret cū sit agēs nale hīs sp passum  
 approximatū. ergo forme sil educerētur sp vel saltem  
 illa cui potētia actiua vel ichoatio eēt fortior: qd ē cui  
 dēter falsū. ¶ Si nō. ergo agēs extrisecū prius agit q  
 itrisecū: alr itrisecū sp egisset: s3 impfecte. i. illo ergo po  
 ri ex quo itrisecū nō agit: erit actio violēta p te. nō ergo  
 euites inālitatē gnatiōis. ¶ Tertio modus dicendi po  
 nit cuiuslibet forme ppiā ichoationē sicut r scds. sed  
 illā dicit eē totā formā ita q tota forma pēt i materia  
 nō tū vnita materie nec iformās cā. s3 post p generās  
 fit vnio forme cū materia vt eā actu iformet. ¶ Cōtra.  
 tū pmo. qz ponit accūs sine subiecto qz formā accidē  
 talē nō in formātē materiā. tū 2°. qz ponit formā mate  
 rialē separatā r nō iformātē materiā. tū 3°. qz ponit ma  
 teriā sine forma iformātē. q oia sūt ipossibilia p natu  
 rā. ¶ p. nulla actio realis naturalis p se terminat ad  
 relationē. qz ad aligd nō ē mot. ex qnto pbi. sed vnio ē  
 relatio. ergo actio naturalis agētis q vtiqz est realis nō  
 terminat ad illā vnionē forme cū materia vt tu dicit.  
 ¶ Quartus modus dicendi ponit q tota forma pexistit  
 etiā vnita materie: s3 pēt scds eē icōpletū accipiēs cō  
 pletū eē p gnationē. ita q totū cōpositū pexistit sub  
 alio mō eēndi. s. sub eē icōpleto. ¶ Cōtra. qz ois actio re  
 alis h3 terminū realē. s3 generatio ē actus realis. ergo  
 rē. Iste terminus per te ē modus eēndi perfect r no  
 uus. tūc sic. vel ille modus eēndi ē accūs. r tūc genera  
 tio erit alteratio. vel erit sba. r tūc vel erit materia vel  
 forma vel cōpositū. qd des. segtur q nō totū cōpositū  
 tū pexistit. sed ipsū vel aligd ei nouiter pducif. ¶ Cō  
 firmaf sic. qz ois pductio i balis noua h3 terminū sba  
 lē nouū. sed generatio simplr ē h3. ergo rē. r tūc idē qd  
 prius qz tūc totū cōpositū non pexistit. ¶ p. segtur q

materia sil iformet oib formis 3rys r gbuscūqz speci  
 fice distinctis. qd ē absurdū scds pbiā. tūc. n. rediret opi  
 nio Anax. qz qdlibet eēt i quolibet. ¶ Quis modus di  
 cendi ponit i materia naturā quādā pure potētiale quā  
 vocat pncipiū potētiale. q pēt i materia: distincta tūa  
 materia: trāsmutabilis tū i formā p actionē agētis na  
 turalis. r ista ē potētia materie de qua educunt forme  
 corporales. ¶ Cōtra. qz pncipiū potētiale vel accipit  
 p potētia obiectiua vel subiectiua. si subiectiua. tunc  
 nō est aligd aliud a materia ptra te. materia. n. ponitur  
 sicut potētia subiectiua. Si accipit p potētia obiecti  
 ua ista nihil ponit. sic. n. ē i potētia antechristus r albe  
 do futura nōdū ens. ergo pure potētiale esset nihil. si  
 ergo ipz ē trāsmutabile i formā tūc forma fiet de nibi  
 lo. r sic nō vitabis creationē. ¶ p. illud puz potētiale  
 si ē aligd extra nihil. ē creator vel creatura: nō creator  
 p3. si creatura. ptra. qz ois creatura h3 respectū realē r  
 actualē ad creatorē. cuiuslibet respectus realis actua  
 lis ē fūdamētū reale actuale. qz nō minoris entitatis  
 ē fūdamētū q respectū fūdat. ergo pncipiū potētiale  
 ē aligd ens actuale reale. ¶ Illud puz potētiale vel  
 erit pncipiū vel ē pars forme generāde vel nō vt pzi.  
 cōtra alios modos ponēdi argutū ē: ita q vel nō crea  
 tio vitabit: vel pp gnationē naturalē nihil nouū. pdu  
 cet: quoz vtrūqz ipsi reputāt ipossibile.

**Quantum** ad scds pncipale ē opinio negatiua  
 q dicit q vtiqz i materia ponēda ē  
 rō seminalis. nō tū coeua materie vl trāsmutabilis in  
 formā. ita q aligd forme pexigat i materia de quo fiet  
 forma. ¶ Ad cui euidētā suppono qd sit rō seminalis  
 r i gbus sit ex his q dicta sūt i sētētiādo circa primum  
 hui lectōis. Et vltērius primo declarabit de semine.  
 q semē sit. scdo ad qd sit semen: r tertio ad qd sit rō se  
 minalis. ¶ Quo ad primum pono talem rōez de semine  
 Semē ē qdā corp iperfectū pductū a generāte cui  
 us forma nō ē itēta a nā ppter se sed ppter altez vt ex  
 ipso generef aligd silē generāti. ¶ Ad cuius euidētā ē  
 sciēdū q i nā ē duplex pcessus. vnus ascēsiu r genera  
 tiuus. vbi gā. pcedēdo a forma seminis vsqz ad formā  
 sāguinis. r vltra ad formā embrionis. r vltra ad formā  
 pfectā i spē. puta asini vel bouis. r iste pcessus ē ab im  
 perfecto ad pfectū. Alius ē descēsiuus r resolutorius.  
 vbi gā. resoluēdo aial i cadauer. r cadauer i elemēta.  
 vsqz ad māz primā. r iste pcessus ē a pfecto ad iperfe  
 ctū. illud aut a quo icipit nā i primo pcessu ē semē. r p3  
 q ibi nō sinit sed pcedit vltra vsqz ad formā vltimā p  
 fectā. ecōuerso ē i scdo pcessu. ex qb p3 q semē ē qdā  
 corp iperfectū pductū a generante vt sit via ascēdē  
 di ad formā vltēriore r pfectā. ¶ Quātū ad 2° dico q  
 semē nō ponit vt sit pncipiū actiuū gnationis attigēs  
 terminū formalē gnatiōis q ē ipsa forma. hoc pbo du  
 pliciter. primo sic. qd nō ē: nō ē pncipiū pductiuū sbe.  
 agere. n. p supponit eē. s3 semē i istāti gnatiōis nō est. qz  
 gnatio hui est corruptio alteri. ergo rē. ¶ Dices q est  
 pncipiū dū ē. Cōtra. qz semē ē aligd de pximo quert  
 bile i illud qd debet gnari. s3 oē tale h3 rōez passiu ma  
 gis q actiuū. ¶ p. 2° sic. nullū iperfectū est pncipiū effi  
 ciēs pducēdi pfecti. s3 semē ē qd iperfecti re generā  
 da. maior p3. qz oē pncipiū pductiuū vel ē vniuocū vel  
 equocū. qd des. vel ē eque pfectū vel pfecti termi  
 no pducto r nullo mō iperfecti. ¶ Dices q semē agit

In virtute decidētis: et nō in virtute ppria: et sic pōt pducere s̄ b̄z et formā genitū. **Cōtra** i virtute nō entis eo mō quo nō ē: nihil agit. s̄ decidēs cū nō sit in rez nā. puta p̄ mortuū. vel etiā si sit tñ qz nō ē p̄s corpoti in qd̄ debet semē agere iō ē nō ens v̄ h̄s rōes nō entis. ibi ergo in virtute illiū nihil agit. Si ergo agit semē. vel agit virtute ppria vel alicui s̄ be actualiter coexistis. **Cōfir**mat. qz i causis ordinat̄ acc̄ntaliter nō o3 s̄l̄ p̄currere oēs ad effectū vt oñsū ē 2<sup>o</sup> hui<sup>o</sup>. sed decidēs et ipsum semē s̄t̄ acc̄ntal̄ ordinata. ergo et̄. semen ergo non agit in virtute decidētis.

**Sed** occurrit dubiū a quo illa forma pducit si nō a semine nec a p̄e. **R̄** nō i generatis mediāte semine et maxime p̄ ppagationē vt s̄t̄ aialia o3 recurrere ad virtutē diuinā. et dico q̄ immediate a deo pducit. p̄batio. qz nō a semine vt p̄batū ē. nec a p̄e qz eo mortuo pōt filii ḡnari. nec a forma vel virtute celi. qz ipsa est imp̄fectior q̄ forma aiali. nā sc̄b̄z Augu. xi. de tri. capitulo decimo septimo. oē viues ē p̄stati<sup>o</sup> nō viuētē. p̄ponitur enim viuētia non viuētibus. nec pducitur ab intelligentia vel ab angelo: tum qz secundū cōe3 scholā nō p̄t̄ iducere v̄ educere formam de potentia m̄e. tum qz agūt mediante motu celi. si ergo celū nō pōt: nec angelus mediante motu celi pōt. relinqtur q̄ d̄s et̄. **Cōtra**. ergo oēs iste forme nāles creat̄. **R̄** nō ad illud si de f̄ p̄s nō v̄t̄ aliqd̄ ip̄sibile. vel al̄r negetur p̄na. falsitas hui<sup>o</sup> p̄ne patebit infra. **Cōtra** ḡnatis autē immediate et sine semine. puta cū ignis ḡnat ignē non o3 sic dicere. de his. n. nō cludūt rōnes facte sicut p3. semē ergo nō ponit̄ vt sit p̄ncipiū actiuū respectu termini formalis ḡnatis. s̄ magis p̄ncipiū passiuū et m̄ale. **S̄** nūqd̄ semē agit ad alterationē p̄uā vel p̄cedētē terminū ḡnatis. **Dicēdū** q̄ non agit vt sufficiens actiuū. nā virtus actiua agētis vniformis non pōt cāre effectū difformē in passo vniformi. sed virtus seminis ē vniformis vt d̄s et m̄a s̄l̄r. ergo virtus seminis nō pōt efficere tātā difformitatē q̄tā apparet in organo aialiū: nec p̄ p̄s pōt alterare ad tātā difformitatē ma. p3. quia difformitas i effectū vel accidit ex difformitate agētis vel passi. Quid ergo dico q̄ virtus q̄ facit tātā difformitatem organo3 in corpore aialis o3 q̄ sit agēs difforme. et illud ē actio difformis influētie siue caloris celestis. q̄ q̄tū ad hoc p̄sona ē virtuti diuine. nec puto incōueniēs si ad istā actionē difformē aliquo mō cōcurrat semen vt cōcausa.

**Quantum** ad 3<sup>m</sup> dico q̄ rō seminalis nō ponit̄ vt sit p̄ncipiū pductiuū forme s̄ b̄a lis sicut nec semē. et p̄ easdē rōes. **Cōtra** sicut semē nō ē sufficiens alterās sine influētia celi. vt oñsū est: sic nec rō seminalis q̄ ē aliq̄ forma siue virtus actiua seminis. Sūt tñ et semē et rō seminalis nō sufficiēt̄ s̄ aliq̄liter cōcausatiua et coactiua nō ad formā s̄ balē sed ad alterationē p̄uā. **Cōtra** p̄dictis oib<sup>o</sup> cludūt q̄ nihil p̄exi sit in m̄a vt ichoatio forme vel actiuū forme qd̄ i ipsā formā nālī ḡnatā nālī trāsmutat̄. et sic ad qd̄e3. **Cōtra** argumēta alteri<sup>o</sup> opinionis. ad primū de creatōe nego p̄na3. et ad p̄bationē cū d̄s q̄ creatio ē de nihilo factio. **R̄** nō q̄ li de nihilo pōt dicere bitudinē termini vel subiecti. Si dicit bitudinē termini sic nō distiguit creatio a ḡnatis nālī. v̄traq̄. n. ē pductio de nihilo. si dicat bitudinē subiecti sic ē tñ creatio. et nō generatio nālī.

creatio. n. est pductio de nihilo. et nullo p̄supposito. ita q̄ excludit cālitatē cuiuscūq̄ cause tā m̄alis q̄ forma lis q̄ etiā efficientis creati cōcausantis ipsi creati s̄ aliquando p̄currat vt posteri<sup>o</sup>. vt puta si res creata suscipiatur i aliquo susceptibili. oppositū hui<sup>o</sup> semper accidit in actione nālī: qz ibi p̄xigitur s̄ b̄z et materia cōcāns q̄ ē i potentia nālī ad formā habens inclinationē ad eam tāq̄ carens et apta nata naturaliter suscipere eas. vñ si per ip̄sibile forma nālī pduceret̄ a nā non cōcurrente m̄a nec trāsmutata p̄nām. talis pductio eēt creatio. **Cōtra** notandū q̄ creatio ē productio iter ens et nihil simplr. generatio vero est inter ens et p̄uatiōem q̄ p̄uatiō et si nihil sit formalr: tamē p̄supponit aptitudinē et inclinationē nālī in subiecto aliquo cōcāntē: nō sic creatio. **Cōtra** hoc cessat instātia de ḡa et aia intellectiua qz ad istoz pductionē nō p̄currat aliq̄ cā p̄cāns ipsi pducētī. cū iste forme nō educātur de potentia materie. vñ et d̄s pōt eas pducere sine susceptio. et tūc p3 q̄ nihil sibi coageret. nunc etiā prius ex nā rei pducūtur a deo nulla alia cā p̄cāntē. et i sc̄do signo nature vniūtur quelibet suo susceptiuo. s̄ ḡa aie: et aia intellectiua corpoti. p3 ergo q̄ agēs nāle nō creat et eadē rōe nō anihilat. esto q̄ nō pducatur formā nō p̄supposito aliquo i m̄a qd̄ in formā nālī trāsmutet̄. **Cōtra** 2<sup>m</sup> cū infer̄. ergo ḡnatio forme nālī nō ē naturalis. nego p̄na3. **Ad** cui<sup>o</sup> euidētia p̄supponēdū est q̄ naturalitas ḡnatis et modus naturalis accipiēda est ex parte passi ad formā naturalē inclinati: et nō ex parte p̄ncipiū actiuū inexistis ipsi mobili vt p̄batū fuit p̄ rōes tres q̄nto b<sup>o</sup>. capitulo de natura. Hoc p̄supposito r̄ndet̄ ad p̄bationes p̄ne. **Cōtra** primā dico sicut dixi in s̄t̄t̄iādo q̄ p̄hs hic in l̄ra loq̄tur de parte forme nō formalr. sed v̄tualr eo mō quo dicit calorē eē partē sanitatis. et hoc mō rō seminalis pōt dici pars forme generāde licet sit formalr nihil illius forme. **Cōtra** 2<sup>m</sup> p̄bationē cū d̄s q̄ ois generatio naturalis habet p̄ncipiū actiuū d̄s q̄ falsū ē. Tu dicis q̄ natura ē p̄ncipiū mot<sup>o</sup> ei<sup>o</sup> in quo est. dico q̄ est p̄ncipiū passiuū nō actiuū. et p̄ hoc naturalia differūt ab artificialib<sup>o</sup>. qz i naturalib<sup>o</sup> p̄ncipiū passiuū h̄z determinatā inclinationē ad formā. i artificialib<sup>o</sup> nō: sed ibi vel iductio forme ē i inclinationē materie vt p3 in edificijs et erectōib<sup>o</sup>. nā p̄tra inclinationē grauiū est q̄ ponant̄ sursū: vel saltē materia ē i potētia neutra ad formas artificiales. **Cōtra**. qz natura dicit̄ magis de forma q̄ de materia ex sc̄do p̄bi. **R̄** n̄d̄t̄. nā vt p̄ncipiū passiuū dicit̄ de m̄a et de forma. nā p̄ formas p̄ quā res ē talis p̄ eadē ē receptiua passionis p̄ntis formam. exēplū. p̄ eadē formā q̄ hō ē hō ē receptiu<sup>o</sup> risibilitat̄. et q̄ graue ē graue vel leue est leue cōpetit sibi talis vel talis mot<sup>o</sup>. **Ad** 3<sup>m</sup> p̄bationē q̄ violētū. et dicēdū q̄ li nō p̄ferēte vim debet p̄strui cū li passo et nō cum li p̄ncipiū eēt. vt sit s̄sus q̄ violētū ē cui<sup>o</sup> p̄ncipiū ē ab eēt ipso passo nō p̄ferēte vim. p̄fert aut̄ vim passū nō actiue sed inclinationē et dispositiue. q̄n. s̄. h̄z nālē et determinatā inclinationē ad formā iducēdā. qd̄ nō ē v̄p̄ de violētō vt cū lapis fert̄ sursū. s̄ ex hoc nihil h̄s. sufficit. n. q̄ materia naturaliter sit inclinata ad formā naturalē ad saluādā naturalitātē generatōis. esto q̄ nihil actiuum sit ex parte materie.

**Ad** cōmē. i oppositū dicēdū q̄ i illis duab<sup>o</sup> auctozitatib<sup>o</sup> loq̄tur de potētia obiectiua. sic. n. agens

nō largit multitudinē sed pfectionē et illud qd ē in actu et in potētia nō sūt duo diuersa. qz albedo in actu nō ē alia nec ē cōpositioz seipsa. vt ē in potētia obiectiua sed ē pfectioz. s; loquēdo de potentia subiectiua sic agens multitudinē largit pducēdo formā aliqz de nouo. Itē enī in potētia. s. mā et enī in actu. s. forma sunt duo diuersa et realiter distincta et sic nihil mali sequitur.

¶ S; hic qd ē pmittat: ex qbus uero s; ba ē vt ptib; p scrutādū ē. Si igit ē hoc qd ē mā: illud uero spēs: aliud ex his et s; ba ē mā et spēs: et qd ex his est quidem vt materia pars alicuius dicitur.

**Meritur** Utrū in reb; nālib; mā sit pars qditatis rei specificē. vt q nō. nā s; hui; . capitulo de cā dī q oēs partes diffinitōis sunt forme. ergo mā nō ptinet ad diffinitionē. nec p oēs ad qditatē rei. ¶ S; ibidem et scō de aia et alibi frequēter Aristo. noiat formā qd ē rei ergo mā nō ptinet ad qd qd ē rei. ¶ S; hic i; 7: pax post dī q aia ē s; ba aiati et spēs et qd qd erat eē. nō mā. ¶ Cōtra. octano hui; dī qtra Platonem q ois diffinitio h; qd et qle. et o; hoc eē vt mā: illud uero vt forma.

**Indeo** hic ē opinio tenēs partē negatiuā ppter auctoritates adductas in oppositū et plures pfiles. ¶ S; arguit rōib; et pmo sic. qd qd h; māz ē generabile et corruptibile. s; qd qd est nō pōt generari. nec corrumpi. ergo qd qd ē reinō includit māz. maior pbat ex hoc. 7: capitulo 5: mā ē q res pōt eē et nō esse ideo scōz p; ibidē in oib; generatis siue ab arte siue a nā ē mā. qz qdlibet tale ē possibile eē et nō esse minor hētur in lra vbi dī q qd qd nō p; capiunt cū mā sed sine mā vt rōes. i. qditates spēs solū hec nō corrūpuntur. ¶ S; qd qd ē pncipiū cognoscēdi illud cui; ē vt dictū fuit supra in hoc eodē septimo capitulo 4: sed mā nō ē pncipiū cognoscēdi rē. qz vt dī pax post mā est de se ignota. et ibidē cōmētator ait. q mā siue sensibilis siue intelligibilis scōz se ē ignota. ergo mā nō pertinet ad qd qd ē rei. ¶ S; nihil pertinet ad qditatē rei qd p; bibet qd qd ē idē eē cū eo cui; ē. sed materia ē h; . ergo materia nō pertinet ad rei qditatē. maior ē q si euidēs ex terminis. nā nihil pōt p; bibere idētatē inter rē et suā qditatē nisi sit extraneū a rei quiditate. vñ supra. capitulo 4: pbat q in dictis scōz se qd qd ē idē cū eo cui; ē. mī. hētur in lra in hoc eodē septimo q materia ē ois ei; qd nō ē idē cū suo qd qd ē. et inferi; etiā dī q pcepta cū materia nō sūt idē. ergo rē. ¶ S; ista opinio nō placet ppter rōes inferi; ponēdas p scōa opinione. nec rōnes istius opinionis concludunt.

**Ad primum** in oppositū cū dī oē qd h; materia rē. dicēdū q corruptibile dicit potētiā p; pinq; vel remotā. corruptibile in potētia remota dī illud qd h; vñ possit corrūpi. nō tñ pōt exire in actū nisi p; sit in potētia p; pinq; sicut calefactiū in potētia remota dicit qd h; vñ possit calefacere. sed nō pōt actu calefacere nisi sit in potētia p; pinq; . s. q nō ipediā et q passū sit sibi p; nis. ¶ Ad ppositū ignis ē corruptibilis in 2: mō. dicēdi per se. sicut color ē visibilis ex scō de aia. tñ ignis nō ē in potētia p; pinq; vt corrūpatur nisi sit i eē exiētiē. qd ergo est generabile et corruptibile p; primo h; materia tractā ad exiētiā. sic aut qd qd ē nec ē generabile nec corruptibile vt dicit p; nec

plus cludit rō. sed hoc nō obstāte qd qd ē spēs h; mā nō tractā. ¶ Ad 2: cū dicit qd qd ē: est pncipiū cognoscēdi rē. illa rō reducitur sic. nihil pōt perfecte cognosci nisi cognitis oib; suis causis vñ 2: hui; ponit q cause nō sūt infinite loquēdo tā de causis mālib; q de alijs. tūc sic. nihil ē necessariū ad cognitionē rei nisi qd est scōz te. s; materia ē necessaria ex 2: hui; ergo materia includit in ipso qd qd ē. ¶ Ad formā dicēdū. q licet cognitio materie regrit ad cognitionē rei mālis tñ aliter ē rō cognoscēdi formā: aliter māz. nā sicut cause differunt in pfectōe et entitate et cālitate i cādo. ita et i cādo cognitionē rei cui; sūt. sicut ergo forma magis ē ens q mā: ita mag; cāt entitatē et cognoscibilitatē rei: qz etiā materia nō h; eē naturaliter nisi p formā cātē ei; eē in effectu. et iō etiā forma facit cognoscere materiā. tñ vtrūq; postea ē cā cognoscēdi cōpositū. dī ergo materia ignota qz nō ē pma rō cognoscēdi illud cuius ē nec potissima. ¶ Aliter dicit q Aristo. log; de cognitōe sciēntificā et de materia tractā ad esse exiētiē illa qd ē est ignota sciēntificē et cā cōtingētiē rei iō nō facit cognitio nē sciēntificā: sed si abstrahatur a sēsu illa quoz ē talis mā nō ē de eis nisi opinio. ¶ Ad 3: cū dicit nihil ptinet rē. dico q minor ē falsa. ¶ Ad pbatōnē dicēdū. q Ari. log; ibi de mā tractā p; existere: vel de mā q ē p; p; tas idiuidualis. i. bis. n. nō ē idē qd qd ē cū eo cui; est p se pmo: sicut Aristo. itēdit. licet sit idē eo mō quo hnt qd. vt oñsū ē supra i hoc septimo. capitulo 4.

**Alia** ē opinio tenēs partē affirmatiuā. ¶ Ad cui; euidētiā suppositis trib; distinctōib; positis i sententiādo quarū prima est de specie. alia de materia. alia de sil' toto declarabo qnq; clusiones. ¶ Pri; ma clusio sit ista. materia nō cōtracta q ē pars potētiālis accepta absolute et vniuersaliter ptinet ad qditatē specificā. hāc oñdo sic. Aristo. s; hui; . capitulo scō. recitat opinionē diffiniētiū res māles. quoz qdā diffiniēbāt p māz solū qdā p actū qdā p vtrūq; et isti vltimi diffiniēbāt pfecte: vñ ibi cōmēdat architan q cōplexus ē i diffinitōe materiā et formā. ¶ S; ibidē. capitulo 3: dicit q o; terminū eē orationē lōgā et i diffinitōe eē hoc qd ē vt materia. illud uero vt forma. ¶ Itē i hoc septimo inferi; dicit q parabola innioz aialis quā cōsueuit socrates dicere nō hnt se h; . superflū. n. ē auferre materiā a qditatib; rēz qru qdā sūt hoc i. s. i. forma i materia. hoc etiā dicit alibi frequēter i hoc septimo et i octauo. ¶ S; arguit per rōes. pmo sic. eēntia et qditas cū inscūq; substātie erō itriseca sufficiēs eēndi rei cui; est circūscripta qcūq; alia re realr differēte. sed per te forma ignis ē tota eēntia et qditas ignis. ergo ignis ē ignis sine materia: et per oēs materia ē superflua i nā. qd est absurdū. ma. p; . qz albedo ē rō superficiēi eēndi albā. ergo multo magis igneitas eēndi ignē. ¶ S; cui; eēntia ē icāta et ip; ē icātū p; dicatū icludif i s; bo. qz cū eēntia rei et ipsa res sint idē realr pfecta idētatē: si vñ ē icātū: et reliquū. ergo addito vtrōb; illud cui; ē eēntia icāta a causis itrisecis ipsū ē icātū a causis itrisecis seu. si qditas rēz māliū nō includit mān nec erit cāta māliter. ergo nec res mālis erit cāta māliter. ergo frustra ponit mā i reb; mālibus. nec mā erit cā: qz nō pōt eē cā nisi itriseca. qd ē absurdum euidēter. ¶ S; oēs ens cōpletū i genere nulli alteri vñ ad faciēdū vñ p se. sed si vñ facit vñ p accō: cū eo vel vñ aggrētatōe